

pas de l''être: métaphysique basée sur la compréhension de 'tout' et 'du tout'. L'existence a deux façons essentiellement contraires d'être envisagée, c'est-à-dire par elle-même et par ce qui la compose. Si on l'envisage par elle-même, c'est tout qui ne dit point de parties; si on l'envisage par ce qui la compose, c'est

ie. Index.

tique /Coll. "Analyse".

. Sprawozdawca podaje:
ont situé dans le courant
recoupements, tels l'an-
i-historicisme, le struc-
rationaliste. mécaniste

Materiały warsztatowe

li: a) na Wydziale Filo-
1976, w zakresie metodo-
1976, w zakresie psycho-
dziale Humanistycznym
1977, w zakresie filozo-
ści jańskiej KUL otrzymali:
prof. Herbert (26 V 1977),

REKRODZ DE KWAVRY 2 Y

ASV

7

Stopień naukowy doktora habilitowanego otrzymali: a) na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej dr Józef Herbut (9 VI 1976, w zakresie metodologii filozofii); Dr Władysław Prężyna (20 XI 1976, w zakresie psychologii społecznej i psychologii religii); na Wydziale Humanistycznym UMCS w Lublinie Doc.dr Bohdan Dziemidok (20 I 1977, w zakresie filozofii). Etaty docenta na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej KUL otrzymali: Drhab. Jan Czarkawski (31 V 1976), dr hab. Józef Herbut (26 V 1977), dr hab. Władysław Prężyna (29 IX 1977).

2

Danuta Gi-rulanka wygłosiła ^{wr. 1974} w Fryburgu szwajc i w Lozannie odczyty na temat filozofii Romana Ingardena. Ich francuski tekst pt. "L'Oeuvre philosophique de Roman Ingarden" ukazał się wraz z tłumaczeniem na język turecki w czasopiśmie filozoficznym wydawanym przez Uniwersytet w Stambule "Felsefe Arkivi"; w tym samym zeszycie profesor filozofii w tamtejszym Uniwersytecie Ismail Tunali ogłosił artykuł o estetyce Romana Ingardena.

Dr hab. Maria Szyszkowska, doc. Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach, została zaproszona przez Uniwersytet w Wiedniu do wykładów w ciągu letniego semestru 1978 w charakterze docenta (Gast-Dozentur) w I. Philosophisches Institut der Universität Wien, prowadziła wykłady i seminarium na temat współczesnej filozofii polskiej. W czasopiśmie Österreichische Zeitschrift für Öffentliches Recht und Völkerrecht, Vol. 28, (1977) n. 3-4, ^{s. 98/9} ukazało się omówienie dwóch książek doc. Szyszkowskiej ("Etiologia nad prawem natury czyli o potrzebach człowieka" (1972) oraz "U źródeł współczesnej filozofii prawa i filozofii człowieka" (1973), których autorem jest prof. S. Varosta.

Decempet. 13. 1978

4

Studia filozoficzne w polskich uniwersytetach: Według informacji, którą podał wiceminister NSZkWiT J. Górski na Zjeździe Filozoficznym w Lublinie w czerwcu 1977 (Studia Filoz. nr 12/1977, s. 18), w 1973 r. podjęto decyzję wznowienia kształcenia na jednolitych magisterskich studiach filozofii w Uniwersytecie Warszawskim oraz ich uruchomienia w Uniwersytecie Jagiellońskim i w Uniwersytecie Poznańskim. Kolejne dwa uniwersytety, w których odbywa się już kształcenie na tych studiach, to UMCS w Lublinie (od 1975 r.) oraz Uniwersytet Wrocławski (od 1976 r.). W tych pięciu ośrodkach akademickich studia aktualnie odbywa około 660 studentów, zaś liczbę tegorocznych absolwentów (pierwszych) szacuje się na około 70 osób. Zdobycie stopnia naukowego doktora filozofii umożliwiają trzy doktoranckie studia filozofii prowadzone w uniwersytetach Warszawskim, Jagiellońskim i Poznańskim.

5

Beiträge zum Philosophie-Unterricht in europäischen Ländern, Ein Integrationsversuch. Herausgeber Eduard Fey (Verlag Aschendorff Münster 1977. S.420, цена DM). Trásć: Eduard Fey - Vowort; Franz Xaver Pree - Der philosophische Unterricht in Oesterreich; Günther Klamm - Die Geschichte des deutschen Philosophie-Unterrichts; Marcel F.Fresco - Philosophie und Philosophie-Unterricht in den Niederlanden; Erwin Lebek, Vittorio Telmon, Jean Lafranc - Der Philosophie-Unterricht in Frankreich; Vittorio Telmon, Eduard Fey - Der Philosophie-Unterricht in Italien; Eduard Fey, Gabriel Nuchelmans - Der Philosophie-Unterricht in England; Eduard Fey - Der portugiesische Philosophie-Unterricht; Eduard Fey - Der philosophische Unterricht in Schweden; Eino Mikkola - Der Philosophie-Unterricht in Finnland; Linos Benakis, Georg Dimitrakos - Der Philosophie-Unterricht in Griechenland. Kurzberichte: Eduard Fey - Der belgische Moral-Unterricht; Jules Prussen - Der Philosophie Unterricht in Luxemburg; Eduard Fey - Der Philosophie-Unterricht in Norwegen; Eduard Fey - Der Philosophie-Unterricht in Dänemark; Eduard Fey - Der Philosophie-Unterricht in der Schweiz.

(Revue de l'Enseign. Philos. nr 1 Octobre-Nov. 1977)

6

International Society for Metaphysics zapowiedziała konferencję "The Nature of Metaphysical Knowledge Today" w Düsseldorfie 24-27 VIII 1978, bezpośrednio przed XVI światowym Kongresem Filozoficznym. Program obejmuje: 1) Approaches to Metaphysics; 2) Method in Metaphysics; 3) Prospective Tasks for Metaphysics. Informacji udziela: George F. McLean, Secretary ISM, The Catholic University of America, Washington, DC 20064.

2

Metaphysical Society of America zorganizowało swój 29 zjazd doroczny, w łączności z Society for the Study of Process Philosophies oraz International Society for Neoplatonic Studies, 16-18 III 1978 w Emory University, z następującym programem: Space, Time and Continuity (symposium, R.S.Brumbaugh, ~~xxx~~ L.S.Ford, E.Kraus); M.L.Kuntz - The Structure of Being; R.M.Martin - Logical Structure and the Plotinic Cosmos; J.P.Dougherty, G.O Schrag - Potentiality; N.M.Lawrence, Ch.M.Sherover, ~~axxxx~~ - The Irreducibility of Time; A.Reck, R.Neville - Being and Substance; H.D.Lewis, P.A.Bertocci - Mind Body Duality; P.Weiss, K.L.Schmitz - Poetry and Reality. Zapewniona była możliwość wygłoszenia indywidualnie zgłaszanych referatów, jeżeli będą one miały dostateczne audytorium.

Australasian Association of Philosophy Conference 1977 obradowała w University of Wollongong 19 VIII - 3 IX z następującym programem: D.C.Stove - Popper on Scientific Statements; D.Brown - Against egalitarian Justice; A.Chalmers Radical Instrumentalism, An extension of ~~Popper's~~ Popper's Objectivism; J.Bigelow - Because It Is True; A.Theophanous - A Priori Metaphysics and the Foundations of Science, A Modified Kantian View; H.Baran - Secession, A Basic But Neglected Problem in the Philosophy of the State; H.C.Hung - Theory and Language; P.King - Michael Oakshott and the Philosophy of History; L.Holborow Rights and Privacy (Presidential Address); R.Nola - 'Paradigms Lost, or the Real World Regained', An excursion into Idealism and Realism in Science; S.Candlish - The Real Private Language Argument; G.Nerlich - What Can Geometry Explain?; B.Ginnane - The Naturalistic Fallacy; S.Voss - Love, Sex and Death in Descartes; ~~xxx~~ R.Poolo - Locke and the Bourgeois State; M.Devitt - Science and Truth; B.R.Tilghman - Sibley and Seeing; F.Jackson, ~~R.Romillyxxxxxx~~ R.Pargetter Confirmation and the Nomological; R.Routley - Nuclear Energy and Obligations to the Future R.H.Green - Deterministic Theories and Intelligence; ~~R.Pinkerton~~ R.Pinkerton - The Interpretation of Kant's Argument in Section Four of 'The Ideal'; S.candlish, W Nesbitt - Determinism and the Ability to Do Otherwise; B. Miller -

Language About God; M. Kroy - Formalizers and Grammar; B.H. Slater - Wittgenstein's Later Logic; R. ^{Morrow} ~~Morrow~~ - Category Theory in the Sophist; L. Cumming - Ryle on Logic and Professor Anderson; A. Del Porto - Are the Armstrongian and the Davidsonian Versions of the Identity Thesis Reconcilable?; W. Godfraysmith - Temporal Existence; M. Deutscher - A New Representationism? A Critique of Frank Jackson's Theory; M. Bunder - Alternative Forms of Propositional Calculus for a Given Deduction Theorem; J. Bishop - Sellar's Analogy Theory of Thinking; L. Splitter - Physical Identity, Criteria for Criteria; M. Harney - Husserl and Frege; L. Humberstone - Reciprocal Connectives; V. Jarasius, L. Broughton, D. Gasking (symposium) - Some Problems in Quine's Empiricism; L. Porter - Obstacles to an Understanding of Kant's Transcendental Deduction; V. Dudman - Temporal Order in Conditionals; B. Taylor - Truth-Theories for Indexical Languages; B. Birchall - Hegel's Dialectic; A.-M. Cushman - Chomsky on Innateness; M. Carey - Belief and Reference; P. ^{Fenner} ~~Fenner~~ - Dialectics in Madhyamika Philosophy.

VI. Internationaler Kongress für mittelalterliche Philosophie, zorganizowany przez Société internationale pour l'étude de la Philosophie Médiévale obradował w Bonn 29 VIII - 3 IX 1977. Obrady zainaugurował wykład przewodniczący towarzystwa Wolfgang Kluxen wykładem "Leitideen und Zielsetzungen philosophiegeschichtlicher Mittelalterforschung", temat generalny obrad głosił "Sprache und Erkenntnis im Mittelalter", obrady toczyły się na pięciu posiedzeniach plenarnych, 33 posiedzeniach sekcyjnych i 7 posiedzeniach komisyjnych, ogółem wygłoszono 200 referatów. Tytuły posiedzeń plenarnych: Sprache und Logik, Sprache und Wissenschaft, Sprache und Metaphysik, Sprache und religiöses Erkenntnis, Die Strukturen der Sprache und die Stufen der Erkenntnis. Jedno posiedzenie było poświęcone 850 rocznicy urodzin Averroesa.

XII. Internationaler Hegel-Kongress, zorganizowany przez Internationale Hegel-Gesellschaft, połączony z uroczystością 75-lecia założyciela i prezesa towarzystwa Wilhama Raimunda Beyera, oradował 28 IV do 1 V 1977 w Salzburgu na temat centralny "Philosophie der Praxis - Praxis der Philosophie". Wygłoszono 100 referatów. Kongresy Towarzystwa łączą filozofów różnych orientacji ideologicznych, czego wyrazem jest, że odbywają się na przemian w krajach ~~kapita~~ kapitalistycznych i socjalistycznych. ~~Następny kongres, następny kongres ma się zebrać w r. 1979 w Belgradzie.~~

12

Bar XIII. Internationale Hegel-Kongress, organizowa-
ny przez Internationale Hegel-Gesellschaft ~~xxxx~~ ^{bedzie}, obra-
dował w Belgradzie 27 VIII - 1 IX 1979 na temat ogólny
"Identität-Unterschied-Widerspruch (in der Abfolge
der Nürnberger Logik)",

Deutsche Gesellschaft für Phänomenologische Forschung

wv Monachium organizuje międzynarodową sesję roboczą

5-7 IV 1978na temat "Das Phänomen" celem prześledzenia
tego pojęcia

rozwoju od "transcendentalnej ontologii" Husserla i

i "ontologicznej fenomenologii" Heideggera po dzień

dzisiejszy.

Sesja naukowa na temat "Das Glück" zorganizowana przez Der Engere Kreis der Allgemeinen Gesellschaft für Philosophie in Deutschland obradowała 4-7 X 1977 w Stuttgarcie z następującym programem: P.Aubenque (Paryż) - Die Kohärenz der Aristotelischen Eudajmonia-Lehre; W.Kluxen (Bonn) - Glück und Glücksteinhab¹e , Zur Rezeption des Aristotelischen Glück^everständnisses bei Thomas v. Aquin; O.Marquard (Giessen) - Glück im Unglück, Zur Theorie des indirekten Glücks zwischen Theodizee und Geschichtsphilosophie; J.Simon (Tübingen) - Das Glück der Erkenntnis; M.Sommer (Münster) - Kant und die Frage nach dem Glück; O.Höffe (Duisburg) - Die Theorie des Glücks im englischen Utilitarismus; H.Kraemer (Tübingen) - Selbstverwirklichung; R.Spaemann (München) - Philosophie als Lehre vom glücklichen Leben (Odczyt publiczny). Na posiedzeniu administracyjnym omawiano sprawy bieżące (skracania katedr filozoficznych, filozofia w studiach nauczycielskich, etyka jako przedmiot szkolny, współpraca wydawnictw filozoficznych). W ramach sesji ^{odbyła} ~~szły~~ się uroczystość 250 rocznicy założenia firmy wydawniczej Friedrich Fromann Verlag w Stuttgart^{cie} ~~ie~~.

12

Symposium "Transcendental Arguments and the Conceptual Foundations of Science", zorganizowane przez Zentrum für interdisziplinäre Forschung (ZIF) w Bielefeld (RFN) obradowało 11-15 VII 1977 z następującym programem: M. Baum (Siegen) - Transcendental Proofs in the Critique of Pure ~~Reason~~ Reason; J. Bennett (Vancouver) - Analytic Transcendental Arguments; R. Rorty (Princeton) - Transcendental Arguments, Self-Reference, and Pragmatism; C.F.v. Weizsäcker (Starnberg) - Preconditions of Possible Experience and the Unity of Physics; K. Lorenz (Saarbrücken) - The Concept of Science; R. Burian (Cambridge, Mass.) - Realism and Revolution in Science; J.F. Rosenberg (Chapel Hill) - Transcendental Arguments and Pragmatic Epistemology; B. Stroud (Berkeley) - The Significance of Scepticism. Obradom przewodniczyli kolejno: D. Henrich, Ch. Parsons, S. Körner, K. Lorenz, M. Hesse, G. Patzig, J. Bennett i L. Krüger.

16
III Międzynarodowy Kongres Leibnizowski (zob. Ruch
Filoz. XXXV,) obradował w Hanowerze 12 - 17 XI
1977; sprawozdanie z obrad pióra prof. I. Lazari-
Pawłowskiej ukazało się w Kwartalniku Historii Nauki
i Techniki rok XXVIII/1978, nr 2 s.549-551.

17

Die Österreichische Ludwig-Wittgenstein Gesellschaft zorganizowała II międzynarodowe sympozjum wittgensteinowskie 29 VIII - 4 IX 1977 w Kirchberg a. Wesel. Program obejmował osiem posiedzeń plenarnych, którym przewodniczyli G.H.v.Wright, Max Black, E.Stenius, G.E.M.Ancombe, W.Stegmüller, G.Kreisel, N. Malcolm i B.M.Guinness - oraz liczne posiedzenia sekcyjne.

III Międzynarodowe sympozjum wittgensteinowskie
~~Third International Wittgenstein Symposium~~ ma się
zobrac 13-19 VIII 1978 staraniem ~~Austriackiego Towarzystwa Wittgensteinowskiego~~
~~Austrian Wittgenstein Society~~
w Kirchberg/^{Wiesel}Wiesel (Austria). Temat ogólny brzmi: "Wittgenstein,
the Vienna Circle, and Critical Rationalism". Obrady mają się toczyć
w sekcjach: "Wittgenstein's philosophy and its relation to
the Vienna Circle", "The Vienna Circle and its impact on the
sciences", "The impact of the Vienna Circle on contemporary
philosophy", "The foundations of society and of the social
~~sciences~~ sciences, and Popper's open society and its influ-
ence of his social philosophy".

3
Die Internationale wissenschaftliche Vereinigung
"Europäische Nietzsche Gesellschaft" organizowała swe
d
doroczne zebranie w St. Moritz we wrześniu 1977 na
temat ogólny "Vorgeschichte der Philosophie Friedrich
Nietzsches";

20

„międzynarodowy ośrodek
organizowany przez Uniwersytet w Zagrzebiu,
Inter-University Centre of Postgraduate Studies w Du-
browniku ogłosił program zajęć na rok 1977/78, obejm-
ujący 11 parutygodniowych kursów i 6 krótszych sesji
m.i. dwa niezależne kursy 20 II - 4 III oraz 13 - 24
II na temat "Science and Philosophy", kierownikami
kursów byli D.Föllösdal (Oslo), R.Haller (Graz), M.
Przełęcki (Warszawa) oraz I.Supek (Zagrzeb).

21

The Royal Institut of Philosophy organizuje konferencję na temat "Law and Philosophy" 14-17 IX 1979 w Uniwersytecie Lancaster. W programie przewiduje się planowane sympozja oraz referaty zgłoszone przez uczestników konferencji. Adres sekretariatu: M.A.Steward, Departement of Philosophy, The University, Lancaster LA1 ~~4XX~~ 4YT, England.

22

American Philosophical Association, Eastern Division zorganizowała swój 74 zjazd doroczny w Waszyngtonie 27-30 XII 1977 z następującym programem: Sympozja: Chisholm's "Person and Object (H.Heiddegger, A. Donagan, A.Quinton, R.M.Chisholm); Institutional and Moral Obligation (B.Gart, P.A.French, T.V.Caray); Perception (R.Swartz, J.Kim, F.I.Dretske); Kant, Husserl, and the Nonempirical Ego (Ch.Parsons, D.Carr, G.M. Hochberg); Philosophy and Historiography (W.Dray, M.Mandelbaum, W.Donay); Philosophy of Plato (Ch.Kahn, J.Cooper, J.Kostman); Ungrounded Inheritors (P.Banacarrat, D.Grover, J.L.Pollock); Philosophy of Jacques Derrida (J.J.Compton, N.Garver, R.Rorty, M.Grange); Causation and Conditionals (A.Grünbaum, B.Skyrms, R.Stalnaker, P.Suppes). Kolokwia: Ancient Greek Philosophy (M.Wedlin, J.Guinness - Aristotle on the Existential Import of Singular Sentences; G.Fine, A.Nehamas - Knowledge, Belief, and Reference, Theaetetus 206c-210d; J.Kung, R.Bolton - Aristotle: Reference, Real Definition, and Categories); Free Will (N.Grossman, M.Gorr - Could It Really Have Been Otherwise?; J.Connolly, M.Wiseman - Social Forces, Human Actions; R.P.McArthur, J.Longway - Timelessness and Theological Fatalism); Philosophy of Logic (R.M.Sainsbury, S.Soames - Logical Form, Perspicuity, and First-Order Languages; T.McCarthy, M.Resnik - On a Theory of Logical Constancy; S.Croddy, L.Bowie - Reparsing and Essentialism); Special Colloquium - Committee on Women (C.Whitbeck, A.Dallery); Spec.Coll. - Committee on Teaching (N.Abrams, J.Troyer - Teaching Medical Ethics); Philosophy of Language (A.H.Goldman, E.Erwin - Reference and Linguistic Authority; Ch.Swoyer, R.Arnaud - Deviatⁿ Translation); Medieval Philosophy (E.Sereno, J.Dougherty - A Medieval Perspective on the Theory of Action; R.Ariew, A.Freddoso - Did Ockham Use His Razor?); Aesthetics (M.P.Battin, G.Dickie - Conferred Artifactuality; J.Levinson, J.Bennett - Defining Art Historically); Spec.Coll. - Comm.on ~~Research~~ Research (E.Bocher, J.Margolis - Book Publishing); Descartes and Spinoza (F.Laibowitz, M.Hooker - ~~Descartes's~~ Descartes's Identity of Matter and Extension as an Inference to the Best Explanation; Th.C.Mark, E.Curley - Spinoza and the Concept of Belief); Philosophy of Science (J.Roper, R.Ackermann - Models and Lawlikeness~~xxBradixxx~~; M.Bradie, J.Kourany - Models, Metaphors, and Scientific Realism); Philosophy of Mind (E.Pluhar, R.Goldstein - Physicalism and the Identity Theory; R.Richardson, R.K.Shope - Disappearance and the Identity Theory); Special Coll. - Two-year College Comm. (D.H.Sanborn - Career Education Today, Meaning and Consequence; T.Kazachkoff - Teaching Philosophy in the Inner City College; D.Mikula - Varieties of Experience and Adaptability

lity Needed in Teaching Philosophy in Community Colleges); Ethics (I. B.C. Postow, J. Simmons - Rule Utilitarianism in Partial Compliance Theory; J. Hooker, A. Gewirth - Alan Gewirth and the Moral Law); Philosophy of Sartre (D. Bergoffen, J.J. Fletcher - Sartre's "Transcendence of the Ego"; Th. R. Flynn, R. Schacht - Praxis and Action, Elements of a Sartrean Epistemology); Ontology (C.B. Martin, H. Cartwright - What Is Mental Must be Physical; W.J. Rapaport, D.M. Rosenthal - Adverbial Theories and Meinongian Theories); Special Coll. - Comm. on International Cooperation (K. Fischer - Austria and the Analytical Tradition; J.P. Scanlan - Philosophy in Exchange with Soviet Union; M. Wilson - Philosophy and Ideology in the Americas); Persons (L. Lotmasky, J. Tlumak - Being a Person, Does It Matter; R. Carter, M. Gibson - ~~Person~~ Person Essentialism and Degrees of Being; R. Reinhardt, J. English - Naming and Aborting); Epistemology (A. Casullo, G. Pappas - Chisholm on A Priori Knowledge; R. Foley, J. Adler - Inferential Justification and Infinite Regress; M. Pastin, ^{R. Feldman} - Warrant, Ideal Belief, and First-Person Propositions); Propositions (J. Dilworth, R. Cartwright - A New Approach to Propositions and Facts; G. Fitch, R. Ray - Sentences and Propositions; N.L. Wilson, J. Rosenberg - ~~Propositions~~ positions for Semantics and Propositions for Epistemology); The Scope and Content of Black Philosophy (L. Harris, ~~L. Outlaw~~ L. Thomas - The Meaning of Philosophy in the Black Heritage; L. Outlaw, H. McGary - African-American Socio-political Philosophy, A. Critical Review). Odczyty: Carus Lectures: W. Sellars - I) The Lever of Archimedes, II) Naturalism and Process, III) The Physical Reality of Consciousness; Presidential Address: Introduction by Monroe Beardsley, Kurt Baier - Rationality and Reason. ~~Invited~~ Papers: Philosophy of Physics (M. Friedman, D. Malament); Philosophy of Religion (W. Rowe, J. Malino); Philosophy of Logic (S. Weinstein, M. Dunn); Aesthetics (~~J. Margolis~~ M. Mothersill, S. Bates); Philosophy of Kant (J. Van ~~Or~~ Clave, I. Stadler); Philosophy of Medicine (S. Bok, I. Mankiti). - W związku ze zjazdem zorganizowały jak co roku swe zebrania: American Society for Value Inquiry, Bertrand Russell Society, Philosophy and Technology Society, Society for Asian and Comparative Philosophy, Society for Study of the History of Philosophy, Society for the Study of Process Philosophy, Society for Women in Philosophy, Society for the Advancement of American Philosophy, Radical Caucus, Society for the Philosophy of Sex and Love, Association of Philosophy Journal Editors, Association for Philosophy of the Unconscious, Leibniz Society, Society for Philosophy and Public Affairs, Personalistic Discussion Group, Society for Ancient Greek Philosophy, Society for Chinese Philosophy, Society for the History of Ethics, Society for the Interdisciplinary Study of the Mind, Peirce Society, Society for the Philosophical Study of Marxism, Society for Philosophy of Creativity, The American Society for Political and Legal Philosophy, The Association for Symbolic Logic.

Institut International de Philosophie Politique
 w Paryżu (przewodniczący prof. Raymond Polin) zorganizowa-
 wał 8-9 VII 1977 kolokwium na temat "La Droite et la
 Gauche, les fondements philosophiques et anthropologi-
 ques de ces deux concepts". Przemawiali: Julien Freund
 (Strasburg), Robert Spaemann (Monachium), Kenneth Mi-
 noque (Londyn), Shirley Letwin (Londyn), Roger D. Mas-
 ters (Hannover/USA), Hans M. Sass (Bochum), Raymond Po-
 lin (Paryż), Georges Goriely (Bruksela), Léo Moulin (Bru-
 ksela), Sanford A. Lakoff (San Diego), Armin Mohler (Mo-
 nachium).

25

VI Międzynarodowy Kongres Logiki, Metodologii i filozofii nauk ścisłych, organizowany przez Sekcję logiki Międzynarodowej Unii Historii i Filozofii Nauk, zbierze się 22 - 30 VIII 1979 w Hanowerze. Obrady będą się toczyć w 14 sekcjach, podobnie jak w czasie poprzednich kongresów. Adres biura: Sekretariat des Internationalen Kongresses für Logik, Methodologie und Philosophie der Wissenschaften, Wolfengarten 1, D-3000 Hannover.

XXIV Konferencja historii logiki, zorganizowana przez Instytut Filozofii i w Krakowie oraz Instytut Matematyki WSP w Opolu obradowała w Krakowie pod przewodnictwem prof. Surmy, 28-30 IV 1978 i była poświęcona twórczości Jerzego Słupeckiego z zakresu a) logik wielowartościowych, b) teorii systemów dedukcyjnych opartych na nieklasycznych logikach, c) teorii odrzucania, d) dydaktyki logiki, a w szczególności pochodzącej od Autora ^{wersji} dedukcji naturalnej; nie wykluczona była możliwość zgłaszania referatów historycznych o innej tematyce. Program obejmował referaty: G. Bryll - Odrzucanie zdań na gruncie logiki intuicjonistycznej; K. Piróg - Rzepcka - Niektóre wyniki dotyczące systemu M; K. Hałkowska - Algebry związane z teoriami zawierającymi definicje warunkowe; J.K. Kabziński - Pełne systemy wielowartościowe logiki zdań; T. Stepien - Pewne fragmentaryczne systemy klasycznego rachunku zdań; M. Szatkowski - Pewne własności systemów dedukcyjnych opartych na nieklasycznych logikach; W. Suchoń - Praca prof. Słupeckiego na temat sylogistyki; B. Wolniowicz - O denotacji zdań; Z. Kraszewski - Formalnologiczne a ingardanowskie rozumienie zdań implikacyjnych; Z. Dywan - Kryterium strukturalnej zupełności dla silnie skończonych rachunków zdaniowych; M. Omyła - Semantyczna interpretacja logik wielowartościowych J. Łukasiewicza; M. Majewski - Skończona wartościowa logika modularna; E. Capińska - Pewne wyniki prof. Słupeckiego dotyczące 4-rozstrzygalności; W. Frajtlak - Nieklasyczna interpretacja pewnego algebraicznego ujęcia klasycznego rachunku logicznego; J. Zygmunt - Twórczość logiczna J. Kalickiego; T. Prucnal - O problemie H. Friedmana dotyczącym logik modalnych; J. Perzanowski - Uwagi o kręciu normalnych logik modalnych; A. Słomska - O funkcjach logiki w przygotowaniu kadry pedagogicznej; I. Trzcińska - Praca prof. Słupeckiego na temat mnożenia typów porządkowych oraz systemów turniejowych; E. Szumakowicz - Praca prof. Słupeckiego na temat zastosowania konsekwencji odrzucającej do sylogistyki oraz zupełności klasycznego rachunku zdań; M. Partyka - formalizacja zależności między wielowartościowymi wyrażeniami i funkcjami logicznymi; A. Wojciechowska-Waszkiewicz - Historyczno-dydaktyczne uwagi o dowodach ^{The Ratifications of Słupecki's Criterion in} ~~tematu Zorna~~ ^{Many-valued Logics}; I.G. Rosenberg - ~~Znaczenie kryterium Słupeckiego dla logik~~ ^{wielowartościowych}; W. Rautenberg - Some results of Jankov in the ~~light~~ light of lattice splittings and further applications; J. Woods - Has Relevant Logic an Adequate Motivation?; J. Pinkava - The Functional Completeness of Many-valued Logics. W związku z konferencją wydano skrypt p.t. "Materiały XXIV Konferencji historii logiki poświęconej twórczości J. Słupeckiego" zawierający bibliografię prac naukowych Profesora Jerzego Słupeckiego i streszczenia referatów objętych programem konferencji.

27

Symposium na temat "Prawo i inne normy postępowania ludzkiego", zorganizowane przez Instytut Państwa i prawa PAN, Polską Sekcję Międzynarodowego Stowarzyszenia Filozofii Prawa i filozofii Społecznej oraz wydział Prawa UMK, obradowało w Toruniu 12-13 VII 1978 z następującym programem: Z Ziembinski - Miejsce prawa w systemie norm regulujących postępowanie; W. Lang - Prawo a moralność; L. Łustacz - Prawo a obyczaje; M. Borucka-Arcutowa - Prawo a normy organizacji społecznych; A. Michalska - Prawo a normy deontologii zawodowej.

28

Symposium na temat "Teoria poznania metafizycznego" zostało ^aaprojektowane przez Towarzystwo Naukowe KUL-u 5-6 XII 1978 w Lublinie z następującym programem: I) Stan badań z zakresu epistemologii i metodologii filozofii bytu; II) Teoria bytu a inne dziedziny wiedzy, ^{Przedmiot i punkt wyjścia; Txxx, III)} ~~Wyjaśnienie i argumentacja~~
Teoria bytu a inne dziedziny wiedzy, Wyjaśnienie i argumentacja; IV) Logiki nieklasyczne i perspektywy ich zastosowań w filozofii.

58

World Union of Catholic Philosophical Societies (The Catholic University of America, Washington D.C. 20017, George F. McLean, O.M.I., Secretary General) zapowiedziała spotkanie naukowe (Scientific Meeting) w Polsce 22-26 VIII 1978 na temat "The Human Person and Philosophy", z następującym programem: I. Method for a Christian Philosophy of Man (Object and Goal of a Philosophy of Man, Philosophy of Man and Science, Philosophy and Theology); II. The Human Person (Christian and Other Humanisms, Man and Transcendence - Discursive or Intuitive, Man and Death); III. The Human Person and Culture (The Relation of Love and Reason in Moral Life, Aesthetics as a Dimension of Man, The Liberty of the Person in Society, The Humanization of Technology).

Association pour l'étude de la pensée de Simone

Wail | Stowarzyszenie publikuje ~~biuletyn~~ biuletyn i orga-
zuje okresowe kolokwia. Przewodniczącym jest prof.
André Devaux (Sorbonne), 5, rue Monticelli, Paris
75014, France.

[powstało w Paryżu.

31
Société internationale d'Études néoplatoniciennes
powstała, łącząc 170 członków z 12 krajów. Adres:
P.B.Harris, Old Dominion University, PO Box 6173

P.O. Box 6173,

Norfolk, Virginia 23508

~~USA~~

Norfolk, Virginia 23508 USA

~~Yehoshua Bar Hillel Memorial Lectures of Tel-Aviv University~~
~~Tel-Aviv University~~, zorganizowane dla ucz-
 pamięci ^m ~~cz~~onia ^{wr. 1975} zaręko logika i filozofa (zob. Ruch Filoz.
 XXXIV, s.284a): Trzecią kolejno sesję wypełnił
 zaproszony jako gość J.M.Moravcsik (Stanford Univ.),
 który wygłosił 18, 19 i 21 XII 1977 odczyty: "Grammar
 Mind, and Reality"; "On Understanding" i "Essential
 Being and Aristotle's Ontology". Prezentami dwóch
 poprzednich sesji byli Hilary Putnam (Harvard) i P.
 T.Geach (Leeds).

pas de l''être': métaphysique basée sur la compréhension de 'tout' et 'du tout'. 'L'existence a deux façons essentiellement contraires d'être envisagée, c'est-à-dire par elle-même et par ce qui la compose. Si on l'envisage par elle-même, c'est tout qui ne dit point de parties; si on l'envisage par ce qui la compose, c'est le tout qui dit parties'. Bio-bibliographie. Index.

Louis Althusser: Éléments d'auto-critique /Coll. "Analyse". Paris, Hachette, 1974. S. 126, cena 28 F/. Sprawozdawca podaje: "L'A. réfute les interprétations qui l'ont situé dans le courant structuraliste, car s'il existe certains recoupements, tels l'anti-humanisme, l'anti-psychologisme, l'anti-historicisme, le structuralisme à la différence du marxisme est rationaliste, mécaniste et surtout formaliste: or la production du réel ne saurait se réduire à une combinatoire d'éléments quelconques; le marxisme n'est pas un structuralisme, non pas parce qu'il affirme le primat du procès sur la structure, mais parce qu'il affirme le primat de la contradiction sur le procès". Na treść książki składają się - po krótkiej przedmowie - dwa studia, poprzednio nie publikowane: Éléments d'autocritique /La 'coupure', 'Science et idéologie', Structuralisme?, Sur Spinoza, Des tendances en philosophie/; Sur l'évolution du jeune Marx.

Stuttgarter Hegel-Tage 1970, Vorträge und Kolloquien des Internationalen Hegel-Jubiläumskongresses "Hegel /1770-1970/ Gesellschaft, Wissenschaft, Philosophie", veranstaltet von der Stadt Stuttgart, der Heidelberger Akademie der Wissenschaften und der Internationalen Vereinigung zur Förderung des Studiums der Hegel-

Oddział PTF w Warszawie.- 31 I 77, W.Marciszewski - Czy budowa tekstu rządzi prawa gramatyki?; 19 III 77, H.Hiż (USA) - Pozór istnienia; 18 IV 77, J.Hołowka - Utylitaryzm a egalitaryzm; 26 IX 77, M.Loi (Paryż - *Nouvel esprit mathématique*); 10 X 77, H.Hörmann (Bochum) - Some aspects of the Process of Understanding; 17 X 77, H.Girndt (~~Wax~~ Würzburg) - Fichte a Mead, Z problemów stosunków interpersonalnych; 21 XI 77, A.Grzegorzczak - Uwagi o psychologicznych koncepcjach człowieka.

35

Filozofia w ZSRR, Acta Universitatis Wratislaviensis No 353 - Praca Filozoficzna XXI (Wydawnictwa Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1977. S.180, cena 50 zł). Redakcja głosi: "Artykuły zamieszczone w niniejszym tomie "Prac Filozoficznych" są nieznacznie przeredagowanymi referatami, wygłoszonymi w maju 1975 r. na środowiskowej konferencji naukowo-informacyjnej poświęconej filozofii w Związku Radzieckim. (...) Przedkładany materiał nie jest w żadnym wypadku syntezą dorobku filozofii w Związku Radzieckim, ma raczej charakter informacyjny, ponieważ dotyczy jednak różnych dźżzin filozofii, stanowi przeto jakos, na pewno niedoskonałą, próbcęcałościowąg ujęta problemuatyki, którą parają się radzieccy filozofowie!" Treść: Od Redakcji; Karol Bal - Rozwój radzieckich badań hagnlbnawczych, Główne etapy dyskusji wokół filozofii Hagnla w ZSRR; Zygmunt Bierzański - Z czasopiśmiennictwa radzieckiego; Janina Gajda - Przegląd filozoficznej prasy radzieckiej w latach 1970-1974; Bogusław Iwanus - Badania ad rachunkami zdaniowymi w ZSRR; Bogusław S. Kunda - Uwagi o radzieckiej socjologii języka i polityce językowej ZSRR w ZSRR; Lora Kustrzaba - Współczesna filozofia radziecka o stosunku logiki, dialektyki i teorii poznania; Joana Laskowska-Stasiuk - Problemy istoty człowieka w filozoficznej myśli radzieckiej w latach 1961-1974; Franciszek Pajak - O niektórych problemach w religioznawstwie radzieckim w latach 1960-1975; Aleksander Stasiuk - Teoretycy radziecy o strukturze klasowo-warstwowej społeczeństwa radzieckiego; Józef S. Turkowski - Problematyka rozwiniętego socjalizmu w literaturze ekonomicznej i socjologiczno-filozoficznej Związku Radzieckiego.

Romuald Łoziński: Filozofia Althussera (Acta Universitatis Wratislaviensis No 379, Prace Filozoficzne XXII, Wrocław 1977. S.265, cena 80 zł). Autor pisze (s.5): "Zadaniem jakie sobie w tej pracy stawiam jest przedstawienie i analiza tych koncepcji Louisa Althussera, które składają się na jej metodologiczną i epistemologiczną propozycję interpretacji filozofii marksistowskiej, propozycję, która w latach sześćdziesiątych naszego wieku ~~odgrywała~~ odegrała i nadal odgrywa poważną rolę w sporach o kształt marksizmu we współczesnej Francji, a ostatnio również poza jej granicami." Treść: Od autora; Wstęp; I. Niektóre aspekty sytuacji teoretycznej we współczesnej filozofii francuskiej; II. Motywy i zamierzenia Althussera; III. Jak czytać Marksa; IV. Dwa główne pojęcia "teorii ewolucji formacji teoretycznych"; V. Spór o Marksa; VI. Teoria i praktyka; VII. "Poznania"; VIII. Dialektyka; IX. Ideologia; X. Spór o humanizmu; XI. Filozofia; Zamiast zakończenia. Streszczenie francuskie.

Zagadnienia historiozoficzne, praca zbiorowa pod redakcją Jakuba Litwina (PAN IFiS, Ossolinum, Wrocław/Warszawa 1977. S.260, cena 46 zł). ~~xxx~~ Wydawca podaje w przedmowie przegląd problemów filozoficznych historii, które zespół przez niego reprezentowany poruszał w poprzednio wydanej książce "Problemy historii filozofii" (Ossolinum 1974) i które są w dalszym ciągu rozważane w "Zagadnieniach historiozoficznych". Treść: J. Litwin - Przedmowa; Jan Szczepański - Filozofia dziejów, oczekiwania i nadzieje; Gerhard Kloska - Wartości w poznaniu historycznym; Jakub Litwin - Dialektyka świadomości poznawczej; Marek Blaszkę - Problem postępu w myśli społecznej P.J. Proudhona; Joanna Górnicka - Dwa wymiary historii w poglądach filozoficznych Jerzego Sorla; Andrzej Leszek Zachariasz - Relatywizm epistemologiczny Wilhelma Diltheya; Tadeusz Buksiński - Robina G. Collingwooda idea historii; Stefan Symotiuł - Biografia jako źródło i przedmiot wiedzy, Wprowadzenie do problematyki; Grażyna Jastrzębska - Człowiek w obliczu katastrofy, Antropologia filozoficzna teorii katastroficznych.

Studia z filozofii Boga, praca zbiorowa pod redakcją bpa Bohdana
 Bajza, tom 4: Wśród współczesnych ujęć teizmu i ateizmu (Akademia Teolo-
 gii Katolickiej - Warszawa 1977. S.400). Tom niniejszy zawiera: Bohdan
 Bajza - Uwagi wprowadzające; Bogdan Bakies - Poznanie metafizyczne a argu-
 mentacja na istnienie Boga w ujęciu Mięczysława A. Krępcy: I. Poznanie me-
 tafizyczne (1, Poznanie metafizyczne jako poznanie racjonalne; 2, Realizm
 poznania metafizycznego; 3, Transcendentalizm poznania metafizycznego; 4, Ana-
 logiczność poznania metafizycznego; 5, Metoda poznania metafizycznego);
 II. Poznanie istnienia Boga (1, Zagadnienie poznania istnienia Boga; 2, Pod-
 stawy poznawczego ujęcia Boga; 3, Filozofia Boga a metafizyka; 4, Natura
 Boga, Bóg filozofii a Bóg religii); Bronisław Dembowski - Realizm teisty-
 czny, z zagadnień dyskutowanych ~~przez~~^{przez} współczesnych filozofów chrześcijań-
 kichw USA; Jerzy Kalinoski - Fideizm i śmierć Boga, z okazji "Ce que je
 crois" Maurice Clavela; Jan Nowaczyk - Teoriopoznawcze i ontologiczne uwar-
 runkowanie ateizmu Jean-Paul Sartre'a.

Leszek Nowak: Wstęp do idealizacyjnej teorii nauki (Wybrane zagadnienia metodologii nauk, naukoznawstwa i informacji naukowej. PWN Warszawa 1977. S. 244, cena 22 zł). Autor zaznacza we wstępie: "Praca ta ma jedynie ^vwykładać w sposób systematyczny idealizacyjną teorię nauki bez angażowania się w polemiki z reprezentantami innych stanowisk ~~(...)~~ (...), przeznaczona jest jako podręcznik do przedmiotu "wybrane zagadnienia z filozofii", wykładanego na różnych kierunkach studiów po podstawowym kursie filozofii i socjologii marksistowskiej oraz po podstawowym kursie logiki." Treść: Od Autora; Wstęp, Nauka i teoria nauki; I) Teoria działań pozawczych (1, Założenia wyjściowe; 2, Podstawowy model nauki, Metoda idealizacji; 3, Formalizacja i modelowanie; 4, Aproxymacja; 5, Projektowanie); II) Teoria praktyki poznawczej (6, Proces poznawczy i rzeczywistość społeczna; 7, Mechanizm postępu poznawczego; 8, Nauka i praktyka społeczna; 9, Miejsce nauki w formacji społeczno-ekonomicznej). Indeks nazwisk. Indeks rzeczowy.

110

Leszek Nowak: U podstaw dialektyki marksowskiej, Próba interpretacji kategoriałnej (PWN Warszawa 1977. S.300, cena 50 zł). Autor pisze we wstępie (s.9): "Interpretacja dialektyki, którą postaram się naszkicować w tej książce, wyrasta z przekonania, że obiegowa interpretacja dialektyki nie nadaje się do korekt.(...) Interpretacja ta jest tak jałowa, że ktoś, kto chce wierzyć, iż marksizm zakłada naprawdę swoiste i naprawdę ciekawe zaplecze teoretyczne, zaplecze na którym wyrosły wszak teorie społeczne, których doświadczenia nikt chyba nie kwestionuje, ktoś taki musi obiegową interpretację dialektyki bezwarunkowo odrzucić." Treść: Zagadnienia wstępne; I. Założenia kategoriałnej interpretacji dialektyki (1, Typy ontologiczne; 2, Struktura dialektyki marksowskiej); II. U podstaw dialektyki przedmiotowej (3, Istota i zjawisko; 4, Struktura kategorii przedmiotowej; 5, Ruch kategorii przedmiotowej; 6, Zasady ruchu kategorii przedmiotowej); III. U podstaw dialektyki podmiotowej (7, Struktura kategorii myślowej; 8, Ruch kategorii myślowej; 9, Zasady ruchu kategorii myślowej); IV. Próby rozwinięcia dialektyki kategoriałnej, dwa przykłady (10, Kategoriałna interpretacja dialektyki a epistemologia; 11, Kategoriałna interpretacja dialektyki a materializm historyczny); Zakóńczenie. Spis literatury cytowanej.

41

Jacek Kurczawski: O badaniu prawa w naukach społecznych (Uniwersytet Warszawski, Instytut profilaktyki społecznej i resocjalizacji, 1977. S 172, cena 39 zł). Autor pisze we Wstępie (s.12): "Niniejsza praca jest zamierzona jako przyczynek do analizy pojęciowej niezbędnej w rozwoju społecznych badań nad prawem. Wielokierunkowy rozwój nauk społecznych sprawia, że wciąż trzeba przyrównywać dawne ustalenia z przeprowadzonymi niezależnie od nich nowymi pracami.(...) Systematyczny wykład zagadnień i pełny przegląd literatury wymagałby jednak dzieła wielotomowego. W tej sytuacji wybrałem formę mniej systematyczną, w której moje osobiste poglądy przeplatają się z doraźną ilustracją, jak też z przypomnieniem stanowisk dobrze ugruntowanych w naukach społecznych." Treść: Wstęp; 1, Normy; 2, "Obowiązanie" i kultura; 3, Badanie wypowiedzi; 4, Instytucje i organizacje; 5, Modele systemu prawnego; 6, Ile głów ma Leviatan? Streszczenie angielskie, Bibliografia.

42

Andrzej Paweł Wojland: Analiza łączna interrogacji i jej zastosowania w badaniach społecznych, praca wykonana w Zespole Metodologii Badan Socjologicznych w ramach problemu węzłowego 11.2.2: Przewidywane zmiany we wzorach konsumpcji, potrzebach kulturalnych i systemie wartości społeczeństwa polskiego"; niniejszą publikację rekomenduję do wydania doc.dr hab. Witold Marciszewski i doc. dr hab. Jan Gręgorowicz (PAN Instytut Filoz. i Socjol. - Ossolinum Wrocław-Warszawa 1977. S.146, cena 24 zł). Treść: Od Autora; Wprowadzenie. 1) Język interogacji J_{ir} ; 2) Płaszczyzny interogacji w języku J_{ir} ; 3) Informatywność i wiarygodność interogacji w języku J_{ir} , respondent ^{i_r} i informator w interogacji w języku J_{ir} ; Zakończenie. Bibliografia. Indeks rzeczowy. Streszczenia, angielskie, ^{i_r} niemieckie i rosyjskie.

43

Ernst Cassirer: Esaj o człowieku, Wstęp do filozofii kultury, przekł z ang.

Anna Staniowska (Czytelnik, Warszawa 1977. S.412, cena w opr.90 zł). Zapowiedź wydawnicza głosi: "Esaj o człowieku jest zarysem filozofii kultury, rozpatrywanej kolejno w jej fundamentalnych przejawach, jak mit, język, sztuka, historia, nauka. Temu poświęcona jest druga część książki. Pierwsza stanowi próbę ogólnej filozoficznej charakterystyki człowieka ze względu na jego cechy konstytutywne. Cassirer wykłada tu swoją filozofię form symbolicznych przedstawioną uprzednio w innych znacznie obszerniejszych dziełach. Znaczenie i zakres użycia symboli, charakterystyka operacji symbolicznych jako podstawowej funkcji umysłu, wyróżniającej człowieka z reszty świata, opis kultury jako zjawiska jednorodnego składającego się w całości na próbę humanistycznej i racjonalistycznej antropologii." Trójca: Bogdan Suchodolski. Przedmowa; Wstęp; I. Czym jest człowiek (1, Kryzys wiedzy człowieka o sobie samym; 2, Klucz do natury człowieka, symbol; 3, Od reakcji zwierzęcych do odpowiedzi ludzkich; 4, Ludzki świat czasu i przestrzeni; 5, Fakty i ideały); II. Człowiek i kultura (6, Definicja człowieka w kategoriach kultury; 7, Mit i religia; 8, Język; 9, Sztuka; 10, Historia; 11, Nauka); Podsumowanie i zakończenie.

44

Judith Greene: Psycholingwistyka - Chomsky a psychologiatk. z ang. Jack Łaszcz (PWN Warszawa 1977. S.274, cena 30 zł). Przedmowa (s.9) głosi: "Rewolucja psycholingwistyczna, do jakiej doszło pod wpływem teorii gramatyki transformacyjnej Noama Chomsky'ego, okazała się przewrotem prawdziwym w tym sensie, że jej podstawowe koncepcje na tyle ukształtowały nasz sposób patrzenia na język, iż łatwo wziąć ją można za nie wymagającą dowodu pewniki (...). Kolejnym świadectwem rewolucyjnego charakteru psycholingwistyki jest wyłonienie się ostatecznie ruchu kontrrewolucyjnego. Jego zwolennicy wskazują na wiele faktycznych trudności, jakie wiążą się z próbą wykorzystania psycholingwistyki Chomsky'ego jako podstawy modeli psychologicznych języka." Treść: Przedmowa; Wstęp, Dlaczego psycholingwistyka?; I. Teoria generatywna (1, Teoria Chomsky'ego, założenia podstawowe; 2, Teoria Ch., wersja z r.1957; 3, Wersja z r.1965); II. Eksperymenty psychologiczne (4, Uzasadnienie badań psycholingwistycznych; 5, Badania oparte na teorii Ch. w wersji z r. 1957; 6, Badania oparte na teorii Ch. w wersji z r. 1965; 7 Bilans końcowy, przed i po Chomsky'm); Posłowie; Bibliografia.

45

Paul Ramsay: Pacjent jest osobą, przekł z ang. S. Łypaciewicz (Inst. Wydawn. PAX Warszawa 1977. S. 316, cena 70 zł). Zapowiedź wydawnicza podaje: "Paul Ramsay, amerykański teolog protestancki, profesor Uniwersytetu Princeton, jest autorem wielu prac z zakresu aktualnej problematyki moralnej. Poruszał w nich m.i. zagadnienia, jak wojna w świetle sumienia chrześcijańskiego, odpowiedzialność moralna w polityce, sprawy genetyki itp. W tej książce autor zajmuje się nowymi problemami etyki lekarskiej, związanymi z postępem w medycynie w latach ostatnich." Treść: Przedmowa; 1) Zgoda jako kryterium lojalności ze szczególnym uwzględnieniem dzieci w badaniach medycznych; 2) O unowocześnieniu procedury stwierdzania, że człowiek umarł; 3) O opiece nad umierającym; 4) Dobrowolne oddanie ważnego dla życia organu; 5) Dawanie czy pobieranie organów do przeszczepienia; 6) Zastrzeżenia przeciw ~~prze~~ przeszczepianiu serca; 7) Trudności wyboru, pacjenci i ograniczone możliwości lecznicze.

46

Modern Uses of Multiple-Valued Logic

Invited Papers from the Fifth International Symposium on Multiple-Valued Logic held at Indiana University, Bloomington, Indiana, U.S.A., May 13-16, 1975, with a Bibliography of 'many-valued logic' by Robert G. Wolf

edited by

J. MICHAEL DUNN

GEORGE EPSTEIN

Indiana University, Bloomington, Ind., U.S.A.

1977, x + 328 pp. + index
Cloth Dfl. 105,— / US \$ 39.50

LC 77-23098
ISBN 90-277-0747-2

EPISTEME 2

This is a collection of invited papers from the 1975 International Symposium on Multiple-Valued Logic held at Indiana University. It contains papers by noted researchers in the area coming from a variety of disciplines, centering around computer science, mathematics, and philosophy. Included is a very valuable update by R. G. Wolf of N. Rescher's classic bibliography on multiple-valued logic. This updates material to 1975, and also provides supplementary material, particularly on computer science applications, to Rescher's original bibliography. The Editors provide an introduction to the topic of the volume as a whole, and also individual prefaces to each paper.

The emphasis throughout the volume is on the variety of uses of multiple-valued logic that have been made possible through the advances in this field during the last twenty years. Connections are made in this work to algebraic logic, computer fault analysis, computer programming, recursive functions, linguistics and 'fuzzy logic', and information processing.

Audience

Logicians and other specialists in departments of mathematics, philosophy, and computer and/or information science.

p.t.o.

D. REIDEL PUBLISHING COMPANY

Dordrecht - Holland / Boston - U.S.A.

Also of interest to theoretical linguists, psychologists, sociologists and others in 'cognitive studies' who are interested in multiple-valued aspects of language and reasoning. Suitable for supplementary reading in graduate courses on computer and/or information science, philosophy, and mathematics.

Contents

Introduction. — N. D. Belnap, Jr.: A Useful Four-Valued Logic. — J. A. Brzozowski and M. Yoeli: Ternary Simulation of Binary Gate Networks. — P. Dwinger: A Survey of the Theory of Post Algebras and Their Generalizations. — I. Rasiowa: Many-Valued Algorithmic Logic as a Tool to Investigate Programs. — R. E. Bellman and L. A. Zadeh: Local and Fuzzy Logics. — Appendix I: A Survey of Many-Valued Logic (1966-1974) by R. G. Wolf. — Appendix II: List of Presentations. — Appendix III: List of Participants. — Index.

Modern Uses of Multiple-Valued Logic, Invited
 Papers from the Fifth International Symposium on
 Multiple -Valued Logic held at Indiana Univ. Bloo-
 mington, May 13-16 1975, ed by J.Michael Dunn, Ge-
 orge Epstein (Episteme 2. D.Reidel Publ.Comp. Do-
 rdrecht/Boston 1977. S.X,328, cena w opr.dol.

39,50). Zapowiedź wydawnicza objaśnia: " < > " .

Treść: { } .

Advanced Logic for Applications

by

RICHARD E. GRANDY

University of North Carolina, Chapel Hill, N.C., U.S.A.

1977, xiii + 162 pp. + index

Cloth Dfl. 60,— / US \$ 24.00

SYNTHESE LIBRARY 110

LC 77-3046

ISBN 90-277-0781-2

Advanced Logic for Applications makes accessible to the non-mathematician a number of important results of wide interest and application from mathematical logic. It includes the only detailed and systematic presentations of Tarski's theorems on the definability of truth, of Gödel's second incompleteness theorem, of algebraic logic and anadic logic other than the original papers. Many other topics which have been treated elsewhere are presented in new and lucid forms. These include the completeness of first order logic, the Lowenheim-Skolem theorems, Gentzen systems, Gödel's first incompleteness theorem, Mostowski's generalization of Gödel's theorem, Church's theorem, second order logic and the recursive realisability of intuitionistic logic. One of the main goals is to provide the reader with a clear understanding of the connections between the various meta-theorems; another is to provide a survey of various systems and their relations so that the choice of appropriate systems for application is facilitated. The book can be used as a text, as a reference work or as a self-teaching survey.

Audience

Philosophers, linguists, logicians and mathematicians. Cognitive psychologists. Suitable as a text for upper undergraduate or graduate courses in logic. Can be used for supplementary reading in higher level courses in philosophy, linguistics or psychology.

Contents

I. Henkin Sets and the Fundamental Theory. — II. Derivation Rules and Completeness. — III. Gentzen Systems and Constructive Completeness Proofs. — IV. Quantification Theory

p.t.o.

D. REIDEL PUBLISHING COMPANY

Dordrecht - Holland / Boston - U.S.A.

with Identity and Functional Constants. — V. First Order Theories with Equality. — VI. Gödel's Incompleteness Theorems: Preliminary Discussion. — VII. Undecidability and Incompleteness. — VIII. Gödel's Second Incompleteness Theorem. — IX. Tarski's Theorems and the Definition of Truth. — X. Some Recursive Function Theory. — XI. Intuitionistic Logic. — XII. Second Order Logic. — XIII. Predicate Functor Logic. — XIV. Anadic Logic.

53

Richard E. Grandy (Univ. of North Carolina): Advanced
Logic for Applications (D. Reidel Publ. Comp. Dordrecht/
Boston 1977, s. XIII, 162, cena w opr. dol. 24) Zapowiedź wy-
dawnicza podaje: " \leftarrow \rightarrow ". Treść: { }/

Treatise on Basic Philosophy

3. Ontology I. The Furniture of the World

by

MARIO BUNGE

McGill University, Montreal, Canada

1977, xvi + 343 pp. + index
Cloth Dfl. 105,— / US \$ 39.50
Paper Dfl. 55,— / US \$ 22.00

LC 77-1756
ISBN 90-277-0780-4
ISBN 90-277-0785-5

The present volume offers a new ontology. This system is materialist (though not reductionist) and dynamicist (though neither dialectical nor Whiteheadian). It is in tune with contemporary science and built with the help of some formal tools. It elucidates and systematizes, among others, the concepts of substance and property, thing and system, possibility and actuality, probability and law, state and event, and space and time. Many of the axioms and theorems of the system are found to be presupposed or else implied by contemporary scientific research. Therefore the work constitutes a bridge between the metaphysical tradition and contemporary philosophy of science. There are many examples and bibliographical references.

Audience

Philosophy teachers and graduate students, natural and social scientists, and systems scientists. This book can be used as a textbook for courses on metaphysics or on exact philosophy, and as supplementary reading for courses on philosophy of science, foundations of science, or systems theory.

About the author

Dr. Mario Bunge is professor of philosophy and head of the Foundation and Philosophy of Science Unit at McGill University, Montreal. He has been a full professor of theoretical physics, and of philosophy, in his native Argentina and in the U.S.A., and he has held visiting positions elsewhere. He has published fourteen books and two hundred articles.

p.t.o.

D. REIDEL PUBLISHING COMPANY

Dordrecht - Holland / Boston - U.S.A.

Contents

Preface. — Introduction. — 1. Substance. — 2. Form. —
3. Thing. — 4. Possibility. — 5. Change. — 6. Spacetime. —
Bibliography. — Index of Names. — Index of Subjects.

Treatise on Basic Philosophy

by MARIO BUNGE

1. Semantics I. Sense and Reference
1974, xv + 183 pp.
Cloth Dfl. 70,— / US \$ 28.00 ISBN 90-277-0534-8
Paper Dfl. 40,— / US \$ 16.00 ISBN 90-277-0572-0
2. Semantics II. Interpretation and Truth
1974, xiii + 210 pp.
Cloth Dfl. 75,— / US \$ 30.00 ISBN 90-277-0535-6
Paper Dfl. 45,— / US \$ 18.00 ISBN 90-277-0573-9
3. Ontology I. The Furniture of the World
1977, xvi + 343 pp. + index
Cloth Dfl. 105,— / US \$ 39.50 ISBN 90-277-0780-4
Paper Dfl. 55,— / US \$ 22.00 ISBN 90-277-0785-5
4. Ontology II. A World of Systems
In preparation
5. Epistemology I. The Strategy of Knowing
In preparation
6. Epistemology II. Philosophy of Science
In preparation
7. Ethics. The Good and the Right
In preparation

59

Mario Bunge (McGill Univ., Montreal): Treatise on Basic Philosophy, 3.Ontology I, The Furniture of the World (D.Reidel Publ.Comp.Dordrecht/Boston 1977, s. XVI,343, cena w opr.dol.39,50, brosz. dol.22). Zapowiedź wydawnicza podaje: "" Treść:

Poprzednio ukazały się w tej samej serii tomy:

- 1.Semantics I, Sense and Reference (1974, s.XV,183)
 - 2.Semantics II, Interpretation and Truth (1974, s. XIII,20).
- Zapowiedziano następne tomy: 4,Ontology II, A World of Systems, 5, Epistemology I, The Strategy of Knowing, 6.Epistemology II, Philosophy of Science, 7.Ethics, The Good and the Right.

Académie Internationale de Philosophie des Sciences: Science et métaphysique (Boue des Archives de Philos., 22. Paris Beauchesne 1976. S.254, Anna 55,20 F). Sprawozdawca streszcza: "La vérifiabilité expérimentale n'est plus le critère unique, ni nécessaire: elle fait place aujourd'hui à la cohérence, la simplicité et la symétrie des structures formelles de la théorie considérée, concepts dont on voit qu'ils relèvent de positions métaphysiques implicites. Si les sciences soulèvent des problèmes métaphysiques, elles sont elles-mêmes fonction d'options métaphysiques. Il n'est pas possible aujourd'hui d'opposer les deux domaines: il existe bien une métaphysique scientifique." Trésé: S.Dockx - Introduction; T.Settle - In Defence of plain Metaphysics; P.Barnays - Wissenschaft und Metaphysik; J.Agassi - Metaphysics as regulative Ideas for Science; E.Laszlo - Metaphysics as Anticipation of Science; J.Vuillemin - Conventionalisme géométrique et Théorie des espaces à courbure constante; V.Tonini - Logica Maior seu Materialis; G.Kröber - Wissenschaftstheorie: Philosophie, Metaphysik oder Wissenschaft; O.Costa de Beauregard - Mariage de raison avec la parapsychologie; J.A. Wheeler - Beyond the end of time; J.L.Destouches - Science et métaphysique; M.Bunge - Les présupposés et les produits métaphysiques de la Science et la Technique contemporaines; P.Weingartner - The problems of the Universe of

04

∴ L

HABERMAS J.: Logica delle scienze
sociali. Trad. Bologna 1970
-460.140

JANKÉLÉVITCH V.: La mauvaise
conscience. Paris 1966
- 480.230

Discours of Metaphysics. Bibliographic.

HONDT J. d': Hegel in seiner Zeit.
Berlin, 1818-1831. Ubertr.
Berlin 1973 - 460.067

JEFFREY R.C.: Logik der Entschei-
dungen. 2 Aufl. Übers.
Wien 1967 - 460.015

HONDT J. d': Verborgene Quellen
des Hegelschen Denkens. Ubertr.
Berlin 1972 - 460.068

KISSEL' M.A.: Sud'ba staroj dilem-
my. Racionalizm i émpirizm v bur-
žuaznoj filosofii XX veka.
Moskva 1974 - 460.078

Phänomenologische Forschungen, hg. ^{von} der Deutschen Gesellschaft ^{ft} für Phänomenologische Forschung, Bd. 2: Die Phänomenologie und die Wissenschaften (Freiburg/München, K. Alber, 1976. S. 191, цена DM 36). Sprawozdawca informuje: Der Band ^{ent} enthält ^r Beiträge, die sich ^r vnehmlich mit den Beziehungen zwischen der Phänomenologie und den philosophischen und nicht philosophische Wissenschaften befassen. Auf dieses Thema im allgemeinen bezieht sich die Einleitung von W. Orth - Die Phänomenologie und die Wissenschaften. Es folgen die Beiträge von R. Sokolowski - The Presence of Judgment; L. Eley - Logik und Welt oder Ursprung der Logik aus der Autonomie der Erkenntnis; Th. Seebohm - Zur Phänomenologie kognitiver Leistungen im Umgang mit formalen Sprachen; E. Holenstein - Die Grenzen der phänomenologischen Reduktion in der Phänologie oder eine strukturalistische Lektion in Phänomenologie; H. Asemussen - Das System der Sinne; B. Waldenfels - Die Verschränkung von Innen und Aussen im Verhalten; J. Kockelmans - Hermeneutic Phenomenology and the Science of History; T. Kisiel - Hermeneutic Models for Natural Science.

Eugen Fink: Nähe und Distanz, Phänomenologische Vorträge und Aufsätze,
 hg.v. Franz-Anton Schwarz (Freiburg/München, K.Alber, 1976. S.331, cena
 DM 38). Sprawozdawca informuje: "Der Band enthält eine Reihe teilweise un-
 veröffentlichter Arbeiten des 1975 verstorbenen, ehemaligen Assistenten
 Husserls, die zwischen 1935 und 1971 geschrieben sind. Die Arbeiten zeigen
 das allmähliche Loslösen Finks vom transzendentalphänomenologischen Denken
 Husserls, das Bekenntnis zur Da-seinsanalytischen Phänomenologie Heideggers,
 schliesslich die eigenständige Interpretation und Lösung phänomenologi-
 scher Fragen. Die Aufsätze tragen folgende Titel: Die Idee der Transzen-
 dentalphilosophie bei Kant und in der Phänomenologie; Die Entwicklung der
 Phänomenologie Husserls; Husserl (1859-1938); Philosophie als Überwindung
 der 'Naivität'; Zum Problem der ontologischen Erfahrung; Die intentionale
 Analyse und das Problem des spekulativen Denkens; Welt und Geschichte; O-
 perative Begriffe in Husserls Phänomenologie; Die Spätphilosophie Husserls
 in der Freiburger Zeit; Phänomenologie und Dialektik; Phänomenologische
 Probleme der Verfremdung; Weltbezug und Seinsverständnis; Bewusstseinsana-
 lytik und Weltproblem; Reflexionen † zu Husserls phänomenologischer Re-
 duktion.

Frederick Copleston, S.J.: A History of Philosophy (Doubleday and Comp. New York) wychodzący zeszytami podręcznik został doprowadzony do końca z ukazaniem się ostatnich zeszytów dziewiątego tomu. Całość obejmuje: Volume 1, Greece and Rome (Part 1, dol. 2,45, Part 2, dol.2,45); Vol.2, Mediaeval Philosophy (Part 1, Augustine to Bonaventure, dol.1,95, Part 2, Albert the Great to Duns Scotus, dol.1,95); Vol 3, Late Mediaeval and Renaissance Philosophy (1, Ockham to the Speculative Mystics, dol. 2,45, 2, The Revival of Platonism to Suarez, dol.1,75); Vol.4, Modern Philosophy, Descartes to Leibniz, dol. 2,45; Vol.5 Modern Philosophy, the British Philosophers (1, Hobbes to Paley, dol.1,75, 2. Berkeley to Hume, dol.2,45); Vol.6, Modern Philosophy (1, The French Enlightenment to Kant, dol.1,75, 2, Kant, dol. 2,45); Vol. 7, Modern Philosophy (1, Fichte to Hegel, dol. 2,45, 2, Schopenhauer to Nietzsche, dol.2,45); Vol.8, Modern Philosophy, Bentham to Russell (1, British Empiricism and the Idealist Movement in Great Britain, dol.2,45, 2, Idealism in America, the Pragmatist ~~Movement~~ Movement, The Revolt Against Idealism, dol.2,45); Vol.9, A History of Philosophy, Maine de Biran to Sartre (1, The Revolution to Bergson, dol.2,45, 2, Bergson to Sartre, dol. 2,45).

16
Philosophical Medical Ethics, Its Nature and Significance, Proceedings of the Third Trans-Disciplinary Symposium on Philosophy and Medicine, held at Farmington, Connecticut, December 11-13 1975, ed. by Stuart F. Spicker (Univ. of Connecticut), H. Tristram Engelhardt, Jr. (Univ. of Texas) - (D. Reidel Publ. Comp. Dordrecht/Boston 1977. S. VI, 248, cena w opr. \$19,50).

Treść: { } .

Philosophical Medical Ethics: Its Nature and Significance

Proceedings of the Third Trans-Disciplinary Symposium on
Philosophy and Medicine, held at Farmington, Connecticut,
December 11-13, 1975

edited by

STUART F. SPICKER

*University of Connecticut, Health Center, Farmington, Conn.,
U.S.A.*

H. TRISTRAM ENGELHARDT, Jr.

University of Texas Medical Branch, Galveston, Tex., U.S.A.

1977, vi + 248 pp.

Cloth Dfl. 55,— / US \$ 19.50

PHILOSOPHY AND MEDICINE 3

LC 76-57992

ISBN 90-277-0772-3

This volume contains the edited papers of eminent scholars who have attended to issues and concepts in medical ethics, with special attention to the philosophical dimensions of rights and duties germane to acts of euthanasia and the use of human beings in biomedical and biobehavioral research. In addition, the role of the moral philosopher in this field is considered, as well as the physician's role as moral agent in the physician-patient encounter. The concepts of 'person' and 'human nature' are examined in the light of medicine's revolutionary advances in the 20th Century. Past perspectives and present perplexities are also considered, the collection opening with an examination of the historical roots of American medical ethics and closing with the question of the changing role of the physician, i.e., what are the goals and values we wish the role of physician to sustain?

Audience

Philosophers, physicians, historians of medicine and others interested in health care and humanities.

Contents

Introduction. — Prologue. — *I. From Past Perspectives to Present Perplexities:* C. R. Burns: American Medical Ethics:

p.t.o.

D. REIDEL PUBLISHING COMPANY

Dordrecht - Holland / Boston - U.S.A.

Some Historical Roots. A. R. Jonsen: Do No Harm: Axiom of Medical Ethics. L. Lasagna: Discussion of 'Do No Harm'. — II. *Ethics and Medical Ethics*: R. M. Hare: Medical Ethics: Can the Moral Philosopher Help? J. Rachels: Medical Ethics and the Rule Against Killing: Comments on Prof. Hare's Paper. — III. *Special Rights and Duties: From Euthanasia to Experimentation*: M. Kohl: Euthanasia and the Right to Life. J. Troyer: Euthanasia, the Right to Life, and Moral Strictures: A Reply to Prof. Kohl. S. Morgenbesser: Experimentation and Consent: A Note. N. Abrams: Medical Experimentation: The Consent of Prisoners and Children. — IV. *Changing Human Nature: Medicine in the Service of Virtue*: J. Owens: Aristotelian Ethics, Medicine, and the Changing Nature of Man. S. F. Spicker: Medicine's Influence on Ethics: Reflections on the Putative Moral Role of Medicine. — V. *Metaphysics and Medical Ethics*: B. Towers: Ethics in Evolution. R. M. Chisholm: Coming Into Being and Passing Away: Can the Metaphysician Help? H. T. Engelhardt, Jr.: Some Persons Are Humans, Some Humans Are Persons, and the World Is What We Persons Make of It. — VI. *Moral Agents in Medicine*: A. MacIntyre: Patients as Agents. E. D. Pellegrino: Moral Agency and Professional Ethics: Some Notes on Transformation of the Physician-Patient Encounter. — VII. *The Physician as Moral Agent: Round Table Discussion*: S. F. Spicker: Opening Remarks. — A. E. Hellegers. S. Bok. R. W. Daly. D. Callahan. H. T. Engelhardt, Jr. — Closing Reflections. — Notes on Contributors. — Index.

Ingmar Pörn (Univ.of Birmingham): Action Theory
and Social Science, Some Formal Models (Synthese Lib-
 rary 120. D.Reidel Publ.Comp. Dordrecht/Boston 1977.
 S.VIII,144, cena w opr dol.19,50). Zapowiedź wydaw-
 niza podaje: " ". Treść:

Action Theory and Social Science

Some Formal Models

by

INGMAR PÖRN

Department of Philosophy, The University of Birmingham, England

1977, viii + 144 pp. + index

Cloth Dfl. 50,— / US \$ 19.50

ISBN 90-277-0846-0

SYNTHESE LIBRARY 120

This essay is intended as a contribution to the foundations of the sciences of man, especially the social sciences. It employs the tools and techniques of modal logic, the theory of automata and grammars, cybernetics, and game theory. It supplies a solution to the characterisation problems for simple actions, intentional actions, and actions done for a reason. It also provides a treatment of the transmission of agency, action complexes and organisations. The resulting analytic framework is given application in a discussion of concepts exercised in the description of social reality, such as power, influence, control, and interaction. Further application is sought in a study of the dynamic character of social systems. The main results of the work inform some topical issues concerning the understanding and explanation of social action.

Audience

Teachers and students of philosophy, modal logic, sociology, scientific method and foundational problems in social science. Can be used as a textbook or supplementary reading in post-graduate and advanced undergraduate courses in philosophy of action, philosophy of social science, and sociological method and theory.

About the author

The author took his Fil.mag. and Fil.lic. in Philosophy and Sociology at the Abo Academy, Finland. After research in Philosophy at the University of Oxford he went to the

p.t.o.

D. REIDEL PUBLISHING COMPANY

Dordrecht - Holland / Boston - U.S.A.

University of Birmingham, where he received his Ph.D. and where he is now Senior Lecturer in Philosophy. He has been a Visiting Lecturer at the University of Uppsala. His publications include *The Logic of Power* and *Elements of Social Analysis*.

Contents

Preface. — 1. Action Modalities. — 2. Intentions and Reasons. — 3. Activities and Proceedings. — 4. Control, Influence and Interaction. — 5. Social Dynamics. — 6. Action-Explanations. — Bibliography. — Index.

Library of Congress Cataloging in Publication Data

Pörn, Ingmar.

Action theory and social science.

(Synthese library; v. 120)

Bibliography: p.

Includes index.

1. Social sciences—Methodology. 2. Act (Philosophy) 3. Cybernetics. I. Title.

H62.P57 301'.01'8 77-12391

ISBN 90-277-0846-0

Roger D. Rosenkrantz: Inference, Method and Decision, Towards a Bayesian Philosophy of Science (Synthese Library 115. D. Reidel Publ. Comp. Dordrecht/Boston 1977. S. XVI, 262, cena w opr. dol. 26, brosz. dol. 11,95). Zapowiedź wydawnicza podaje: " ".

Trześć: {

Inference, Method and Decision

Towards a Bayesian Philosophy of Science

by

ROGER D. ROSENKRANTZ

Virginia Polytechnic Institute and State University, Blacksburg, Va., U.S.A.

1977, xvi + 262 pp.

Cloth Dfl. 65,— / US \$ 26.00

ISBN 90-277-0817-7

Paper Dfl. 30,— / US \$ 11.95

ISBN 90-277-0818-5

SYNTHESE LIBRARY 115

The author holds that men in possession of the same data should agree in their probabilities, arguing that objective posterior distributions are obtainable by conditionalizing on an "informationless" prior. Plausible methods for generating such priors are explored. It is then argued that probability can direct research along fruitful lines without recourse to acceptance rules and that "epistemic utilities", like simplicity, are important precisely because they render theories more confirmable by conforming observations. A Bayesian method for determining when a complication of theory improves its support is developed and compared to several non-Bayesian criteria. A wealth of examples from the sciences serve as a crucible in which to test the author's position against opposing viewpoints.

Audience

Philosophers and historians of science, statisticians, scientists (especially social scientists) with methodological interests.

Can be used as a textbook and for supplementary reading in graduate and advanced undergraduate courses on probability and induction, and foundations of statistics. Suitable for supplementary reading in courses on philosophy of science and scientific methodology.

About the author

The author received his B.A. from Oberlin College in 1960

p.t.o.

D. REIDEL PUBLISHING COMPANY

Dordrecht - Holland / Boston - U.S.A.

and his Ph.D. from Stanford in 1968. He has taught at the City College of New York, the University of South Carolina, and Virginia Polytechnic Institute. Previous papers of Dr. Rosenkrantz have been published in *Synthese*, *Philosophy of Science*, *American Philosophical Quarterly*, and several anthologies.

Contents

Preface. — *I. Informative Inference:* 1. Information. 2. The Paradoxes of Confirmation. 3. Inductivism and Probabilism. 4. Inductive Generalization. — *II. Scientific Method:* 5. Simplicity. 6. Bayes and Popper. 7. The Copernican Revelation. 8. Explanation. 9. Support. 10. Testing. 11. Bayes Orthodox Comparisons. 12. Cognitive Decisions. — *Index of Names.* — *Index of Subjects.*

Library of Congress Cataloging in Publication Data

Rosenkrantz, Roger D., 1938-

Inference, method, and decision.

(*Synthese* library; v. 115)

Includes bibliographies and indexes.

1. Science—Philosophy. 2. Bayesian statistical decision theory. I. Title.

Q175.R554 501 77-9399

ISBN 90-277-0817-7

ISBN 90-277-0818-5 pbk.

Position and Change

A Study in Law and Logic

by

LARS LINDAHL

University of Uppsala, Sweden

(Translated from the Swedish by Paul Needham)

1977, ix + 299 pp.

Cloth Dfl. 85,— / US \$ 34.00

SYNTHESE LIBRARY 112

LC 76-58016

ISBN 90-277-0787-1

This book develops a logically sophisticated general theory of legal positions, and of changes in such positions by normative action; particular attention is paid to changes brought about by promise and contract. The theory is presented against the background of the tradition in legal philosophy and jurisprudence, with particular reference to Hohfeld's well-known theory of legal relations and Bentham's theory of rights and of power. The tools used for the analysis are those of modern deontic logic and the logic of action. Therefore, the book establishes a connection between modern logical theory and the traditional theories of legal philosophy and jurisprudence.

Audience

Students of legal philosophy and jurisprudence, in particular those concerned with the development of logical methods for the science of law. Can be used as a textbook for graduate and undergraduate courses in legal philosophy and jurisprudence. Philosophers and logicians interested in legal theory.

Contents

Preface. — *Part I. Basic Types of Legal Position*: 1. From Bentham to Kanger. 2. Symbols and Logical Rules. 3. One-Agent Types. 4. Individualistic Two-Agent Types. 5. Collectivistic Two-Agent Types. — *Part II. Change of Position and Ranges of Legal Action*: 6. Traditions of Legal Power and a New Departure. 7. Symbols and Logical Rules (Continued).

p.t.o.

D. REIDEL PUBLISHING COMPANY

Dordrecht - Holland / Boston - U.S.A.

8. The General Theory of Ranges of Legal Action. 9. Commitment, Contract and Ranges of Legal Action. — Appendix — Bibliography. — Index of Names. — Index of Subjects.

Lars Lindahl (Univ.of Uppsala): Position and Change, A Study in Law and Logic, transl.by P.Needham
(Synthese Library 112. D.Reidel Publ.Comp. Dordrecht/
Boston 1977. S.IX,299, cena w opr. dol.34). Zapowiedź
wydawnicza podaje: " < > ". Treść: { } .

Raimo Tuomela: Human Action and Its Explanation, A Study on the Philosophical Foundations of Psychology
 (Synthese Library 116. D. Reidel Publ. Comp. Dordrecht/Boston 1977. S. XII, 311, cena w opr. dol. 39,50). Zapowiedź wydawnicza objaśnia: " \leftarrow \rightarrow ". Treść: ().

Human Action and Its Explanation

A Study on the Philosophical Foundations of Psychology

by

RAIMO TUOMELA

Department of Philosophy, University of Helsinki, Finland

1977, xii + 417 pp. + indexes
Cloth Dfl. 105,— / US \$ 39.50
SYNTHESE LIBRARY 116

LC 77-24522
ISBN 90-277-0824-X

The book presents a new causalist theory of action. It gives a precise and systematic philosophical treatment of various types of action, including complex actions. A new account of action-explanation in terms of so-called purposive causation is developed. This account is extended to cover inductive-probabilistic action-explanations as well. The book also contains a relevant philosophical discussion of the nature of cognitive and conative mental processes and of psychological concept formation in the spirit of scientific realism.

Audience

Philosophers interested in philosophy of psychology (especially philosophy of action) and general philosophy of science (especially the theory of explanation), psychologists and other social scientists interested in foundational questions. Suitable for supplementary reading in graduate courses in philosophy of psychology and philosophy of action. Can be used as an advanced textbook in courses in philosophy.

About the author

The author started his career as a psychologist but switched over to philosophy. He holds a doctorate in philosophy from the University of Helsinki (1968) and another one from Stanford University (1969). He was nominated (full) professor of philosophy at the University of Helsinki in 1971. Among his books are *Theoretical Concepts* (Springer, 1973) and *Theoretical Concepts and Hypothetico-Inductive Inference* (Reidel, 1973, co-authored with Ilkka Niiniluoto). He

p.t.o.

D. REIDEL PUBLISHING COMPANY

Dordrecht - Holland / Boston - U.S.A.

is the co-editor (with Juha Manninen) of *Essays on Explanation and Understanding* (Reidel, 1976) and the editor of *Dispositions* (Reidel, 1977, see page 14) as well as some anthologies in Finnish. He has also published a number of papers in leading journals and in anthologies.

Contents

Preface. — 1. Scientific Realism and Psychology. — 2. Human Action. — 3. Mental Episodes. — 4. Concept Formation in Psychology. — 5. Psychological Dispositions. — 6. Wanting, Intending, and Willing. — 7. Conduct Plan and Practical Syllogism. — 8. Explanation of Human Action. — 9. Deductive Explanation and Purposive Causation. — 10. Basic Concepts of Action Theory. — 11. Propensities and Inductive Explanation. — 12. Probabilistic Causation and Human Action. — References. — Name Index. — Subject Index.

Library of Congress Cataloging in Publication Data

Tuomela, Raimo.

Human action and its explanation.

(Synthese library; v. 116)

Bibliography: p.

Includes indexes.

1. Psychology—Philosophy. I. Title.

BF38.T86 150'.1 77-24522

ISBN 90-277-0824-X

Dispositions, ed by Raimo Tuomela (Univ. of Helsinki)
(D. Reidel Publ. Comp. 1977. S. X, 448, cena w opr. dol. 38).
Zapowiedź wydawnicza objaśnia: " \leftarrow \rightarrow ". Treść: ().

Dispositions

edited by

RAIMO TUOMELA

Department of Philosophy, University of Helsinki, Finland

1977, x + 448 pp. + index
Cloth Dfl. 95,— / US \$ 38.00

ISBN 90-277-0810-X

SYNTHESE LIBRARY 113

This anthology is a representative collection of articles, both previously published and new, on the nature of dispositions and the role of dispositional concepts in scientific theorizing. Two special topics covered are the recent developments in the theory of probabilistic dispositions and the instrumentalism-realism controversy in psychology. Most of the papers reprinted in this anthology can be regarded as "modern classics" in the field.

Audience

Philosophers of science, students of philosophy of science, philosophers and scientists interested in epistemology and scientific concept formation. Can be used as a textbook and for supplementary reading in graduate courses in philosophy of science, especially scientific concept formation.

Contents

Preface. — Acknowledgements. — *I. Dispositions and Definitions*: R. Carnap: Dispositions and Definitions. N. Goodman: Counterfactuals and Dispositions. A. Pap: Disposition Concepts and Extensional Logic. D. H. Mellor: In Defense of Dispositions. W. W. Rozeboom: Dispositions Revisited. J. L. Mackie: Dispositions, Grounds, and Causes. W. K. Essler and R. Trapp: Some Ways of Operationally Introducing Dispositional Predicates with Regard to Scientific and Ordinary Practice. — *II. Dispositions, Explanation and Ontology*: C. G. Hempel: Dispositional Explanation. K. Popper: Universals and Dispositions. W. Quine: Disposition. J. H. Fetzer: A World of Dispositions. M. Fisk: Capacities and Natures. R. Harré: Powers. — *III. Probabilistic Dispositions*: C. S. Peirce: Notes on the Doctrine of Chances. K. R. Popper: The Propensity Interpretation of Probability. J. H. Fetzer: Dispositional Probabilities. H. Kyburg: Propensities and Probabilities. I. Levi:

p.t.o.

D. REIDEL PUBLISHING COMPANY

Dordrecht - Holland / Boston - U.S.A.

Subjunctives, Dispositions, and Chances. — IV. *Psychological Dispositions*: G. Ryle: Dispositions and Occurrences. W. Alston: Dispositions, Occurrences, and Ontology. I. Levi and S. Morgenbesser: Belief and Disposition. D. Armstrong: Belief as States. R. Tuomela: Dispositions, Realism, and Explanation. — Index of Names.

Library of Congress Cataloging in Publication Data

Main entry under title:

Dispositions.

(Synthese library; v. 113)

Includes bibliographies and index.

1. Disposition (Philosophy)—Addresses, essays, lectures. 2. Definition (Logic)—Addresses, essays, lectures. 3. Ontology—Addresses, essays, lectures. 4. Probabilities—Addresses, essays, lectures.

I. Tuomela, Raimo.

B105.D56D56 111 77-21784

ISBN 90-277-0810-X

Images, Perception and Knowledge

Papers deriving from and related to the Philosophy of Science Workshop at Ontario, Canada, May 1974

edited by

JOHN M. NICHOLAS

Dept. of Philosophy, University of Western Ontario, London, Ont., Canada

1977, ix + 305 pp. + index
Cloth Dfl. 95,— / US \$ 38.00

LC 77-1264
ISBN 90-277-0782-0

WESTERN ONTARIO SERIES 8

The present volume consists of a collection of articles which center on the recent redevelopment of interest in the image concept within cognitive psychology. Despite its being banished from scientific psychology in the earlier part of this century, most notoriously in the context of the development of a Behaviourist hegemony in North America, and under the impact of the results of the Würzburg school concerning imageless thinking, too many interesting experimental results concerning the capacities of imagery in long-term memory tasks appeared during the 1960's for it to be left beyond the pale. Nor has interest been restricted to cataloguing experimental curiosities, for it has been proposed that image concepts have a deep explanatory role in cognitive theory, in particular with respect to memory.

The aim of this volume is to make available to the philosophical community a review of part of a debate which is of considerable interest to psychologists, and must have an impact on scientifically oriented epistemology.

Audience

Philosophers of science and epistemologists. Also of interest to general philosophers, cognitive and educational psychologists.

Contents

John M. Nicholas: Preface. — Zenon W. Pylyshyn: What the Mind's Eye Tells the Mind's Brain. — B. R. Bugelski: The

p.t.o.

D. REIDEL PUBLISHING COMPANY

Dordrecht - Holland / Boston - U.S.A.

Association of Images. — Allan Paivio: Images, Propositions, and Knowledge. — George W. Baylor and Bernard Racine: Mental Imagery and the Problems of Cognitive Representation. — Steven Rosenberg: The Separation and Integration of Related Semantic Information. — Aaron Sloman: Interactions Between Philosophy and Artificial Intelligence. — D. O. Hebb: Concerning Imagery. — Karl H. Pribram: Holonomy and Structure in the Organization of Perception. — Mary Henle: On the Distinction between the Phenomenal and the Physical Object. — D. W. Hamlyn: Unconscious Inference and Judgment in Perception. — D. O. Hebb: To Know Your Own Mind. — Thomas Natsoulas: The Subjective, Experiential Element in Perception. — William P. Alston: Can Psychology Do Without Private Data? — Bibliography. — Index.]

Images, Perception and Knowledge, Papers deriving from and related to the
Philosophy of Science Workshop at Ontario, Canada, May 1974, ed. by John M.
Nicholas (D. Reidel Publ. Comp. Dordrecht/Boston 1977, s. IX, 305, cena w opr.
dol. 38). Zapowiedź wydawnicza podaje: " " . Treść

Rolferat wygłoszony na "Philosophie-Symposium zum Gedankan an den 60. Todestag von Franz Brentano" w Grazu 4-8 IX 1977 (zob. Fuch Filoz. XXXV s.)

Robert L. Causey (Univ. of Texas): Unity of Science
(D. Reidel Publ. Comp. Dordrecht/Boston 1977, s. VIII, 180,
cena w opr. dol. 26). Zapowiedź wydawnicza podaje: "

>" . Treść: { } .

Unity of Science

by

ROBERT L. CAUSEY

*Department of Philosophy, The University of Texas at Austin,
Tex., U.S.A.*

1977, viii + 180 pp.

Cloth Dfl. 65,— / US \$ 26.00

SYNTHESE LIBRARY 109

LC 76-57970

ISBN 90-277-0779-0

There is perennial interest in the possibility of a unified science which would provide an integrated understanding of all natural and social phenomena. This book presents a new and detailed formulation and defense of a systematic program for the unification of science.

The author begins with a general discussion of laws, identities, and explanations. He distinguishes laws from identities (of kinds or of attributes) and analyzes the roles of laws and identities in explanations. He then explicates the logical structure of theories involving parts and wholes. This is followed by the most detailed analysis ever presented of the requirements for microreductions. The role of structural descriptions is carefully examined, and it is argued that the connecting sentences must be identities.

The author next formulates a set of necessary conditions for unified theories. He then argues that, under appropriate conditions, microreductions provide the only satisfactory method of theory unification. This yields a novel foundational justification for a reductive program for the unification of science.

This program faces some important complications and obstacles. They are identified and their significance is assessed. The book concludes with a discussion of the importance of the unification program for scientific progress.

Audience

Students and professionals in philosophy and scientific method. Can be used as a textbook or for supplementary reading for graduate and advanced undergraduate courses in philosophy of science, with special emphasis on theory reduction and unity of science.

p.t.o.

D. REIDEL PUBLISHING COMPANY

Dordrecht - Holland / Boston - U.S.A.

Contents

Acknowledgments. — Chapter 1. Introduction: General Plan of the Book. Sets and Notation. Kinds and Attributes. Laws and Law-Sentences. — Chapter 2. Explanations, Identities, and Theories: Scientific Explanations. Identities. Theories. — Chapter 3. Theories with Structured Wholes: Introduction. An Example from Chemistry. The Languages of the Theories. Structures and Homogeneity. Laws of T_1 . — Chapter 4. Microreductions: Set Theoretical Form: Thing-Identities. Explanations of the Law Sentences of T_2 . Attribute-Correlations. — Chapter 5. Microreductions with Identities: Thing-Identities. Attribute-Identities. Summary of the Reduction Conditions. Some Possible Objections and Problems. Reasonable Modifications. — Chapter 6. Unified Theories and Unified Science: Microreductions and Unified Science. Unified Theories. Unification by Microreduction. — Chapter 7. Complications and Obstacles: Variety of Structures and Theories. Hierarchical Structures. Tokenism. Social Theories and Social Structures. — Chapter 8. Scientific Progress and Unity of Science: General Aspects of Scientific Progress. Development and Evolution. Problems and Prospects. — Bibliography. — Index of Names. — Index of Subjects.

Logic, History of Logic, Foundations of Mathematics,
Mathematical Logic, Set Theory, Group Theory,
Theory of Computation, Model Theory, History of
Science and Technology

Logic Colloquium 76

Proceedings of a Conference held in Oxford, in July,
1976

*edited by R.O. GANDY, Fellow of Wolfson College,
University of Oxford, England, and J.M.E. HYLAND,
Fellow of King's College, University of Cambridge,
England.*

STUDIES IN LOGIC AND THE FOUNDATIONS OF
MATHEMATICS, Vol. 87

1977 x + 626 pages
Price: US \$36.75 / Dfl. 90.00
ISBN 0-7204-0691-9

This volume constitutes the proceedings of the Logic Colloquium '76, which was held in Oxford from the 19th to 30th July, 1976, and which was attended by more than 300 participants from some 28 countries. It contains the texts (sometimes altered or amplified) of most of the 34 invited addresses, and some supplementary papers.

These proceedings, like the conference itself, are built round 5 main topics. For the **history of modern logic**, papers are presented on the work of Bolzano, Lesniewski and Lowenheim, on the simple theory of types and on the relevance of history to particular problems in logic and linguistics. Tribute is also paid to A. Mostowski and his work. There are several papers on **applications of model theory**, particularly group theory, including a comprehensive paper by H.J. Keisler, developing the theory of hyperfinite structures.

In the section on **recursion and proof theory**, a survey is given of the applications of proof theory to mathematics, and a new approach in this area is advocated. In higher recursion theory, a survey is presented of the axiomatic approach and of the work on continuous functionals. **Complexity of computations** is discussed with particular reference to connections with logic, and for **set theory**, technical aspects as well as the foundations are discussed.

**NORTH-HOLLAND
PUBLISHING COMPANY**

Amsterdam and New York

Each section contains important contributions which will be required reading for those working on that particular topic. Moreover, the several survey papers, which expound and discuss previous work will be of considerable value to readers. The concentration on a few particular areas, and the section on the history of modern logic distinguish this volume from many other conference volumes.

CONTENTS: Preface. **PARTS: I:** "Studies in Logic" Symposium. Papers by: *M.D. Frank, H. Keisler, G. Kreisel, W. Marek, H. Rasiowa.* **II:** History of Modern Logic. *J. Berg, R.O. Gandy, J. van Heijenoort, S.J. Surma, G. Temple, C. Thiel.* **III:** Applications of Model Theory. *D.M. Clark, P.C. Eklof, U. Felgner, P. Krauss, H. Simmons.* **IV:** Recursion Theory. *S. Feferman, J.E. Fenstad, R.O. Gandy, J.M.E. Hyland, Y.L. Ershov.* **V:** Complexity of Computations. *K. Fleischmann, B. Mahr, C.P. Schnorr, D. Siefkes, R. Statman.* **VI:** Set Theory. *T. Jech, A.R.D. Mathias, D. Pincus, R.v.B. Rucker, J. Truss.*

ORDER FORM

Send to your bookseller or
ELSEVIER/EXCERPTA MEDICA/NORTH-HOLLAND
Associated Scientific Publishers
P.O. Box 211, Amsterdam, The Netherlands

Distributor in the U.S.A. and Canada:
ELSEVIER NORTH-HOLLAND, INC.
52 Vanderbilt Ave., New York, N.Y. 10017

Please send me _____ copy(ies) of
LOGIC COLLOQUIUM '76,
edited by R. Gandy and J. Hyland.

Price: US \$36.75 / Dfl. 90.00

Enter my continuation order for the series
**STUDIES IN LOGIC AND THE FOUNDATIONS OF
MATHEMATICS** beginning with Volume _____

Name _____

Address _____

Orders from individuals must be accompanied by a remittance,
following which books will be supplied postfree.

I enclose

my personal cheque	bank draft	UNESCO coupons
--------------------	------------	----------------

Date _____ Signature _____

Logic Colloquium 76, ed. by R.O.Gandy and J.M.E.
Hyland (Studies in Logic and The Foundations of Ma-
thematics, 87. North-Holland Publ. Comp., Amsterdam/New
York, 1977. S.X, 626, cena dol. 36,75). Zapowiedź wy-
dawnicza głosi: " \leq \geq ". Treść: ()

Mathematical Logic, Foundations of Mathematics,
Philosophy of Science

A Course in Mathematical Logic

by J. BELL, *Mathematics Department, The London School of Economics and Political Science, and*
M. MACHOVER, *Department of History and Philosophy of Science, Chelsea College of Science and Technology.*

1977 xiii + 600 pages
Price: US \$19.50 / Dfl. 50.00
ISBN 0-7204-2844-0

This book constitutes a comprehensive, up-to-date, one year graduate (or advanced undergraduate) course in mathematical logic and foundations of mathematics. It is based on an M. Sc. programme which the authors have conducted at London University for several years. Designed for self-study, no previous knowledge of logic is needed and the student should be able to work through the text in approximately one academic year. Many exercises (with hints) are included.

The outstanding advantage of the text is its combination of comprehensiveness and intelligibility. No unreasonable demands are made on the reader.

Furthermore, it will be seen that although the book represents an integrated and balanced account of the most important aspects of logic and foundations, it is arranged so that parts can be taken as separate smaller courses, as required:

Chapters 1 to 3: First-order logic up to the completeness theorem, with additional material on tableaux etc.

Chapter 4: A self-contained course on Boolean algebras. Chapter 5: Model theory. Chapters 6 and 8:

A self-contained course on recursion theory with emphasis on register machines and an account of Matiyasevitch's result and its systematic use in proving incompleteness results. (This is the first general text in logic to include such an account). Chapter 7: The limi-

**NORTH-HOLLAND
PUBLISHING COMPANY**

Amsterdam and New York

tative results of logic - undecidability and incompleteness. Chapter 9: An introduction to intuitionistic first-order logic. Chapter 10: Development of axiomatic set theory, with proof of the consistency of the axiom of choice and the generalized continuum hypothesis. Chapter 11: A coherent and readable introduction to non-standard analysis with applications to general topology and topological groups.

CONTENTS: Chapters 1. Beginning Mathematical Logic. 2. First-Order Logic. 3. First-Order Logic (continued). 4. Boolean Algebras. 5. Model Theory. 6. Recursion Theory. 7. Logic - Limitative Results. 8. Recursion Theory (continued). 9. Intuitionistic First-Order Logic. 10. Axiomatic Set Theory. 11. Nonstandard Analysis. Bibliography. Subject Index.

ORDER FORM

Send to your bookseller or
ELSEVIER/EXCERPTA MEDICA/NORTH-HOLLAND
Associated Scientific Publishers
P.O. Box 211, Amsterdam, The Netherlands
Distributor in the U.S.A. and Canada:
ELSEVIER NORTH-HOLLAND, INC.
52 Vanderbilt Ave., New York, N.Y. 10017

Please send me _____ copy(ies) of
A COURSE IN MATHEMATICAL LOGIC,
by J. Bell and M. Machover.

Price: US \$19.50 / Dfl. 50.00

Name _____

Address _____

Orders from individuals must be accompanied by a remittance, following which books will be supplied postfree.

I enclose

my personal cheque	bank draft	UNESCO coupons
--------------------	------------	----------------

Date _____ Signature _____

The Dutch guilder price is definitive. US\$ prices are subject to exchange rate fluctuations.

25
J. Bell, M. Machover:

✓ A Course in Mathematical Logic (North-Holland Publ. & Co. Comp. Amsterdam/New York 1977. S. XIII, 600, cena dol. 19,50). Zapowiedź wydawnicza głosi: <

Trasé: 1. Beginning Mathematical Logic; 2. First-Order Logic; 3. First-Order Logic (continued); 4. Boolean Algebras; 5. Model Theory; 6. Recursion Theory; 7. Logic-Limitative Results; 8. Recursion Theory (continued); 9. Intuitionistic First-Order Logic; 10. Axiomatic Set Theory; 11. Nonstandard Analysis. Bibliography. Subject Index.

Mathematics, Mathematical Logic, Model Theory

Model Theory

Second Edition

by C.C. CHANG, *University of California, Los Angeles,*
and H.J. KEISLER, *University of Wisconsin, Madison.*

STUDIES IN LOGIC AND THE FOUNDATIONS OF
MATHEMATICS, Volume 73

1977 xii + 554 pages

Price: US \$36.75 / Dfl. 90.00

ISBN 0-7204-2273-6

Paperback: US \$19.50 / Dfl. 49.00

ISBN 0-7204-0692-7

Model theory is the branch of mathematical logic that deals with the connection between a formal language and its interpretations, or models.

This book presents the model theory of first order predicate logic, the language in which the techniques of the subject were originally developed and are still best explained. The early chapters of the book present the basic methods of constructing models and some applications. These methods are diagrams, elementary chains, Skolem functions, indiscernibles, ultraproducts and saturated models. The later chapters contain more advanced topics which combine several of these methods and apply them to algebra and set theory.

As the field of model theory has developed rapidly since the publication of the first edition of this book in 1973, an up-to-date survey of the subject and extensive references to the literature in the "Handbook of Mathematical Logic" are presented in this second edition, in addition to general corrections of errors and ambiguities. The revisions include, in particular, a discussion of the current status of the open problems originally listed, some of these now having been either partially or completely solved.

"... For the first time, a definitive and encyclopedic coverage... a significant and massive undertaking..."

- The American Mathematical Monthly

"... The book is no longer the only text on the subject... but it is still the most comprehensive one."

- The Journal of Symbolic Logic

**NORTH-HOLLAND
PUBLISHING COMPANY**

Amsterdam and New York

CONTENTS: **Chapters 1. Introduction.** What is model theory? Model theory for sentential logic. Languages, models and satisfaction. Theories and examples of theories. Elimination of quantifiers. **2. Models constructed from constants.** Completeness and compactness. Refinements of the method. Omitting types and interpolation theorems. Countable models of complete theories. **3. Further model-theoretic constructions.** Elementary extensions and elementary chains. Applications of elementary chains. Skolem functions and indiscernibles. Some examples. **4. Ultraproducts.** The fundamental theorem. Measurable cardinals. Regular ultrapowers. **5. Saturated and special models.** Saturated and special models. Preservation theorems. Applications of special models to the theory of definability. Applications to field theory. Application to Boolean algebras. **6. More about ultraproducts and generalizations.** Ultraproducts which are saturated. Direct products, reduced products, and Horn sentences. Direct products, reduced products, and Horn sentences (continued). Limit ultrapowers and complete extensions. Iterated ultrapowers. **7. Selected topics.** Categoricity in power. An extension of Ramsey's theorem and applications; some two-cardinal theorems. Models of large cardinality. Large cardinals and the constructible universe. Appendix A. Set theory. Appendix B. Open problems in classical model theory. Historical notes. References. Index of definitions. Index of symbols.

ORDER FORM

Send to your bookseller or
ELSEVIER/EXCERPTA MEDICA/NORTH-HOLLAND
Associated Scientific Publishers

P.O. Box 211, Amsterdam, The Netherlands

Distributor in the U.S.A. and Canada:

ELSEVIER NORTH-HOLLAND, INC.

52 Vanderbilt Ave., New York, N.Y. 10017

Please send me _____ copy(ies) of
MODEL THEORY (Second Edition),
by C.C. Chang and H.J. Keisler.

Price: US \$36.75 / Dfl. 90.00

Paperback: US \$19.50 / Dfl. 49.00

Enter my continuation order for the series
**STUDIES IN LOGIC AND THE FOUNDATIONS OF
MATHEMATICS** beginning with Volume _____

Name _____

Address _____

Orders from individuals must be accompanied by a remittance,
following which books will be supplied postfree.

I enclose

my personal cheque

bank draft

UNESCO coupons

Date _____ Signature _____

22

C.C.Chang, H.J.Keisler: Model Theory, second ed.

(Studies in Logic and the Foundations of Mathematics,
73. North-Holland Publ.Comp.,Amsterdam/New York 1977.
S.XII,554, cena dol.36,75,paperback dol.19,50). Zap-
owiedź wydawnicza podaje: " $<$ $>$ "

BIBLIOTEKA GŁOWNEJ UNIW.

78
LXCVI-2-4

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

Wiadomości wydawnicze

Publikacje jednostkowe

Filozofia w ZSRR, Acta Universitatis Wratislaviensis No 353 -
Prace Filozoficzne XXI /Wydawnictwa Uniwersytetu Wrocławskiego, Wroc-
ław 1977. S. 180, cena 50 zł/. Redakcja głosi: "Artykuły zamieszczo-
ne w niniejszym tomie "Prac Filozoficznych" są nieznacznie przereda-
gowanymi referatami, wygłoszonymi w maju 1975 r. na środowiskowej
konferencji naukowo-informacyjnej poświęconej filozofii w Związku
Radzieckim. /.../ Przedkładany materiał nie jest w żadnym wypadku
syntezą dorobku filozofii w Związku Radzieckim, ma raczej charakter
informacyjny, ponieważ dotyczy jednak różnych dziedzin filozofii,
stanowi przeto jakaś, na pewno niedoskonałą, próbę całościowego
ujęcia problematyki, którą parają się radzieccy filozofowie". Treść:
Od Redakcji; Karl B a l - Rozwój radzieckich badań hegliznawczych,
Główne etapy dyskusji wokół filozofii Hegla w ZSRR; Zbigniew B i e-
r z a ń s k i - Z czasopiśmiennictwa radzieckiego; Janina G a j d a
- Przegląd filozoficznej prasy radzieckiej w latach 1970-1974; Bo-
gusław I w a n u : - Badania nad rachunkami zdaniowymi w ZSRR;
Bogusław S. K u n n d a - Uwagi o radzieckiej socjologii języka i
polityce językowej w ZSRR; Lora K u s t r z e b a - Współczesna
filozofia radziecka o stosunku logiki, dialektyki i teorii pozna-
nia; Joanna L a s k o w s k a - S t a s i u k - Problemy istoty
człowieka w filozoficznej myśli radzieckiej w latach 1961-1974;
Franciszek P a j ą k - O niektórych problemach w religioznawstwie
radzieckim w latach 1960-1975; Aleksander S t a s i u k - Teorety-
cy radzieccy o strukturze klasowo-warstwowej społeczeństwa radziec-
kiego; Józef S. T u r k o w s k i - Problematyka rozwiniętego soc-
jalizmu w literaturze ekonomicznej i socjologiczno-filozoficznej
Związku Radzieckiego.

Romuald Łoziński: Filozofia Althussera /Acta Universitatis Wratislaviensis No 379, Prace Filozoficzne XXII, Wrocław 1977. S. 265, cena 80 zł/. Autor pisze /s. 5/: "Zadaniem jakie sobie w tej pracy stawiam jest przedstawienie i analiza tych koncepcji Louisa Althussera, które składają się na jego metodologiczną i epistemologiczną propozycję interpretacji filozofii marksistowskiej, propozycję, która w latach sześćdziesiątych naszego wieku odegrała i nadal odgrywa poważną rolę w sporach o kształt marksizmu we współczesnej Francji, a ostatnio również poza jej granicami". Treść: Od autora; Wstęp; I. Niektóre aspekty sytuacji teoretycznej we współczesnej filozofii francuskiej; II. Motywy i zamierzenia Althussera; III. Jak czytać Marksa; IV. Dwa główne pojęcia "Teorii ewolucji formacji teoretycznych"; V. Spór o Marksa; VI. Teoria i praktyka; VII. "Poznanie"; VIII. Dialektyka; IX. Ideologia; X. Spór o humanizm; XI. Filozofia; Zamiast zakończenia Streszczenie francuskie.

Zagadnienia historiozoficzne, praca zbiorowa pod redakcją Jakuba Litwina /PAN IFiS, Ossolineum, Wrocław/Warszawa 1977. S. 260, cena 46 zł/. Wydawca podaje w przedmowie przegląd problemów filozoficznych historii, które zespół przez niego reprezentowany poruszał w poprzednio wydanej książce "Problemy historii filozofii" /Ossolineum 1974/ i które są w dalszym ciągu rozważane w "Zagadnieniach Historiozoficznych". Treść: J. L i t w i n - Przedmowa; Jan S z c z e p a ń s k i - Filozofia dziejów, oczekiwania i nadzieje; Gerhard K l o s k a - Wartości w poznaniu historycznym; Jakub L i t w i n - Dialektyka świadomości poznawczej; Marek B l a s z k e - Problem postępu w myśli społecznej P. J. Proudhona; Joanna G ó r n i c k a - Dwa wymiary historii w poglądach filozoficznych Jerzego Sorela; Andrzej Leszek Z a c h a r i a s z -

Relatywizm epistemologiczny Wilhelma Diltheya; Tadeusz Buk -
s i ń s k i - Robina G. Collingwooda idea historii; Stefan S y -
m o t i u k - Biografia jako źródło i przedmiot wiedzy, Wprowadze-
nie do problematyki; Grażyna J a s t r z ę b s k a - Człowiek
w obliczu katastrofy, Antropologia filozoficzna teorii katastrofi-
cznych.

Studia z filozofii Boga, praca zbiorowa pod redakcją bpa Boh-
dana Bejze, tom 4: Wśród współczesnych ujęć teizmu i ateizmu /Aka-
demia Teologii Katolickiej - Warszawa 1977. S. 400/. Tom niniejszy
zawiera: Bohdan B e j z e - Uwagi wprowadzające; Bogdan B a -
k i e s - Poznanie metafizyczne a argumentacja na istnienie Boga
w ujęciu Mieczysława A. Kręga: I. Poznanie metafizyczne /1, Pozna-
nie metafizyczne jako poznanie racjonalne; 2, Realizm poznania me-
tafizycznego; 3, Transcendentalizm poznania metafizycznego; 4, Ana-
logiczność poznania metafizycznego; 5, Metoda poznania metafizycz-
nego/; II. Poznanie istnienia Boga /1, Zagadnienie poznania ist-
nienia Boga; 2, Podstawy poznawczego ujęcia Boga; 3, Filozofia Boga
a metafizyka; 4, Natura Boga, Bóg filozofii a Bóg religii/; Bro-
nisiław D e m b o w s k i - Realizm teistyczny, z zagadnień dyskusjo-
wanych przez współczesnych filozofów chrześcijańskich w USA; Jerzy
K a l i n o w s k i - Fideizm i śmierć Boga, z okazji "Ce que je
crois" Maurice Clavela; Jan N o w a c z y k - Teoriopoznawcze i
ontologiczne uwarunkowania ateizmu Jean-Paul Sartre'a.

Leszek Nowak: Wstęp do idealizacyjnej teorii nauki /Wybrane
zagadnienia metodologii nauk, naukoznawstwa i informacji naukowej.
PWN Warszawa 1977. S. 244, cena 22 zł/. Autor zaznacza we wstępie:

"Praca ta ma jedynie wyklądać w sposób systematyczny idealizacyjną teorię nauki bez angażowania się w polemiki z reprezentantami innych stanowisk /.../, przeznaczona jest jako podręcznik do przedmiotu "Wybrane zagadnienia z filozofii", wykładanego na różnych kierunkach studiów po podstawowym kursie filozofii i socjologii marksistowskiej oraz po podstawowym kursie logiki". Treść: Od Autora; Wstęp, Nauka i teoria nauki; I/ Teoria działań poznawczych /1, Założenia wyjściowe; 2, Podstawowy model nauki, Metoda idealizacji; 3, Formalizacja i modelowanie; 4, Aproksymacja; 5, Projektowanie/; II/ Teoria praktyki poznawczej /6, Proces poznawczy i rzeczywistość społeczna; 7, Mechanizm postępu poznawczego; 8, Nauka i praktyka społeczna; 9, Miejsce nauki w formacji społeczno-ekonomicznej/. Indeks nazwisk. Indeks rzeczowy.

Leszek Nowak: U podstaw dialektyki marksowskiej, Próba interpretacji kategorialnej /PWN Warszawa 1977. S. 300, cena 50 zł/. Autor pisze we wstępie /s. 9/: "Interpretacja dialektyki, która postaram się naszkicować w tej książce, wyrasta z przekonania, że obiegowa interpretacja dialektyki nie nadaje się do korekt. /... / Interpretacja ta jest tak jałowa, że ktoś, kto chce wierzyć, iż marksizm zakłada naprawdę swoiste i naprawdę ciaławe zaplecze teoretyczne, zaplecze na którym wyrosły wszak teorie społeczne, których doniosłości nikt chyba nie kwestionuje, ktoś taki musi obiegową interpretację dialektyki bezwarunkowo odrzucić". Treść: Zagadnienia wstępne; I. Założenia kategorialnej interpretacji dialektyki /1, Typy ontologiczne; 2, Struktura dialektyki marksowskiej/; II. U podstaw dialektyki przedmiotowej /3, Istota i zjawisko; 4, Struktura kategorii przedmiotowej; 5, Ruch kategorii przedmiotowej; 6, Zasady ruchu kategorii przedmiotowej/; III. U podstaw

dialektyki podmiotowej /7, Struktura kategorii myślowej; 8, Ruch kategorii myślowej; 9, Zasady ruchu kategorii myślowej/; IV. Próby rozwinięcia dialektyki kategorialnej, dwa przykłady /10, Kategorialna interpretacja dialektyki a epistemologia; 11, Kategorialna interpretacja dialektyki a materializm historyczny/; Zakończenie. Spis literatury cytowanej.

Jacek Kurczewski: O badaniu prawa w naukach społecznych /Uniwersytet Warszawski, Instytut profilaktyki społecznej i resocjalizacji, 1977. S. 172, cena 39 zł/. Autor pisze we Wstępie /s. 12/: "Niniejsza praca jest zamierzona jako przyczynek do analizy pojęciowej niezbędnej w rozwoju społecznych badań nad prawem. Wielokierunkowy rozwój nauk społecznych sprawia, że wciąż trzeba przyrównywać dawne ustalenia z przeprowadzonymi niezależnie od nich nowymi pracami. /.../ Systematyczny wykład zagadnień i pełny przegląd literatury wymagałby jednak dzieła wielotomowego. W tej sytuacji wybrałem formę mniej systematyczną, w której moje osobiste poglądy przeplatane są z doraźną ilustracją, jak też z przypomnieniem stanowisk dobrze ugruntowanych w naukach społecznych". Treść: Wstęp; 1, Normy; 2, "Obowiązywanie" i kultura; 3, Badanie wypowiedzi; 4, Instytucje i organizacje; 5, Modele systemu prawnego; 6, Ile głów ma Lewiatan? Streszczenie angielskie, Bibliografia.

Andrzej Paweł Wejland: Analiza logiczna interrogacji i jej zastosowania w badaniach społecznych, praca wykonana w Zespole Metodologii Badań Socjologicznych w ramach problemu węzłowego 11.2. : Przewidywane zmiany we wzorach konsumpcji, potrzebach kulturalnych i systemie wartości społeczeństwa polskiego"; niniejszą publikację rekomendują do wydania doc. dr hab. Witold Marciszewski i doc. dr hab. Jan Gregorowicz /PAN Instytut Filoz. i Socjol. - Ossolineum

Wrocław-Warszawa 1977. S. 146, cena 24 zł/. Treść: Od Autora; Wprowadzenie. 1/ Język interrogacji Jir; 2/ Płaszczyzny interrogacji w języku Jir; 3/ Informatywność i wiarygodność interrogacji w języku Jir; respondent i informator w interrogacji w języku Jir; Zakończenie. Bibliografia. Indeks rzeczowy. Streszczenia, angielskie, niemieckie i rosyjskie.

Ernst Cassirer: Esej o człowieku. Wstęp do filozofii kultury.
przeł. z ang. Anna Staniewska /Czytelnik, Warszawa 1977. S. 412, cena w opr. 90 zł/. Zapowiedź wydawnicza głosi: "Esej o człowieku jest zarysem filozofii kultury, rozpatrywanej kolejno w jej fundamentalnych przejawach, jak mit, język, sztuka, historia, nauka. Temu poświęcona jest druga część książki. Pierwsza stanowi próbę ogólnej filozoficznej charakterystyki człowieka ze względu na jego cechy konstytutywne. Cassirer wykłada tu swoją filozofię form symbolicznych przedstawioną uprzednio w innych znacznie obszerniejszych dziełach. Znaczenie i zakres użycia symboli, charakterystyka operacji symbolicznych jako podstawowej funkcji umysłu, wyróżniającej człowieka z reszty świata, opis kultury jako zjawiska jednorodnego - składają się w całości na próbę humanistycznej i racjonalistycznej antropologii". Treść: Bogdan Suchodolski - Przedmowa; Wstęp; I. Czym jest człowiek /1, Kryzys wiedzy człowieka o sobie samym; 2, Klucz do natury człowieka, symbol; 3, Od reakcji zwierzęcych do odpowiedzi ludzkich; 4, Ludzki świat czasu i przestrzeni; 5, Fakty i ideały;/ II. Człowiek i kultura /6, Definicja człowieka w kategoriach kultury; 7, Mit i religia; 8, Język; 9, Sztuka; 10, Historia; 11, Nauka;/ Podsumowanie i zakończenie.

Judith Greene: Psycholingwistyka - Chomsky a psychologia, tł. z ang. Jacek Łaszcz /PWN Warszawa 1977. S. 274, cena 30 zł/.
Przedmowa /s. 9/ głosi: "Rewolucja psycholingwistyczna, do jakiej doszło pod wpływem teorii gramatyki transformacyjnej Noama Chomsky'ego, okazała się przewrotem prawdziwym w tym sensie, że jej podstawowe koncepcje na tyle ukształtowały nasz sposób patrzenia na język, iż łatwo wziąć je można za nie wymagające dowodu pewniki /.../. Kolejnym świadectwem rewolucyjnego charakteru psycholingwistyki jest wyłonienie się ostatnio ruchu kontrrewolucyjnego. Jego zwolennicy wskazują na wiele faktycznych trudności, jakie wiąże się z próbą wykorzystania psycholingwistyki Chomsky'ego jako podstawy modeli psychologicznych języka". Treść: Przedmowa; Wstęp, Dlaczego psycholingwistyka?; I. Teoria generatywna /1, Teoria Chomsky'ego, założenia podstawowe; 2, Teoria Ch., wersja z r. 1957; 3, Wersja z r. 1965/; II. Eksperymenty psychologiczne /4, Uzasadnienie badań psycholingwistycznych; 5, Badania oparte na teorii Ch. w wersji z r. 1957; 6, Badania oparte na teorii Ch. w wersji z r. 1965; 7, Bilans końcowy, przed i po Chomsky'm/; Posłowie; Bibliografia.

Paul Ramsey: Pacjent jest osoba, przeł. z ang. S. Łypacewicz /Inst. Wydawn. PAX Warszawa 1977. S. 316, cena 70 zł/. Zapowiedź wydawnicza podaje: "Paul Ramsey, amerykański teolog protestancki, profesor Uniwersytetu Princeton, jest autorem wielu prac z zakresu aktualnej problematyki moralnej. Porusza w nich m.i. zagadnienia, jak wojna w świetle sumienia chrześcijańskiego, odpowiedzialność moralna w polityce, sprawy genetyki itp. W tej książce autor zajmuje się nowymi problemami etyki lekarskiej, związanymi z postępem w medycynie w latach ostatnich". Treść: Przedmowa; 1/ Zgoda jako

kryterium lojalności ze szczególnym uwzględnieniem dzieci w badaniach medycznych; 2/ O unowocześnieniu procedury stwierdzania, że człowiek umarł; 3/ O opiece nad umierającym; 4/ Dobrowolne oddanie ważnego dla życia organu; 5/ Dawanie czy pobieranie organów do przeszczepienia; 6/ Zastrzeżenia przeciw przeszczepianiu serca; 7/ Trudności wyboru, pacjenci i ograniczone możliwości lecznicze.

Académie Internationale de Philosophie des Sciences: Science et métaphysique /Bque des Archives de Philos., 22. Paris-Beauchamp 1976. S. 254, cena 55,20 F/. Sprawozdawca streszcza: "La vérifiabilité expérimentale n'est plus le critère unique, ni nécessaire: elle fait place aujourd'hui à la cohérence, la simplicité et la symétrie des structures formelles de la théorie considérée, concepts dont on voit qu'ils relèvent de positions métaphysiques implicites. Si les sciences soulèvent des problèmes métaphysiques, elles sont elles-mêmes fonction d'options métaphysiques. Il n'est pas possible aujourd'hui d'opposer les deux domaines: il existe bien une métaphysique scientifique". Treść: S. D o c k x - Introduction; T. S e t t l e - In Defence of plain Metaphysics; P. B e r n a y s - Wissenschaft und Metaphysik; J. A g a s s i - Metaphysics as regulative Ideas for Science; E. L a s z l o - Metaphysics as Anticipation of Science; J. V u i l l e m i n - Conventionalisme géométrique et Théorie des espaces à courbure constante; V. T o n i n i - Logica Maior seu Materialis; G. K r ö b e r - Wissenschaftstheorie: Philosophie, Metaphysik oder Wissenschaft; O. C o s t a d e B e a u r o g a r d - Marriage de raison avec la parapsychologie; J. A. W h e e l e r - Beyond the end of time; J. L. D e s t o u c h e s - Science et métaphysique; M. B u n g e - Les présupposés

et les produits métaphysiques de la Science et la Technique contemporaines; P. Weingartner - The problem of the Universe of Discourse of Metaphysics. Bibliographie.

Phänomenologische Forschungen, hg. von der Deutschen Gesellschaft für Phänomenologische Forschung, Bd. 2: Die Phänomenologie und die Wissenschaften /Freiburg/München, K. Alber, 1976. S. 191, cena DM 36/. Sprawozdawca informuje: Der Band "enthält Beiträge, die sich vornehmlich mit den Beziehungen zwischen der Phänomenologie und den philosophischen und nicht philosophische Wissenschaften befassen. Auf dieses Thema im allgemeinen bezieht sich die Einleitung von W. Orth - Die Phänomenologie und die Wissenschaften. Es folgen die Beiträge von R. Sokolowski - The Presence of Judgment; L. Eley - Logik und Welt oder Ursprung der Logik aus der Autonomie der Erkenntnis; Th. Seeböhm - Zur Phänomenologie kognitiver Leistungen im Umgang mit formalen Sprachen; E. Heinenstein - Die Grenzen der phänomenologischen Reduktion in der Phonologie oder Eine strukturalistische Lektion in Phänomenologie; H. Asmussen - Das System der Sinne; E. Waldenfels - Die Verschränkung von Innen und Aussen im Verhalten; J. Kockelmans - Hermeneutic Phenomenology and the Science of History; T. Kisiel - Hermeneutic Models for Natural Science.

Eugen Fink: Nähe und Distanz, Phänomenologische Vorträge und Aufsätze, hg. v. Franz-Anton Schwarz /Freiburg/München, K. Alber, 1976. S. 351, cena DM 38/. Sprawozdawca informuje: "Der Band ent-

hält eine Reihe teilweise unveröffentlichter Arbeiten des 1975 verstorbenen, ehemaligen Assistenten Husserls, die zwischen 1935 und 1971 geschrieben sind. Die Arbeiten zeigen das allmähliche Loslösen Finks vom transzendentalphänomenologischen Denken Husserls, das Bekenntnis zur Daseinsanalytischen Phänomenologie Heideggers, schliesslich die eigenständige Interpretation und Lösung phänomenologischer Fragen. Die Aufsätze tragen folgende Titel: Die Idee der Transzendentalphilosophie bei Kant und in der Phänomenologie; Die Entwicklung der Phänomenologie Husserls; Husserl /1859-1938/; Philosophie als Überwindung der 'Naivität'; Zum Problem der ontologischen Erfahrung; Die intentionale Analyse und das Problem des spekulativen Denkens; Welt und Geschichte; Operative Begriffe in Husserls Phänomenologie; Die spätphilosophie Husserls in der Freiburger Zeit; Phänomenologie und Dialektik; Phänomenologische Probleme der Verfremdung; Weltbezug und Seinsverständnis; Bewusstseinsanalytik und Weltproblem; Reflexionen zu Husserls phänomenologischer Reduktion.

Frederick Copleston, S. J.: A History of Philosophy /Doubleday and Comp. New York/ wychodzący zeszytami podręcznik został doprowadzony do końca z ukazaniem się ostatnich zeszytów dziewiątego tomu. Całość obejmuje: Volume 1, Greece and Rome /Part 1, dol. 2,45, Part 2, dol. 2,45/; Vol. 2, Mediaeval Philosophy /Part 1, Augustine to Bonaventure, dol. 1,95, Part 2, Albert the Great to Duns Scotus, dol. 1,95/; Vol 3, Late Mediaeval and Renaissance Philosophy /1, Ockham to the Speculative Mystics, dol. 2,45, 2, The Revival of Platonism to Suarez, dol. 1,75/; Vol 4, Modern Philosophy, Descartes to Leibniz, dol. 2,45; Vol. 5, Modern Philosophy, the Bri-

tish Philosophers /1, Hobbes to Paley, dol. 1,75, 2. Berkeley to Hume, dol. 2,45/; Vol. 6, Modern Philosophy /1, The French Enlightenment to Kant, dol. 1,75, 2, Kant, dol. 2,45/; Vol. 7, Modern Philosophy /1, Fichte to Hegel, dol. 2,45, 2, Schopenhauer to Nietzsche, dol. 2,45/; Vol. 8, Modern Philosophy, Bentham to Russell /1, British Empiricism and the Idealist Movement in Great Britain, dol. 2,45, 2, Idealism in America, the Pragmatist Movement, The Revolt Against Idealism, dol. 2,45/; Vol. 9, A History of Philosophy, Maine de Biran to Sartre /1, The Revolution to Bergson, dol. 2,45, 2, Bergson to Sartre, dol. 2,45/.

Logic Colloquium 76, ed. by R. O. Gandy and J. M. E. Hyland /Studies in Logic and The Foundations of Mathematics, 87. North-Holland Publ. Comp., Amsterdam/New York, 1977. S. X, 626, cena dol. 36,75/. Zapowiedź wydawnicza głosi: "This volume constitutes the proceedings of the Logic Colloquium 76, which was held in Oxford from the 19th to 30th July, 1976, and which was attended by more than 300 participants from some 28 countries. It contains the texts /sometimes altered or amplified/ of most of the 34 invited addresses, and some supplementary papers". Treść: Preface. Parts I: "Studies in Logic" Symposium. Papers by: M. D. Frank, H. Keisler, G. Kreisel, W. Marek, H. Rasiowa. II? History of Modern Logic. J. Berg, R. O. Gandy, H. van Heijenoort, S. J. Surma, G. Temple., C. Thiel. III: Applications of Model Theory. D. M. Clark, P. C. Eklof, U. Felgner, P. Krauss, J. Simmons. IV: Recursion Theory. S. Feferman, J. E. Fenstad, R. O. Gandy, J. M. E. Hyland, Y. L. Ershov. V. Complexity of Computations. K. Fleischmann, B. Mahr, C. P. Schnorr, D. Siefkes, R. Statman, R. v. B. Rucker, J. Truss.

J. Bell, M. Machover: A Course in Mathematical Logic /North-Holland Publ. Comp. Amsterdam/New York 1977. S. XIII, 600, cena dol. 19,50/. Zapowiedź wydawnicza głosi: "This book constitutes a comprehensive, up-to-date, one year graduate /or advanced undergraduate/ course in mathematical logic and foundations of mathematics. It is based on an M. Sc. programme which the authors have conducted at London University for several years. Designed for self-study, no previous knowledge of logic is needed and the student should be able to work through the text in approximately one academic year. Many exercises /with hints/ are included". Treść: 1. Beginning Mathematical Logic; 2. First-Order Logic; 3. First-Order Logic /continued/; 4. Boolean Algebras; 5. Model Theory; 6. Recursion Theory; 7. Logic-Limitative Results; 8. Recursion Theory /continued/; 9. Intuitionistic First-Order Logic; 10. Axiomatic Set Theory; 11. Nonstandard Analysis. Bibliography. Subject Index.

C. C. Chang, H. J. Keisler: Model Theory, second ed. /Studies in Logic and the Foundations of Mathematics, 73. North-Holland Publ. Comp., Amsterdam/New York 1977. S. XII, 554, cena dol. 36,75, paperback dol. 19,50/. Zapowiedź wydawnicza podaje: "Model theory is the branch of mathematical logic that deals with the connection between a formal language and its interpretations, or models. This book presents the model theory of first order predicate logic, the language in which the techniques of the subject were originally developed and are still best explained. The early chapters of the book present the basic methods of constructing models and some applications. These methods are diagrams, elementary chains, Skolem functions, indiscernibles, ultraproducts and saturated models. The

later chapters contain more advanced topics which combine several of these methods and apply them to algebra and set theory. As the field of model theory has developed rapidly since the publication of the first edition of this book in 1973, an up-to-date survey of the subject and extensive references to the literature in the "Handbook of Mathematical Logic" are presented in this second edition, in addition to general corrections of errors and ambiguities. The revisions include, in particular, a discussion of the current status of the open problems originally listed, some of these now having been either partially or completely solved.

Modern Uses of Multiple-Valued Logic, Invited Papers from the Fifth International Symposium on Multiple -Valued Logic held at Indiana Univ. Bloomington, May 13-16 1975, ed by J. Michael Dunn, George Epstein /Episteme 2. D. Baidel publ. Comp. Dordrecht/Boston 1977. S. X, 328, cena w opr. dol. 39,50/. Zapowiedź wydawnicza objaśnia: "The emphasis throughout the volume is on the variety of uses of multiple-valued logic that have been made possible through the advances in this field during the last twenty years. Connections are made in this work to algebraic logic, computer fault analysis, computer programming, recursive functions, linguistics and 'fuzzy logic', and information processing". Treść: Introduction.- N. D. Belnap, Jr.: A Useful Four-Valued Logic.- J. A. Brzozowski and M. Yoeli: Ternary Simulation of Binary Gate Networks.- P. Dwingler: A Survey of the Theory of Post Algebras and Their Generalizations.- I. Rasiowa: Many-Valued Algorithmic Logic as a Tool to Investigate Programs.- R. E. Bellman and L. A. Zadeh:

Local and Fuzzy Logics.- Appendix I: A Survey of Many-Valued Logic /1966-1974/ by R. G. Wolf.- Appendix II: List of Presentations.- Appendix III: List of Participants.- Index.

Richard E. Grandy /Univ. of North Carolina/: Advanced Logic for Applications /D. Reidel Publ. Comp. Dordrecht/Boston 1977, s. XIII, 162, cena w opr. dol. 24/. Zapowiedź wydawnicza podaje: "Advanced Logic for Applications makes accessible to the non-mathematician a number of important results of wide interest and application from mathematical logic. It includes the only detailed and systematic presentations of Tarski's theorems on the definability of truth, of Gödel's second incompleteness theorem, of algebraic logic and modal logic other than the original papers. Many other topics which have been treated elsewhere are presented in new and lucid forms. These include the completeness of first order logic, the Löwenheim-Skolem theorems, Gentzen systems, Gödel's first incompleteness theorem, Mostowski's generalization of Gödel's theorem, Church's theorem, second order logic and the recursive realizability of intuitionistic logic. One of the main goals is to provide the reader with a clear understanding of the connections between the various metatheorems; another is to provide a survey of various systems and their relations so that the choice of appropriate systems for application is facilitated. The book can be used as a text, as a reference work or as a self-teaching survey". Treść: I. Henkin Sets and the Fundamental Theory.- II. Derivation Rules and Completeness.- III. Gentzen Systems and Constructive Completeness Proofs.- IV. Quantification Theory with Identity and Functional Constants.- V. First Order Theories with Equality.- VI. Gödel's incom-

pleteness Theorems: Preliminary Discussion.- VII. Undecidability and Incompleteness.- VIII. Gödel's Second Incompleteness Theorem.- IX. Tarski's Theorems and the Definition of Truth.- X. Some Recursive Function Theory.- XI. Intuitionistic Logic.- XII. Second Order Logic.- XIII. Predicate Functor Logic.- XIV. Anadic Logic.

Mario Bunge /McGill Univ., Montreal/ : Treatise on Basic Philosophy, 3. Ontology I, The Furniture of the World /D. Reidel Publ. Comp. Dordrecht/Boston 1977, s. XVI, 343, cena w opr. dol. 39,50, brosz. dol 22/. Zapowiedź wydawnicza podaje: "The present volume offers a new ontology. This system is materialist /though not reductionist/ and dynamicist /though neither dialectical nor Whiteheadian/. It is in tune with contemporary science and built with the help of some formal tools, It elucidates and systematizes, among others, the concepts of substance and property, thing and system, possibility and actuality, probability and law, state and event, and space and time. Many of the axioms and theorems of the system are found to be presupposed or else implied by contemporary scientific research. Therefore the work constitutes a bridge between the metaphysical tradition and contemporary philosophy of science. There are many examples and bibliographical references". Treść: Preface.- Introduction.- 1. Substance.- 2. Form.- 3. Thing.- 4. Possibility.- 5. Change.- 6. Spacetime.- Bibliography.- Index of Names.- Index of Subjects.

Poprzednio ukazały się w tej samej serii tomy: 1. Semantics I, Sense and Reference /1974, s. XV, 183/, 2. Semantics II, Interpretation and Truth /1974, s. XIII, 20/. Zapowiedziano następane tomy: 4, Ontology II, A World of Systems, 5, Epistemology I, The Strategy

of Knowing, 6, Epistemology II, Philosophy of Science, 7. Ethics,
The Good and the Right.

Robert L. Causey /Univ. of Texas/ : Unity of Science /D. Reidel Publ. Comp. Dordrecht/Boston 1977, s. VIII, 180, cena w opr. dol. 26/. Zapowiedź wydawnicza podaje: "There is perennial interest in the possibility of a unified science which would provide an integrated understanding of all natural and social phenomena. This book presents a new and detailed formulation and defense of a systematic program for the unification of science". Treść: Acknowledgments.- Chapter 1. Introduction: General Plan of the Book. Sets and Notation. Kinds and Attributes. Laws and Law-Sentences.- Chapter 2. Explanations, Identities, and Theories: Scientific Explanations, Identities. Theories.- Chapter 3. Theories with Structured Wholes: Introduction. An Example from Chemistry. The Languages of the Theories. Structures and Homogeneity. Laws of T_1 .- Chapter 4. Microreductions: Set Theoretical Form: Thing-Identities. Explanations of the Law Sentences of T_2 . Attribute-Correlations.- Chapter 5. Microreductions with Identities: Thing-Identities. Attribute-Identities. Summary of the Reduction Conditions. Some Possible Objections and Problems. Reasonable Modifications.- Chapter 6. Unified Theories and Unified Science: Microreductions and Unified Science. Unified Theories. Unification by Microreduction.- Chapter 7. Complications and Obstacles: Variety of Structures and Theories. Hierarchical Structures. Tokenism. Social Theories and Social Structures.- Chapter 8. Scientific Progress and Unity of Science: General Aspects of Scientific Progress. Development and Evolution Problems and Prospects.- Bibliography.- Index of Names. Index of Subjects.

Images, Perception and Knowledge, Papers deriving from and related to the Philosophy of Science Workshop at Ontario, Canada, May 1974, ed. by John M. Nicholas /D. Reidel Publ. Comp. Dordrecht/Boston 1977, s. IX, 305, cena w opr. dol. 38/. Zapowiedź wydawnicza podaje: "The present volume consists of a collection of articles which center on the recent redevelopment of interest in the image concept within cognitive psychology. Despite its being banished from scientific psychology in the earlier part of this century, most notoriously in the context of the development of a Behaviorist hegemony in North America, and under the impact of the results of the Würzburg school concerning imageless thinking, too many interesting experimental results concerning the capacities of imagery in long-term memory tasks appeared during the 1960's for it to be left beyond the pale. Nor has interest been restricted to cataloguing experimental curiosities, for it has been proposed that image concepts have a deep explanatory role in cognitive theory, in particular with respect to memory". Treść: John M. Nicholas: Preface.- Zenon W. Pylyshyn: What the Mind's Eye Tells the Mind's Brain.- B. R. Bugelski: The Association of Images.- Allan Palvio: Images, Propositions, and Knowledge.- George W. Baylor and Bernard Racine: Mental Imagery and the Problems of Cognitive Representation.- Steven Rosenberg: The Separation and Integration of Related Semantic Information.- Aaron Sloman: Interactions Between Philosophy and Artificial Intelligence.- D. O. Hebb: Concerning Imagery.- Karl H. Pribram: Holonomy and Structure in the Organization of Perception.- Mary Henle: On the Distinction between the Phenomenal and the Physical Object.- D. W. Hamlyn: Unconscious Inference and Judgment in Perception.- D. O. Hebb: To Know Your Own Mind.- Thomas Natsoulas: The Subjective, Experiential Element in Perception.-

William P. Alston: Can Psychology Do Without Private Data? - Bibliography.- Index.

Dispositions, ed by Raimo Tuomela /Univ. of Helsinki/, /D. Reidel Publ. Comp. 1977. S. X, 448, cena w opr. dol. 39/. Zapowiedź wydawnicza objaśnia: "This anthology is a representative collection of articles, both previously published and new, on the nature of dispositions and the role of dispositional concepts in scientific theorizing. Two special topics covered are the recent developments in the theory of probabilistic dispositions and the instrumentalism-realism controversy in psychology. Most of the papers reprinted in this anthology can be regarded as "modern classics" in the field." Treść: Preface.- Acknowledgements.- I. Dispositions and Definitions: R. Carnap: Dispositions and Definitions. N. Goodman: Counterfactuals and Dispositions. A. Pap: Disposition Concepts and Extensional Logic. D. H. Mellor: In Defense of Dispositions. W. W. Rozeboom: Dispositions Revisited. J. L. Mackie: Dispositions, Grounds, and Causes. W. K. Essler and R. Trapp: Some Ways of Operationally Introducing Dispositional Predicates with Regard to Scientific and Ordinary Practice.- II. Dispositions, Explanation and Ontology: C. G. Hempel: Dispositional Explanation. K. Popper: Universals and Dispositions. W. Quine: Disposition. J. H. Fetzer: A World of Dispositions. M. Fisk: Capacities and Natures, R. Harré: Powers.- III. Probabilistic Dispositions: C. S. Peirce: Notes on the Doctrine of Chances. K. R. Popper: The Propensity Interpretation of Probability. J. H. Fetzer: Dispositional Probabilities. H. Kyburg: Propensities and Probabilities. I. Levi: Subjunctive Dispositions, and Chances.- IV. Psychological Dispositions: G.

Ryle: Dispositions and Occurrences. W. Alston: Dispositions, Occurrences, and Ontology. I. Levi and S. Mongenbesser: Belief and Disposition. D. Armstrong: Belief as States. R. Tuomela: Dispositions, Realism, and Explanation.- Index of Names.

Reino Tuomela: Human Action and Its Explanation. A Study on the Philosophical Foundations of Psychology /Synthese Library 116.
D. Reidel Publ. Comp. Dordrecht/Boston 1977. S. XII, 311, cena w opr 39,50/. Zapowiedź wydawnicza objaśnia: "The book presents a new causalist theory of action. It gives a precise and systematic philosophical treatment of various types of action, including complex actions. A new account of action-explanation in terms of so-called purposive causation is developed. This account is extended to cover inductive-probabilistic action-explanations as well. The book also contains a relevant philosophical discussion of the nature of cognitive and conative mental processes and of psychological concept formation in the spirit of scientific realism". Treść: Preface.- 1. Scientific Realism and Psychology.+ 2. Human Action.- Mental Episodes.- 4. Concept Formation in Psychology.- 5. Psychological Dispositions - 6. Wanting, Intending, and Willing.- 7. Conduct Plan and Practical Syllogism.- 8. Explanation of Human Action.- 9. Deductive Explanation and Purposive Causation.- 10. Basic Concepts of Action Theory.- 11. Propensities and Inductive Explanation.- 12. Probabilistic Causation and Human Action.- References.- - Name Index.- Subject Index.

Lars Lindahl /Univ. of Uppsala/: Position and Change. A Study in Law and Logic, transl. by P. Needham /Synthese Library 112. D. Reidel Publ. Comp. Dordrecht/Boston 1977. S. IX, 299, cena w opr.

dol. 34/. Zapowiedź wydawnicza podaje: "This book develops a logically sophisticated general theory of legal positions, and of changes in such positions by normative action; particular attention is paid to changes brought about by promise and contract. The theory is presented against the background of the tradition in legal philosophy and jurisprudence, with particular reference to Hohfeld's well-known theory of legal relations and Bentham's theory of rights and of power. The tools used for the analysis are those of modern deontic logic and the logic of action. Therefore, the book establishes a connection between modern logical theory and the traditional theories of legal philosophy and jurisprudence". Treść: Preface.- Part I. Basic Types of Legal Position: 1. From Bentham to Kanger. 2. Symbols and Logical Rules. 3. One-Agent Types. 4. Individualistic Two-Agent Types. 5. Collectivistic Two-Agent Types.- Part II. Change of Position and Ranges of Legal Action: 6. Traditions of Legal Power and a New Departure. 7. Symbols and Logical Rules /Continued/. 8. The General Theory of Ranges of Legal Action. 9. Commitment, Contract and Range of Legal Action.- Appendix.- Bibliography.- Index of Names.- Index of Subjects.

Roger D. Rosenkrantz: Inference, Method and Decision, Towards a Bayesian Philosophy of Science /Synthese Library 115. D. Reidel Publ. Comp. Dordrecht/Boston 1977. S. XVI, 262, cena w opr. dol. 26, brosz. dol. 11,95/. Zapowiedź wydawnicza podaje: "The author holds that men in possession of the same data should agree in their probabilities, arguing that objective posterior distributions are obtainable by conditionalizing on an "informationless" prior. Plausible methods for generating such priors are explored. It is then argued that probability can direct research along fruit-

ful lines without recourse to acceptance rules and that "epistemic utilities", like simplicity, are important precisely because they render theories more confirmable by conforming observations. A Bayesian method for determining when a complication of theory improves its support is developed and compared to several non-Bayesian criteria. A wealth of examples from the sciences serve as a crucible in which to test the author's position against opposing viewpoints"

Treść: Preface. - I. Informative Inference: 1. Information, 2. The Paradoxes of Confirmation, 3. Inductivism and Probabilism. 4. Inductive Generalization. - II. Scientific Method: 5. Simplicity. 6. Bayes and Popper. 7. The Copernican Revelation. 8. Explanations. 12. Cognitive Decisions. - Index of Names. - Index of Subjects.

Ingmar Pörn /Univ. of Birmingham/: Action Theory and Social Science, Some Formal Models /Synthese Library 120. D. Reidel Publ. Comp. Dordrecht/Boston 1977. S. VIII, 144, cena w opr. dol. 19,50/.

Zapowiedź wydawnicza podaje: "This essay is intended as a contribution to the foundations of the sciences of man, especially the social sciences. It employs the tools and techniques of model logic, the theory of automata and grammars, cybernetics, and game theory. It supplies a solution to the characterisation problems for simple actions, intentional actions, and actions done for a reason. It also provides a treatment of the transmission of agency, action complexes and organisations. The resulting analytic framework is given application in a ^ddiscussion of concepts exercised in the description of social reality, such as power, influence, control, and interaction. Further application is sought in a study of the dynamic character of social systems. The main results of the work

inform some topical issues concerning the understanding and explanation of social action". Preface.- 1. Action Modalities.- 2. Intentions and Reasons.- 3. Activities and Proceedings.- 4. Control, Influence and Interaction.- 5. Social Dynamics.- 6. Action-Explanations.- Bibliography.- Index.

Philosophical Medical Ethics, Its Nature and Significance,

Proceedings of the Third Trans-Disciplinary Symposium on Philosophy and Medicine, held at Farmington, Connecticut, December 11-13 1975, ed by Stuart F. Spicker /Univ. of Connecticut/, H. Tristram Engelhardt, Jr. /Univ. of Texas/ - /D. Reidel Publ. Comp. Dordrecht/Boston 1977. S. VI, 248, cena w opr. dol. 19,50/. Treść: Introduction.- Prologue.- I. From Past Perspective to Present Perplexities: C. R. Burns: American Medical Ethics: Some Historical Roots. A. R. Jones: Do No Harm; Axiom of Medical Ethics, L. Lasagna: Discussion of 'Do No Harm'.- II. Ethics and Medical Ethics: R. M. Hare; Medical Ethics: Can the Moral Philosopher Help? J. Hachels: Medical Ethics and the Rule Against Killing: Comments on Prof. Hare's Paper.- III. Special Rights and Duties: From Euthanasia to Experimentation: M. Kohl: Euthanasia and the Right to Life. J. Troyer: Euthanasia, the Right to Life, and Moral Strictures: A Reply to Prof. Kohl. S. Morgenbesser: Experimentation and Consent: A Note. N. ~~the~~ Abrams: Medical Experimentation: The Consent of Prisoners and Children.- IV. Changing Human Nature: Medicine in the Service of Virtue: J. Owens: Aristotelian Ethics, Medicine, and the Changing Nature of Man. S. F. Spicker: Medicine's Influence on Ethics: Reflections on the Putative Moral Role of Medicine.- V. Metaphysics and Medical Ethics; B. Towers: Ethics in Evolution. R. M. Chisholm:

Coming into Being and Passing Away: Can the Metaphysician Help? H. T. Engelhardt, Jr.: Some Persons Are Humans, Some Humans Are Persons, and the World is What We Persons Make of It.- VI. Moral Agents in Medicine: A Macintyre: Patients as Agents. E. D. Pellegrino: Moral Agency and Professional Ethics: Some Notes on Transformation of the Physician-Patient Encounter.- VII. The Physician as Moral Agent: Round Table Discussion: S. F. Spicker: Opening Remarks.- A. E. Hellegers. S. Bok. R. W. Daly, D. Callahan, H. T. Engelhardt, Jr.- Closing Reflections.- Notes on Contributors.- Index.

Odczyty i wykłady

Oddział PTF w Gdańsku: Posiedzenia naukowe w r. 1977 /dat nie podano/: A. S y n o w i e c k i - Spór o uniwersalia a zagadnienie statusu praw przyrody; J. M a t u s z e w s k i - Słowianie w poglądach historiozoficznych J. G. Herdera; J. T r ę b i c k i - O niektórych źródłach pesymizmu i optymizmu w pojmowaniu historii; W. L e b i e d z i ń s k i - Problem wyprzedzającego odbicia rzeczywistości; L. B e r e t z /Akwizgran/ - Problemy współczesnej antropologii filozoficznej; M. P u c h n a r e w i c z - Filozoficzne aspekty współczesnych teorii biogenezy; W. B e d n a r o w s k i /Abardeen/ - Fałszerstwo i kopia a wartościowanie dzieła sztuki.

Oddział PTF w Katowicach.- 18 I 77, S. S a r n o w s k i - Berkeley i filozofia metafizyczna; 3 III 77, S. K a c z m a r e k - Problemy poznawcze i polityczne historii filozofii; 5 IV 77, L. S m i r n o w /ZSRR/ - Kultura, światopogląd, nauka; 17 V 77, M. M a ł u s z y ń s k i - Genetyka i jej wpływ na problemy filozofii współczesnej; 19 X 77, Kl. S z a n i a w s k i - Optymalność i równość szans.

Oddział PTF w Lublinie. /Zob. Ruch Fil. XXXV, s. /; 6 XII 77, A. N o w i c k i - Religioznawstwo radzieckie; 9 XII 77, S. M a g i e r s k a - O roli względności w nauce.

Oddział PTF w Łodzi - 12 I 77, J. G r e g o r o w i c z - Aktualne problemy logiki prawniczej; 9 II 77, Z. C a c k o w s k i - Poznanie i działanie; 23 II 77, J. K o t a s - O pewnych logikach dyskusyjnych i modalnych; 13 IV 77, P. S c h u t t p e l z

/NRD/ - O moralności socjalistycznej; 15 VI 77, L. Nowak -
Historia, system, struktura; 13 X 77, H. Girndt /NRF/ - Filo-
zoficzna koncepcja człowieka u Fichtego i Meada.

Oddział PIF w Poznaniu. - 24 I 77, J. Drozdowicz -
Raskalowska krytyka epistemologii Kartezjusza; 6 III 77, A. Pie-
d a n /Charków/ - O jedinstwie dialektycznego i historycznego
materializmów; 29 IV 77, W. Krajewski - Aproksymacyjna
koncepcja prawdy względnej; 6 VI 77, J. J. Wiatr - Materializm
historyczny jako prognozowanie rozwoju społecznego; 27 VI 77, F.
V a n d a m m e /Gandawa/ - Register-Semantics and Idealization;
18 XI 77, R. Stachowski - Paradoxs idealizacji w naukach
społecznych /na przykładzie teorii wielkości psychologicznej/;
1 XII 77, A. Pierewicz /Charków/ - Lenin o stosunku
ogólnego i szczegółowego /aspekty metodologiczne/.

Oddział PIF w Warszawie. - 31 I 77, W. Marciszewski
- Czy budową tekstu rządzą prawa gramatyki?; 19 III 77, H. H i z
/USA/ - Pozór istnienia; 18 IV 77, J. Hołówa - Utylitarizm
a egalitaryzm; 26 IX 77, M. L o i /Paryż - Nouvel esprit mathema-
tique; 10 X 77, H. H ö r m a n n /Bochum/ - Some aspects of the
Process of Understanding; 17 X 77, H. Girndt /Wärzburg/ -
Fichte a Mead, Z problemów stosunków interpersonalnych; 21 XI 77,
A. G r z e g o r c z y k - Uwagi o psychologicznych koncepcjach
człowieka.

Yehoshua Bar Hillel Memorial Lectures of Tel-Aviv University,
zorganizowane dla uczczenia pamięci zmarłego w r. 1975 logika i
filozofa /zob. Ruch Filoz. XXXIV, s. 284a/: Trzecią kolejno sesję

wypełnił zaproszony jako gość J. M. Moravcsik /Stanford Univ./, który wygłosił 18, 19 i 21 XII 1977 odczyty: "Grammar, Mind, and Reality", "On Understanding" i "Essential Being and Aristotle's Ontology". Prelegentami dwóch poprzednich sesji byli Hilary Putnam /Harvard/ i P. T. Geach /Leeds/.

Organizacje

Polskie Towarzystwo Filozoficzne. Doroczne Walne Zgromadzenie odbyło się w Warszawie 1 kwietnia 1978 z udziałem delegatów reprezentujących wszystkie oddziały Towarzystwa. Zarząd Główny przedstawił sprawozdanie z działalności Towarzystwa w 1977 r. Na początku roku sprawozdawczego Towarzystwo miało 557 członków, w ciągu roku przybyło 46 nowych członków, 1 zmarł, 11 wystąpiło, 2 skreślono, tak iż na koniec roku Towarzystwo liczyło 589 członków. W ramach Towarzystwa działało 9 oddziałów: w Gdańsku, Katowicach, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Poznaniu, Toruniu, Warszawie i Wrocławiu. Dwie Sekcje międzyoddziałowe: Sekcja estetyki i Sekcja nauczania filozofii podlegały Zarządowi głównemu, przy którym istniał też Komitet Wydawniczy dzieł Kazimierza Twardowskiego. W oddziałach i sekcjach wygłoszono 81 odczytów. Wydano zeszyty: 4 tomy XXXIV oraz 1/2 tomu XXXV, łącznej objętości 22,75 arkuszy. W ramach stałej współpracy /od r. 1937 z wydawaną przez Międzynarodowy Instytut Filozoficzny "Bibliographie de la Philosophie" Prof. Dąbska przekazała w r. 1977 60 opracowanych przez siebie analiz wydawnictw opublikowanych w Polsce w tym okresie. Biblioteka Towarzystwa zdeponowana w Bibliotece Instytutu Filozoficznego UW powiększyła się o 67 pozycji; obecnie Biblioteka posiada 6333 książki, 1828 woluminów i 2638 zeszytów czasopism, 36 starodruków oraz 63 odcinki i 577 klatek mikrofilmów. Księgozbiór redakcji Ruchu Filozoficznego, zdeponowany w Bibliotece Uniwersytetu Toruńskiego wzrósł o 204 pozycje /egzemplarzy wymienionych i okazowych/ i liczy obecnie 2127 pozycji. Dochody Towarzystwa wyniosły 308,052 zł /w tym dotacja PAN 277.000/, wydatki 286.493 zł. Sprawozdanie Zarządu i Komisji rewizyjnej przyjęto jednomyślnie, wyrażając podziękowanie Zarządowi i Biuru Towarzystwa oraz kierownictwu

wu Biblioteki i Redakcji Ruchu Filozoficznego. Plan prac na rok 1978 obejmuje wszystkie dotychczasowe agendy PTF, z podkreśleniem wagi odczytów popularno naukowych.

Sekcja estetyki miała dwa posiedzenia naukowe. Przewodniczącym Sekcji, w miejsce prof. Tatarkiewicza, który złożył tę funkcję, został Stefan Morawski.

W ramach Sekcji nauczania filozofii działał zespół gdański pod przewodnictwem doc Mariana Pyrza. Zespół uczestniczył w zorganizowanej przez Instytut Fil. i Socjol. UG. naradzie wykładowców filozofii, socjologii i logiki wyższych uczelni Trójmiasta na temat roli filozofii w szkolnictwie akademickim. Wspólnie z tym samym Instytutem zespół zorganizował seminarium na temat wybranych problemów dydaktyki nauk filozoficznych, z udziałem gości zagranicznych; wygłoszono trzy referaty.

Oddział PTF w Gdańsku miał 60 członków i zorganizował 7 posiedzeń naukowych. W ramach Oddziału powstała sekcja logiki, którą zorganizował jej przewodniczący doc. dr S. Rogowski.

Oddział PTF w Katowicach miał członków 41, odbyło się 5 zebrań naukowych.

Oddział PTF w Krakowie miał 101 członków, odbyło się 9 posiedzeń naukowych plenarnych i 11 posiedzeń Zespołu Teorii Poznania i Metodologii Nauk.

Oddział PTF w Lublinie liczył 66 członków i zorganizował 11 posiedzeń naukowych.

Oddział PTF w Łodzi liczył 33 członków i zorganizował 6 posiedzeń naukowych.

Oddział PTF w Poznaniu miał 49 członków i zorganizował 7 posiedzeń naukowych.

Oddział PTF w Toruniu liczył 46 członków i zorganizował 7 posiedzeń naukowych, na których wygłoszono 10 referatów.

Oddział PTF w Warszawie miał 126 członków i zorganizował 7 posiedzeń naukowych.

Oddział PTF we Wrocławiu miał 54 członków i zorganizował 4 posiedzenia naukowe.

Association pour l'étude de la pensée de Simone Weil powstało w Paryżu. Stowarzyszenie publikuje biuletyn i organizuje okresowe kolokwia. Przewodniczącym jest prof. André Devaux /Sorbona/, 5, rue Monticelli, Paris 75014, France.

Société internationale d'Études néoplatoniciennes powstała, łącząc 170 członków z 12 krajów. Adres: P. B. Harris, Old Dominion University, PO Box 6173 Norfolk, Virginia 23508 USA.

Zjazdy i konferencje

XXIV Konferencja historii logiki, zorganizowana przez Instytut Filozofii UJ w Krakowie oraz Instytut Matematyki WSP w Opolu obradowała w Krakowie pod przewodnictwem prof. Surmy, 28-30 IV 1978 i była poświęcona twórczości Jerzego Słupeckiego z zakresu a/ logik wielowartościowych, b/ teorii systemów dedukcyjnych, opartych na nieklasycznych logikach, c/ teorii odrzucania, d/ dydaktyki logiki, a w szczególności pochodzącej od Autora wersji edukacji naturalnej; nie wykluczona była możliwość zgłaszania referatów historycznych o innej tematyce. Program obejmował referaty: G. B r y l l - Odrzucanie zdań na gruncie logiki intuicjonistycznej; K. P i r ó g - R z e p e c k a - Niektóre wyniki dotyczące systemu M; K. H a ł k o w s k a - Algebry związane z teoriami zawierającymi definicje warunkowe; J. K. K a b z i ń s k i - Pełne systemy wielowartościowe logiki zdań; T. S t ę p i e ń - Pewne fragmentaryczne systemy klasycznego rachunku zdań; M. S z a t k o w s k i - pewne własności systemów dedukcyjnych opartych na nieklasycznych logikach; W. S u c h o ń - Prace prof. Słupeckiego na temat sylogistyki; B. W o l n i e w i c z - O denotacji zdań; Z. K r a s z e w s k i - Formalnologiczne a ingardenowskie rozumienie zdań implikacyjnych; Z. D y w a n - Kryterium strukturalnej zupełności dla silnie skończonych rachunków zdaniowych; M. O m y ł a - Semantyczna interpretacja logik wielowartościowych J. Łukasiewicza; M. M a j e w s k i - Skończenie wartościowe logiki modularnej; E. C a p i ń s k a - Pewne wyniki prof. Słupeckiego dotyczące Ł-rozstrzygalności; W. F r e j l a k - Nieklasyczna interpretacja pewnego algebraicznego ujęcia klasycznego rachunku logicznego; J. Z y g m u n t - Twórczość logiczna J. Kalickiego; T. P r u c n a l - O problemie H. Friedmana dotyczącym logik modalnych; J. P e r z a n o w s k i -

- Uwagi o ~~karcie~~ normalnych logik modalnych; A. S ł o m s k a -
O funkcjach logiki w przygotowaniu kadry pedagogicznej; I. T r z -
c i e n i e c k a - Prace prof. Słupeckiego na temat mnożenia typów
porządkowych oraz systemów turniejowych; E. S z u m a k o w i c z -
Prace prof. Słupeckiego na temat zastosowania konsekwencji odrzuca-
jącej do sylogistyki oraz pełności klasycznego rachunku zdań; M.
P a r t y k a - formalizacja zależności ~~między wielowartościowymi~~
wyrażeniami i funkcjami logicznymi; A. W o j c i e c h o w s k a -
W a s z k i e w i c z - Historyczno dydaktyczne uwagi o dowodach
Lematu Zorna; I. G. R o s e n b e r g - The Raifications of Słu-
pecki's Criterion in Manyvalued Logics; W. R a u t e n b e r g -
Some results of Jankov in the light of lattice splittings and fur-
ther applications; J. W o o d s - Has Relevant Logic an Adequate
Motivation?; J. P i n k a v a - The Functional Completeness of
Many-valued Logics. W związku z konferencją wydano skrypt pt. "Ma-
teriały XXIV Konferencji historii logiki poświęconej twórczości J.
Słupeckiego" zawierający bibliografię prac naukowych Profesora Je-
rzego Słupeckiego i streszczenia referatów objętych programem kon-
ferencji.

Symposium na temat "Prawo i inne normy postępowania ludzkiego",
zorganizowane przez Instytut Państwa i prawa PAN, Polską Sekcję
Międzynarodowego Stowarzyszenia Filozofii Prawa i filozofii Społecz-
nej oraz wydział Prawa UMK, obradowało w Toruniu 12-13 VII 1978 z
następującym programem: Z. Z i e m b i ń s k i - Miejsce prawa w
systemie norm regulujących postępowanie; W. L a n g - Prawo a mo-
ralność; L. L u s t a c z - Prawo a obyczaje; M. B o r u c k a -
A r c t o w a - Prawo a normy organizacji społecznych; A. M i c h a
- l s k a - Prawo a normy deontologii zawodowej.

Symposium na temat "Teoria poznania metafizycznego" zostało zaprojektowane przez Towarzystwo Naukowe KUL'u 5-6 XII 1978 w Lublinie z następującym programem: I/ Stan badań z zakresu epistemologii i metodologii filozofii bytu; II/ Teoria bytu a inne dziedziny wiedzy, Przedmiot i punkt wyjścia; III/ Teoria bytu a inne dziedziny wiedzy, Wyjaśnienie i argumentacja; IV/ Logiki nieklasyczne i perspektywy ich zastosowań w filozofii.

World Union of Catholic Philosophical Societies /The Catholic University of America, Washington D. C. 20017, George F. McLean, O.M.I., Secretary General/ zapowiadała spotkanie naukowe /Scientific Meeting/ w Polsce 22-26 VIII 1978 na temat "The Human Person and Philosophy", z następującym programem: I. Method for a Christian Philosophy of Man /Object and Goal of a Philosophy of Man, Philosophy of Man and Science, Philosophy and Theology/; II. The Human Person /Christian and Other Humanisms, Man and Transcendence - Discursive or Intuitive, Man and Death/; III. The Human Person and Culture, The Relation of Love and Reason in Moral Life, Aesthetics as a Dimension of Man, the Liberty of the Person in Society, The Humanization of Technology/.

Institut International de Philosophie Politique w Paryżu /przewodniczący prof. Raymond Polin/ zorganizował 8-9 VII 1977 kolokwium na temat "La Droite et la Gauche, les fondements philosophiques et entropologiques de ces deux concepts". Przemawiali: Julian Freund /Strasburg/, Robert Spaemann /Monachium/, Kenneth Minoque /Londyn/, Shirley Letwin /Londyn/, Roger D. Masters /Hanover/USA/, Hans M. Sass /Bochum/, Raymond Polin /Paryż/, Georges Goriely /Bruksela/, Léo Moulin /Bruksela/, Sanford A. Lakoff /San Diego/, Armin Mohler /Monachium/.

VI Międzynarodowy Kongres Logiki, Metodologii i Filozofii nauk ścisłych, organizowany przez Sekcję logiki Międzynarodowej Unii Historii i Filozofii Nauk, zbierze się 22-30 VIII 1979 w Hanowerze. Obrady będą się toczyć w 14 sekcjach, podobnie jak w czasie poprzednich kongresów. Adres biura: Sekretariat des Internationalen Kongresses für Logik, Methodologie und Philosophie der Wissenschaften, Welfengarten 1, D-3000 Hannover.

VI Internationaler Kongress für mittelalterliche Philosophie, zorganizowany przez Société internationale pour l'Étude de la Philosophie médiévale obradował w Bonn 29 VIII - 3 IX 1977. Obrady zainaugurował przewodniczący towarzystwa Wolfgang Kluxen wykładem "Leitideen und Zielsetzungen philosophie geschichtlicher Mittelalterforschung", temat generalny obrad głosił "Sprache und Erkenntnis im Mittelalter", obrady toczyły się w pięciu posiedzeniach plenarnych, 33 posiedzeniach sekcyjnych i 7 posiedzeniach komisyjnych, ogółem wygłoszono 200 referatów. Tytuły posiedzeń plenarnych: Sprache und Logik, Sprache und Wissenschaft, Sprache und Metaphysik, Sprache und religiöse Erkenntnis, Die Strukturen der Sprache und die Stufen der Erkenntnis. Jedno posiedzenie było poświęcone 850 rocznicy urodzin Averroesa.

XII Internationaler Hegel-Kongress, zorganizowany przez Internationale Hegel-Gesellschaft, połączony z uroczystością 75-lecia założyciela i prezesa towarzystwa Wilhelma Raimunda Beyera, obradował 28 IV do 1 X 1977 w Salzburgu na temat centralny "Philosophie der Praxis - Praxis der Philosophie". Wygłoszono 100 referatów. Kongresy Towarzystwa łączą filozofów różnych orientacji ideologicznych, czego wyrazem jest, że odbywają się na przemian w krajach kapitalistycznych i socjalistycznych.

Der XIII. Internationale Hegel-Kongress, organizowany przez Internationale Hegel-Gesellschaft będzie obradował w Belgradzie 27 VIII - 1 IX 1979 na temat ogólny "Identität-Unterschied-Widerspruch /in der Abfolge der Nürnberger Logik/".

Deutsche Gesellschaft für Phänomenologische Forschung w Monachium organizuje międzynarodową sesję roboczą 5-7 IV 1978 na temat "Das Phänomen" celem prześledzenia rozwoju tego pojęcia od "transcendentalnej ontologii" Husserla i "ontologicznej fenomenologii" Heideggera po dzień dzisiejszy.

Sesja naukowa na temat "Das Glück", zorganizowana przez Der Hegere Kreis der Allgemeinen Gesellschaft für Philosophie in Deutschland obradowała 4-7 X 1977 w Stuttgarcie z następującym programem: R. A u b e n q u e /Paryż/ - Die Kohärenz der Aristotelischen Eudajmonia-Lehre; W. K l u x e n /Bonn/ - Glück und Glücksteilhaber, Zur Rezeption des Aristotelischen Glückverständnisses bei Thomas v. Aquin; O. M a r g u a r d /Giessen/ - Glück im Unglück, Zur Theorie des indirekten Glücks zwischen Theodizee und Geschichtsphilosophie; J. S i m o n /Tübingen/ - Das Glück der Erkenntnis; M. S o m m e r /Münster/ - Kant und die Grade nach dem Glück; O. H ö f f e /Duisburg/ - Die Theorie des Glücks im englischen Utilitarismus; H. K r a e m e r /Tübingen/ - Selbstverwirklichung; R. S p a e m a n n /München/ - Philosophie als Lehre vom glücklichen Leben /Odczyt publiczny/. Na posiedzeniu administracyjnym omawiano sprawy bieżące /skreślenia katedr filozoficznych, filozofia w studiach nauczycielskich, etyka jako przedmiot szkolny, współpraca

wydawnictw filozoficznych/. W ramach sesji odbyła się uroczystość 250 rocznicy założenia firmy wydawniczej Friedrich Fromann Verlag w Stuttgarcie.

Symposium "Transcendental Arguments and the Conceptual Foundations of Science", zorganizowane przez Zentrum für interdisziplinäre Forschung /ZIF/ w Bielefeld /BFN/ obradowało 11-15 VII 1977 z następującym programem: M. B a u m /Siegen/ - Transcendental Proofs in the Critique of Pure Reason; J. B e n n e t t /Vancouver/ - Analytic Transcendental Arguments; R. R o r t y /Princeton/ - Transcendental Arguments, Self-Reference, and Pragmatism; C. F. v. W e i z s ä c k e r /Starnberg/ - Preconditions of Possible Experience and the Unity of Physics; K. L o r e n z /Saarbrücken/ - The Concept of Science; R. B u r i a n /Cambridge Mass./ - Realism and Revolution in Science; J. F. R o s e n b e r g /Chapel Hill/ - Transcendental Arguments and Pragmatic Epistemology; B. S t r o u d /Berkeley/ - The Significance of Scepticism. Obradom przewodniczyli kolejno: D. Henrich, Ch. Parsons, S. Körner, K. Lorenz, M. Hesse, G. Patzig, J. Bennet i L. Krüger.

III Międzynarodowy Kongres Leibnizowski /Zob. Buch Filoz. XXXV, s. / obradował w Hanowerze 12-17 XI 1977; sprawozdanie z obrad pióra prof. I. Lazari-Pawłowskiej ukazało się w Kwartalniku Historii Nauki i Techniki rok XXVIII/1978, nr 2, s. 549-551.

Die Österreichische Ludwig-Wittgenstein Gesellschaft zorganizowała II międzynarodowe sympozjum wittgensteinowskie 29 VIII - 5 IX 1977 w Kirchberg a. Wesel. Program obejmował osiem posiedzeń

plenarynych, których przewodniczyli G. H. v. Wright, Max Black, E. Stenius, G. E. M. Anscombe, W. Stegmüller, G. Kreisel, N. Malcolm i B. M. Guinness - oraz liczne posiedzenia sekcyjne.

III Międzynarodowe sympozjum wittgensteinowskie ma się zebrać 13-19 VIII 1978 staraniem Austriackiego Towarzystwa Wittgensteinowskiego w Kirchberg/Wesel /Austria/. Temat ogólny brzmi: "Wittgenstein, the Vienna Circle, and Critical Rationalism". Obrady mają się toczyć w sekcjach: "Wittgenstein's philosophy and its relation to the Vienna Circle", "The Vienna Circle and its impact on the sciences", "The impact of the Vienna Circle on contemporary philosophy", "The foundations of society and of the social sciences, and Popper's open society and its influence of his social philosophy".

Die Internationale wissenschaftliche Vereinigung "Europäische Nietzsche Gesellschaft" zorganizowała swe doroczne zebranie w St. Moritz we wrześniu 1977 na temat ogólny "Vorgeschichte der Philosophie Friedrich Nietzsches".

Inter-University Center of Postgraduate Studies w Dubrowniku, międzynarodowy ośrodek organizowany przez Uniwersytet w Zagrzebiu, ogłosił program zajęć na rok 1977/78, obejmujący 11 paratygodniowych kursów i 6 krótszych sesji m.i. dwa niezależne kursy 20 II - 4 III oraz 13-24 II na temat "Science and Philosophy", kierownikami kursów byli D. Føllesdøl /Oslo/, R. Haller /Graz/, M. Przełęcki /Warszawa/ oraz I. Supek /Zagrzeb/.

The Royal Institute of Philosophy organizuje konferencję na temat "Law and Philosophy" 14-17 IX 1979 w Uniwersytecie Lancaster.

W programie przewiduje się planowane sympozja oraz referaty zgłoszone przez uczestników konferencji. Adres sekretariatu: M. A. Steward, Department of Philosophy, The University, Lancaster LA1 4YF, England.

American Philosophical Association, Eastern Division zorganizowała swój 74 zjazd roczny w Waszyngtonie 27-30 XII 1977 z następującym programem: S y m p o z j a : Chisholm's "Person and Object" /H. Heidelberger, A. Donagan, A. Quinton, R. M. Chisholm/; Institutional and Moral Obligation /B. Gert, P. A. French, T. V. Carey/; Perception /R. Swartz, J. Kim, P. I. Dretske/; Kant, Husserl, and the Nonempirical Ego /Ch. Parsons, D. Carr, G. M. Hochberg/; Philosophy and Historiography /W. Dray, W. Mandelbaum, W. Doney/; Philosophy of Plato /Ch. Kahn, J. Cooper, J. Kostmann/; Ungrounded Inheritors /P. Benacerraf, D. Grover, J. L. Pollock/; Philosophy of Jacques Derrida /J. J. Compton, N. Garver, R. Rorty, M. Grene/; Causation and Conditionals /A. Grünbaum, B. Skyrms, R. Stalnaker, P. Suppes/. K o l o k w i a : Ancient Greek Philosophy /M. Wedin, J. Guiniven - Aristotle on the Existential Import of Singular Sentences; G. Fine, A. Nehamas - Knowledge, Belief, and Reference, Theaetetus 206c-210d; J. Kung, R. Bolton - Aristotle: Reference, Real Definition, and Categories/; Free Will /N. Grossman, M. Gorr - Could It Really Have Been Otherwise?; J. Connolly, M. Wiseman - Social Forces, Human Actions; R. P. McArthur, J. Longeway - Timelessness and Theological Fatalism/; Philosophy of Logic /R. M. Sainsbury, S. Soames - Logical Form, Perspicuity, and First-Order Languages; T. Mc Carthy, M. Resnik - On a Theory of Logical Constants; S. Croddy, L. Bowie - Reparsing and Essentialism/; Special Collo-

quium - Committee on Women /O. Whitbeck, A. Dallery/; Spec. Coll. -
Committee on Teaching /N. Abrams, J. Royer - Teaching Medical Ethics/
/; Philosophy of Language /A. H. Goldman, E. Erwin - Reference and
Linguistic Authority; Ch. Swyer, R. Arnaud - Deviant Translation/;
Medieval Philosophy /E. Serene, J. Dougherty - A Medieval Perspec-
tive on the Theory of Action; R. Ariew, A. Freddoso - Did Ockham
Use His Razor?/; Aesthetics /M. P. Battin, G. Dickie - Conferred
Artificiality: J. Levison, J. Bennett - Defining Art Historically/
; Spec. Coll. - Comm. on Research /E. Bocher, J. Margolis - Book
Publishing/; Descartes and Spinoza /F. Leibowitz, M. Hooker -
Descartes's Identity of Matter and Extension as an Inference to
the Best Explanation; Th. C. Mack, E. Curley - Spinoza and the
Concept of Belief/; Philosophy of Science /J. Roper, R. Ackermann -
Models and Lawlikeness; M. Bradie, J. Kourany - Models, Metaphors,
and Scientific Realism/; Philosophy of Mind /E. Pluhar, R. Goldstein -
Physicalism and the Identity Theory; R. Richardson; R. K.
Shope - Disappearance and the Identity Theory/; Special Coll. -
Two-year College Comm. /D. H. Sanborn - Career Education Today,
Meaning and Consequence; T. Kazachkoff - Teaching Philosophy in
the Inner City College; D. Mikula - Varieties of Experience and
Adaptability Needed in Teaching Philosophy in Community Colleges/;
Ethics /I. B. C. Postow, J. Simmons - Rule Utilitarianism in Per-
tial Compliance Theory; J. Hooker, A. Gewirth - Alan Gewirth and
the Moral Law/; Philosophy of Sartre /D. Bergoffen, J. J. Fletcher
- Sartre's "Transcendence of the Ego"; Th. R. Flynn, E. Schacht -
Praxis and Action, Elements of a Sartrean Epistemology/; Ontology
C. B. Martin, H. Cartwright - What Is Mental Must be Physical;
W. J. Rapaport, D. M. Rosenthal - Adverbial Theories and Meinongian
Theories/; Special Coll. - Comm. on International Cooperation /K.

Fischer - Austria and the Analytical Tradition; J. P. Scanlan - Philosophy in Exchange with Soviet Union; M. Wilson - Philosophy and Ideology in the Americas/; Persons /L. Lomasky, J. Tlumak - Being a Person, Does It Matter; R. Carter, M. Gibson - Person Essentialism and Degrees of Being; R. Reinhardt, J. English - Naming and Aborting/; Epistemology A. Casullo, G. Pappas - Chisholm on A Priori Knowledge; R. Foley, J. Adler - Inferential Justification and Infinite Regress; M. Pastin, P. Feldman, - Warrant, Ideal Belief, and First-Person Propositions/;, Propositions /J. Dilworth, R. Cartwright - A New Approach to Propositions and Facts; G. Fitch, R. Ray - Sentences and Propositions; W. L. Wilson, J. Rosenberg - Propositions for Semantics and Propositions for Epistemology/; The Scope and Content of Black Philosophy /L. Harris, L. Thomas - The Meaning of Philosophy in the Black Heritage; L. Outlaw, H. McGary - African-American Socio-political Philosophy, A. Critical Review/.

O d c z y t y : Carus Lectures: W. Sellars - I/ The Lever of Archimedes, II/ Naturalism and Process, III/ The Physical Reality of Consciousness; Presidential Address: Introduction by Monroe Beardsley, Kurt Baier - Rationality and Reason. Invited Papers: Philosophy of Physics /M. Friedman, D. Malament/; Philosophy of Religion /W. Rowe, J. Malino/; Philosophy of Logic /S. Weinstein, M. Dunn/; Aesthetics /M. Mothersill, S. Bates/; Philosophy of Kant /J. Van Cleve, I. Stadler/; Philosophy of Medicine /S. Bok, I. Menkiti/. -

W związku ze zjazdem zorganiz~~ix~~^{zowaly} jak co roku swe zebrania: American Society for Value Inquiry, Bertrand Russell Society, Philosophy and Technology Society, Society for Asian and Comparative Philosophy, Society for Study of the History of Philosophy, Society for the Study of Process Philosophy, Society for Women in Philosophy, Society for the Advancement of American Philosophy, Radical Caucus,

Society for the Philosophy of Sex and Love, Association of Philosophy Journal Editors, Association for Philosophy of the Unconscious, Leibniz Society, Society for Philosophy and Public Affairs, Personalistic Discussion Group, Society for Ancient Greek Philosophy, Society for Chinese Philosophy, Society for the History of Ethics, Society for the Interdisciplinary Study of the Mind, Peirce Society, Society for the Philosophical Study of Marxism, Society for Philosophy of Creativity, The American Society for Political and Legal Philosophy, The Association for Symbolic Logic.

International Society for Metaphysics zapowiedziała konferencję "The Nature of Metaphysical Knowledge Today" w Düsseldorfie 24-27 VIII 1978, bezpośrednio przed XVI Światowym Kongresem Filozoficznym. Program obejmuje: 1/ Approaches to Metaphysics; 2/ Method in Metaphysics; 3/ Prospective Tasks for Metaphysics. Informacji udziela: George F. C. C. Lean, Secretary ISM, The Catholic University of America, Washington, DC 20064.

Metaphysical Society of America zorganizowało swój 29 zjazd doroczny, w łączności z Society for the Study of Process Philosophies oraz International Society for Neoplatonic Studies, 16-18 III 1978 w Emory University, z następującym programem: Space, Time and Continuity /symposium, R. S. Brumbaugh, L. S. Ford, E. Kraus /; M. L. Kuntz - The Structure of Being; R. M. Martin - Logical Structure and the Plotinic Cosmos; J. P. Dougherty, C. O. Schrag - Potentiality; N. M. Lawrence, Ch. M. Sherover, - The Irreducibility of Time; A. Reck, R. Neville - Being and Substance; H. D. Lewis, P. A. Bertocci - Mind Body Duality; P. Weiss,

K. L. S c h n i t z - Poetry and Reality. Zapewniona była możliwość wygłaszania indywidualnie zgłaszanych referatów, jeżeli będą one miały dostateczne audytorium.

Australasian Association of Philosophy Conference 1977 obradowała w University of Wollongong 19 VIII - 3 IX z następującym programem: D. C. S t o v e - Popper on Scientific Statements; D. B r o w n e - Against Egalitarian Justice; A. C h a l m e r s - Radical Instrumentalism, an Extension of Popper's Objectivism; J. B i g e l o w - Because It Is True; A. T h e o p h a n o u s - A Priori Metaphysics and the Foundations of Science, A Modified Kantian View; H. B e r a n - Secession, A Basic But Neglected Problem in the Philosophy of the State; H. C. H u n g - Theory and Language; P. K i n g - Michael Oakshott and the Philosophy of History; L. H o l b o r o w - Rights and Privacy /Presidential Address /; R. N o l a - 'Paradigms Lost, or the World Regained', An Excursion into Idealism and Realism in Science; S. C a n d l i s h - The Real Private Language Argument; G. N e r l i c h - What Can Geometry Explain?; B. G i n n a n e - The Naturalistic Fallacy; S. V o s s - Love, Sex and Death in Descartes; R. P o o l e - Locke and the Bourgeois State; M. D e v i t t - Science and Truth; B. R. T i l g h m a n - Sibley and Seeing; F. J a c k s o n , R. P a r g e t t e r - Confirmation and the Nomological; R. R o u t l e y - Nuclear Energy and Obligations to the Future R. H. G r e e n - Deterministic Theories and Intelligence; R. P i n k e r t o n - The Interpretation of Kant's Argument in Section Four of 'The Ideal'; S. C a n d l i s h , W. N e s b i t t - Determinism and the Ability to Do Otherwise; B. M i l l e r - Language About God; M. K r o y - Formalizers and Grammar; B. H. S l a t e r - Witt-

Nauczanie

Studia filozoficzne w polskich uniwersytetach: Według informacji, którą podał wiceminister NSzkWiT J. Górski na Zjeździe Filozoficznym w Lublinie w czerwcu 1977 /Studia Filoz. nr 12/1977, s. 18/, w 1973 r. podjęto decyzję wznowienia kształcenia na jednolitych magisterskich studiach filozofii ~~na~~ w Uniwersytecie Warszawskim oraz ich uruchomienia w Uniwersytecie Jagiellońskim i w Uniwersytecie Poznańskim. Kolejne dwa uniwersytety, w których odbywa się już kształcenie na tych studiach, to UMCS w Lublinie /od 1975 r./ oraz Uniwersytet Wrocławski /od 1976 r./. W tych pięciu ośrodkach akademickich studia aktualnie odbywa około 660 studentów, zaś liczbę tegorocznych absolwentów /pierwszych/ szacuje się na około 70 osób. Zdobycie stopnia naukowego doktora filozofii umożliwiają trzy doktorackie studia filozofii prowadzone w uniwersytetach Warszawskim, Jagiellońskim i Poznańskim.

Beiträge zum Philosophie-Unterricht in europäischen Ländern.

Ein Integrationsversuch. Herausgeber Eduard Fey /Verlag Aschendorff Münster 1977. S. 420, cena DM — / . Treść: Eduard Fey - Vorwort; Franz Xaver Pree - Der philosophische Unterricht in Oesterreich; Günther Klemm - Die Geschichte des deutschen Philosophie-Unterrichts; Marcel F. Fresco - Philosophie und Philosophie-Unterricht in den Niederlanden; Erwin Lebek, Vittorio Telmon, Jean Lefranc - Der Philosophie-Unterricht in Frankreich; Vittorio Telmon, Eduard Fey - Der Philosophie-Unterricht in Italien; Eduard Fey, Gabriel Nichelmans - Der Philosophie-Unterricht in England; Eduard Fey - Der portugiesische Philosophie-Unterricht; Eduard Fey - Der philosophische Unterricht in Schweden; Eino Mikkola - Der Philoso-

phie-Unterricht in Finnland; Linos Benakis, Georg Dimitrakos - Der
Philosophie-Unterricht in Griechenland. Kurzberichte: Eduard Fey -
Der belgische Moral-Unterricht; Jules Prussen - Der Philosophie
Unterricht in Luxemburg; Eduard Fey - Der Philosophie-Unterricht
in Norwegen; Eduard Fey - Der Philosophie-Unterricht in Dänemark;
Eduard Fey - Der Philosophie-Unterricht in der Schweiz.

Wiadomości osobiste

Stopień naukowy doktora habilitowanego otrzymali: a/ na wydziale Filozofii Chrześcijańskiej dr Józef Herburt /9 VI 1976/, w zakresie metodologii filozofii/; Dr Władysław Prężyna /20 XI 1976, w zakresie psychologii społecznej i psychologii religii/; na Wydziale Humanistycznym UMCS w Lublinie Doc. dr Bohdan Dziedzicki /20 I 1977, w zakresie filozofii/. Etat docenta na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej KUL otrzymali: dr hab. Jan Czerniakowski /31 V 1976/, dr hab. Józef Herburt /26 V 1977/, dr hab. Władysław Prężyna /29 IX 1977/.

Danuta Gierulanka wygłosiła w r. 1974 we Fryburgu szwajc. i w Lozannie odczyty na temat filozofii Romana Ingardena. Ich francuski tekst pt. "L'Oeuvre philosophique de Roman Ingarden" ukazał się wraz z tłumaczeniem na język turecki w czasopiśmie filozoficznym wydawanym przez Uniwersytet w Stambule Felsefe Arkivi; w tym samym zeszycie profesor filozofii w tamtejszym Uniwersytecie Ismail Tunali ogłosił artykuł o estetyce Romana Ingardena.

Dr hab. Maria Szyszkowska, doc. Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach, została zaproszona przez Uniwersytet w Wiedniu do wykładów w ciągu letniego semestru 1978 w charakterze docenta /Gast-Dozentur/ w I. Philosophisches Institut der Universität Wien, prowadziła wykłady i seminarium na temat współczesnej filozofii polskiej. W czasopiśmie Osterreichische Zeitschrift für Öffentliches Recht und Völkerrecht, Vol. 28 /1977/, nr 3-4, s. 98-9/, ukazało się omówienie dwóch książek doc. Szyszkowskiej /"Dociekania nad prawem natury czyli o potrzebach człowieka" /1972/ oraz "U źródeł współczesnej filozofii prawa i filozofii człowieka" /1973/, których autorem jest prof. S. Verosta.

Nekrologia

Maria Żebrowska, em. profesor psychologii wychowawczej w UW ur. w r. 1900, zmarła w Warszawie 23 IV 1978. Jako redaktor czasopisma Psychologia Wychowawcza oraz przewodnicząca Polskiego Towarzystwa Psychologicznego położyła duże zasługi dla organizacji i rozwoju badań psychologicznych w Polsce. Ogłosiła wiele rozpraw i artykułów w zakresie swojej specjalności.

Dr Antoni Kotański, em. dyrektor Studium Nauczycielskiego w Toruniu, długoletni członek Polskiego Towarzystwa Filozoficznego, zmarł 29 czerwca 1978, w 73 roku życia.

Kurt Gödel, ur. w r. 1906, w latach 1933-1938 wykładał jako docent prywatny w Uniwersytecie w Wiedniu, po czym wyemigrował do Ameryki i aż do r. 1986 był profesorem matematyki w Institute for Advanced Study w Princeton. Zmarł 14 I 1978. Wskazywał się swymi badaniami w zakresie podstaw matematyki podanymi w rozprawie "Ueber formal unentscheidbare Sätze der "Principia mathematica" und verwandter Systeme" /1931/.

Ernst Bloch, filozof marksista, po powrocie do Niemiec z USA profesor w Lipsku, potem w Tybindze, ur. 8 VII 1885, zmarł 4 VIII 1977. Autor licznych książek m.i. Geist der Utopie /1918, 1964/, Das Prinzip Hoffnung /3 tomy, 1954/57, 1959/, Subjekt-Objekt, Erläuterungen zu Hegel /1951, 1962/, Christian Thomasius /1953/, Philosophische Grundfragen 1961/, Naturrecht und menschliche Würde /1961/, Verfremdungen I u. II /1963/64/.

Paul Bernays, em. profesor Politechniki z Zurychu, ur. 17 XI 1888, zmarł 18 IX 1977. Wszedł ze szkoły Hilberta w Getyndze, z którym wspólnie wydał Gundlagen der Mathematik, t. I 1934, t. II 1939, jest autorem monografii A System of Axiomatic set Theory /1958/. Był współzałożycielem wspólnie z Ferdynandem Gonsethem i Gastonem Bachelardem czasopisma Dialectica, które jest organem zespołu głoszącego zasady tzw. filozofii otwartej.

L'étude de la vie artistique des nations qui, sans entrer dans le domaine de l'empire romain, en acceptaient la culture dans une interprétation médiévale chrétienne, retardée de quelques siècles, doit s'appuyer sur des critères à part et tenir compte des conditions de vie différentes de ces peuples. La culture nouvelle, implantée artificiellement à ces terrains, venait de l'extérieur sous une forme déjà ~~pr~~ prête. Par conséquent les problèmes de son développement rappellent souvent ceux qui font la matière des études scientifiques sur la vie intellectuelles des pays européens occidentaux dans le premier millénaire de notre ère.

L'art des nations qui apparaissaient avec un certain retard à la scène de l'histoire ne peut être considéré comme une continuation immédiate des traditions nationales propres, et par ~~consé~~ conséquent comme une manifestation entièrement indépendante et originale du génie national. On doit plutôt considérer l'art de ces nations comme un processus d'assimilation de formules étrangères et de leur adaptation au caractère national.

Ce processus fut bien pénible, car les personnages qui y prirent part, pour une grande part des artistes étrangers et qui ne visaient pas à un rang artistique plus haut, étaient obligés d'adapter leurs oeuvres aux besoins du pays et de les rapprocher du goût artistique du nouvel entourage. Le problème de l'assimilation mis au premier plan met en relief l'importance du milieu, facteur actif ^{qui} par son attitude morale même et l'imposition de son point de vue propre dans des cas concrets, exerçait son influence sur les nouveau venus. Il faut attribuer un rôle assez considérable à la circonstance que les artistes étrangers s'entouraient d'aides originaires du pays.

700-207 50007

Ces derniers infiltraient inconsciemment dans l'art de leurs maîtres des éléments indigènes en contribuant ainsi à l'accélération et l'approfondissement du processus de formation d'un art spécifique national.

L'étude présente considère ces problèmes dans des cadres chronologiques plus restreints d'une période tardive de la Renaissance et prend en vue un seul domaine de l'art plastique dans une province de l'ancienne République Polonaise. Un tel retrécissement du sujet au point de vue de sa matière, de ses conditions temporelles et géographiques s'explique par des raisons objectives. C'est précisément dans cette époque et dans ces terrains que s'effectuait un processus intéressant de superposition secondaire des éléments pénétrants du Nord, avant tout de la frontière franco-allemande, dans le sens le plus vaste du terme, et plus tard de la Silésie, sur un art polonais de la Renaissance, d'origine italienne. L'antagonisme des éléments superposés et des traditions locales présente un aspect curieux qui peut avoir une importance générale, non ^{eu} seulement locale.

x
x x

L'affluence des artistes ~~des artistes~~ étrangers s'opérait d'après la relation séculaire qui existe entre l'offre et la demande. Cependant, au point de vue des cadres ^{artisannières} ~~artisanières~~ et artistiques, qualifiées, cette relation présentait en Pologne un aspect ^{ou} tant contraire à celui de l'Occident. C'est de là que venaient des éléments plus entreprenants que représentants une valeur artistique plus haute, expulsés de leur patrie par de dures conditions du marché artistique ou une humeur avanturrière et attirés à l'étranger par l'espérance des gains faciles.

Un représentant de cette espèce, le plus anciennement connu dans ces terrains, fut l'artiste-sculpteur Hermann Hutte-Czapka^{ka}. Originaire d'Aix-la-Chapelle qu'il quittait dans des circonstances peu connues, il apparaissait à Lwów dans la sixième dizaine du XVIe siècle, pour osciller ensuite entre localités diverses et disparaître définitivement après 1582. C'est en se basant sur des documents originaux qu'on attribuait à cet artiste et à son aide l'exécution d'un monument funéraire étagé de Czarnków, mais une analyse plus ^{proche} /des documents met en doute ^{relatifs} cette supposition. Par contre des comptes /à la construction de l'église de Sambor, ou le ^{nom} /de famille de Hutte -^{Czapka} ~~Czapski~~ se rencontre un certain nombre de fois entre 1573 et 1575, nous autorisent ^a ~~de~~ lui attribuer le monument funéraire de l'évêque Walenty Herburt /+ 1572/ situé non loin, à Felsztyn. Ce tombeau ^{ce} qui fait preuve d'une certaine habileté technique, circonstance qui permet à l'artiste d'éviter des problèmes plus complexes, se ^{lie} ~~renonce~~ au genre "polonais". Ce dernier se caractérise par la mise en valeur des moments vitaux dans l'attitude du défunt et le représente plongé dans un sommeil profond. Les particularités du style de ce monument funéraire nous permettent d'attribuer à Hutte-Czapka quelques œuvres anonymes de ce temps, notamment ^a l'autel de H. Zapala dans la cathédrale de Lwów, les tombeaux de la famille Siemińskiⁿ à Rymanów et celui de Anna Siemińskaⁿ avec son fils, mort dans son bas âge, à Brzeżany. Quant aux ^{contemporains} autres œuvres (de cette période), telles que le portail de l'Hôtel Royal de la rue Blacharska, daté de 1580, les monuments funéraires de Stanisław Hanka /+ 1570/ et de Baltazar Bzowski /+ 1574/ à Lwów ainsi que le tombeau de Aleksander Zahodowski à Unówⁿ, daté également de la même année, ils ont dû subir l'influence de Hutte-Czapka mais ne lui appartiennent pas.

Un representant de cette espece, le plus anciennement connu dans ces terrains, fut l'artiste-sculpteur Hermann Hutte - Czapka. Originaire d'Aix-la Chapelle qu'il quittait dans des circonstances peu connues, il apparaissait a Lwów dans la sixieme dizaine du XVIe siecle, pour osciller ensuite entre localites diverses et disparaitre definitivement apres 1582. C'est en se basant sur des documents originaux qu'on attribuait a cet artiste et a son aide l'execution d'un monument funeraire etage de Czarnków, mais une analyse plus proche des documents met en doute cette supposition. Par contre des comptes relatifs a la construction de l'eglise de Sambor, ou le nom de famille de Hutte- Czapka se rencontre un certain nombre de fois entre 1573 et 1575, nous autorisent a lui attribuer le monument funeraire de l' eveque Walenty Herburt(1572) situe non loin, a Felsztyn. Ce tombeau qui fait preuve d'une certaine habilete technique, ce qui permet a l'artiste d'eviter des problemes plus complexes, se relie au genre "polonais". Ce dernier se caracterise par la mise en valeur des moments vitaux dans l'attitude de defunt et le represente plonge dans un sommeil profond. Les particularites du style de ce monument funeraire nous permettent d'attribuer a Hutte - Czapka quelques oeuvres anonymes de ce temps, notamment l'autel de H. Zapala dans la cathedrale de Lwów, les tombeaux de la famille Sieniński a Rymanów et celui de Anna Sieniawska avec son fils, mort dans son bas age a Brzeżany. Quant aux ~~autres oeuvres contemporaines de cette periode~~ autres oeuvres contemporaines de cette periode, telles que le portail de l' Hotel Royal de la rue Blacharska, date de 1580, les monuments funeraires de Stanisław Hanka(1570) et de Baltazar Bzowski (1574) a Lwów ainsi que le tombeau de Aleksander Zahodowski a Uniów, date egalement de la meme annee, ils ont du subir l'influence de Hutte- Czapka mais ne lui appartiennent pas

présente une grande divergence des styles. Cette dernière nous suggère la supposition, que Horst, bien qu'il connut la sculpture figurée, la pratiquait rarement, en acceptant volontiers l'aide d'autres artistes dans les travaux de ce domaine. Il est assez difficile de répondre à la question si Horst ait fait école dans ces terrains car les motifs décoratifs particuliers caractéristiques pour lui qui reviennent dans des oeuvres postérieures, peuvent être souvent attribuées à des imitateurs. Il n'y a que le portail du presbytère de l'église à Olesko qui présente un certain nombre de motifs communs avec le mausolée de Kraków et pourrait être l'oeuvre d'un des aides de Horst qui aurait travaillé à l'élévation de ce grand monument. Vers 1590 Horst va s'établir à Poznań où pendant les vingt années suivantes il déploie une vive activité artistique. Nous ne connaissons pas hélas, les oeuvres de Horst de cette période ce qui nous permet de supposer qu'après ~~un~~ avoir abandonné son style d'ornementation originale il s'assimilait complètement à son milieu. Comme il ne différait que fort peu d'un artisan solide, ses oeuvres qui suivirent submergeaient dans la mer anonyme de la production plastique monumentale.

x

x x

L'activité des artistes ~~nomades~~ ambulants, parmi lesquels il faut classer aussi bien Hutte-Czapka que Horst, acquit une grande importance car ~~car~~ elle se développait souvent dans des villes de province. Grâce à ce fait et d'autres circonstances favorables, ces villes devenaient souvent des centres de production artistique qui peut être ne se maintenait pas toujours à un niveau de hauteur absolue mais, pratiquée par des artisans locaux elle ^{avait} le mérite de ~~représenter~~ représenter le caractère indigène d'une manière beaucoup plus forte que les oeuvres

des artistes , habitants des grandes villes.

Un des centres sous-estimés à ce point de vue ^{fait} la ville de Sambor dont les murs et les environs conservent beaucoup de monuments d'art doués d'un certain coloris spécifique qui possèdent leurs analogies dans ^d les localités, plus ou moins éloignées. Il faut citer parmi les ~~les~~ plus anciens le monument

funéraire étagé des Herburt à Felsztyn qui dans sa partie figurée fait preuve d'un niveau artistique bien bas mais son cadre architectonique et sculptural présente une série de motifs originaux; ces derniers rappellent en partie ~~parfois~~ ^{deux} les oeuvres de Hutte-Czapka de Felsztyn et de Rymanów, mentionnées plus haut, et reviennent partiellement dans les tombeaux de Mniszchowa à Krosno, de la famille Fredro à Przemyśl et ~~et~~ d'une dame inconnue à Rzeszów.

Le portail de l'hôtel de ville à Sambor, fortement endommagé, daté de 1606, présente un aspect fort curieux. La plus intéressante partie de ce monument est une frise dont les métopes contiennent des médaillons représentant des portraits des rois de la Pologne au lieu des bustes des césars romains ou des figures mythologiques qui y apparaissaient ordinairement. Ce motif revient deux fois dans le château de Olesko: premièrement sous la forme d'une frise dans un portail de composition analogique situé dans une cour et secondement en forme de deux bandes, placées verticalement de deux côtés d'une plaque commémorative au dessus de l'entrée principale. L'emploi du motif d'une galerie de portraits royaux ^{se} rattache à d'autres publications iconographiques de ce temps qui apparaissaient sous forme des éditions d'album isolées ou de feuilles volantes, si elles n'entrent pas ^{aj} comme illustrations dans des ouvrages d'histoire et de science heraldique. Tous ces monuments prennent à nos yeux une importance spéciale car ils sont autant de preuves de l'ap-

profondissement du sentiment national par l'intermédiaire de riches éléments historiques.

La décoration plastique de l'église de Sambor, dont les sources contemporaines constatent la richesse, ne s'est point conservée car elle fut détruite dans l'incendie catastrophale de 1637. Ce ne sont que les restes de la décoration sculpturale du château de Laszki Murowane, également détruit aujourd'hui, à côté des quatre autels dans les églises de Lanowice et de Felsztyn, venus pour la plupart de l'église *des Bernardins de Sambor*, qui nous donnent une certaine idée de la somptuosité ^u et du haut niveau artistique de cette dernière. Le plus ancien de ces monuments l'autel, actuellement de Ste Apolonie à Lanowice, provient, comme l'attestent les armoiries de ses predelles, de la neuvième dizaine du XVIe siècle. Ce monument attire ^{notre} attention par sa décoration sculpturale qui en grande partie consiste en une application en bois de la technique et des motifs de la sculpture monumentale. Un peu postérieur ~~xxxix~~ l'autel de Saint Valentin à Felsztyn ~~transmet~~ transpose le *schème* du triptyque gothique sur une forme de la Renaissance, tout en animant le large encadrement de la peinture centrale ~~avec~~ d'un ornement végétal et géométrique en haut relief, entrelaçant des médaillons ovales aux scènes figurées. Les deux autels qui restent, bâtis sur un schème semblable, se distinguent surtout par l'excellente exécution de leur décoration, basée sur des motifs de végétaux et de fruits. L'importance des autels de Lanowice et de Felsztyn consiste en grande partie dans le fait que ~~xxx~~ ces monuments nous permettent de reproduire les voies de l'évolution de l'ikonostase russe. Cet ustensile liturgique de l'église orthodoxe de l'est, constitué d'un mur plat, couvert de peintures, fut transformé en Ruthénie polonaise en une *oeuvre* archi-

tectonique, sculpturale et picturale ^{spacieuse} qui rapelle les façades des édifices monumentaux de la Renaissance tardive et du premier ^{Baroque} ~~besogne~~. Les monuments originaux d'une cloison d'autel, transformée de cette ^{manière}, possédés par nous, datent de la quatrième et cinquième dizaine du XVIIe siècle, les quatre autels sculptés mentionnés présentant donc des documents d'une évolution dont les chaînes ^{antérieures} nous sont inconnues.

Entre autres monuments plastiques les ornements en stuc dans la voûte de l'église à Stara Sól, datés de 1673, attirent notre attention car ils offrent un exemple intéressant de transposition des motifs décoratifs de l'art officiel à un art populaire. La décoration analogique des voûtes de l'église de Sambor, reconstituée ~~reconstituée~~ après ~~après~~ l'incendie, leur est de beaucoup supérieure. Ce qui y mérite avant tout l'intérêt, ce sont les bandes qui séparent les travées. Bien qu'~~ils~~ ^{elles} emploient des motifs ~~de~~ l'art officiel, la minutie des détails et la technique de leur composition rapelle plutôt une sculpture rustique en bois ou des produits en métal. Żydaczów, situé non loin, présente, comme centre artistique, un aspect semblable. Il s'est conservé dans l'église de cette ville un certain nombre de monuments qui y témoignent d'une activité artistique assez animée dans la seconde moitié du XVIe siècle et la première moitié du siècle suivant. Le monument le plus ancien en est un crucifix qui présente encore certaines réminiscences d'un style gothique tardif; le même trait caractéristique apparaît dans le baptistère dont la coupole, couverte d'un orne-

ment en haut et bas relief dit "de tôle" et animé par deux figurines plastiques d'anges, tenants des blasons. L'oeuvre d'art la plus remarquable de Żydaczów est la grande épitaphe des trois enfants de la famille Daniłowicz. Quoiqu'il porte la date de 1580, ce monument est le produit de deux phases, assez rapprochées d'ailleurs. L'oeuvre de la première phase, la partie supérieure avec l'effigie d'un jeune garçon vêtu d'une armure de chevalier, couché, la tête découverte, peut être classé parmi les monuments les plus marquants de la Renaissance. De beaucoup postérieure est la partie inférieure avec la présentation plastique originale de deux fillettes, qui rappelle celle de Mniszchowa ^{au} monument ^{de} à Krosno. Deux portails sculptés, du type léopolitain, dans le ~~par~~ presbytère, sont des spécimens d'une d'une technique hautement développée de la taille en pierre. Ce qui éveille à Żydaczów un intérêt particulier c'est le groupe d'oeuvres plastiques dû à l'activité de Jerzy Żółczyński entre 1612 et 1622. Ces oeuvres composées d'un portail de l'entrée principale, d'une plaque commémorative et d'une épitaphe de la femme de Żółczyński, malgré leur bas niveau artistique, ont à nos yeux le mérite et l'importance de représenter, selon toute probabilité, les produits des tailleurs en pierre indigènes. Ces derniers composaient leurs oeuvres d'une manière eclectique, prenant en partie pour point de départ les monuments locaux plus anciens mais ^{en} ils interprétaient ~~aussi~~ leurs motifs particuliers d'une façon propre à un art populaire.

Les monuments de Olesko, malgré leurs éloignement de Żydaczów s'en rapprochent à ce point de vue. Certains

d'entre eux ont été mentionnés plus haut, mais il convient de relever ici une frise qui fait le tour des murs du presbytère de l'église paroissiale, le portail du porche et les restes de l'entrée principale actuellement scellés dans les murs de l'enceinte. Tout en partant des formes classiques du style la décoration plastique de ces oeuvres les transforme d'une manière si forte qu'elles font par suite l'effet de produits demi-populaires. ~~locaux plus anciens mais ils~~

L'importance de ces centres de provinces, comme il a été démontré, consiste en ce que leurs produits, indépendamment de leur valeur absolue, illustrent le processus de l'implantation du grand art dans le terrain natif et la formation de ces traits indigènes qui déterminent l'aspect et les nuances des styles historiques nationaux.

x

x x

Si l'activité des artistes ambulants et des ateliers de province jouait un rôle important dans l'histoire de l'art, la charge principale de son développement reposait sur les artistes sédentaires, surtout établis dans des milieux culturels.

Sebastian Czeszek, dont l'activité dans le terrain de Lwów embrasse 40 années, depuis 1572 jusqu'en 1612, fut le plus ancien sculpteur connu de ce genre. Le tombeau de Katarzyna Ramułtowa à Drohobycz, portant la signature en plein de l'artiste et la date de 1573, fut son oeuvre première. Ce moment fait preuve de toutes les qualités et de tous les défauts de l'art

de Czeszek et son existence nous permet d'attribuer à cet artiste deux autres oeuvres plastiques postérieures, notamment la statue du prince Konstanty Ostrogski à Kraków et l'autel, représentant la scène de l'incrédulité de Thomas dans la cathédrale de Lwów. Il est probable que Czeszek collaborait avec Horst, complétant de ses figures les oeuvres de ce dernier. Si cette conjecture est juste, on pourrait attribuer à Czeszek l'exécution de quelques figures humaines qui font part des restes du mausolée Saint Jacques à Kraków, de la statue de Saint Paul dans l'autel de la chapelle ^{es} du Kampian à Lwów, de même que celle de Jan Sieniawski du monument funéraire de Brzezany, car toutes ces oeuvres présentent certains traits communs avec le tombeau de Ramułtowa. Par contre on ne saurait attribuer à Czeszek deux tombeaux des Ramsza à Oleszyce, dont un féminin dans le schème de sa composition ou, plus exactement, dans l'attitude même de l'effigie, semble constituer une relique ^p du tombeau de Drohobycz. Cependant l'éventualité dernière est à rejeter car, ainsi que l'indiquant ^e les données historiques, les monuments de Oleszyce furent exécutés plus tôt, vers 1560; leur style et leur facture présentent de si graves différences avec le tombeau de Ramułtowa, qu'on doit les considérer comme ~~l'~~oeuvre d'un autre artiste, peut être sorti du même atelier que Czeszek. L'importance de Czeszek vient de ce que cet ~~artiste~~ artiste, élève de l'école de Kraków, peut être même disciple de Jan Michałowicz de Urzędowo, en certains contacts avec l'atelier de Canaversi, était dans le milieu artistique de Lwów le représentant des traditions de l'

L'art italien dans son interprétation polonaise. Peu remarquable comme individualité créatrice, il présentait de sérieuses lacunes, surtout de la technique, de sorte qu'une certaine ^{stet} ~~autonomie~~ de sa forme fait plutôt l'effet d'épaisseur et de pauvreté de simplicité voulue. Toutefois un certain sens de la forme organique qui apparaît dans la correction des proportions, des poses et des gestes, auprès d'une certaine fluidité de lignes, mais surtout l'emploi modéré ~~des~~ motifs formels, constituent un équivalent aux défauts de cet artiste.

x x
x x

En se renforçant dans le dernier quart du XVIe siècle l'activité de la construction envahissait le domaine de l'architecture laïque et d'habitation à côté de l'architecture sacrale, en créant ainsi des conditions favorables au développement de la sculpture. L'activité de cette dernière qui jusqu'à présent se bornait presque exclusivement aux oeuvres de représentation telles que les ^{autels} ~~outils~~ et les monuments funéraires, s'étendit à présent à l'architecture utilitaire et se manifesta dans le soin ~~qui~~ qu'on prit à la décoration sculpturale des demeures dont les encadrements des portes et surtout les profondes niches des fenêtres recevaient souvent une riche ornementation plastique.

L'intérêt que les bourgeois prenaient aux beaux arts s'approfondit et s'exprimait dans l'apparition des artistes ~~artistes~~ dilettantes. Un de ces derniers, Jan Szolc Wolfowicz, s'occupe de la sculpture; l'autel ~~est~~ sculpté de l'église de Saint Nicolas avec le blason de l'artiste et la peinture de sa famille en ex voto dans

la predelle est probablement en grande partie son oeuvre

L'apparition de grands établissements de bâtiment et de sculpture, qui se chargeaient de tous les travaux de la construction, y compris l'ornementation plastique, était un autre phénomène social nouveau. Les propriétaires de ces établissements, souvent tailleurs de pierre et sculpteurs eux-mêmes, travaillaient avec leurs aides ou bien avec des ^econtremaîtres spécialement engagés. Un de ces entrepreneurs, Andrzej Vabigene-Przychylny, déploya une vive activité de constructeur pendant ^{plus} de 50 ans jusqu'à sa mort, survenue en 1640. Ses oeuvres principales sont: l'église collégiale de Zólkiew et l'église orthodoxe dite "Valaque" à Lwów. Bien ^{qu'}elles soient bâties sur un plan différent, ces deux édifices présentent comme traits communs une riche frise circulaire qui couronne les murs extérieurs et la décoration en stuc de l'intérieur de la coupole centrale. Les deux frises, produits des domaines d'intérêt différents, différent aussi au point de vue de leurs thèmes qui dans le premier cas reflètent les goûts guerriers et chevaleresques du mécène et dans l'autre ~~ils~~ ne dépassent pas les limites des textes bibliques et hagiographiques. Les deux frises diffèrent aussi ^{et} avant tout au ^opoint de vue de leur style et de leur facture, on ne saurait donc les attribuer à un artiste ni même à ^{un} atelier commun. On peut accepter que Przychylny fut un des auteurs de la frise de Zólkiew car ^{il}s'y rencontre des motifs empruntés à l'art italien, mais la part de l'artiste au finissage de l'église orthodoxe valaque se bornait probablement à une direction générale

rale, si ce n'est à la confection des dessins et des ~~plans~~ projets dont l'exécution était réglée par l'administration, selon ses vues propres. Par conséquent les motifs de Lwów présentent souvent, au point de vue de l'art, toutes les qualités et tous les défauts des primitifs tandis que le niveau de leur exécution atteint une hauteur insolite.

Le second entrepreneur éminent, Ambroży Bemmer-Nierychły, originaire de Wrocław, agissait entre 1584 et 1626. Son atelier devait être calculé de manière à recevoir de grosses demandes car, pour son usage propre, il possédait une carrière d'albâtre, tenue en fermage. Bemmer dut être un entrepreneur ^{premier} ~~plusieur~~ fort estimé car on lui confiait la construction d'une tour nouvelle à l'hôtel de ville de Lwów. Parmi les riches ornements de cet édifice qui ne laissent de traces que dans des descriptions anciennes et dans des fragments conservés, une part appartient à Bemmer lui-même et nous fait voir que ce dernier était un technicien-sculpteur habile mais privé de capacités plus hautes. Les autres détails de la décoration plastique de la tour mentionnée plus haut ont été exécutés par d'autres artistes, avant tout par Bernard Dichbosch car le rôle de Bemmer lui-même ressemblait ici à celui de Ambroży Przychylny au finissage de l'église orthodoxe valaque. Le même manque d'uniformité au point de vue du style et la même inégalité du niveau artistique apparaissent dans la décoration plastique ^{des} ~~d'~~ autres édifices monumentaux de ce temps, construits probablement sous la direction de Bemmer. Il faut classer parmi ces édifices situés à Lwów, la chapelle de la famille Boim, surtout ses murs latéraux, la décoration plastique de sa coupole et ^e ~~de~~ les pendants de l'intérieur. De Bemmer est aussi la façade ~~de~~ de l'église des bernardins, surtout ses parties ^e supérieures et la décoration en stuc de l'intérieur au dessus des arcs ~~avec~~.

surtout de la façade

des nefs latérales, enfin l'ornementation plastique de la chapelle des Kampian, ~~surtout celle de la façade~~. La décoration plastique de ces édifices se caractérisent par des éléments décidément venus du Nord mais leur exécution est l'oeuvre de différents artistes, quelquefois plus doués, comme le prouve le niveau artistique de certaines de ses parties.

Le rôle de Berner dans l'histoire de l'art consiste non seulement dans l'exécution d'un certain nombre de monuments de représentation mais aussi en grande partie dans la prépondérance, assurée par lui, aux artistes venus du Nord, particulièrement de la Silésie. L'affluence des artistes silésiens à Lwów doit être rapportée à Berner.

x x x

Jan Pfister fut le plus éminent artiste-sculpteur agissant dans les régions sud-est de la République Polonaise dans la première moitié du XVIIe siècle. L'histoire universelle de l'art connaît cet artiste, comme représentant principal de la sculpture allemande d'une période tardive de la Renaissance, sans pouvoir fournir à son égard des informations biographiques plus nombreuses. Wrocław, dont il était originaire, nous donne des renseignements sur ses relations de famille tandis que les données biographiques, avec lacune de 40 ans depuis sa naissance, nous viennent de la Pologne où se trouvent d'ailleurs les seules oeuvres connues de cet artiste qui permettent de reproduire en partie son oeuvre. Etant donné le caractère fragmentaire des renseignements, l'aspect de la production artistique de Pfister est assez vague. Parmi les oeuvres de Pfister nous ne connaissons qu'une seule authentifiée par sa signature et la date de 1620, c'est l'imposant monument des princes Ostrogski à Tarnów. Les

Przychylny au finissage de l'église orthodoxe Valaque. Le même manque d'uniformité au point de vue du style et la même inégalité du niveau artistique apparaissent dans la décoration plastique des autres édifices monumentaux de ce temps, construits probablement sous la direction de Bemer. Il faut classer parmi ces édifices situés à Lwów, la chapelle de la famille Boim, surtout ses murs latéraux, la décoration plastique de sa coupole et les pendentifs de l'intérieur. De Bemer est aussi la façade de l'église des Bernardins, surtout ses parties supérieures et la décoration en stuc de l'intérieur au dessus des arcs des nefs latérales, enfin l'ornamentation plastique, surtout de la façade de la chapelle des Kampian. La décoration plastique de ces édifices se caractérise se par des éléments décidément venus du Nord mais leur exécution est l'oeuvre de différents artistes, quelquefois plus doués, comme le prouve le niveau artistique de certaines de ses parties.

Le rôle de Bemer dans l'histoire de l'art consiste non seulement dans l'exécution d'un certain nombre de monuments de représentation mais aussi en grande partie dans la prépondérance, assurée par lui, aux artistes venus de Nord, particulièrement de la Silésie. L'affluence de artistes silésiens à Lwów doit être rapportée à Bemer.

x

x

x

Jan Pfister fut le plus éminent artiste-sculpteur agissant dans les régions sud-est de la République Polonaise dans la première moitié du XVIIe siècle. L'histoire universelle de l'art connaît cet artiste, comme représentant principal de la sculpture allemande d'une période tardive de la Renaissance, sans pouvoir fournir à son égard des informations biographiques plus

Przychylny au finissage de l'église orthodoxe Valaque. Le même manque d'uniformité au point de vue du style et la même inégalité du niveau artistique apparaissent dans la décoration plastique des autres édifices monumentaux de ce temps, construits probablement sous la direction de Bem^mer. Il faut classer parmi ces édifices situés à Lwów, la chapelle de la famille Boim, surtout ses murs latéraux, la décoration plastique de sa coupole et les pⁿedentifs de l'intérieur. De Bem^mer est aussi la façade de l'église des Bernardins, surtout ses parties supérieures et la décoration en stuc de l'intérieur au dessus des arcs des nefs latérales, enfin l'ornamentation plastique, surtout de la façade de la chapelle des Kampian. La décoration plastique de ces édifices se caractérise se par des éléments décidément venus du Nord mais leur exécution est l'oeuvre de différents artistes, quelquefois plus doués, comme le prouve le niveau artistique de certaines de ses parties.

Le rôle de Bem^mer dans l'histoire de l'art consiste non seulement dans l'exécution d'un certain nombre de monuments de représentation mais aussi en grande partie dans la prépondérance, assurée par lui, aux artistes venus du Nord, particulièrement de la Silésie. L'affluence des artistes silésiens à Lwów doit être rapportée à Bem^mer.

x

x

x

Jan Pfister fut le plus éminent artiste-sculpteur agissant dans les régions sud-est de la République Polonaise dans la première moitié du XVIIe siècle. L'histoire universelle de l'art connaît cet artiste, comme représentant principal de la sculpture allemande d'une période tardive de la Renaissance, sans pouvoir fournir à son égard des informations biographiques plus

Przychylny au finissage de l'église orthodoxe Valaque. Le même manque d'uniformité au point de vue du style et la même inégalité du niveau artistique apparaissent dans la décoration plastique des autres édifices monumentaux de ce temps, construits probablement sous la direction de Bem^mer. Il faut classer parmi ces édifices situés à Lwów, la chapelle de la famille Boim, surtout ses murs latéraux, la décoration plastique de sa coupole et les p^vedentifs de l'intérieur. De Bem^mer est aussi la façade de l'église des Bernardins, surtout ses parties supérieures et la décoration en stuc de l'intérieur au dessus des arcs des nefs latérales, enfin l'ornamentation plastique, surtout de la façade de la chapelle des Kampian. La décoration plastique de ces édifices se caractérise ~~se~~ par des éléments décidément venus du Nord mais leur exécution est l'oeuvre de différents artistes, quelquefois plus doués, comme le prouve le niveau artistique de certaines de ses parties.

Le rôle de Bem^Ber dans l'histoire de l'art consiste non seulement dans l'exécution d'un certain nombre de monuments de représentation mais aussi en grande partie dans la prépondérance, assurée par lui, aux artistes venus du Nord, particulièrement de la Silésie. L'affluence des artistes silésiens à Lwów doit être rapportée à Bem^Ber.

x

x

x

Jan Pfister fut le plus éminent artiste-sculpteur agissant dans les régions sud-est de la République Polonaise dans la première moitié du XVIIe siècle. L'histoire universelle de l'art connaît cet artiste, comme représentant principal de la sculpture allemande d'une période tardive de la Renaissance, sans pouvoir fournir à son égard des informations biographiques plus

oeuvres suivantes, attribuées à Pfister en raison des documents originaux plus ou moins directes et d'une analyse de style, ~~par~~ présentent deux monuments funéraires de la famille Sieniawski à Brzeżany, l'épithaphe des Boim, le tombeau de Swoszowski à Lwów et la part supposée dans la décoration plastique de l'église des bernardins ainsi que des chapelles des Boim et des Kampaan. Se basant sur ces constatations on a essayé d'esquisser l'histoire de la vie des Pfister en Pologne, en attribuant son arrivée à l'~~initiative~~ initiative de la famille puissante des Sieniawski, dont il était artiste de la cour, ne la quittant que momentanément, préparé par ses maîtres à la famille Ostrogski à Tarnów et n'exécutant que d'une manière fortuite d'autres commandes privées. On doit retoucher sérieusement ce tableau de la vie supposé de Pfister en procédant à une analyse minutieuse des documents originaux et en scrutant scrupuleusement la liste des produits de l'artiste afin de vérifier la valeur effective de chaque oeuvre; il faut enfin biffer de la liste certaines oeuvres et y insérer d'autres qui se trouvent parmi les oeuvres sculpturales anonymes de cette période. Le monument de Tarnów, la seule oeuvre de Pfister, dûment authentifiée, doit nous servir de point de départ. Considéré de près, ce monument s'accuse comme une oeuvre hétérogène au point de vue de sa conception artistique et de sa forme. Deux dates ~~apparaissent~~ apparaissent dans les inscriptions: 1612 comme date finale de l'exécution du monument, du vivant de son fondateur et 1620 dans la signature de l'artiste. Ces deux dates qu'on ne saurait rejeter sans motifs sérieux, semblent correspondre à deux phases dans l'exécution de cette oeuvre, ^{fait} dont on aperçoit les suites dans la formation du monument au point de vue du style. ~~Le monument de Tarnów présente une répétition assez exacte du mo-~~

Le monument de Tarnów présente une répétition assez exacte du monument funéraire de la princesse Elisabeth à Królewiec, y compris l'emploi de certains motifs, empruntés au monument du prince Albrecht, en même lieu. Ce dernier monument est l'oeuvre de Cornelis Floris, ^{son} aidé de disciple Wilhelm v.d.Block, qui ensuite vers 1580 exécutait, en artiste indépendant le grand monument de la princesse Elisabeth et s'établissait à Gdańsk quatre ans plus tard.

Comme Wilhelm Block s'acquittait de nombreuses demandes des clients polonais et qu'en 1605 il visitait la ville de Zamosć en personne, on peut accepter que ce fut lui et non Pfister qui devint l'auteur du monument de Tarnów, dont il entreprit l'exécution; certaines figures ^{qui} au point de vue du style se rattachent aux oeuvres de Block, seraient autant de traces de cette entreprise. Etant donné que certaines oeuvres attribuées a Pfister repètent des schèmes de composition et des motifs particuliers qui apparaissaient dans les oeuvres de Block, dispersés en divers lieux du Danemark, de la Pologne et de la Suède, on peut accepter que Pfister ait travaillé pendant quelque temps dans l'atelier de Block. Il est probable de même que Pfister se trouvait en Pologne faisant part de l'^{équipe} ~~église~~ de Block pendant la construction du monument funéraire des Ostrogski. D'abord subordonné sans doute à son patron, mais plus doué que lui, il dû se trouver plus tard à la tête de l'entreprise et achvait le monument de Tarnów dans sa "rédaction" première en 1612, pour le compléter ensuite et le transformer 8 années plus tard, suivant le changement survenu dans sa conception. La première conception correspondait, il le semble, à son prototype de Królewiec et le monument même était destiné à célébrer la mémoire de

la princesse Ostrogska [seulement]; cela trouvait son expression dans une plaque commémorative avec inscription et dans un choix d'emblèmes bibliques et allégoriques. La seconde conception mettait au premier plan la personne du prince, ce qui nécessitait un changement de la plaque commémorative et l'introduction des emblèmes de guerre tels que panoplies, lions vêtus de heaums, figures de cavaliers etc.

On dut évidemment changer par suite la composition du monument dans ses détails parfois essentiels ^{tels} ainsi que l'élévation du sarcophage, le changement qui en suivit ^{dans} de la proportion de la niche centrale, la mise en valeur illogique des éléments particuliers et l'abus général de toutes sortes d'accessoires.

L'espace de huit ans qui sépare les deux phases de la construction du monument funéraire de Tarnów fut remplie par le voyage de Pfister à Lwów et plus tard par par l'engagement de l'artiste à la cour des Sieniawski et son déplacement à Brzeżany. Aux premiers années de cette période de la vie de Pfister ~~étaient~~ ^{échoient}: sa collaboration avec Berner à la décoration de la chapelle de Boim /certaines parties de la prise circulaire, la décoration de la coupole, l'ornementation de l'église des bernardins p.ex. la statue de la Sainte Vierge à la façade, certaines figures en stuc de l'intérieur/ et le tombeau de Swoszowski. Par contre il faut dénier ~~la part~~ la part qu'aurait pris Pfister à la décoration de la chapelle des Kampian, car le style même des sculptures respectives s'y oppose. Il existe en revanche un certain nombre d'oeuvres anonymes qui présentent des particularités du style de Pfister et qui doivent être insérés dans la liste de ses produits. Aux oeuvres de ce genre appartiennent: l'épithaphe de Bresler, le monument funéraire de l'archevêque Jan Zamoyski, dont il ne reste que l'effigie du défunt et les figures

de deux anges, le magnifique crucifix qui se trouve à l'église des jésuites et dont il existe une analogie au monument funéraire des Ostrowski. En 1615 Pfister se déplaçait et s'établissait à Brzeżany, comme artiste de la cour des Sieniawski, mais les oeuvres de cette période nous sont inconnues.

Cette époque n'était pas longue d'ailleurs car la mort prématurée de Adam Hieronim Sieniawski son protecteur, survenue en 1619, éloigna ^{ait l'} artiste de cette famille pour l'espace de quelques années. Pendant ce teps ^{m'} il rebâtissait le monument funéraire des Ostrogski à Tarnów et exécutait d'autres demandes, parmi lesquelles on peut établir pour le moment l'autenticité de l'épithaphe de Tomasz Pirawski à Lwów et du jeune fils des Daniłowicz à Olesko. Vers 1627 Pfister revient à Brzeżany comme sculpteur de Katarzyna Sieniawska ^{qui} après avoir perdu son mari, ses filles et ses deux fils, résolut de changer en mausolée de famille la chapelle funéraire construite autrefois par elle près l'église du château. La réalisation de ce plan fut confiée à Pfister qui exécutait ^u le projet de la décoration en stuc de la coupole et du portail, orné de génies de gloire aux pendan^etifs; en même temps il entreprend ^{ait} l'exécution du tombeau de son protecteur, Dans ce dernier ^{monument} ^{artiste} fit usage du type franco-néerlandais du ^{tombeau} monument à baldaquins dont il put prendre connaissance dans ^{l'} atelier de Block, si ce n'est au mausolée Saint Jacques à Kraków. ^{En revanche} Dans la conception artistique de l'effigie-même du défunt l'artiste rompt par ~~contre~~ avec l'engourdissement et le calme qui caractérise la figure de Swoszowski et s'allie au type polonais du tombeau d'un chevalier.

Les commandes suivantes concernaient la décoration plastique, finie en 1638, de l'église de Buszcz, situé non loin, surtout de son maître-autel. Ce dernier était une oeuvre collective des

membres de l'atelier; Pfister lui même n'en exécutait que les figures de Saint Jérôme et de Sainte Catherine, patronne ~~de~~ de Mme Sieniawska qui font penser à des portraits et les effigies des deux archanges. Le reste, avant tout les figures de la partie supérieure, probablement ajoutées plus tard, furent exécutés, il le semble, par un disciple et imitateur de l'artiste.

La mort, survenue en 1636 du fils de la protectrice, donna sujet à des nouvelles commandes, notamment d'un sarcophage en ^aéteïn, avec l'effigie d'un chevalier couché sur le couvert, ainsi que du grand monument funéraire des trois frères Sieniawski. Ce dernier, adossé à la muraille, présentait, avancés au devant, des sarco^{ph}phages du même type que celui d'éteïn. Comme l'exécution du monument fut achevée probablement en 1641, il est ~~probable~~ possible qu'elle ~~eut lieu~~ eut lieu après la mort de l'artiste qui n'exécutait que les figures du monument funéraire.

Cependant la conception même revient dans la dernière ^{authentifiée} oeuvre de Pfister, ~~authentifiée~~ par des documents, notamment ~~par~~ dans la partie inférieure de l'építaphe des Boim où sur des consoles avancées au devant apparaissent les effigies des deux défunts, agenouillés des deux côtés du groupe de la Piéta.

Entre autres oeuvres anonymes de cette période il faut attribuer à Pfister l'ikonostase de l'église orthodoxe à Dunajów qui fut en réalité un autel autrefois et d'après une tradition locale provenait de l'église des dominicains à Rohatyn. Ce qui attire notre attention particulière dans ce monument ce sont quatre colonnes sculptées avec figurines de petits ^{anges} dans des replis de végétation. Les effigies en albâtre des membres de famille de Ligęza ^{un} nombre de huit, destinées à faire part d'un mausolée de famille inachevé - sont probablement aussi de Pfister.

Représentations idéales, effectivement, elles ne sauraient prétendre à une authenticité historique, mais elles constituent, grâce à leur réalisme, une galerie incomparable de types caractéristiques de l'époque. A ce point de vue elles se rapprochent des effigies des Sieniawski à Brzezany quoique ^{elles} en diffèrent considérablement en ce qui concerne leur volume. Quoiqu'il en soit les deux ensembles de ces sculptures-portraits exceptionnels furent exécutés à la même époque, notamment dans la quatrième dizaine du XVIIe siècle et bien de motifs contribuent à les considérer comme des oeuvres ~~de Pfister.~~ *d'un seul artiste*

Après avoir examiné la production artistique de Pfister à la base des oeuvres qu'on peut, selon toute probabilité, lui attribuer, nous pouvons conclure qu'elle subit en Pologne une évolution significative. Cette évolution apparaît dans l'effacement de ces traits caractéristiques du style de Pfister qui en faisaient un étranger et dans l'appropriation d'autres traits qui rapprochaient l'artiste du milieu polonais. Cette évolution, dirigée vers des tendances diverses n'était pas toujours favorable à l'expression artistique de ses oeuvres. A ces changements désavantageux appartient avant tout la disparition des reminiscences gothiques qui trouvaient une expression si heureuse ^{se} dans la Madone de l'église des bernardins et dans le crucifix des jésuites. Heureuse fut la domination de la tendance allemande à la surabondance des motifs décoratifs dans la composition, tendance qui avait pesé ~~d'une~~ d'une manière défavorable sur l'exécution du monument funéraire des Ostrogski.

Par contre la tendance, propre à la race de l'artiste, à faire valoir l'expression trouvait un heureux emploi dans le réalisme de portrait des effigies créées par lui et surtout dans la mise en profil du motif de la main, comme moyen d'expression. Toutefois l'assimilation de l'art de Pfister apparaît

d'une manière la plus forte dans la sculpture funéraire, dans le domaine de laquelle s'opère la transition du type nordique d'effigie agenouillée, ainsi que du type observé chez Block de figure humaine couchée dans l'immobilité d'un sommeil profond, au tombeau d'un chevalier polonais, plein de vitalisme. La conception même est, il est vrai, d'origine italienne mais elle s'est répandue en Pologne si généralement qu'elle devient typique pour l'art plastique funéraire de la Pologne et elle distingue ce dernier des oeuvres analogiques d'autres pays.

Cette évolution s'opérait certainement sous l'influence du milieu, constitué dans le cas donné par les représentants d'une élite, non seulement sociale mais aussi intellectuelle, qui ne se bornait pas à accepter passivement la production artistique de Pfister mais, dans ^{un} certain sens, l'inspiraient.

Quoiqu'il en soit, l'oeuvre de Pfister qui grâce à son talent et à sa science dans le domaine de l'art, s'élevait au dessus de la moyenne, est un excellent exemple illustrant le rôle du milieu dans l'assimilation des conquêtes du grand art, importé par des artistes étrangers.

L'étude de la vie artistique des nations qui, sans entrer dans le domaine de l'empire romain, en acceptaient la culture dans une interprétation médiévale chrétienne retardée de quelques siècles, doit s'appuyer sur des critères à part et tenir compte des conditions de vie différentes de ces peuples. La culture nouvelle, implantée artificiellement à ces terrains, venait de l'extérieur sous une forme déjà ~~très~~ prête. Par conséquent les problèmes de son développement rappellent souvent ceux qui font la matière des études scientifiques sur la vie intellectuelles des pays européens occidentaux dans le premier millénaire de notre ère.

L'art des nations qui apparaissaient avec un certain retard à la scène de l'histoire ne peut être considéré comme une continuation immédiate des traditions nationales propres et par conséquent comme une manifestation entièrement indépendante et originale du génie national. On doit plutôt considérer l'art de ces nations comme un processus d'assimilation de formules étrangères et de leur adaptation au caractère national.

Ce processus fut bien pénible, car les personnages qui y prirent part, pour une grande part des artistes étrangers et qui ne visaient pas à un rang artistique plus haut, étaient obligés d'adapter leurs oeuvres aux besoins du pays et de les rapprocher du goût artistique du nouvel entourage. Le problème de l'assimilation mis au premier plan met en relief l'importance du milieu, facteur actif ^{qui} par son attitude morale même et l'imposition de son point de vue propre dans des cas concrets, exerçait son influence sur les nouveau venus. Il faut attribuer un rôle assez considérable à la circonstance que les artistes étrangers s'entouraient d'aides originaires du pays.

Ces derniers infiltraient inconsciemment dans l'art de leurs maîtres des éléments indigènes en contribuant ainsi à l'accélération et l'approfondissement du processus de formation d'un art *spécifique* national.

L'étude présente considère ces problèmes dans des cadres chronologiques plus restreints d'une période tardive de la Renaissance et prend en vue un seul domaine de l'art plastique dans une province de l'ancienne République Polonaise. Un tel retrécissement du sujet au point de vue de sa matière, de ses conditions temporelles et géographiques s'explique par des raisons objectives. C'est précisément dans cette époque et dans ces terrains que s'effectuait un processus intéressant de superposition secondaire des éléments pénétrants du Nord, avant tout de la frontière franco-allemande, dans le sens le plus vaste du terme, et plus tard de la Silésie, sur un art polonais de la Renaissance d'origine italienne. L'antagonisme des éléments superposés et des traditions locales présente un aspect curieux qui peut avoir une importance générale, non ^{eu} seulement locale.

x
x x

L'affluence des artistes ~~des artistes~~ étrangers s'opérait d'après la relation séculaire qui existe entre l'offre et la demande. Cependant, au point de vue des cadres ^{artisanales} artisanales et artistiques, *qualifiés*, cette relation présentait en Pologne un aspect ^{ou} tant contraire à celui de l'Occident. C'est de là que venaient des éléments plus entreprenants que représentants une valeur artistique plus haute, expulsés de leur patrie par de dures conditions du marché artistique ou une humeur aventurière et attirés à l'étranger par l'espérance des gains faciles.

Un représentant de cette espèce, le plus anciennement connu dans ces terrains, fut l'artiste-sculpteur Hermann Hutte-Czapka^{ka}. Originaire d'Aix-la-Chapelle qu'il quittait dans des circonstances peu connues, il apparaissait à Lwów dans la sixième dizaine du XVIe siècle, pour osciller ensuite entre localités diverses et disparaître définitivement après 1582. C'est en se basant sur des documents originaux qu'on attribuait à cet artiste et à son aide l'exécution d'un monument funéraire étage de Czarnków, mais une analyse plus ^{proche} des documents met en doute cette supposition. Par contre des comptes ^{relatifs} à la construction de l'église de Sambor, où le ^{nom} de famille de Hutte ^{Czapka} se rencontre un certain nombre de fois entre 1573 et 1575, nous autorisent ^a de lui attribuer le monument funéraire de l'évêque Walenty Herburt /+ 1572/ situé non loin, à Felsztyn. Ce tombeau qui fait preuve d'une certaine habileté technique, ^{ce} circonstance qui permet à l'artiste d'éviter des problèmes plus complexes, ^{se} ^{Lie} renonce au genre "polonais". Ce dernier se caractérise par la mise en valeur des moments vitaux dans l'attitude du défunt et le représente plongé dans un sommeil profond. Les particularités du style de ce monument funéraire nous permettent d'attribuer à Hutte-Czapka quelques œuvres anonymes de ce temps, notamment l'autel de H. Zapaka dans la cathédrale de Lwów, les tombeaux de la famille Siemiński à Rymanów et celui de Anna ^{niaksta} Siemińska avec son fils, mort dans son bas âge, à Brzezany. Quant aux autres œuvres ^{contemporaines} (de cette période, telles que le portail de l'Hôtel Royal de la rue Blacharska daté de 1580, les monuments funéraires de Stanisław Hanka /+ 1570/ et de Baltazar Bzowski /+ 1574/ à Lwów ainsi que le tombeau de Aleksander Zahodowski à Umów, daté également de la même année, ils ont dû subir l'influence de Hutte-Czapka mais ne lui appartiennent pas.

Un représentant de cette espece, le plus anciennement connu dans ces terrains, fut l'artiste-sculpteur Hermann Hutte - Czapka. Originaire d'Aix-la Chapelle qu'il quittait dans des circonstances peu connues, il apparaissait a Lwów dans la sixieme dizaine du XVIe siecle, pour osciller ensuite entre localites diverses et disparaitre definitivement apres 1582. C'est en se basant sur des documents originaux qu'on attribuait a cet artiste et a son aide l'execution d'un monument funeraire etage de Czarnków, mais une analyse plus proche des documents met en doute cette supposition. Par contre des comptes relatifs a la construction de l'eglise de Sambor, ou le nom de famille de Hutte- Czapka se rencontre un certain nombre de fois entre 1573 et 1575, nous autorisent a lui attribuer le monument funeraire de l' eveque Wawenty Herburt (1572) situe non loin, a Felsztyn. Ce tombeau qui fait preuve d'une certaine habilete technique, ce qui permet a l'artiste d'eviter des problemes plus complexes, se relie au genre "polonais". Ce dernier se caracterise par la mise en valeur des moments vitaux dans l'attitude de defunt et le represente plonge dans un sommeil profond. Les particularites du style de ce monument funeraire nous permettent d'attribuer a Hutte - Czapka quelques oeuvres anonymes de ce temps, notamment l'autel de H. Zapala dans la cathedrale de Lwów, les tombeaux de la famille Sieniński a Rymanów et celui de Anna Sieniawska avec son fils, mort dans son bas age a Brzezany. Quant aux ~~autres oeuvres contemporaines~~ autres oeuvres contemporaines de cette periode, telles que le portail de l. Hotel Royal de la rue Blacharska, date de 1580, les monuments funeraires de Stanisław Hanka (1570) et de Baltazar Bzowski (1574) a Lwów ainsi que le tombeau de Aleksande Zahodowski a Uniów, date egalement de la meme annee, ils ont du subir l'influence de Hutte- Czapka mais ne lui appartiennent p

présente une grande divergence des styles. Cette dernière nous suggère la supposition, que Horst, bien qu'il connut la sculpture figurée, la pratiquait rarement, en acceptant volontiers l'aide d'autres artistes dans les travaux de ce domaine. Il est assez difficile de répondre à la question si Horst ait fait école dans ces terrains car les motifs décoratifs particuliers caractéristiques pour lui qui reviennent dans des oeuvres postérieures, peuvent être souvent attribuées à des imitateurs. Il n'y a que le portail du presbytère de l'église à Olesko qui présente un certain nombre de motifs communs avec ^{le} mausolée de Kraków et pouvait être ^{un} oeuvre d'un des aides de Horst qui aurait travaillé à l'élévation de ce grand monument. Vers 1590 Horst va s'établir à Poznań où pendant les vingt années suivantes il déploie une vive activité artistique. Nous ^{ne} connaissons pas hélas, les oeuvres de Horst de cette période ce qui nous permet de supposer qu'après ~~qu'il~~ avoir abandonné son style d'ornementation originale il s'assimilait complètement à son milieu. Comme il ne différait que fort peu d'un artisan solide, ses oeuvres qui suivirent submergeaient dans la mer anonyme de la production plastique monumentale.

x

x x

L'activité des artistes nomades ambulants, parmi lesquels il faut classer aussi bien Hutte-Czapka que Horst, acquit une grande importance car ~~car~~ elle se développait souvent dans des villes de province. Grace à ce fait et ^a d'autres circonstances favorables, ces villes devenaient souvent des centres de production artistique qui peut être ne se maintenait pas toujours à un niveau de hauteur absolue mais, pratiquée par des artisans locaux elle ^{avait} le mérite de ~~représenter~~ représenter le caractère indigène d'une manière beaucoup plus forte que les oeuvres

des artistes, habitants des grandes villes.

Un des centres sous-estimés à ce point de vue ^{est} la ville de Sambor dont les murs et les environs conservent beaucoup de monuments d'art doués d'un certain coloris spécifique qui possèdent leurs analogies dans ^d les localités plus ou moins éloignées. Il faut citer parmi les les plus anciens le monument ~~du~~ funéraire étagé des Herburt à Felsztyn qui dans sa partie figurée fait preuve d'un niveau artistique bien bas mais son cadre architectural et sculptural présente une série de motifs originaux; ces derniers rappellent ~~en partie~~ ~~parfois~~ les oeuvres de Hutte-Czapka de Felsztyn et de Rymanów, mentionnées plus haut, et reviennent partiellement dans les tombeaux de Maiszchowa à Krosno, de la famille Fredro à Przemyśl ~~et~~ et d'une dame inconnue à Rzeszów.

Le portail de l'hôtel de ville à Sambor, fortement endommagé, daté de 1606, présente un aspect fort curieux. La plus intéressante partie de ce monument est une frise dont les métopes contiennent des médaillons représentant des portraits des rois de la Pologne au lieu des bustes des césars romains ou des figures ^y mythologiques qui y apparaissent ordinairement. Ce motif revient deux fois dans le château de Olesko: premièrement sous la forme d'une frise dans un portail de composition analogique situé dans une cour et secondement en forme de deux bandes placées verticalement de deux côtés d'une plaque commémorative au dessus de l'entrée principale. L'emploi du motif d'une galerie de portraits royaux ^{se} rattache à d'autres publications iconographiques de ce temps qui apparaissent sous forme des éditions d'album isolées ou de feuilles volantes, si elles n'entrent ^{ai} pas comme illustrations dans des ouvrages d'histoire ^{oive} et de science héraldique. Tous ces monuments prennent à nos yeux une importance spéciale car ils sont autant de preuves de l'ap-

profondissement du sentiment national par l'intermédiaire de riches éléments historiques.

La décoration plastique de l'église de Sambor, dont les sources contemporaines constatent la richesse, ne s'est point conservée car elle fut détruite dans l'incendie catastrophale de 1637. Ce ne sont que les restes de la décoration sculpturale du château de Laszki Murowane, également détruit aujourd'hui, à côté des quatre autels dans les églises de Lanowice et de Felsztyn, venus pour la plupart de l'église de *bernardins de Sambor*, qui nous donnent une certaine idée de la somptuosité et du haut niveau artistique de cette dernière. Le plus ancien de ces monuments l'autel, actuellement de Ste Apollonie à Lanowice, provient, comme l'attestent les armoiries de ses predelles de la neuvième dizaine du XVIe siècle. Ce monument attire ^{notre} attention par sa décoration sculpturale qui en grande partie consiste en une application en bois de la technique et des motifs de la sculpture monumentale. Un peu postérieur ~~est~~ l'autel de Saint Valentin à Felsztyn ~~transmet~~ transpose le schéma du triptyque gothique sur une forme de la Renaissance, tout en animant le large encadrement de la peinture centrale [avec] d'un ornement végétal et géométrique en haut relief, entrelaçant des médaillons ovales aux scènes figurées. Les deux autels qui restent, bâtis sur un schéma semblable, se distinguent surtout par l'excellente exécution de leur décoration, basée sur des motifs de végétaux et de fruits. L'importance des autels de Lanowice et de Felsztyn consiste en grande partie dans le fait que ~~que~~ ces monuments nous permettent de reproduire les voies de l'évolution de l'ikonostase russe. Cet ustensile liturgique de l'église orthodoxe de l'est, constitué d'un mur plat, couvert de peintures, fut transformé en Ruthénie polonaise en une ^{œuvre} archi-

tectonique, sculpturale et picturale ^{spacieuse} qui rapelle les façades des édifices monumentaux de la Renaissance tardive et du premier ^{Baroque} ~~besoigne~~. Les monuments originaux d'une cloison d'autel, transformée de cette ^{manière} possédés par nous, datent de la quatrième et cinquième dizaine du XVIIe siècle, les quatre autels sculptés mentionnés présentent donc des documents d'une évolution dont les chainés ^{ons} antérieures nous sont inconnues.

Entre autres monuments plastiques les ornements en stuc dans la voûte de l'église à Stara Sól, datés de 1673, attirent notre attention car ils offrent un exemple intéressant de transposition des motifs décoratifs de l'art officiel à un art populaire. La décoration analogique des voûtes de l'église de Sambor, reconstruite après ~~après~~ l'incendie, leur est de beaucoup supérieure. Ce qui y mérite avant tout l'intérêt, ce sont les bandes qui séparent les travées. Bien qu'ils ^{elles} emploient des motifs ^e du l'art officiel. la minutie des détails et la technique de leur composition rapelle plutôt une sculpture rustique en bois ou des produits en métal. Żydaczów, situé non loin, présente, comme centre artistique, un aspect semblable. Il s'est conservé dans l'église de cette ville un certain nombre de monuments qui x témoignent d'une activité artistique assez animée dans la seconde moitié du XVIe siècle et la première moitié du siècle suivant. Le monument le plus ancien en est un crucifix qui présente encore certaines réminiscences d'un style gothique tardif; le même trait caractéristique apparaît dans le baptistère dont la coupole, couverte d'un orne-

ment en haut et bas relief dit "de tôle" et animé par deux figurines plastiques d'anges, tenants des blasons. L'oeuvre d'art la plus remarquable de Żydaczów est la grande épitaphe des trois enfants de la famille Danilowicz. Quoiqu'il porte la date de 1580, ce monument est le produit de deux phases, assez rapprochées d'ailleurs. L'oeuvre de la première phase, la partie supérieure avec l'effigie d'un jeune garçon vêtu d'une armure de chevalier, couché, la tête découverte, peut être classée parmi les monuments les plus marquants de la Renaissance. De beaucoup postérieure est la partie inférieure avec la présentation plastique originale de deux fillettes, qui rappelle celle de Mniszechowa en monument de Krosno. Deux portails sculptés, du type leopolitain, dans le por presbytère, sont des spécimens d'une technique hautement développée de la taille en pierre. Ce qui éveille à Żydaczów un intérêt particulier c'est le groupement d'oeuvres plastiques dû à l'activité de Jerzy Żółczyński entre 1612 et 1622. Ces oeuvres composées d'un portail de l'entrée principale, d'une plaque commémorative et d'une épitaphe de la femme de Żółczyński, malgré leur bas niveau artistique, ont à nos yeux le mérite et l'importance de représenter, selon toute probabilité, les produits des tailleurs en pierre indigènes. Ces derniers composaient leurs oeuvres d'une manière eclectique, prenant en partie pour point de départ les monuments locaux plus anciens mais ils interprétaient aussi leurs motifs particuliers d'une façon propre à un art populaire.

Les monuments de Olesko, malgré leur éloignement de Żydaczów s'en rapprochent à ce point de vue. Certains

d'entre eux ont été mentionnés plus haut, mais il convient de relever ici une frise qui fait le tour des murs du presbytère de l'église paroissiale, le portail du porche et les restes de l'entrée principale actuellement scellés dans les murs de l'enceinte. Tout en partant des formes classiques du style la décoration plastique de ces oeuvres les transforme d'une manière si forte qu'elles font par suite l'effet de produits demi-populaires, ~~lesaux plus anciens mais ils~~

L'importance de ces centres de provinces, comme il a été démontré, consiste en ce que leurs produits, indépendamment de leur valeur absolue, illustrent le processus de l'indé implantation du grand art dans le terrain natif et la formation de ces traits indigènes qui déterminent l'aspect et les nuances des styles historiques nationaux.

x

x x

Si l'activité des artistes ambulants et des ateliers de province jouait un rôle important dans l'histoire de l'art, la charge principale de son développement reposait sur les artistes sédentaires, surtout établis dans des milieux culturels.

Sebastian Czeszek, dont l'activité dans le terrain de Lwów embrasse 40 années, depuis 1572 jusqu'en 1612, fut le plus ancien sculpteur connu de ce genre. Le tombeau de Katarzyna Ramułtowa à Drohobycz, portant la signature en plein de l'artiste et la date de 1573, fut son oeuvre première. Ce moment fait preuve de hautes les qualités et de tous les défauts de l'art

de Czeszek et son existence nous permet d'attribuer à cet artiste deux autres oeuvres plastiques postérieures, notamment la statue du prince Konstanty Ostrogski à Kraków et l'autel, représentant la scène de l'incrédulité de Thomas dans la cathédrale de Lwów. Il est probable que Czeszek collaborait avec Horst, complétant de ses figures les oeuvres de ce dernier. Si cette conjecture est juste, on pourrait attribuer à Czeszek l'exécution de quelques figures humaines qui font part des restes du mausolée Saint Jacques à Kraków, de la statue de Saint Paul dans l'autel de la chapelle du Kampian à Lwów, de même que celle de Jan Sieniawski du monument funéraire de Brzeżany, car toutes ces oeuvres présentent certains traits communs avec le tombeau de Ramużtowa. Par contre on ne saurait attribuer à Czeszek deux tombeaux des Ramsza à Oleszyce, dont un féminin dans le schème de sa composition ou, plus exactement, dans l'attitude même de l'effigie, semble constituer une relique du tombeau de Drohobycz. Cependant l'éventualité dernière est à rejeter car, ainsi que l'indiquent les données historiques, les monuments de Oleszyce furent exécutés plus tôt, vers 1560; leur style et leur facture présentent de si graves différences avec le tombeau de Ramużtowa, qu'on doit les considérer comme ~~l'~~oeuvre d'un autre artiste, peut être sorti du même atelier que Czeszek. L'importance de Czeszek vient de ce que cet artiste, élève de l'école de Kraków, peut être même disciple de Jan Michałowicz de Urzędowo, en certains contacts avec l'atelier de Canaversi, était dans le milieu artistique de Lwów le représentant des traditions de l'

L'art italien dans son interprétation polonaise. Peu remarquable comme individualité créatrice, il présentait de sérieuses lacunes, surtout de la technique, de sorte qu'une certaine ^{stéari} austérité de sa forme fait plutôt l'effet d'épaisseur et de pauvreté que de simplicité voulue. Toutefois un certain sens de la forme organique qui apparaît dans la correction des proportions, des poses et des gestes, auprès d'une certaine fluidité de lignes, mais surtout l'emploi modéré des motifs formels constituent un équivalent aux défauts de cet artiste.

x x
 x
x x

En se renforçant dans le dernier quart du XVIe siècle l'activité de la construction envahissait le domaine de l'architecture laïque et d'habitation à côté de l'architecture sacrée, en créant ainsi des conditions favorables au développement de la sculpture. L'activité de cette dernière qui jusqu'à présent se bornait presque exclusivement aux œuvres de représentation telles que les ^{autels} ~~outils~~ et les monuments funéraires s'étendit à présent à l'architecture utilitaire et se manifesta dans le soin qui qu'on prit à la décoration sculpturale des demeures dont les encadrements des portes et surtout les profondes niches des fenêtres recevaient souvent une riche ornementation plastique.

L'intérêt que les bourgeois prenaient aux beaux arts s'approfondit et s'exprimait dans l'apparition des artistes ~~dilatant~~ dilétantes. Un de ces derniers, Jan Szolc Wolfowicz, s'occupa de la sculpture; l'autel ~~non~~ sculpté de l'église de Saint Nicolas avec le blason de l'artiste et la peinture de sa famille en ex voto dans

la predelle est probablement en grande partie son oeuvre

L'apparition de grands établissements de Bâtiment et de sculpture, qui se chargeaient de tous les travaux de la construction, y compris l'ornementation plastique, était un autre phénomène social nouveau. Les propriétaires de ces établissements, souvent tailleurs de pierre et sculpteurs eux-mêmes, travaillaient avec leurs aides ou bien avec des ^qcontramaîtres spécialement engagés. Un de ces entrepreneurs, Andrzej Vabiqene-Przychylny, déploya une vive activité ^vde constructeur pendant ^{plus} de 50 ans jusqu'à sa mort, survenue en 1640. Ses oeuvres principales ^Isont: l'église collégiale de Zólkiew et l'église orthodoxe dite "Valaque" à Lwów. Bien qu'^{elles} soient bâties sur un plan différent, ces deux édifices présentent comme trait ^qcommun, une riche frise circulaire qui couronne les murs extérieurs et la décoration en stuc de l'intérieur de la coupole centrale. Les deux frises, produits des domaines d'intérêt différents, différent aussi au point de vue de leurs thèmes qui dans le premier cas reflètent les goûts guerriers et chevaleresques du mécène et dans l'autre ^{elles} ne dépassent pas les limites des textes bibliques et hagiographiques. Les deux frises diffèrent aussi ^{et} avant tout au ^opoint de vue de leur style et de leur facture, on ne saurait donc les attribuer à un artiste ni même à ^{un} atelier commun. On peut accepter que Przychylny fut un des auteurs de la frise de Zólkiew car ^{il}s'y rencontre des motifs empruntés à l'art italien, mais la part de l'artiste au finissage de l'église orthodoxe valaque se bornait probablement à une direction géné-

rale, si ce n'est à la confection des dessins et des plus projets dont l'exécution était réglée par l'administration, selon ses vues propres. Par conséquent les motifs de Lwów présentent souvent, au point de vue de l'art, toutes les qualités et tous les défauts des primitifs tandis que le niveau de leur exécution atteint une hauteur insolite.

Le second entrepreneur éminent, Ambroży Berner-Nierychły, originaire de Wrocław, agissait entre 1584 et 1626. Son atelier devait être calculé de manière à recevoir de grosses demandes car, pour son usage propre, il possédait une carrière d'albâtre, tenue en fermage. Berner dut être un entre^{preneur} plusieurs fort estimé car on lui confiait la construction d'une tour nouvelle à l'hôtel de ville de Lwów. Parmi les riches ornements de cet édifice qui ne laissent de traces que dans des descriptions anciennes et dans des fragments conservés, une part appartient à Berner lui-même et nous fait voir que ce dernier était un technicien-sculpteur habile mais privé de capacités plus hautes. Les autres détails de la décoration plastique de la tour mentionnée plus haut ont été exécutés par d'autres artistes, avant tout par Bernard Dichembosch car le rôle de Berner lui-même ressemblait ici à celui de Ambroży Przychylny au finissage de l'église orthodoxe valaque. Le même manque d'uniformité au point de vue du style et la même inégalité du niveau artistique apparaissent dans la décoration plastique ^{des} d'autres édifices monumentaux de ce temps, construits probablement sous la direction de Berner. Il faut classer parmi ces édifices situés à Lwów, la chapelle de la famille Boim, surtout ses murs latéraux, la décoration plastique de sa coupole et des pendants de l'intérieur. De Berner est aussi la façade de l'église des bernardins, surtout ses parties supérieures et la décoration en stuc de l'intérieur au dessus des arcs ~~avec~~

surtout de la façade

des nefs latérales, enfin l'ornementation plastique de la chapelle des Kampian, ~~surtout celle de la façade~~. La décoration plastique de ces édifices se caractérise par des éléments décidément venus du Nord mais leur exécution est l'oeuvre de différents artistes, quelquefois plus doués, comme le prouve le niveau artistique de certaines de ses parties.

Le rôle de Berner dans l'histoire de l'art consiste non seulement dans l'exécution d'un certain nombre de monuments de représentation mais aussi en grande partie dans la prépondérance, assurée par lui, aux artistes venus du Nord, particulièrement de la Silésie. L'affluence des artistes silésiens à Lwów doit être rapportée à Berner.

x x x

Jan Pfister fut le plus éminent artiste-sculpteur agissant dans les régions sud-est de ^{la} République Polonaise dans la première moitié du XVIIe siècle. L'histoire universelle de l'art connaît cet artiste comme représentant principal de la sculpture allemande d'une période tardive de la Renaissance, sans pouvoir fournir à son égard des informations biographiques plus nombreuses. Wrocław, dont il était originaire, nous donne des renseignements sur ses relations de famille tandis que les données biographiques, avec lacune de 40 ans depuis sa naissance, nous viennent de la Pologne où se trouvent d'ailleurs les seules oeuvres connues de cet artiste qui permettent de reproduire en partie son oeuvre. Etant donné le caractère fragmentaire de renseignements, l'aspect de la production artistique de Pfister est assez vague. Parmi les oeuvres de Pfister nous ne connaissons qu'une seule authentifiée par sa signature et la date de 1620, c'est l'imposant monument des princes Ostrogski à Tamów. Les

oeuvres suivantes, attribuées à Pfister en raison des documents originaux plus ou moins directes et d'une analyse de style, ~~présentent~~ présentent deux monuments funéraires de la famille Sieniawski à Brzeżany, l'épithaphe des Boim, le tombeau de Swoszowski à Lwów et la part supposée dans la décoration plastique de l'église des bernardins ainsi que des chapelles des Boim et des Kampian. Se basant sur ces constatations on a essayé d'esquisser l'histoire de la vie des Pfister en Pologne, en attribuant son arrivée à ~~l'initiative~~ initiative de la famille puissante des Sieniawski, dont il était artiste de la cour, ne la quittant que momentanément, prépar ses maîtres à la famille Ostrogski à Tarnów et n'exécutant que d'une manière fortuite d'autres commandes privées. On doit retoucher sérieusement ce tableau de la vie supposée de Pfister en procédant à une analyse minutieuse des documents originaux et en scrutant scrupuleusement la liste des produits de l'artiste afin de vérifier la valeur effective de chaque oeuvre; il faut enfin biffer de la liste certaines oeuvres et y insérer d'autres qui se trouvent parmi les oeuvres sculpturales anonymes de cette période. Le monument de Tarnów, la seule oeuvre de Pfister, dûment authentifiée, doit nous servir de point de départ. Considéré de près, ce monument s'accuse comme une oeuvre hétérogène au point de vue de sa conception artistique et de sa forme. Deux dates ~~appren~~ apparaissent dans les inscriptions: 1612 comme date finale de l'exécution du monument, du vivant de son fondateur et 1620 dans la signature de l'artiste. Ces deux dates qu'on ne saurait rejeter sans motifs sérieux, semblent correspondre à deux phases dans l'exécution de cette oeuvre, ^{fait} dont on aperçoit les suites dans la formation du monument au point de vue du style. ~~Le monument de Tarnów présente une répétition assez exacte du mo-~~

Le monument de Tamów présente une répétition assez exacte du monument funéraire de la princesse Elisabeth à Królewiec, y compris l'emploi de certains motifs, empruntés au monument du prince Albrecht, en même lieu. Ce dernier monument est l'oeuvre de Cornelis Floris, aidé de ^{son} disciple Wilhelm v.d.Block, qui ensuite vers 1580 exécutait, en artiste indépendant le grand monument de la princesse Elisabeth et s'établissait à Gdańsk quatre ans plus tard.

Comme Wilhelm Block s'acquittait de nombreuses demandes des clients polonais et qu'en 1605 il visitait la ville de Zamosé en personne, on peut accepter que ce fut lui et non Pfister qui devint l'auteur du monument de Tamów, dont il entreprit l'exécution; certaines figures ^{qui} au point de vue du style se rattachent aux oeuvres de Block, seraient autant de traces de cette entreprise. Etant donné que certaines oeuvres attribuées à Pfister repètent des schèmes de composition et des motifs particuliers qui apparaissaient dans les oeuvres de Block, dispersés en divers lieux du Danemark, de la Pologne et de la Suède, on peut accepter que Pfister ait travaillé pendant quelque temps dans l'atelier de Block. Il est probable de même que Pfister se trouvait en Pologne faisant part de l'^{équipe} ~~équipe~~ de Block pendant la construction du monument funéraire des Ostrogski. D'abord subordonné sans doute à son patron mais plus doué que lui, il dû se trouver plus tard à la tête de l'entreprise et achvait le monument de Tamów dans sa "rédaction" première en 1612, pour le compléter ensuite et le transformer 8 années plus tard, suivant le changement survenu dans sa conception. La première conception correspondait, il le semble, à son prototype de Królewiec et le monument même était destiné à célébrer la mémoire de

la princesse Ostrogska ~~seulement~~; cela trouvait son expression dans une plaque commémorative avec inscription et dans un choix d'emblèmes bibliques et allégoriques. La seconde conception mettait au premier plan la personne du prince, ce qui nécessitait un changement de la plaque commémorative et l'introduction des emblèmes de guerre tels que panoplies, lions vêtus de heaumes, figures de cavaliers etc.

On dut évidemment changer par suite la composition du monument dans ses détails parfois essentiels ^{tels} ainsi que l'élévation du sarcophage, le changement qui en suivit ^{dans} de la proportion de la niche centrale, la mise en valeur illogique des éléments particuliers et l'abus général de toutes sortes d'accessoires.

L'espace de huit ans qui sépare les deux phases de la construction du monument funéraire de Tamów fut remplie par le voyage de Pfister à Lwów et plus tard par par l'engagement de ~~V~~ artiste à la cour des Sieniawski et son déplacement à Brzezany. Aux premières années de cette période de la vie de Pfister ~~étaient~~ ^{étaient} échoient: sa collaboration avec Berner à la décoration de la chapelle de Doim /certaines parties de la frise circulaire, la décoration de la coupole, l'ornementation de l'église des bernardins p.ex. la statue de la Sainte Vierge à la façade, certaines figures en stuc de l'intérieur/ et le tombeau de Swoszowski. Par contre il faut dénier ~~la-part~~ la part qu'aurait pris Pfister à la décoration de la chapelle des Kampian, car le style même des sculptures respectives s'y oppose. Il existe en revanche un certain nombre d'oeuvres anonymes qui présentent des particularités du style de Pfister et qui doivent être insérés dans la liste de ses produits. Aux oeuvres de ce genre appartiennent: ~~V~~ ^V épitaphe de Bresler, le monument funéraire de l'archevêque Jan Zamoycki, dont il ne reste que l'effigie du défunt et les figures

de deux anges, le magnifique crucifix qui se trouve à l'église des jésuites et dont il existe une analogie au monument funéraire des Ostrowski. En 1615 Pfister se déplaçait et s'établissait à Brzeżany, comme artiste de la cour des Sieniawski, mais les oeuvres de cette période nous sont inconnues.

Cette époque n'était pas longue d'ailleurs car la mort prématurée de Adam Hieronim Sieniawski son protecteur, survenue en 1619, éloignait ^{ait} l'artiste de cette famille pour l'espace de quelques années. Pendant ce ^{est} temps il rebâtissait le monument funéraire des Ostrogski à Tamów et exécutait d'autres demandes, parmi lesquelles on peut établir pour le moment l'autenticité de l'épitaphe de Tomasz Pirawski à Lwów et du jeune fils des Daniłowicz à Olesko. Vers 1627 Pfister revient à Brzeżany comme sculpteur de Katarzyna Sieniawska ^{qui} après avoir perdu son mari, ses filles et ses deux fils, résolut de changer en mausolée de famille la chapelle funéraire construite autrefois par elle près l'église du château. La réalisation de ce plan fut confiée à Pfister qui ^u exécutait le projet de la décoration en stuc de la coupole et du portail, orné de génies de gloire aux ^e pendants, en même temps il ^{ait} entreprenait l'exécution du tombeau de son protecteur. Dans ce ^{monument} dernier l'artiste fit usage du type franco-néerlandais du monument à baldaquins dont il put prendre connaissance dans l'atelier de Block, si ce n'est au mausolée Saint Jacques à Kraków. ^{En revanche} Dans la conception artistique de l'effigie-même du défunt l'artiste rompt ~~par contre~~ avec l'engourdissement et le calme qui caractérise la figure de Swoszowski et s'allie au type polonais du tombeau d'un chevalier.

Les commandes suivantes concernaient la décoration plastique, finie en 1638, de l'église de Buszcz, situé non loin, surtout de son maître-autel. Ce dernier était une oeuvre collective des

membres de l'atelier; Pfister lui même n'en exécutait que les figures de Saint Jérôme et de Sainte Catherine, patronne ~~de~~ de Mme Sieniawska qui font penser à des portraits et les effigies des deux archanges. Le reste, avant tout les figures de la partie supérieure, probablement ajoutées plus tard, furent exécutés, il le semble, par un disciple et imitateur de l'artiste.

La mort, survenue en 1636 du fils de la protectrice, donna sujet à des nouvelles commandes, notamment d'un sarcophage en ^{ph} étain avec l'effigie d'un chevalier couché sur le couvert, ainsi que du grand monument funéraire des trois frères Sieniawski. Ce dernier, adossé à la muraille, présentait, avancés au devant, des sarcophages du même type que celui d'étain. Comme l'exécution du monument fut achevée probablement en 1641, il est ~~probable~~ possible qu'elle ~~est~~ ~~hizaxautre~~ eut lieu après la mort de l'artiste qui n'exécutait que les figures du monument funéraire.

Cependant la conception même revient dans la dernière ^{authentifiée} oeuvre de Pfister, ~~authant~~ par des documents, notamment par dans la partie inférieure de l'épithaphe des Boim où sur des consoles avancées au devant apparaissent les effigies des deux défunts, agenouillés des deux côtés du groupe de la Piéta.

Entre autres oeuvres anonymes de cette période il faut attribuer à Pfister l'ikonostase de l'église orthodoxe à Dunajów qui fut en réalité un autel autrefois et d'après une tradition locale provenait de l'église des dominicains à Rohatyn. Ce qui attire notre attention particulière dans ce monument ce sont quatre colonnes sculptées avec figurines de petits ^{anges} dans des replis de végétation. Les effigies en albâtre des membres de famille de Ligeza un nombre de huit, destinées à faire part d'un mausolée de famille inachevé - sont probablement aussi de Pfister.

Représentations idéales, effectivement, elles ne sauraient prétendre à une authenticité historique, mais elles constituent, grâce à leur réalisme, une galerie incomparable de types caractéristiques de l'époque. A ce point de vue elles se rapprochent des effigies des Sieniawski à Brzesany quoiqu'^{elles} en diffèrent considérablement en ce qui concerne leur volume. Quoiqu'il en soit les deux ensembles de ces sculptures-portraits exceptionnels furent exécutés à la même époque, notamment dans la quatrième dizaine du XVIIIe siècle et bien de motifs contribuent à les considérer comme des œuvres de Pfister. *d'un seul artiste.*

Après avoir examiné la production artistique de Pfister à la base des œuvres qu'on peut, selon toute probabilité, lui attribuer, nous pouvons conclure qu'elle subit en Pologne une évolution significative. Cette évolution apparaît dans l'effacement de ces traits caractéristiques du style de Pfister qui en faisaient un étranger et dans l'appropriation d'autres traits qui rapprochaient l'artiste du milieu [polonais]. Cette évolution, dirigée vers des tendances diverses n'était pas toujours favorable à l'expression artistique de ses œuvres. A ces changements désavantageux appartient avant tout la disparition des reminiscences gothiques qui trouvaient une expression si heureuse^{se} dans la Madone de l'église des bernardins et dans le crucifix des jésuites. Heureuse fut la domination de la tendance allemande à la surabondance des motifs décoratifs dans la composition, tendance qui avait pesé d'une manière défavorable sur l'exécution du monument funéraire des Ostrogski.

Par contre la tendance, propre à la race de l'artiste, à faire valoir l'expression trouvait un heureux emploi dans le réalisme de portrait des effigies créées par lui et surtout dans la mise en profil du motif de la main, comme moyen d'expression. Toutefois l'assimilation de l'art de Pfister apparaît

d'une manière la plus forte dans la sculpture funéraire, dans le domaine de laquelle s'opère la transition du type nordique d'effigie agenouillée, ainsi que du type observé chez Block de figure humaine couchée dans l'immobilité d'un sommeil profond, au tombeau d'un chevalier polonais, plein de vitalisme. La conception même est, il est vrai, d'origine italienne mais elle s'est répandue en Pologne si généralement qu'elle devient typique pour l'art plastique funéraire de la Pologne et elle distingue ce dernier des oeuvres analogiques d'autres pays.

Cette évolution s'opérait certainement sous l'influence du milieu, constitué dans le cas donné par les représentants d'une élite non seulement sociale mais aussi intellectuelle qui ne se bornait pas à accepter passivement la production artistique de Pfister mais, dans ^{un} certain sens, l'inspiraient.

Quoiqu'il en soit l'oeuvre de Pfister qui grâce à son talent et à sa science dans le domaine de l'art, s'élevait au dessus de la moyenne, est un excellent exemple illustrant le rôle du milieu dans l'assimilation des conquêtes du grand art, importé par des artistes étrangers.

L'étude de la vie artistique des nations qui sans entrer dans le domaine de l'empire romain en acceptaient la culture dans une interprétation médiévale chrétienne retardée de quelques siècles, doit s'appuyer sur des critères à part et tenir compte des conditions de vie différentes de ces peuples. La culture nouvelle, implantée artificiellement à ces terrains, venait de l'extérieur sous une forme déjà pr^{is} prête. Par conséquent les problèmes de son développement rappellent souvent ceux qui font la matière des études scientifiques sur la vie intellectuelles des pays européens occidentaux dans le premier millé^{air}enne de notre ère.

L'art des nations qui apparaissaient avec un certain retard à la scène de l'histoire ne peut être considéré comme une continuation immédiate des traditions nationales propres et par conséquent comme une manifestation entièrement indépendante et originale du génie national. On doit plutôt considérer l'art de ces nations comme un processus d'assimilation de formules étrangères et de leur adaptation au caractère national.

Ce processus fut bien pénible, car les personnages qui y prirent part, pour une grande part des artistes étrangers et qui ne visaient pas à un rang artistique plus haut, étaient obligés d'adapter leurs œuvres aux besoins du pays et de les rapprocher du goût artistique du nouvel entourage. Le problème de l'assimilation mis au premier plan met en relief l'importance du milieu, facteur actif ^{qui} par son attitude morale même et l'imposition de son point de vue propre dans des cas concrets, exerçait son influence sur les nouveau venus. Il faut attribuer un rôle^s assez considérable à la circonstance que les artistes étrangers s'entouraient d'aides originaires du pays.

Ces derniers infiltraient inconsciemment dans l'art de leurs maîtres des éléments indigènes en contribuant ainsi à l'accélération et l'approfondissement du processus de formation d'un art *spécifique* national.

L'étude présente considère ces problèmes dans des cadres chronologiques plus restreints d'une période tardive de la Renaissance et prend en vue un seul domaine de l'art plastique dans une province de l'ancienne République Polonaise. Un tel retrécissement du sujet au point de vue de sa matière, de ses conditions temporelles et géographiques s'explique par des raisons objectives. C'est précisément dans cette époque et dans ces termes que s'effectuait un processus intéressant de superposition secondaire des éléments pénétrants du Nord, avant tout de la frontière franco-allemande, dans le sens le plus vaste du terme, et plus tard de la Silésie, sur un art polonais de la Renaissance d'origine italienne. L'antagonisme des éléments superposés et des traditions locales présente un aspect curieux qui peut avoir une importance générale, non ^{eu} seulement locale.

5

x x x

L'affluence des ~~des~~ artistes étrangers s'opérait d'après la relation séculaire qui existe entre l'offre et la demande. Cependant, au point de vue des cadres ^{artisannelles} artisanales et artistiques, *qualifiées* cette relation présentait en Flogne un aspect ^{ou} tant contraire à celui de l'Occident. C'est de là que venaient des éléments plus entreprenants que représentants une valeur artistique plus haute, expulsés de leur patrie par de dures conditions du marché artistique ou une humeur aventurière et attirés à l'étranger par l'espérance des gains faciles.

Un représentant de cette espèce, le plus anciennement connu dans ces ²terrains, fut l'artiste-sculpteur Hermann Hutte-Czapka^{1a}. Originaire d'Aix-la-Chapelle qu'il quittait dans des circonstances peu connues, il apparaissait à Lwów dans la sixième dizaine du XVIe siècle, pour osciller ensuite entre localités diverses et disparaître définitivement après 1582. C'est en se basant sur des documents originaux qu'on attribuait à cet artiste et à son aide l'exécution d'un monument funéraire ^{étaqé} de Czarnków, mais une analyse plus ^{proche} des documents met en doute cette supposition. Par contre des comptes ^{relat. 25} à la construction de l'église de Sambor, ou le ^{nom} ~~de~~ famille de Hutte ^{Czapka} ~~-Czapka~~ se rencontre un certain nombre de fois entre 1573 et 1575, nous autorisent ^a de lui attribuer le monument funéraire de l'évêque Walenty Herburt /+ 1572/ situé non loin, à Felsztyn. Ce tombeau qui fait preuve d'une certaine habileté technique, ^{ce} circonstance qui permet à l'artiste d'éviter des problèmes plus complexes, se ^{lie} renonce au genre "polonais". Ce dernier se caractérise par la mise en valeur des moments vitaux dans l'attitude du défunt et le représente plongé dans un sommeil profond. Les particularités du style de ce monument funéraire nous permettent d'attribuer à Hutte-Czapka quelques œuvres anonymes de ce temps, notamment l'autel de H. Zapala dans la cathédrale de Lwów, les tombeaux de la famille Sieniński à Rymonów et celui de Anna ^{hianjka} Sienińska avec son fils, mort dans son bas âge, à Brzezany. Quant aux autres œuvres ^{contemporain. 5} (de cette période, telles que le portail de l'Hôtel Royal de la rue Blacharska daté de 1580, les monuments funéraires de Stanisław Hanka /+ 1570/ et de Baltazar Bzowalski /+ 1574/ à Lwów ainsi que le tombeau de Aleksander Zahodowski à ⁿⁱ Lwów, daté également de la même année, ils ont dû subir l'influence de Hutte-Czapka mais ne lui appartiennent pas.

Un représentant de cette espèce, le plus anciennement connu dans ces terrains, fut l'artiste-sculpteur Hermann Hutte - Czapka. Originaire d'Aix-la-Chapelle qu'il quittait dans des circonstances peu connues, il apparaissait à Lwów dans la sixième dizaine du XVIe siècle, pour osciller ensuite entre localités diverses et disparaître définitivement après 1582. C'est en se basant sur des documents originaux qu'on attribue à cet artiste et à son aide l'exécution d'un monument funéraire étage de Czarnków, mais une analyse plus précise des documents met en doute cette supposition. Par contre des comptes relatifs à la construction de l'église de Sambor, où le nom de famille de Hutte-Czapka se rencontre un certain nombre de fois entre 1573 et 1575, nous autorisent à lui attribuer le monument funéraire de l'évêque Walenty Herburt (1572) situé non loin, à Feisztyń. Ce tombeau qui fait preuve d'une certaine habileté technique, ce qui permet à l'artiste d'éviter des problèmes plus complexes, se relie au genre "polonais". Ce dernier se caractérise par la mise en valeur des moments vitaux dans l'attitude de défunt et le représente plongé dans un sommeil profond. Les particularités du style de ce monument funéraire nous permettent d'attribuer à Hutte-Czapka quelques œuvres anonymes de ce temps, notamment l'autel de H. Zapala dans la cathédrale de Lwów, les tombeaux de la famille Sieniński à Rymanów et celui de Anna Sieniawska avec son fils, mort dans son bas âge à Brzezany. Quant aux ~~autres œuvres contemporaines~~ autres œuvres contemporaines de cette période, telles que le portail de l'Hotel Royal de la rue Blacharska, date de 1580, les monuments funéraires de Stanisław Hanka (1570) et de Baltazar Bzowski (1574) à Lwów ainsi que le tombeau de Aleksander Zahodowski à Uniów, date également de la même année, ils ont dû subir l'influence de Hutte-Czapka mais ne lui appartiennent pas.

présente une grande divergence des styles. Cette dernière nous suggère la supposition, que Horst, bien qu'il connut la sculpture figurée, la pratiquait rarement, en acceptant volontiers l'aide d'autres artistes dans les travaux de ce domaine. Il est assez difficile de répondre à la question si Horst ait fait école dans ces terrains car les motifs décoratifs particuliers caractéristiques pour lui qui reviennent dans des œuvres postérieures, peuvent être souvent attribuées à des imitateurs. Il n'y a que le portail du presbytère de l'église à Olesko qui présente un certain nombre de motifs communs avec ^{le} mausolée de Kraków et pouvait être ^{un} œuvre d'un des aides de Horst qui aurait travaillé à l'élévation de ce grand monument. Vers 1590 Horst va s'établir à Pomań où pendant les vingt années suivantes il déploie une vive activité artistique. Nous ^{ne} connaissons pas hélas, les œuvres de Horst de cette période ce qui nous permet de supposer qu'après ~~qu'~~ avoir abandonné son style d'ornementation originale il s'assimilait complètement à son milieu. Comme il ne différait que fort peu d'un artisan solide ses œuvres qui suivirent submergeaient dans la mer anonyme de la production plastique monumentale.

x

x

x

L'activité des artistes nomades ambulants, parmi lesquels il faut classer aussi bien Hutte-Czapka que Horst, acquit une grande importance car ~~car~~ elle se développait souvent dans des villes de provinces: Grace à ce fait et ^a d'autres circonstances favorables, ces villes devenaient souvent des centres de production artistique qui peut être ne se maintenait pas toujours à un niveau de hauteur absolue mais, pratiquée par des artisans locaux elle ^{avait} le mérite de ^{représenter} représenter le caractère indigène d'une manière beaucoup plus forte que les œuvres

des artistes, habitants des grandes villes.

Un des centres sous-estimés à ce point de vue ^{fut} la ville de Sambor dont les murs et les environs conservent beaucoup de monuments d'art doués d'un certain coloris spécifique qui possèdent leurs analogies dans les localités plus ou moins éloignées. Il faut citer parmi les plus anciens le monument

funéraire étagé des Herburt à Felsztyn qui dans sa partie figurée fait preuve d'un niveau artistique bien bas mais son cadre architectonique et sculptural présente une série de motifs originaux; ces derniers rappellent [en partie] ~~parfois~~ les œuvres de Hutte-Czapka de Felsztyn et de Rymanów, mentionnées plus haut, et reviennent partiellement dans les tombeaux de Imiszcho-wa à Krosno, de la famille Fredro à Przemyśl ~~et~~ et d'une dame inconnue à Rzeszów.

Le portail de l'hôtel de ville à Sambor, fortement endommagé, daté de 1506, présente un aspect fort curieux: La plus intéressante partie de ce monument est une frise dont les métopes contiennent des médaillons représentant des portraits des rois de la Pologne au lieu des bustes des césars romains ou des figures mythologiques qui y apparaissent ordinairement. Ce motif revient deux fois dans le château de Olesko: premièrement sous la forme d'une frise dans un portail de composition analogique situé dans une cour et secondement en forme de deux bandes placées verticalement de deux côtés d'une plaque commémorative au dessus de l'entrée principale. L'emploi du motif d'une galerie de portraits royaux ^{se} rattache à d'autres publications iconographiques de ce temps qui apparaissent sous forme des éditions d'album isolées ou de feuilles volantes, si elles n'entrent pas ^a comme illustrations dans des ouvrages d'histoire ^{ou} et de science heraldique. Tous ces monuments prennent à nos yeux une importance spéciale car ils sont autant de preuves de l'ap-

profondissement du sentiment national par l'intermédiaire de riches éléments historiques.

La décoration plastique de l'église de Sambor, dont les sources contemporaines constatent la richesse, ne s'est point conservée car elle fut détruite dans l'incendie catastrophale de 1637. Ce ne sont que les restes de la décoration sculpturale du château de Laszki Murovano, également détruit aujourd'hui, à côté des quatre autels dans les églises de Lanowice et de Felsztyn, venus pour la plupart de l'église des Bernardins de Sambor, qui nous donnent une certaine idée de la somptuosité et du haut niveau artistique de cette dernière. Le plus ancien de ces monuments l'autel, actuellement de Ste Apollonie à Lanowice provient, comme l'attestent les armoiries de ses predelles, de la neuvième dizaine du XVe siècle. Ce monument attire ^{note} attention par sa décoration sculpturale qui en grande partie consiste en une application en bois de la technique et des motifs de la sculpture monumentale. Un peu postérieur ~~est~~ l'autel de Saint Valentin à Felsztyn ~~transcrit~~ transpose le schème du triptyque gothique sur une forme de la Renaissance, tout en animant le large encadrement de la peinture centrale avec d'un ornement végétal et géométrique en haut relief, entrelaçant des médaillons ovales aux scènes figurées. Les deux autels qui restent, bâtis sur un schème semblable, se distinguent surtout par l'excellente exécution de leur décoration, basée sur des motifs de végétaux et de fruits. L'importance des autels de Lanowice et de Felsztyn consiste en grande partie dans le fait que ces monuments nous permettent de reproduire les voies de l'évolution de l'ikonostase russe. Cet ustensile liturgique de l'église orthodoxe de l'est, constitué d'un mur plat, couvert de peintures, fut transformé en Ruthénie polonaise en une ^{oeuvre} archi-

tectonique, sculpturale et picturale ^{spacieuse} qui rappelle les façades des édifices monumentaux de la Renaissance tardive et du premier ^{Baroque} ~~baroque~~. Les monuments originaux d'une cloison d'autel, transformée de cette ^{manière} possédés par nous, datent de la quatrième et cinquième dizaine du XVIIe siècle, les quatre autels sculptés mentionnés présentent donc des documents d'une évolution dont les chaînes ^{en} antérieures nous sont inconnues.

Entre autres monuments plastiques les ornements en stuc dans la voûte de l'église à Stara Sól, datés de 1673, attirent notre attention car ils offrent un exemple intéressant de transposition des motifs décoratifs de l'art officiel à un art populaire. La décoration analogique des voûtes de l'église de Samboz, reconstituée après après l'incendie, leur est de beaucoup supérieure. Ce qui y mérite avant tout l'intérêt, ce sont les bandes qui séparent les travées. Bien qu'^{elles} emploient des motifs ^e du l'art officiel. la minutie des détails et la technique de leur composition rappelle plutôt une sculpture rustique en bois ou des produits en métal. Żydaczów, situé non loin, présente, comme centre artistique, un aspect semblable. Il s'est conservé dans l'église de cette ville un certain nombre de monuments qui x témoignent d'une activité artistique assez animée dans la seconde moitié du XVIe siècle et la première moitié du siècle suivant. Le monument le plus ancien en est un crucifix qui présente encore certaines reminiscences d'un style gothique tardif; le même trait caractéristique apparaît dans le baptistère dont la coupole, couverte d'un orne-

ment en haut et bas relief dit "de toile" et animé par deux figurines plastiques d'anges, tenants des blasons. L'oeuvre d'art la plus remarquable de Żydaczów est la grande épitaphe des trois enfants de la famille Daniłowicz. Quoiqu'il porte la date de 1580, ce monument est le produit de deux phases, assez rapprochées d'ailleurs. L'oeuvre de la première phase, la partie supérieure avec l'effigie d'un jeune garçon vêtu d'une armure de chevalier, couché, la tête découverte, peut être classée parmi les monuments les plus marquants de la Renaissance. De beaucoup postérieure est la partie inférieure avec la présentation plastique originale de deux fillettes, qui rappelle celle de Uniszchowa ^{au} monument de Krasno. Deux portails sculptés, du type leopolitain, dans le por presbytère, sont des spécimens d'une technique hautement développée de la taille en pierre. Ce qui éveille à Żydaczów un intérêt particulier c'est le groupé d'oeuvres plastiques dû à l'activité de Jerzy Żółczyński entre 1612 et 1622. Ces oeuvres composées d'un portail de l'entrée principale, d'une plaque commémorative et d'une épitaphe de la femme de Żółczyński, malgré leur bas niveau artistique, ont à nos yeux le mérite et l'importance de représenter, selon toute probabilité, les produits des tailleurs en pierre indigènes. Ces derniers composaient leurs oeuvres d'une manière eclectique, prenant en partie pour point de départ les monuments locaux plus anciens mais ^{en} interprétant aussi leurs motifs particuliers d'une façon propre à un art populaire.

Les monuments de Olesko, malgré leurs éloignement de Żydaczów s'en rapprochent à ce point de vue. Certains

d'entre eux ont été mentionnés plus haut, mais il convient de relever ici une frise qui fait le tour des murs du presbytère de l'église paroissiale, le portail du porche et les restes de l'entrée principale actuellement scellés dans les murs de l'enceinte. Tout en partant des formes classiques du style la décoration plastique de ces œuvres les transforme d'une manière si forte qu'elles font par suite l'effet de produits demi-populaires. ~~Les œuvres plus anciennes mais ils~~

L'importance de ces centres de provinces, comme il a été démontré, consiste en ce que leurs produits, indépendamment de leur valeur absolue, illustrent le processus de l'ins^e implantation du grand art dans le terrain natif et la formation de ces traits indigènes qui déterminent l'aspect et les nuances des styles historiques nationaux.

x

x x

Si l'activité des artistes ambulants et des ateliers de province jouait un rôle important dans l'histoire de l'art, la charge principale de son développement reposait sur les artistes sédentaires, surtout établis dans des milieux culturels.

Sebastian Czeszek, dont l'activité dans le terrain de Lwów embrasse 40 années, depuis 1572 jusqu'en 1612, fut le plus ancien sculpteur connu de ce genre. Le tombeau de Katarzyna Hamułowa à Drohobycz, portant la signature en plein de l'artiste et la date de 1573, fut son œuvre première. Ce moment fait preuve de toutes les qualités et de tous les défauts de l'art

de Czeszek et son existence nous permet d'attribuer à cet artiste deux autres œuvres plastiques postérieures, notamment la statue du prince Konstanty Ostrogski à Kraków et l'autel, représentant la scène de l'incrédulité de Thomas dans la cathédrale de Lwów. Il est probable que Czeszek collaborait avec Horst, complétant de ses figures les œuvres de ce dernier. Si cette conjecture est juste, on pourrait attribuer à Czeszek l'exécution de quelques figures humaines qui font part des restes du mausolée Saint Jacques à Kraków, de la statue de Saint Paul dans l'autel de la chapelle ^{des} de Karpian à Lwów, de même que celle de Jan Sieniewski du monument funéraire de Brzożany, car toutes ces œuvres présentent certains traits communs avec le tombeau de Ramułtown. Par contre on ne saurait attribuer à Czeszek deux tombeaux des Ransza à Oleszyce, dont un féminin dans le schème de sa composition ou, plus exactement, dans l'attitude même de l'effigie semble constituer une relique du tombeau de Drohobycz. Cependant l'éventualité dernière est à rejeter car ainsi que l'indiquent les données historiques, les monuments de Oleszyce furent exécutés plus tôt, vers 1560; leur styl et leur facture présentent de si graves différences avec le tombeau de Ramułtown, qu'on doit les considérer comme l'œuvre d'un autre artiste, peut être sorti du même atelier que Czeszek. L'importance de Czeszek vient de ce que cet artiste, élève de l'école de Kraków, peut être même disciple de Jan Michałowicz de Urszadowo, en certains contacts avec l'atelier de Canaversi, était dans le milieu artistique de Lwów le représentant des traditions de l'

de l'architecture sacrée, en créant ainsi des conditions favorables au développement de la sculpture. L'art italien dans son interprétation polonaise. Peu remarquable comme individualité créatrice, il présentait l'activité de cette dernière qui jusqu'à présent se bornait presque exclusivement aux œuvres de représentation telles que les outils et les monuments funéraires et d'épaisseur et de pauvreté de simplicité voulue. S'étendit à présent à l'architecture utilitaire et se manifesta dans le soin qui qu'on prit à la décoration sculpturale des demeures dont les encadrements des portes et surtout les profondes niches des fenêtres recevaient souvent une riche ornementation plastique.

x x
x x x

En se renforçant dans le dernier quart du XVIe siècle l'activité de la construction envahissait le domaine de l'architecture laïque et d'habitation à côté de l'architecture sacrée, en créant ainsi des conditions favorables au développement de la sculpture. L'activité de cette dernière qui jusqu'à présent se bornait presque exclusivement aux œuvres de représentation telles que les outils et les monuments funéraires s'étendit à présent à l'architecture utilitaire et se manifesta dans le soin qui qu'on prit à la décoration sculpturale des demeures dont les encadrements des portes et surtout les profondes niches des fenêtres recevaient souvent une riche ornementation plastique.

L'intérêt que les bourgeois prenaient aux beaux arts s'approfondit et s'exprimait dans l'apparition des artistes dilétants dilétantes. Un de ces derniers, Jan Szolc Wolfowicz, s'occupa de la sculpture; l'autel sculpté de l'église de Saint Nicolas avec le blason de l'artiste et la peinture de sa famille en ex voto dans

la prodelle est probablement en grande partie son œuvre.
L'apparition de grands établissements de ^{Bâtiment} et de sculpture, qui se chargeaient de tous les travaux de la construction, y compris l'ornementation plastique, était un autre phénomène social nouveau. Les propriétaires de ces établissements, souvent tailleurs de pierre et sculpteurs eux-mêmes, travaillaient avec leurs aides ou bien avec des ^econtraitres spécialement engagés. Un de ces entrepreneurs, Andrzej Vabidenc-Przychylny, déploya une vive activité ^ede constructeur pendant ^{plus} de 50 ans jusqu'à sa mort, survenue en 1640. Ses œuvres principales ^esont: l'église collégiale de Zólkiew et l'église orthodoxe dite "Valaque" à Lvów. Bien qu'^{ils}elles soient bâties sur un plan différent, ces deux édifices présentent comme trait commun, une riche frise circulaire qui couronne les murs extérieurs et la décoration en stuc de l'intérieur de la coupole centrale. Les deux frises, produits des domaines d'intérêt différents, diffèrent aussi au point de vue de leurs thèmes qui dans le premier cas reflètent les goûts guerriers et chevaleresques du mécène et dans l'autre ~~ne~~ ne dépassent pas les limites des textes bibliques et hagiographiques. Les deux frises diffèrent aussi ^eet avant tout au point de vue de leur style et de leur facture, on ne saurait donc les attribuer à un artiste ni même à ^{un}atelier commun. On peut accepter que Przychylny fut un des auteurs de la frise de Zólkiew car ^{il}'y rencontre des motifs empruntés à l'art italien, mais la part de l'artiste au finissage de l'église orthodoxe valaque se bornait probablement à une direction géné-

rale, si ce n'est à la confection des dessins et des plans projets dont l'exécution était réglée par l'administration, selon ses vues propres. Par conséquent les motifs de Lwów présentent souvent, au point de vue de l'art, toutes les qualités et tous les défauts des primitifs tandis que le niveau de leur exécution atteint une hauteur insolite.

Le second entrepreneur éminent, Ambroży Berner-Przechylny, originaire de Wrocław, agissait entre 1584 et 1626. Son atelier devait être calculé de manière à recevoir de grosses demandes car, pour son usage propre, il possédait une carrière d'albatre, tenue en fermage. Berner dut être un entre-preneur fort estimé car on lui confiait la construction d'une tour nouvelle à l'hôtel de ville de Lwów. Parmi les riches ornements de cet édifice qui ne laissent de traces que dans des descriptions anciennes et dans des fragments conservés, une part appartient à Berner lui-même et nous fait voir que ce dernier était un technicien-sculpteur habile mais privé de capacités plus hautes. Les autres détails de la décoration plastique de la tour mentionnée plus haut ont été exécutés par d'autres artistes, avant tout par Bernard Dichembosch car le rôle de Berner lui-même ressemblait ici à celui de Ambroży Przechylny au finissage de l'église orthodoxe valaque. Le même manque d'uniformité au point de vue du style et la même inégalité du niveau artistique apparaissent dans la décoration plastique ^{des} autres édifices monumentaux de ce temps, construits probablement sous la direction de Berner. Il faut classer parmi ces édifices situés à Lwów, la chapelle de la famille Boim, surtout ses murs latéraux, la décoration plastique de sa coupole et des pendants ^e de l'intérieur. De Berner est aussi la façade ^e de l'église des bernardins, surtout ses parties supérieures et la décoration en stuc de l'intérieur au dessus des arcs ~~et~~

surtout de la façade

des nefs latérales, enfin l'ornementation plastique de la chapelle des Kampian, ~~surtout celle de la façade~~. La décoration plastique de ces édifices se caractérisent par des éléments décidément ^vvenus du Nord mais leur exécution est l'oeuvre de différents artistes, quelquefois plus doués, comme le prouve le niveau artistique de certaines de ses parties.

Le rôle de Berner dans l'histoire de l'art consiste non seulement dans l'exécution d'un certain nombre de monuments de représentation mais aussi en grande partie dans la prépondérance, assurée par lui, aux artistes venus du Nord, particulièrement de la Silésie. L'affluence des artistes silésiens à Lwów doit être rapportée à Berner.

x x x

Jan Pfister fut le plus éminent artiste-sculpteur agissant dans les régions sud-est de ^{la} République Polonaise dans la première moitié du XVIIe siècle. L'histoire universelle de l'art connaît cet artiste comme représentant principal de la sculpture allemande d'une période tardive de la Renaissance, sans pouvoir fournir à son égard des informations biographiques plus nombreuses. Wrocław, dont il était originaire, nous donne des renseignements sur ses relations de famille tandis que les données biographiques, avec lacune de 40 ans depuis sa naissance, nous viennent de la Pologne où se trouvent d'ailleurs les seules oeuvres connues de cet artiste qui permettent de reproduire en partie son oeuvre. Étant donné le caractère fragmentaire de renseignements, l'aspect de la production artistique de Pfister est assez vague. Parmi les oeuvres de Pfister nous ne connaissons qu'une seule authentifiée par sa signature et la date de 1620, c'est l'imposant monument des princes Ostrogski à Tarnów. Les

oeuvres suivantes, attribuées à Pfister en raison des documents originaux plus ou moins directes et d'une analyse de style, ~~prés~~ présentent deux monuments funéraires de la famille Sieniawski à Brzezany, l'épithaphe des Boim, le tombeau de Swoszowski à Lwów et la part supposée dans la décoration plastique de l'église des bernardins ainsi que des chapelles des Boim et des Kampfan. Se basant sur ces constatations on a essayé d'esquisser l'histoire de la vie de Pfister en Pologne, en attribuant son arrivé à l'initiative de la famille puissante des Sieniawski, dont il était artiste de la cour, ne la quittant que momentanément, ~~prépar~~ par ses maîtres à la famille Ostrogski à Tarnów et n'exécutant que d'une manière fortuite d'autres commandes privées. On doit retoucher sérieusement ce tableau de la vie supposé de Pfister en procédant à une analyse minutieuse des documents originaux et en scrutant scrupuleusement la liste des produits de l'artiste afin de vérifier la valeur effective de chaque oeuvre; il faut enfin biffer de la liste certaines oeuvres et y insérer d'autres qui se trouvent parmi les oeuvres sculpturales anonymes de cette période. Le monument de Tarnów, la seule oeuvre de Pfister, dûment authentifiée, doit nous servir de point de départ. Considéré de près, ce monument s'accuse comme une oeuvre hétérogène au point de vue de sa conception artistique et de sa forme. Deux dates ~~apparaissent~~ apparaissent dans les inscriptions: 1612 comme date finale de l'exécution du monument, du vivant de son fondateur et 1620 dans la signature de l'artiste. Ces deux dates qu'on ne saurait rejeter sans motifs sérieux, semblent correspondre à deux phases dans l'exécution de cette oeuvre, ^{fait} dont on aperçoit les suites dans la formation du monument au point de vue du style. ~~Le monument de Tarnów présente une répétition assez exacte du mo-~~

Le monument de Tamów présente une répétition assez exacte du monument funéraire de la princesse Elisabeth à Królewiec, y compris l'emploi de certains motifs, empruntés au monument du prince Albrecht, en même lieu. Ce dernier monument est l'œuvre de Cornelis Floris, aidé ^{soit} de disciple Wilhelm v.d. Block, qui ensuite vers 1580 exécutait, en artiste indépendant le grand monument de la princesse Elisabeth et s'établissait à Gdańsk quatre ans plus tard.

Comme Wilhelm Block s'acquittait de nombreuses demandes des clients polonais et qu'en 1605 il visitait la ville de Zamosé en personne, on peut accepter que ce fut lui et non Pfister qui devint l'auteur du monument de Tamów, dont il entreprit l'exécution: certaines figures ^{qui} au point de vue du style se rattachent aux œuvres de Block, seraient autant de traces de cette entreprise. Etant donné que certaines œuvres attribuées à Pfister repètent des schèmes de composition et des motifs particuliers qui apparaissent dans les œuvres de Block, dispersés en divers lieux du Danemark, de la Pologne et de la Suède, on peut accepter que Pfister ait travaillé pendant quelque temps dans l'atelier de Block. Il est probable de même que Pfister se trouvait en Pologne faisant part de l'équipe de Block pendant la construction du monument funéraire des Ostrogski. D'abord subordonné sans doute à son patron mais plus doué que lui, il dut se trouver plus tard à la tête de l'entreprise et achvait le monument de Tamów dans sa "réduction" première en 1612, pour le compléter ensuite et le transformer 8 années plus tard, suivant le changement survenu dans sa conception. La première conception correspondait, il le semble, à son prototype de Królewiec et le monument même était destiné à célébrer la mémoire de

la princesse Ostrogska ~~seulement~~; cela trouvait son expression dans une plaque commémorative avec inscription et dans un choix d'emblèmes bibliques et allégoriques. La seconde conception mettait au premier plan la personne du prince, ce qui nécessitait un changement de la plaque commémorative et l'introduction des emblèmes de guerre tels que panoplies, lions vêtus de humains, figures de cavaliers etc.

On dut évidemment changer par suite la composition du monument dans ses détails parfois essentiels ^{tels} ainsi que l'élévation du sarcophage, le changement qui en suivit ^{dans} de la proportion de la niche centrale, la mise en valeur illogique des éléments particuliers et l'abus général de toutes sortes d'accessoires.

L'espace de huit ans qui sépare les deux phases de la construction du monument funéraire de Tarnów fut remplie par le voyage de Pfister à Lwów et plus tard ~~par~~ par l'engagement de l'artiste à la cour des Sieniawski et son déplacement à Brzezany. Aux premiers ^e années de cette période de la vie de Pfister ~~étaient~~ ^{étaient} échoient: sa collaboration avec Bemex à la décoration de la chapelle de Doim /certaines parties de la frise circulaire, la décoration de la coupole, l'ornementation de l'église des Bemardiens p.ex. la statue de la Sainte Vierge à la façade, certaines figures en stuc de l'intérieur/ et le tombeau de Swoszowski. Par contre il faut ~~la part~~ la part qu'aurait pris Pfister à la décoration de la chapelle des Kampian, car le style même des sculptures respectives s'y oppose. Il existe en revanche un certain nombre d'œuvres anonymes qui présentent des particularités du style de Pfister et qui doivent être insérés dans la liste de ses produits. Aux œuvres de ce genre appartiennent: l'épithaphe de Bresler, le monument funéraire de l'archevêque Jan Zamoycki, dont il ne reste que l'effigie du défunt et les figures

de deux anges, le magnifique crucifix qui se trouve à l'église des jésuites et dont il existe une analogie au monument funéraire des Ostrowski. En 1615 Pfister se déplaçait et s'établissait à Brzezany, comme artiste de la cour des Sieniawski, mais les œuvres de cette période nous sont inconnues.

Cette époque n'était pas longue d'ailleurs car la mort prématurée de Adam Hieronim Sieniawski son protecteur, survenue en 1619, éloignait ^{ait} l'artiste de cette famille pour l'espace de quelques années. Pendant ce temps il rebâtissait le monument funéraire des Ostrogski à Tamów et exécutait d'autres demandes parmi lesquelles on peut établir pour le moment l'autenticité de l'épithaphe de Tomasz Pirawski à Lwów et du jeune fils des Danilowicz à Olesko. Vers 1627 Pfister revient à Brzezany comme sculpteur de Katarzyna Sieniawska ^{qui} après avoir perdu son mari, ses filles et ses deux fils, résolut de changer en mausolée de famille la chapelle funéraire construite autrefois par elle près l'église du château. La réalisation de ce plan fut confiée à Pfister qui exécutait le projet de la décoration en stuc de la coupole et du portail, orné de génies de gloire aux pendatifs, en même temps il entreprend ^{ait} l'exécution du tombeau de son protecteur. Dans ce dernier ^e artiste fit usage du type franco-néerlandais du monument à baldaquins dont il put prendre connaissance dans l'atelier de Block, si ce n'est au mausolée Saint Jacques à Kraków. ^{En revanche} Dans la conception artistique de l'effigie-néme du défunt l'artiste rompt par ~~contre~~ avec l'engourdissement et le calme qui caractérise la figure de Swoszowski et s'allie au type polonais du tombeau d'un chevalier.

Les commandes suivantes concernaient la décoration plastique, finie en 1638, de l'église de Buszcz, situé non loin, surtout de son maître-autel. Ce dernier était une œuvre collective des

membres de l'atelier; Pfister lui-même n'en exécutait que les figures de Saint Jérôme et de Sainte Catherine, patronne ~~de~~ de Mme Sieniawska qui font penser à des portraits et les effigies des deux archanges. Le reste, avant tout les figures de la partie supérieure, probablement ajoutées plus tard, furent exécutées, il le semble, par un disciple et imitateur de l'artiste.

La mort, survenue en 1636 du fils de la protectrice, donna sujet à des nouvelles commandes, notamment d'un sarcophage en ^{ph}étein avec l'effigie d'un chevalier couché sur le couvert, ainsi que du grand monument funéraire des trois frères Sieniawski. Ce dernier, adossé à la muraille, présentait, avancées au devant, des sarcophages du même type que celui d'^aétein. Comme l'exécution du monument fut achevée probablement en 1641, il est probable possible qu'elle ~~est~~ ~~hismantax~~ eut lieu après la mort de l'artiste qui n'exécutait que les figures du monument funéraire.

Cependant la conception même revient dans la dernière ^{authentifiée} oeuvre de Pfister, ~~en~~ par des documents, notamment par dans la partie inférieure de l'épithaphe des Boim où sur des consoles avancées au devant apparaissent les effigies des deux défunts, agenouillés des deux côtés du groupe de la Piéta.

Entre autres oeuvres anonymes de cette période il faut attribuer à Pfister l'ikmostase de l'église orthodoxe à Danajów qui fut en réalité un autel autrefois et d'après une tradition locale provenait de l'église des dominicains à Rohatyn. Ce qui attire notre attention particulière dans ce monument ce sont quatre colonnes sculptées avec figurines de petits ^{anges} dans des replis de végétation. Les effigies en albatre des membres de famille de Ligęza ~~un~~ nombre de huit, destinées à faire part d'un mausolée de famille inachevé - sont probablement aussi de Pfister.

Représentations idéales, effectivement, elles ne sauraient prétendre à une authenticité historique, mais elles constituent, grâce à leur réalisme, une galerie incomparable de types caractéristiques de l'époque. A ce point de vue elles se rapprochent des effigies des Sieniawski à Brzezany quoique ^{elles} en diffèrent considérablement en ce qui concerne leur volume. Quoiqu'il en soit les deux ensembles de ces sculptures-portraits exceptionnels furent exécutés à la même époque, notamment dans la quatrième dizaine du XVIIIe siècle et bien de motifs contribuent à les considérer comme des œuvres de Pfister: d'un seul artiste

Après avoir examiné la production artistique de Pfister à la base des œuvres qu'on peut, selon toute probabilité, lui attribuer, nous pouvons conclure qu'elle subit en Pologne une évolution significative. Cette évolution apparaît dans l'effacement de ces traits caractéristiques du style de Pfister qui en faisaient un étranger et dans l'appropriation d'autres traits qui rapprochaient l'artiste du milieu polonais. Cette évolution, dirigée vers des tendances diverses n'était pas toujours favorable à l'expression artistique de ses œuvres. A ces changements désavantageux appartient avant tout la disparition des reminiscences gothiques qui trouvaient une expression si heureuse ^{se} dans la Madone de l'église des bernardins et dans le crucifix des jésuites. Heureuse fut la domination de la tendance allemande à la surabondance des motifs décoratifs dans la composition, tendance qui avait pesé d'un poids d'une manière défavorable sur l'exécution du monument funéraire des Ostrogski.

Par contre la tendance, propre à la race de l'artiste, à faire valoir l'expression trouvait un heureux emploi dans le réalisme de portrait des effigies créées par lui et surtout dans la mise en profil du motif de la main, comme moyen d'expression. Toutefois l'assimilation de l'art de Pfister apparaît

d'une manière la plus forte dans la sculpture funéraire, dans le domaine de laquelle s'opère la transition du type nordique d'effigie agenouillée, ainsi que du type observé chez Block de figure humaine couchée dans l'immobilité d'un sommeil profond, au tombeau d'un chevalier polonais, plein de vitalisme. La conception même est, il est vrai, d'origine italienne mais elle s'est répandue en Pologne si généralement qu'elle devient typique pour l'art plastique funéraire de la Pologne et elle distingue ce dernier des œuvres analogiques d'autres pays.

Cette évolution s'opérait certainement sous l'influence du milieu, constitué dans le cas donné par les représentants d'une élite non seulement sociale mais aussi intellectuelle qui ne se bornait pas à accepter passivement la production artistique de Pfister mais, dans ^{un} certain sens, l'inspiraient.

Quoiqu'il en soit l'œuvre de Pfister qui grâce à son talent et à sa science dans le domaine de l'art, s'élevait au dessus de la moyenne, est un excellent exemple illustrant le rôle du milieu dans l'assimilation des conquêtes du grand art, importé par des artistes étrangers.

EL AL
אל על

PASSENGER TICKET & BAGGAGE CHECK

ISSUED BY EL AL ISRAEL AIRLINES LIMITED

Tel Aviv-Yafo, Israel · Member of International Air Transport Association

Please examine ticket carefully, particularly conditions of contract on pages 2-5

כרטיס נוסע וכרטיס כבודה

הוצא ע"י אל על נחיבי אויר לישראל בע"מ
ח'לאכיב-יפן. ישראל · חבר האיגוד הבינלאומי לחובלה אוירית
נא לקרוא בעיון כרטיס זה ובסיוחד תנאי החוזה בעמודים 2-5.

1144

4046559

CONDITIONS OF CONTRACT

(1) As used in this contract, 'ticket' means 'Passenger Ticket and Baggage Check', 'carriage' is equivalent to 'transportation', and 'carrier' includes the air carrier issuing this ticket and all air carriers that carry or undertake to carry the passenger or his baggage hereunder or perform any other service incidental to such air carriage; 'damage' includes death, injury, delay, loss or other damage of whatsoever nature arising out of or in connection with carriage or other services performed by carrier incidental thereto. Carriage to be performed hereunder by several successive carriers is regarded as a single operation.

(2) (a) Carriage hereunder is subject to the rules and limitations relating to liability established by the Convention for the Unification of Certain Rules relating to International Carriage by Air, signed at Warsaw, October 12, 1929 (hereinafter called "the Convention"), unless such carriage is not "international carriage" as defined by the Convention. (See carrier's tariffs, conditions of carriage for such definition).

Carrier's name may be abbreviated in the ticket, the full name and its abbreviation being set forth in carrier's tariffs, conditions of carriage, regulations or timetables; and carrier's address shall be the airport of departure shown op-

posite the first abbreviation of carrier's name in the ticket; and for the purposes of the Convention the agreed stopping places (which may be altered by carrier in case of necessity) are those places except the place of departure and the place of destination, set forth in this ticket and any conjunction ticket issued herewith, or, as shown in carrier's timetables as scheduled stopping places on the passenger's route.

(2) (b) To the extent not in conflict with the foregoing all carriage hereunder and other services performed by each carrier are subject to (i) applicable laws (including national laws implementing the Convention or extending the rules of the Convention to carriage which is not "international carriage" as defined in the Convention), government regulations, orders and requirements (ii) provisions herein set forth, (iii) applicable tariffs, and (iv) except in transportation between a place in the United States and any place outside thereof, conditions of carriage, regulations and timetables (but not the time of departure and arrival therein) of such carrier, which are made part hereof and which may be inspected at any of its offices and at airports from which it operates regular services.

(2) (c) Unless expressly so provided, nothing herein contained shall waive any limitation of liability of carrier existing under the Convention or applicable laws.

(3) Insofar as any provision contained or referred to herein may be contrary to a law, government regulation, order or requirement, which severally cannot be waived by agreement of the parties, such provision shall remain applicable and be considered as part of the contract of carriage to the extent only that such provision is not contrary thereto. The invalidity of any provision shall not affect any other part.

(4) Subject to the foregoing:

(a) Liability of carrier for damages shall be limited to occurrences on its own line, except in the case of checked baggage as to which the passenger also has a right of action against the first or last carrier. A carrier issuing a ticket or checking baggage for carriage over the lines of others does so only as agent.

(b) Carrier is not liable for damage to passenger or unchecked baggage unless such damage is caused by the negligence of carrier.

(c) Carrier is not liable for any damage directly and solely arising out of its compliance with any laws, government regulations, orders or requirements, or from failure of passenger to comply with same.

(d) Any liability of carrier is limited to 250 French gold Francs (consisting of 65½ milligrams of gold with a fineness

of nine hundred thousandths) or its equivalent per kilogram in the cases of checked baggage, and 5,000 such French gold francs or its equivalent per passenger in the case of unchecked baggage or other property, unless a higher value is declared in advance and additional charges are paid pursuant to carrier's tariffs or regulations. In that event the liability of carrier shall be limited to such higher declared value. In no case shall the carrier's liability exceed the actual loss suffered by the passenger. All claims are subject to proof of amount of loss.

(e) Any exclusion or limitation of liability of carrier under these conditions shall apply to agents, servants or representatives of the carrier acting within the scope of their employment and also to any person whose aircraft is used by carrier for carriage and his agents, servants or representatives acting within the scope of their employment.

(5) Checked baggage carried hereunder will be delivered to the bearer of the baggage check upon payment of all unpaid sums due to carrier under carrier's contract of carriage or tariffs.

(6) When validated, this ticket is good for carriage from the airport at the place of departure to the airport at the place of destination via the route shown herein and for the applicable class of service and is valid for one year from the date of commencement of flight except as otherwise provided in carrier's tariffs or regulations. Each flight coupon will be

accepted for carriage on the date and flight for which accommodations have been reserved; when flight coupons are issued on an "open date" basis, accommodations will be reserved upon application subject to availability of space.

(7) Carrier undertakes to use its best efforts to carry the passenger and baggage with reasonable dispatch, but no particular time is fixed for the commencement or completion of carriage. Subject thereto, carrier may without notice substitute alternate carriers or aircraft and may alter or omit the stopping place shown on the face of the ticket in case of necessity. Times shown in timetables or elsewhere are approximate and not guaranteed, and form no part of this contract. Schedules are subject to change without notice. Carrier assumes no responsibility for making connections.

(8) The passenger shall comply with all government travel requirements, present all exit, entry, and other documents required by the law, and arrive at the airport by the time fixed by carrier or, if no time is fixed, sufficiently in advance of flight departure to permit completion of government formalities and departure procedures. Carrier is not liable for loss or expense due to passenger's failure to comply with this provision.

(9) No agent, servant or representative of carrier has authority to alter, modify or waive any provision of this contract.

(10) No action shall lie in the case of damage to baggage, unless the person entitled to delivery complains to the carrier forthwith after the discovery of the damage, and, at the latest, within seven days from the date of receipt; and in the case of delay, unless the complaint is made at the latest within 21 days from the date on which the baggage has been placed at his disposal. Every complaint must be made in writing and dispatched within the times aforesaid. Where carriage is not 'international carriage' as defined in Convention, failure to give notice shall not be a bar to suit where claimant proves that (i) it was not reasonably possible for him to give such notice, or (ii) that notice was not given due to fraud on the part of carrier, or (iii) the management of carrier had knowledge of damage to passenger's baggage.

(11) Any right to damages against carrier shall be extinguished unless an action is brought within two years reckoned from the date of arrival at the destination, or from the date on which the aircraft ought to have arrived, or from the date on which the carriage stopped. The method of calculating the period of limitation shall be determined by the law of the court seized of the case.

EL AL ISRAEL AIRLINES LIMITED

TEL AVIV-YAFO, ISRAEL

ת נ א י ה ח ו ז ה

(1) כרטיס משמעותו בחוזה זה כרטיס נוסע וכרטיס בכודה: "תובלה" משמעותו זהה עם "הובלה" ו"הולכה" ר"מוביל" כולל את המוביל האירי המוציא את הכרטיס הזה ואת כל המובילים האיריים המובילים או המתחייבים להוביל את הנוסע או את כבודה לפי חוזה זה או לבצע כל שרות אחר שבגררא לתובלה אירית כזאת: "נזק" כולל מות, פציעה, אהור, אבדן או כל נזק אחר, יהא טיבו אשר יהא, בקשר עם תובלה או שרותים אחרים מבוצעים על ידי המוביל שבגררא לתובלה או הנוסע מהם. תובלה שיש לבצעה לפי חוזה זה על ידי כמה מובילים בזה אחר זה, תיראה כפעולה אחת.

(2) (א) **התובלה על פי חוזה זה כפופה לכללים ולהגבלות הנוגעות לאחריות כפי שנקבעו על ידי האמנה לאיחוד תקנות ידועות בנוגע לתובלה אירית בינלאומית שנחתמה בוורשה ב-12 באוקטובר 1929 (שתקרא להלן "האמנה"), מלבד אם תובלה כזו איננה "תובלה בינלאומית" כמוגדר באמנה.** (ראה הגדרה זו בתעריפים

ובתנאי התובלה של המוביל). שמו של המוביל יכול להיות מצוין בכרטיס בקצור. השם המלא וקיצורו רשומים בתעריפים, בתנאי התובלה, בתקנות ובלוחות הזמנים של המוביל. כתובתו של המוביל תהא שדה התעופה של מקום היציאה המצוין בכרטיס מול הקצור הראשון של שם המוביל. לצרכי האמנה, מקומות החניה המוסכמים (אשר ניתנים לשנוי על ידי המוביל במקרה של צורך) הם, מחוץ למקום היציאה ומקום היעוד, אותם המקומות שפורטו בכרטיס זה ובכל כרטיס קשר המוצא בזה, או, הנקובים בלוחות הזמנים של המוביל כמקומות חניה יחשומים בקו המסע של הנוסע.

(2) (ב) במידה והדבר לא יהיה כסתירה עם ההוראות הנכללות לעיל, כל תובלה בהתאם לחוזה זה וכל השרותים האחרים המבוצעים על ידי כל אחד מהמובילים יהיה כפוף אל (1) חוקים בתוקף (כולל חוקים לאומיים הנותנים תוקף לאמנה או המכילים את תחולת כללי האמנה על תובלה

שהיא איננה "תובלה בינלאומית" כמוגדר באמנה) תקנות, צווים ודרישות ממשלתיים (2) ההוראות הנכללות בחוזה זה (3) תעריפים בתוקף ר(4) מחוץ למקרה של תובלה בין מקום הנמצא בארצות הברית לבין כל מקום מחוצה לה, תנאי חוזה, תקנות ולוחות זמנים (אך לא שעות היציאה והגעה שבהם) של מוביל כזה, המהווים חלק מחוזה זה ואשר נתנים לעיון בכל אחד ממשרדי המוביל ובשדות התעופה מהם מפעיל המוביל את שרותיו המדירים.

(2) (ג) מלבד אם נאמר במפורש אחרת, שום דבר הנכלל בחוזה זה לא יהווה ויתור על כל הגבלת אחריותו של המוביל הקיימת בהתאם לאמנה או לחוקים בתוקף.

(3) במידה והוראה מההוראות הנכללות או המאוזכרות בכרטיס זה עומדת בסתירה לכל חוק, תקנה, צו או דרישה ממשלתית אשר לא ניתן לויתור נפרד על פי הסכם שבין הצדדים, תשאר הוראה כזאת בתוקף ותראה כחלק מחוזה ההובלה אך ורק במידה והוראה כזו איננה עומדת בסתירה כנ"ל. חוסר תוקפה של כל הוראה לא יפגע בכל חלק אחר של חוזה זה.

(4) כפוף לאמור לעיל: —

(א) אחריותו של המוביל לדמי נזק תהא מוגבלת לאירועים בקוי מסע שלו, מחוץ למקרה של כבודה רשומה שבגינה לנוסע זכות תביעה גם נגד המוביל הראשון או האחרון. מוביל בהוציאו כרטיס טיסה או כרטיס כבודה להובלה בקוי מסע של מובילים אחרים, עושה כן אך ורק בתור סוכן.

(ב) המוביל איננו אחראי לנזק לנוסע או לכבודה בלתי רשומה, מלבד אם נגרם נזק כזה כתוצאה מרשלנות המוביל.

(ג) המוביל איננו אחראי לנזק הנובע במישרין ואך ורק כתוצאה מציותו לכל חוק, תקנה, צו או דרישה ממשלתית או מאי-ציותו של הנוסע להם.

(ד) אחריות המוביל מוגבלת ל-250 פרנקים זהב צרפתיים של 65½ מיליגרמים זהב שזכותו 900/1000 לקילוגרם, או שווים במקרה של כבודה רשומה, ול-5.000 פרנקים זהב צרפתיים

לנוסע, או שווים, לנוסע במקרה של כבודה בלתי רשומה או כל נכס אחר, אלא אם הוצהר מראש על ערך יותר גדול ושולמו ההיטלים הנוספים בהתאם לתעריפי המוביל ותקנותיו. במקרה זה תהא אחריותו של המוביל מוגבלת לערך המוצהר היותר גדול כזה. בשום פנים לא תעלה אחריותו של המוביל על הפסדו הממשי של הנוסע. כל תביעות כפופות להוכחת סכום ההפסד.

(ה) כל פטור מאחריות או הגבלת אחריות של המוביל בהתאם לתנאים אלה יחולו על סוכניו, עובדיו או נציגיו של המוביל הפועלים בתחום עבודתם וכן לכל איש שבכלי הטיס שלו משתמש המוביל לצרכי הובלה, סוכניו, עובדיו ונציגיו הפועלים בתחום עבודתם.

(5) כבודה רשומה המובלת בהתאם לחוזה זה תמסר למחזיק בכרטיס הבבודה חלף תשלום כל הסכומים הבלתי משולמים המגיעים למוביל בהתאם לחוזה ההובלה או לתעריפי המוביל.

(6) משניתן לו תוקף, מקנה כרטיס זה זכות לתובלה משדה התעופה שבמקום היציאה לשדה התעופה שבמקום היעוד דרך קו המסע ובהתאם למחלקת השרות הנקובים בחוזה זה וכוחו יפה לשנה אחת החל מהתחלת הטיסה, אלא אם מותנה אחרת בתעריפי המוביל או בתקנותיו. כל תלוש טיסה יתקבל להובלה בתאריך ולטיסה שבגינה יוחד מקום. הוצאו תלושי טיסה על בסיס של "תאריך בלתי קבוע" יוחדו מקומות על פי בקשה, באם יהיו מקומות פנויים.

(7) המוביל מתחייב לעשות מיטב מאמצים להוביל את הנוסע ואת הכבודה בזמן מתקבל על הדעת, אך לא נקבע שום זמן מיוחד להתחלת התובלה או להשלמתה. כפוף לאמור, הזכות בידי המוביל, ללא הודעה, להשתמש במובילים או בבלי טיס ממלאי מקום ובמקרה של צורך לשנות או להחסיר כל מקום חניה הנקוב בכרטיס. הזמנים הנקובים בלוחות הזמנים או אחרת הנם קבועים בקרוב, אינם מובטחים ואינם מהווים חלק מחוזה זה. לוחות הזמנים נתנים לשינוי ללא הודעה. המוביל איננו מקבל על עצמו כל אחריות לעשיית קשרים.

(8) הנוסע חייב למלא אחרי כל דרישות נסיעה ממשלתיות, להמציא את כל מסמכי היציאה, הכניסה, והמסמכים האחרים הדרושים על פי החוק ולהגיע לשדה התעופה בזמן הנקוב על ידי

המוביל או, באם אין זמן קבוע לכך, בעוד מועד לפני שעת היציאה המאפשר את השלמת הסידורים הממשלתיים ונוהלי היציאה. המוביל איננו אחראי לכלל הפסד או הוצאה כתוצאה מאי ציות הנוסע למלא אחרי הוראה זו.

(9) אין לכל סוכן, עובד, או נציג של המוביל כל סמכות לשנות כל הוראה מההוראות חוזה זה או לוותר עליה.

(10) לא תהא קיימת כל זכות לתביעה במקרה של נזק לכבודה, אלא אם מתלונן האיש הזכאי למסירה למוביל מיד לאחר גילוי הנזק, ולכל המאוחר תוך 7 ימים מיום הקבלה: ובמקרה של איחור, אלא אם נעשית התלונה לכל המאוחר 21 יום מהיום בו הועמדה הכבודה לרשותו. כל תלונה יש לעשותה בכתב ולשולחה תוך הזמנים הנקובים לעיל. מקום בו התובלה איננה "תובלה בינלאומית" כמוגדר באמנה, אי מתן הודעה לא יחסום את הזכות להגשת התביעה באם מוכיח התובע כי (1) באופן מתקבל על הדעת לא היתה לו אפשרות לתת הודעה כזאת, או (2) ההודעה לא ניתנה כתוצאה מהונאת המוביל, או (3) להנהלת המוביל היתה ידיעה על הנזק לכבודה הנוסע.

(11) כל זכות לדמי נזק נגד המוביל תפקע, אלא אם הוגשה תביעה תוך שנתיים מיום ההגעה למקום היעוד, או מהיום בו כלי הטיס היה צריך להגיע, או מיום הפסקת התובלה. שיטת חישוב תקופת ההתישנות תקבע על פי חוק בית המשפט הדן בענין.

אף על נתיבי אויר לישראל בערבון מוגבל

תל אביב-יפו, ישראל

לשמוש המוביל בלבד

הוצא ע"י **אל על נתיבי אויר לישראל בערבון מוגבל**
EL AL ISRAEL AIRLINES LIMITED
 בכפירות לתנאי החוזה המפורטים בעמודים 2-5

כרטיס הנוסע **1**
 וכרטיס כבודה **1144**

לשמוש המוביל בלבד

קו המסע השלם של כרטיס זה ו-
 מקום היציאה

של כרטיסי קשר
 מס' סדורי

מקום היעוד

מס' סדורי

תאריך ומקום ההוצאה המקורי

הוצא חלף
 מספר סדורי

לשמוש הנהלת החשבון
 בלבד

הסוכן

יפה לתובלה בין התקנות המובילים בין הקוים העבים
 כבודה

סמל	מחלקה	מס' כרטיס	שעה	תאריך	מס' המסע	מס' המסע	מס' המסע	מס' המסע
אל	אל							
אל	אל							
אל	אל							
אל	אל							

כאם מסע הנוסע כולל מקום יעוד או מקום חניה ביניים בחוץ סדירה אחרת מאשר סדירת היציאה, אסנת וורשה עלולה לחול האסנה מסדירה אחריות המובילים, בגין מות, פציעה נופנית, אבדן כבודה וזקן לכבודה

FOR ISSUING OFFICE USE ONLY

הוצא ע"י **אל על נתיבי אויר לישראל בערבון מוגבל**
EL AL ISRAEL AIRLINES LIMITED
 SUBJECT TO CONDITIONS OF CONTRACT ON PAGES 2-5

PASSENGER TICKET AND BAGGAGE CHECK PASSENGER COUPON

NUMBER **1144**
4046559

DATE AND PLACE OF ISSUE OF THIS TICKET

DATE AND PLACE OF ORIGINAL ISSUE

ISSUED IN EXCHANGE FOR

ENDORSEMENTS

FREE ALLOW.	Checked Pcs.	Unck'd Wt.	VALID UNTIL	FROM	FARE CLASS/BASIS	VIA CARRIER	Flight Number	DATE	TIME	Res. Status
				WARSAW			235	28.3	8:18	OK
				VIEENNA			356	28.3	14:05	OK
				TEL AVIV			355	MAY 2	7:30	OK
				VIEENNA			901	MAY 2	14:45	OK
				WARSAW						

NAME OF PASSENGER: **Mrs. A. CZEZAKSKA**

NOT TRANSFERABLE

IF THE PASSENGER'S JOURNEY INVOLVES AN ULTIMATE DESTINATION OR STOP IN A COUNTRY OTHER THAN THE COUNTRY OF DEPARTURE, THE WARSAW CONVENTION MAY BE APPLICABLE AND THE CONVENTION GOVERNS AND IN MOST CASES LIMITS THE LIABILITY OF CARRIERS FOR DEATH OR PERSONAL INJURY AND IN RESPECT OF LOSS OF OR DAMAGE TO BAGGAGE.

183

8602

ROK ZAŁOŻENIA 1945

ZBIORY W DNIU REJESTRACJI

Książki — tomów ogółem 1088 w tym wyd. do r. 1800 2 od 1801 1086

Czasopisma — tomów ogółem 134 „ „ „ „ „ — „ „ 134

Rękopisy — ogółem —

Mapy — ogółem —

Ryciny i rysunki — ogółem —

LICZBA CZYTELNIKÓW korzystających z biblioteki w dniu rejestracji 5 osób

Liczba punktów bibliotecznych —

Oświadczam, że znam postanowienia art. 16 wyżej cytowanego dekretu o bibliotekach, które za uchylenie się od obowiązku rejestracji, udzielenie nieprawidłowych danych, zatajenie danych, które powinny być ujawnione, przewidują karę aresztu do 2 miesięcy lub grzywny do 600 zł, albo obie te kary łącznie.

Równocześnie zobowiązuje się do składania corocznych sprawozdań ustalonych przez Ministerstwo Oświaty.

Prof. Tadeusz Czerwik

Czytelny podpis
zarządzającego biblioteką

Tomlin

1 lutego 1951 r.

Miejscowość

data wypełnienia

Czytelny podpis właściciela
biblioteki należącej do osób prywatnych

Karta rejestracyjna biblioteki

Na podstawie art. 5 dekretu z dnia 17 kwietnia 1946 r. o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi (Dz. U. R. P. z dnia 18 czerwca 1946 r. Nr 26 poz. 163) oraz rozporządzenia wykonawczego Ministra Oświaty wydanego w porozumieniu z Ministrem Administracji Publicznej i Ministrem Ziem Odzyskanych z dnia 24 stycznia 1948 r. (Dz. U. R. P. Nr 5 poz. 38) zgłaszam niniejszym zarządzaną przeze mnie bibliotekę do rejestracji.

W dniu rejestracji pełna nazwa biblioteki brzmi Biblioteka Zakładu Filozofii
Uniwersytetu M. Kopernika

ADRES BIBLIOTEKI

Województwo Bydgoskie powiat

Dla miasta: miejscowość Tornik ulica Fosa Staromiejska Nr domu 3

Dla wsi: poczta gmina miejscowość

WŁAŚCICIEL BIBLIOTEKI (wzg. instytucja utrzymująca bibliotekę) Zakład Filozofii
Uniwersytetu M. Kopernika w Torniku

Data i numer koncesji (wypełniają tylko wypożyczalnie dochodowe)

21 № - 8
 2014
 2140
 760 руб

135
 3996-95
 1358-30
 2640-41

Окладной листъ № 1020.

Полоцкой Уѣздной Земскою Управы.

Денежнымъ сборамъ на Земскія повинности съ *Им. Старца*
Займанна сего *Св. Св.* находящихся въ *Займан*
ср. волости Полоцкаго уѣзда, принадлежащаго *Булгарову*
Павлу Александровичу
Витков

На 2-ю половину 1918 года и 1-ю половину 1919 года.

Предметъ обло- женія.	Цѣнность въ рубляхъ.	Недоимки на 1-ое июля 1918 года.		Пени на тотъ же срокъ		Начислено оклада.				ИТОГО.		
		Руб.	Коп.	Руб.	Коп.	За вторую половину 1918 г.		За первую половину 1919 г.		Руб.	Коп.	
						Руб.	Коп.	Руб.	Коп.			
Земли облагаемой, <i>100</i> дес. <i>1542</i> ак	<i>450.39</i>	<i>1074</i>	<i>79</i>	<i>135.65</i>	<i>1830</i>	<i>21</i>	<i>1336</i>	<i>30</i>	<i>3996</i>	<i>95</i>		
*) Сборъ взимается съ цѣн- ности имущества въ размѣрѣ 3,13875% съ сѣдночнаго рубля за первую половину и 2,97179% за вторую половину.												

1) Означенныя въ семь листѣ сборы должны внеситься въ кассу Уѣздной Земской Управы въ слѣдующіе сроки, а именно: недоимка и пеня немедленно, а окладъ первой половины не позднѣе 31 Декаб. 1918 года и 2-ой половины не позднѣе 30 июня 1919 г.

2) За несвоевременный платежъ земскаго сбора по закону установлена пеня по одному % съ рубля въ мѣсяцъ, считая 15 дней за полный мѣсяцъ.

Panu Nauczycielowi

J. Czeżowskiemu i Jego małżonce,

Serdecznie dziękujemy za
nasze porzucenie dnia 30/IV 1963
o godzinie 11 rano.

Uczniowie II klasy

i wychowawczyni Chawa

Ginat Samuel - Izrael

(z dziennika klasy)

Uroczyste przyjęcie dla gości z Polski.

W tym tygodniu odwiedzili
naszą szkołę czcigodni goście.
P. profesor Jacek Cezowski,
jego żona i córka.

Zebrałiśmy się na podwórku.
Pan kierownik opowiedział nam
o tym jak w czasach okupacji

niemieckiej Ja Łohaterska
rodzina uratowała 19 Żydów.
Wśród nich była nasza nau-
czycielka Lahawa.

Później goście pozdrowili
nas i opowiedzieli o dzieciach
w Polsce.

Obiecamy być dzielnyimi
i sprawiedliwymimi jak

Na pamięć

rodzina Czeżowskich.

Życzymy im dużo
zdrowia i długich lat
szczęśliwego życia

W dowód uznania i miłości - od uczni(ek) II klasy (b)

od kierownika, siostry, sekretarki, wojewo i wychowawcy
Chary.

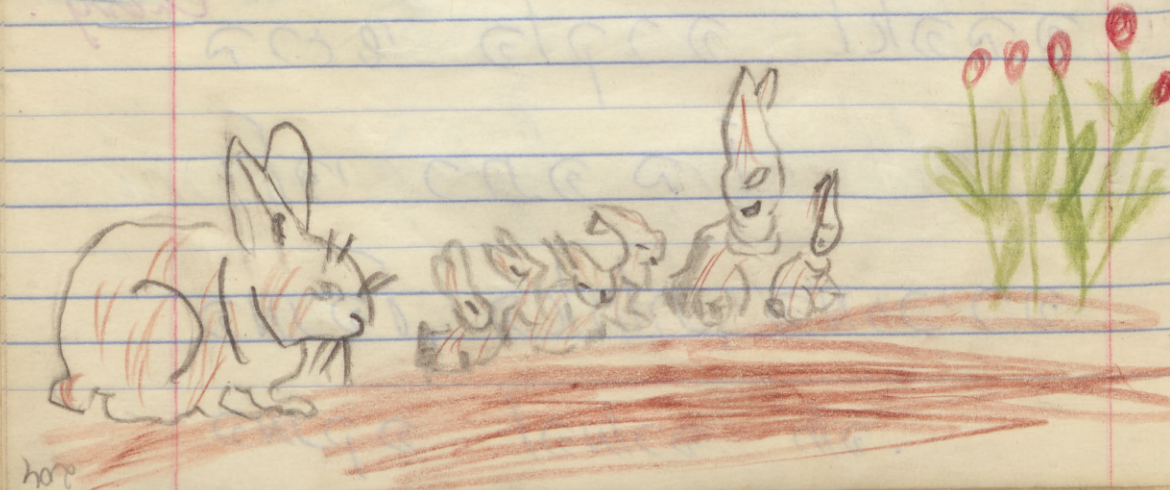
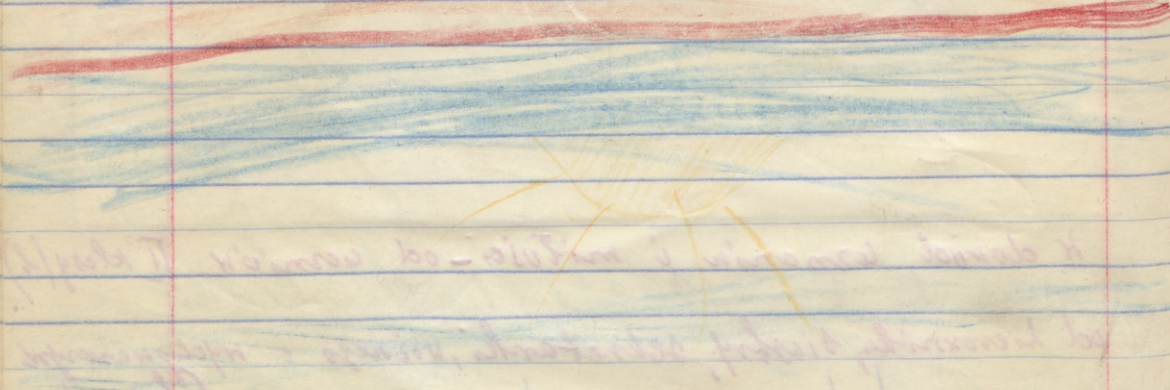
ברכה בקרה אברהם

יארי כתבה י

פנתפא, פאחת, פמכירר

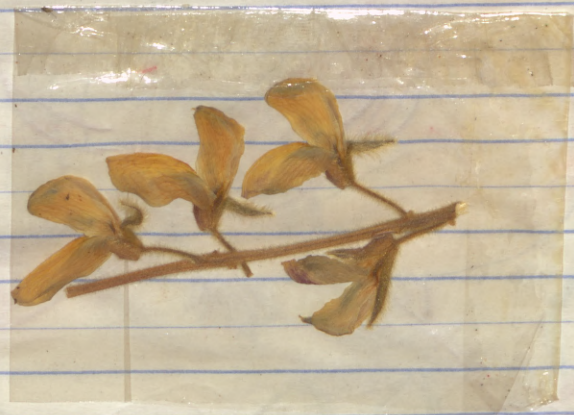
פנתק פ אפאר פ חא.

the pond

(turmus)

o/n r/n

the pond

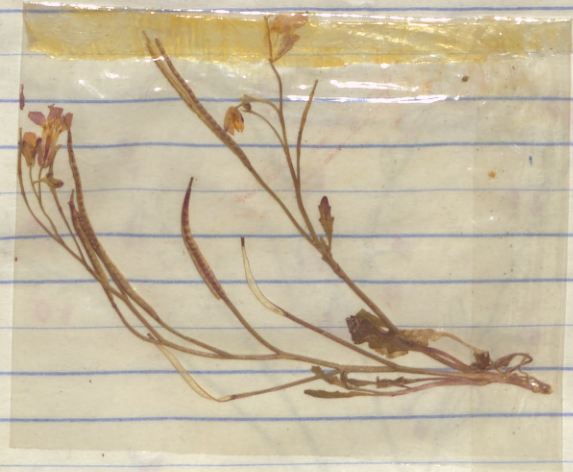
alcuto

כ'ו'ג'פ' 11
(Pezomachus griseus)

207

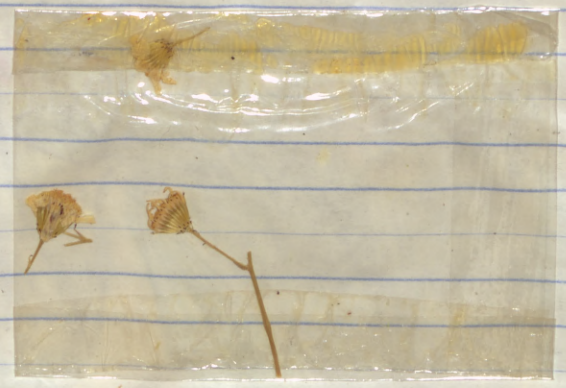
ח'ו'ג'פ' ח'ו'ג'פ'

(Sawion)

11/20/22

פִּרְקֵת
" | " - ז

Rakifet (kmitnie w go'rach)

פִּרְקֵת פִּרְקֵת
פִּרְקֵת פִּרְקֵת

007

Max

① ② ③

הַמַּנְהִיגִים בְּדֶרֶךְ אֲוֹתָם וְסֵפֶר
עֲלֵיהֶם עַם מַעֲשֵׂיהֶם הָאֲחִיזִים
כִּיבָּר מִכֵּן אֶת חַיֵּיהֶם
בְּכִבּוֹי עֲדֵינִי וְיִמְנָחֵנִי הֵם
כִּיבָּר אֶת הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל
הַשֶּׁמַּת כִּבְּרֵנִי בְּהַנְיָהם וְרֵאיוֹנֵם
אֶת אֵלֵי עַמְּךָ וְאֶת עַמְּךָ
הֵם בְּרָכָוּ אֲוֹתֵנִי אֲהַבְיָאֵן
עָנִי אֶת הַרְבֵּת וְעַד יְהוֹשִׁיעַ

אֲנַחְנוּ נִלְמַד אֶת הַחַיִּיבוֹת
הַלְלוֹת מִן הַאֲנָשִׁים
הַגָּדוֹל וְהַיָּחִידִים עֲלֵיהֶם
לֹאבִים יִשְׂרָאֵל וְאֲחִיזִים
כִּמְנַח אֲנַחְנוּ מֵאֲחֵים
עַמְּךָ הַרְבֵּת וְהַרְבֵּת שְׁנַיִם
לֹאבִים
וְעַד יְהוֹשִׁיעַ הֵיחָד בִּי
בְּהַרְבֵּת - שְׂמֵאל וְיִמִּין חַד

וְאֵם שֶׁשׁוּ טַרְטָר (9) הָאֵלֶּה תִּשְׁכַּח
 קְבֵלֶםת פְּנוּיִם לְאֹרְחִים
 מְפֹאֵלִין אֲשֶׁר הֵצִיאוּ יְהוֹשֻׁעַ
 הַשֹּׁהַדַּע בְּקֶרֶל בְּבֵית-סֶפֶרְנָא
 אֹרְחִים מְבַרְכִים אַחֲשָׁבִים
 הַפְּרָפֶסֶר טַבְּאֵי צֹלֵבֶסְקִי
 עִם אֶשְׁתּוֹ וּבֵתָם כֹּהֵן
 בֵּת אֶסְפֶּנָּה בְּחֶזֶק אֶבְרָחִים
 בְּיָדָא

Ciwoni
 (związujące wiosnę)

מצא
 הארץ

למורינו

אבא אש צאצא בסקי

ורציתא

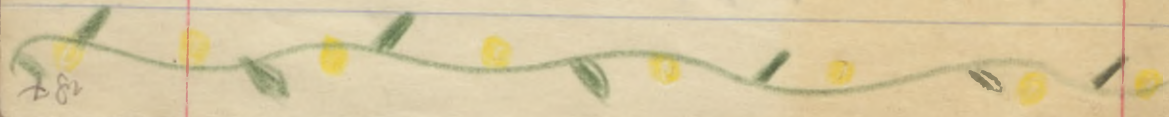
תודתנו העמוקה עם השאר

היחובו בחינו שלמדת מ אומנו

ביום 1963, י"ז, 30 בסערה 11

ועדי כתתה ב"ו באב-שמאל

אמארה ח"ה

964

158

TELEGRAM

385/29 WARSZAWA 30 - 231 12 8/7 1600 =

Uwagi
służb.

Przyjęto

TADEUSZ CZEZOWSKI WARSZAWSKA 20

Odelegrafowano

ia *9/7 17/3* .. g. m.

dnia

TORUN=

do

podpis *W*

podpis

UNI WERSYTECIE LIST, CZY JUZ WYDOWIC POSADE = WITKOWSKI

Tadeusz Witkowski

Belgijka 3 m. 31

list wyślij, wyślij do

Wierzy

jeśli kilka miejsc wydania, piszemy tylko pierwsze. Jeśli
rok wyd. nie ma karek tytułowej to w nawiasie (); jeśli
w bibliogr. [] ; jeśli ~~na~~ kresce rok w nawiasie () to
L >. Jeśli rok rzymsk. cyframi, to piszemy arabskimi
~~ok~~ bok zas [nr.]

Wskazać w I prouf. ber syna, spółki, imienia, najw. pięćset lit.
im. strony s. VIII, 604, 4 nrb; lub s. 8 nrb, III, 205. Jeśli ilustr.
s. numerowane w tekście to piszemy: ilustr. w tek.; jeśli nie to
ilustr. 4. Jeśli piszemy więcej poddawaj, jeśli majs różny rok
wyd., to przy miejscu nad. wcale nie piszemy roku, a tak: G. 1 / zas
cyfry arabskie, rok, s.; G. 2. r. s. Czasem piszemy [opt. razem.]

Karta odsyłacza: Pięćset wyraz tyt. jako hasło (gdzie nawiązo)
Dalej cały tytuł. Wydawca pierwsza lit. podkreślone. Dla innej
karty narw. Wydawcy bok [red] lub [wyd].

cały tytuł, miejsce i rok s. $\frac{2}{1}$

Prasopisma mają druki specjalne.

U góry z prawej strony pisać ręką, sygnatura niżej.

Nazwisko autora bez dr. lub prof., de, d' umiesszamy ale
po imieniu. Jeśli 2 autorów, to nazwiska ich oddzielamy przecin-
kiem; w nazwisku drugiego podkreślamy pierwszą lit. i dajemy
karty odsyłacowsz na jego nazwisko. np. Młachki Jan, Olsewski
Bolesław (imiona całe bez skrótów); Olsewski Bolesław [współautor]
Zatem tytuł, wydanie, ^{tytuł} miejsce wydania, rok, nakładca, format
strony.

Jeżeli więcej niż 4 autorów, to pierwszy wyraz tytułu ^{pisany} tam gdzie
nazwisko (hasło), niżej cały tytuł i pierwszy autor otrzymuje karty
odsyłacowsz.

Format 1-15cm. - 16°; do 25cm - 8°; do 35cm. 4°; dalej 2°.

Casa Editrice

TILGHER-GENOVA s.a.s.

Via Assarotti 52 - 16122 Genova (Italy) - tel. 891140 - 870653

c.c. postale 4/15564

Genova,

GIORNALE DI METAFISICA

New Series

Started and formerly edited by Michele Federico Sciacca

Edited by Pietro Prini

We have the pleasure to announce that "GIORNALE DI METAFISICA" - New Series is issued from 1978 by our publishing house. One volume of three issues will be published yearly.

First number of 1978 will appear on next October while N. 2 and N. 3 of 1978 will be issued on next December.

From 1979 issues will be published in the following periods:

N. 1: January-April

N. 2: May-August

N. 3: September-December

Subscription conditions.

One volume of three issues published yearly. Subscription price per volume (approx. 620 pp.) including postage: Lit. 16.000 for Italian residents; US \$ 27,00 for other countries. Separate issues may be obtained at the price of Lit. 6.300 (Italy) and US \$ 10,50 (other countries) each, plus postage. Subscriptions should be sent to the publisher:

Tilgher-Genova s.a.s. - Via Assarotti 52 - 16122 Genova (Italy)

Payments can be made through postal giro account N. 4/15564. Bank checks are accepted only in US \$, DM, Lst, FF, SvF. Bank transfers in any currency and bank checks in Italian currency from foreign countries cannot be accepted if not added Lit. 1.500 for bank expenses.

Supporting Subscribers.

A special subscription as a "supporting subscriber" is foreseen for an annual rate of US \$ 75,00. It gives the right of receiving free of charge those special issues which might be offered occasionally and not be included in the subscription price.

→

Volumes issued before 1978.

Without engagement for our publishing house you can order to us volumes of "Giornale di Metafisica" issued before 1978 and we shall look for them at the former publishers: in a short time we will inform you about the price and availability.

Anyway we do not take responsibility for missing issues pertinent to the subscriptions former 1978.

Important!

We have in our hands your order (or claim) here attached for ~~subscription for~~ the year 1978 to "Giornale di Metafisica", ~~sent to the former publisher.~~ You can confirm ~~your subscription order,~~ sending directly to us the amount at the actual rates.

We thank you for your cooperation and remain

Yours very truly
Tilgher-Genova s.a.s.

reglamentacji, centralnie kierowanej dystrybucjiⁱ przy takim braku towarów, przy którym mówienie o prawach konsumenta zakrawa na przykry żart?

Tak dalej być jednak nie może - zgodnie stwierdzali wszyscy delegaci na społecznym zjeździe. Zmienić trzeba wszystko - głosili "młodzi-gniewni". Ewolucja musi być spokojna - mówili przedstawiciele starszego pokolenia. Zwyciężył kompromis.

Jako krok pierwszy i najważniejszy, do zrobienia już dziś - uznano decentralizację spółdzielni i zerwanie z dotychczasową maciową strukturą reprezentacji centralnych i wojewódzkich "Społem". Od woli samych spółdzielców uzależnia się teraz zarówno liczebność jak i zasięg terytorialny, a także strukturę branżową działających w terenie spółdzielni. - Stwarza to istotnie szansę na reaktywowanie bądź nawet budowę od podstaw spółdzielczości spożywców w pełnym znaczeniu tego słowa.

Nie zlikwidowano jednak ogniw pośrednich czyli biurokratyzowanych wojewódzkich oddziałów, ograniczając tylko ich dotychczasową władzę zasadą, że muszą się utrzymywać ze świadczonych na rzecz małych spółdzielni usług. Na tej samej zasadzie funkcjonować ma "czapa" centralna czyli Centralny Zarząd. Tu uwaga: o ile zrozumieć można, że w okresie przejściowym /reglamentacja, centralna dystrybucja towarów/ - istnienie tych ogniw jest uzasadnione, to jednak w perspektywie grozi ono ubezwłasnowolnieniem i powrotem do praktyki centralizmu w "Społem".

Podobnie zresztą rzecz się ma z reprezentacją interesów konsumenckich w praktycznej działalności spółdzielni.

W dyskusji przedjazdowej dyskutowana była koncepcja powołania dwóch samorządów w ramach tej samej spółdzielni: konsumenckiego i pracowniczego. Nie da się bowiem ukryć, że interesy obydwu tych reprezentacji są obecnie tak sprzeczne, że trudno szukać nawet wspólnych elementów. Na zjeździe jednak odstąpiono - i chyba słusznie - od stwarzania dwóch antagonicznych ciał, pozostając przy formule jednego samorządu z rozszerzoną reprezentacją konsumencką. Ale tylko rozszerzoną - co na przykład w najwyższej społecznej władzy, Radzie Nadzorczej, wyraża się stosunkiem przedstawicieli konsumentów

nie taką koalicję konstruktywnej współpracy. Wojciech Jaruzelski ujął to w słowach: "Musimy nieustannie pamiętać, że nie może być niepodległej, o sprawiedliwe granice opartej Polski bez socjalizmu, a jednocześnie nie może być socjalizmu bez partii, bez spełnienia przez nią jej historycznej misji".

Czy to wezwanie, prowadzące do rzeczywistego spełnienia programu odnowy Polski będzie wysłuchane, zrozumiane i wcielone w życie? Partia wyraziła na V Plenum KC wiarę i determinację działania w tym kierunku, pozyskiwania dla niego powszechnego zaufania. Reszta należy do nas. Do naszego zrozumienia, że tego i tylko tego wymaga czas, w którym żyjemy.

/Interpress/

Zbigniew Jurkiewicz

Ludzie starszego pokolenia dotychczas wzruszają się na wspomnienie uroczych filmów przedwojennych z udziałem młodziutkiej wówczas aktorki amerykańskiej Shirley Temple, którą uznano za „cudowne dziecko“ Hollywood.

Obecnie Shirley Temple, z męża Black, została mianowana ambasadorem Stanów Zjednoczonych w Ghanie. Ma lat 46 i uchodzi w Waszyngtonie za zdolnego dyplomate. Dziwne bywają losy „cudownych dzieci“.

W czterech kolejnych numerach tygodnik hamburski „Der Spiegel“ zamieścił nową powieść znanego pisarza zachodniemieckiego Heinricha Boella pod tytułem „Stracona cześć Katarzyny Blum“. Powieść laureata Nagrody Nobla jest dosadną satyrą na stosunki polityczne w republice bawarskiej, a zwłaszcza na prasę brukową, wyróżniająca się reakcyjnością i pogonią za tanią sensacją. Przedmiotem ataku Boella jest mająca milionowy nakład „Bild-Zeitung“, należąca do koncernu Axela Springera.

We wstępie do powieści czytamy: „Jeżeli przy przedstawieniu pewnych praktyk dziennikarskich zarysowały się podobieństwa do praktyk „Bild-Zeitung“, podobieństwa te były niezamierzone i nieprzypadkowe, bo nieuchronne“.

W Ameryce zmarł w tych dniach Aleksander Janta-Połczyński, znany przed wojną reportażysta i poeta. Urodził się w Poznaniu. Miał lat 66. W latach międzywojennych współpracował m. in. z „Wiadomościami Literackimi“. Po wojnie zamieszkał w Stanach Zjednoczonych.

W roku 1940 był korespondentem wojennym na froncie zachodnim. Dostał się do niewoli hitlerowskiej, ale udając Francuza zdołał zorganizować ucieczkę do Francji. Opisał swe przygody wojenne w książce „Kłamałem aby żyć“.

XYZ

Manu udejęs ze klas' 20-
Zuminy napisal.

...pracował na scenie
wejdzie najprawdopodobniej na
ekrany jego najnowszy, obecnie
zrealizowany film „Ziemia obie-
cana“, według powieści Włady-
sława Reymonta. (d)

Nie za długo?...

Często ostatnio jesteśmy świadkami zamówień czynionych przez światowej sławy instytucje u polskich kompozytorów. Stąd też — co ma swoją wymowę, świadcząca o pozycji współczesnej muzyki w naszym kraju — prawykonania światowe odbywają się w różnych krajach. Zanim zatem usłyszymy na naszych estradach krajowych wykonanie któregoś z takich dzieł twórcy rodzimego — już mamy ocenę wartości dokonana przez zagranicznych krytyków.

Szkoda tylko, że tak często musimy czekać na możliwość skonfrontowania tych opinii z dziełem wykonanym w Polsce. Przykład? Proszę bardzo, jeden z braku miejsca: „Elegea“ Tadeusza Bairda, skomponowana jeszcze w ub. roku i wykonana po raz pierwszy w Kanadzie (zamówiona przez tamtejszą instytucję muzyczną) musi czekać równy rok, zanim pokaże się dopiero w tym roku na estradzie „Warszawskiej Jesieni“.

Nie jest to zresztą przypadek odosobniony. (S)

Inny Jontek

Już niedługo wrócą artyści polscy, którzy brali udział w realizacji i wykonaniu głównych partii opery „Halka“ Stanisława Moniuszki w Meksyku. Warto przypomnieć, że coraz częściej dzieła tego kompozytora goszczą na drugiej półkuli. Nie tak dawno przecież ta sama opera przed dłuższym czasem była pozycją repertuaru stałego teatru muzycznego w Hawanie na Kubie.

W Meksyku jednak okazało się, że jak na tamtejszy temperament i ocenę męskości, nasz Jontek okazał się za mdły w librecie Wolskiego. Bo cóż to za mężczyzna, który nie umie sprawy załatwić twardo: dlatego też meksykański Jontek najpierw zabija Janusza, a później sam ginie wraz z Halką.

Można i tak... (S)

dobne
im tak.

211

TOWARZYSTWO OPIEKI
NAD ZWIERZĘTAMI w P. R. L.
Oddział wojewódzki w Toruniu
ul. Strumykowa 4 I p.
87-100 Toruń

TOWARZYSTWO OPIEKI
NAD ZWIERZĘTAMI w P.R.L.
Oddział w TORUNIU

Toruń, dnia 5^{ty}... 1977r.

L. dz. 230 / 77

ZAWIADOMIENIE

Na podstawie uchwały Zarządu Głównego Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami z dnia 19 lutego 1976 r. zwołuje się Walne Zgromadzenie Członków/Towarzystwa zamieszkałych na terenie województwa toruńskiego w związku z utworzeniem Oddziału Wojewódzkiego w Toruniu. Zgromadzenie odbędzie się w Bali Klubu "Amalowiec" w Toruniu ul. Główna w dniu 27 II 1977 o godz. 15⁰⁰ w pierwszym terminie, a o godz. 15³⁰ w drugim terminie bez względu na ilość przybyłych członków.

Porządek dzienny:

1. Otwarcie Walnego Zgromadzenia
2. Porozumienie Przewodniczącego, zastępcy i protokolantów Walnego Zgromadzenia
3. Wybór Komisji Mandatowej i Komisji Wnieiskowej
4. Informacje z dotychczasowego 2-letniego okresu działalności i wnioski dotyczące dalszej działalności
 - a/ Oddziału w Toruniu
 - b/ Oddziału w Grudziądzu
5. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej Oddziału w Toruniu
6. Prezentacja kandydatów do władz Oddziału województwa toruńskiego
 - a/ członków Zarządu
 - b/ członków Komisji Rewizyjnej
 - c/ członków Sądu Koleżeńkiego
 - oraz
 - d/ Delegatów Oddziału województwa toruńskiego na Walne Zgromadzenie Delegatów Towarzystwa
7. Wybór władz Oddziału i Delegatów
8. Wykazanie wniosków przez uczestników Walnego Zgromadzenia i podjęcie uchwał
9. Ogłoszenie wyników głosowania
10. Rozkazy Walnego Zgromadzenia

Uwagi: Uczestnicy Walnego Zgromadzenia powinni przed zebraniem wpisać się na listy obecności na podstawie otrzymanego powiadomienia, bądź okazanej legitymacji członkowskiej TOW. Na tej podstawie otrzymują karty mandatowe do głosowania, którą następnie wnoszą przy głosowaniu.

SEKRETARZ

Wojciech
Toruń Strumykowa

V - PREZES
Oddziału Wojewódzkiego
w Toruniu

Andrzej Szewc
Andrzej Szewc

§ 16.

W przypadku zainwestowania kosztów przez UJK lub zbycia całości praw koszty nieumorzone ulegają przeliczeniu tak następuje: aktualnie z daty wyceny urzędowej lub w braku takiego średni koszt budowy 1 m² powierzchni budynku mieszkalnego pomnożony o 60 % zostaje pomnożony przez powierzchnię (pom. garażu). Obliczona w ten sposób wartość ulega zmniejszeniu procentowo zależnie od okresu umorzenia.

§ 17.

Koszty niniejszej umowy w szczególności podatek od nabycia nieruchomości obciążają strony po połowie, przy czym UJK zwolni się od obowiązku przypadającego na niego części podatku.

§ 18.

Do rozpatrywania sporów wynikłych na tle wykonania niniejszej umowy właściwy jest Sąd Powiatowy w Baranowie.

§ 19.

Umowę sporządzono w 3 jednobrzniących egzemplarzach.

236
Toruń, dnia 9 lipca 1961r

Do

Wszystkich Pracowników
Uniwersytetu Mikołaja Kopernika
w T o r u n i u

Zawiadamiamy, że w dniach 17, 19 i 20 lipca należy się zgłosić do Miejskiej Przychodni Obwodowej w Toruniu, przy ul. Uniwersyteckiej 17, celem przymusowego dokonania zdjęć makrobrazkowych płuc.

Dyrektor Administracyjny

/mgr St. Staniszewski/

B e s z c i e n i e

zużytych materiałów w IV kwartale 1964 r.

Rozdział	§	poz.	Nazwa pozycji	Wartość zużytych materia- łów	Uwagi
1	2	3	4	5	6
40	1	b	Deputaty i umundurowanie		
			Wydatki admin.gospod.		
	8	a	Materiały kancelaryjne		
		d	Utrzymanie pomieszczeń /opak, utrzymanie czys- tości, dekoracje/		
		e	Bieżący remont inwen- tarza i pomieszczeń		
		f	wydatki transportowe		
		f	paliwo i smary		
		g	inne		
	8a	-	Bieżący remont pomieszczeń		
	10	-	Specjalne wydatki szkolne		
41			Jak wyżej		
54	9		Prace naukowo-badawcze		

Egzamin z logiki dla studentów II roku polonistyki
8 lutego 1957.

- 1) Co znaczy termin "doświadczenie"?
- 2) Jakie są składniki logiczne wyrażenia "jeżeli jutro spotkamy się na wykładzie, przyniosę ci książkę" i jaki związek je łączy?
- 3) Zaprzeczyć zdanie "jutro lub pojutrze pojedę do Poznania" - jakie tu stosuje się prawo?
- 4) Odczytać w zwykłej mowie i objaśnić ~~prawa~~ twierdzenia $CCpqCNqNp$
- 5) Przedstawić zdanie "każde S jest P" przez pozostałe zdania kwadratu logicznego
- 6) Jak odwraca się zdanie "każdy Polak jest europejczykiem"?
- 7) Co wynika z przesłanek Mickiewicz był poetą
Mickiewicz urodził się w
Nowogrodku
jakie to rozumowanie.
- 8) Jak rozumie się prawa naukowe?

~~Exhib~~ 7 - bdb
5 ~~nd~~ db
3 dst.

Mickiewicz był poetą

Alternatywny sposób na pisanie zdań.

Prawo nauki. To twierdzenie, które jest prawdziwe.

Wszystkie prawa są prawdziwe i prawdziwe.

Jedną z przyczyn - doprecyzowanie obywateli.

- 1/ Co znaczy "każde S jest P", "wszelkie S jest P", "wszystkie S są P", "S jest P" ?
- 2/ Jakie stosunki między terminami S, P, stwierdzają zdania a, e, i, o?
- 3/ Przekształcić zdania a, e, i, o przez obwersję.
- 4/ Przedstawić zdania a, e, i, o w interpretacji subsuncyjnej, implikacyjnej, egzystencjalnej.
- 5/ Jaka treść zawiera zdanie, którego podmiotem jest termin jednostkowy?
- 6/ Przedstawić stosunki opozycji między zdaniami kategorycznymi.
- 7/ Wyznaczyć stosunki opozycji dla zdania jednostkowego "to S jest P".
- 8/ Zdania modalne i związki między nimi.
- 9/ Jak odwracają się zdania kategoryczne?
- 10/ Co to jest sylogizm kategoryczny?
- 11/ Jaka konkluzja wynika według prawideł sylogizmu z danych przesłanek?
- 12/ Przedstawić dany sylogizm graficznie.
- 13/ Rozwinąć dany entymemat na pełnsylogizm.

- 14/ Podział rozumowań na dedukcyjne i redukcyjne, odkrywcze i uzasadniające, progresywne i regresywne.
- 15/ Scharakteryzować wnioskowanie¹ dowodzenie, wyjaśnianie, sprawdzanie.
- 16/ Błędy rozumowania.
- 17/ Zasady dysputy.
- 18/ Dowody progresywne i regresywne, dowody fałszywości.
- 19/ Wyjaśnianie przez prawo i wyjaśnianie przez hipotezę.
- 20/ Kauzalizm, funkcjonalizm, kondycjonalizm.
- 21/ Indukcja prosta i jej zastosowania.
- 22/ Indukcja eliminacyjna i jej odmiany.
- 23/ Sprawdzanie pozytywne i negatywne.
- 24/ Prawa indukcyjne i prawa statystyczne.
- 25/ Metody wyjaśniania przez hipotezy i sprawdzanie hipotez.
- 26/ Rozumowanie przez analogię i jego zastosowania.
- 27/ Co to jest teoria naukowa, jaka jest jej budowa i jakim warunkom winna czynić zadość.

- 1/ Zdanie "tylko poetów wieńczono wawrzynem" wypowiedzieć w postaci kategoriycznej, następnie zaś a/ poddać obwersji, b/ odwrócić.
Každy uwieńczony wawrzynem był poeta
a/ Żaden uwieńczony wawrzynem nie był nie poeta
b/ Żaden nie poeta nie był uwieńczony waw.
- 2/ Co można wywnioskować ~~wskazując na~~ z opozycji na podstawie zdania "nie ma niedobrych ludzi"
Každy człowiek jest dobry - prawda
Żaden człowiek nie j.d. - fałsz
Niekt. ludzie są d. - prawda
" " " nie są d. - fałsz
- 3/ Co wynika z przesłanek
Mickiewicz był poeta
Mickiewicz pochodził z Nowogródka
pewien czł. pochodz. z Nowogr. był p.
- 4/ Jakie podobieństwa i różnice zachodzą między wnioskowaniem i wyjaśnianiem
wnioskowanie - dedukc., odkrywcze, progres.
wyjaśnianie - redukc., odkrywcze, regres.
- 5/ Z jakich elementów składa się indukcja eliminacyjna?
Z alternatywy uogólnień otrzymanych przez indukcję prostą i sylogizmów destrukcyjnych, eliminujących niektóre człony tej alternatywy.
- 6/ Do czego służy rozumowanie przez analogię?
Weryfikacja hipotez i sprawdzania zdań obserwacyjnych.
- 7/ Jakie postulaty wyraża zasada "entia non sunt multiplicanda praeter necessitatem"?
Postulaty prostoty i ogólności odnośnie do teorii naukowych.

219

Egzamin z logiki dla II roku chemii, 29 maja 1957.

- 1) Czym różnią się wyobrażenia od pojęć?
- 2) Co to jest implikacja i jaka jest jej matryca?
- 3) Podać i objaśnić przykład stosunku zwrotnego, symetrycznego i przechodn.
- 4) Jakie własności mają stosunki szeregujące?
- 5) Jak neguje się koniunkcja?
- 6) Jakie konkluzje wynikają w kwadracie logicznym z przesłanki: Nieprawda, że niektóre S są P?
- 7) Jakie rozumowanie zawiera się w zdaniu: Niektóre ptaki nie latają, np. strusie?
- 8) Jakie są odmiany indukcji eliminacyjnej i w jakich przypadkach się je stosuje?

(Odpowiedzi po egzaminie, wyniki na tabl. ogłoszeń - egzaminy ustne od 12 czerwca)

3 - dostatecznie
5 - dobrze
7 bardzo dobrze

Fizyka - astronomia. Egzamin 8.VI. 1954.

- 1) Czy różnią się wyobrażenia od pojęć?
 - 2) Objasnić różnicę między językiem pierwszego i drugiego stopnia.
 - 3) Co to jest implikacja i jaka jest jej matryca?
 - 4) Przedstawić zdanie kategoryczne ogólne twierdzące w interpretacji subsumcyjnej, implikacyjnej, egzystencjalnej - w której interpretacji jest ono zdaniem mocnym, w której słabym?
 - 4) Jak neguje się koniunkcję?
 - 6) Jakie konkluzje wynikają w kwadracie logicznym z przesłanki: Nieprawda, że niektóre S są P?
 - 7) Jakie rozumowanie zawiera się w zdaniu: Niektóre metale są cięższe od wody np. potas?
 - 8) Co to są prawa naukowe i jak się je rozumie?
(3 - dostatecznie, 5 dobrze, 7 bardzo dobrze)
- Odpowiedzi po egzaminie, wyniki na tablicy.

PRINTED MATTER

252

POSTAGE PAID
2 OXFORD
137

310799
312 412 1201 0344 A
PROF DR TADEUSZ CZEZOWSKI
UL WARSZAWSKA 20 H 1
PL-80-100 TORUN
POLAND

CARFAX PUBLISHING COMPANY
P.O. Box 25, Abingdon, Oxfordshire OX14 3UE, United Kingdom
85 Ash Street, Hopkinton, Massachusetts 01748, USA

Send for an inspection copy

JOURNAL OF

Applied

Philosophy

Journal of the Society for Applied Philosophy

Volume 5, 1988

The *Journal of Applied Philosophy* aims to provide a focus for philosophical research with a direct bearing on areas of practical concern which are capable of being illuminated by the critical analytic approach characteristic of philosophy, and by direct consideration of questions of value. These areas include law, politics, economics, science-policy, medicine and education, but are not confined to these. The journal, published under the auspices of the Society for Applied Philosophy, aims to foster and promote philosophical work which is intended to make a constructive contribution to problems in these areas and to the identification, justification and discussion of values capable of transcending narrow or local interests.

CONTRIBUTIONS

Please send three copies of your manuscript, 3000–6000 words, to Brenda Almond & Anthony O’Hear, Social Values Research Centre, University of Hull, Hull HU6 7RX, UK. *From USA* please submit to: Professor Bernard S. Baumrin, The Graduate School, City University of New York, Bedford Park, Boulevard West, Bronx, NY 10468, USA; *from Australia*: Keith Campbell, Department of Traditional & Modern Philosophy, University of Sydney, NSW 2006, Australia.

SUBSCRIPTIONS

The journal is published twice a year, in March and October. These two issues constitute one volume. An annual index and title page is bound in the October issue. 1988 – Volume 5. ISSN 0264-3758. Subscription rate: one year (one volume) US\$114.00, post free. Individuals receiving the journal at a private address for their own use may subscribe at a 50% discount (i.e. US\$57.00) under the terms of the Personal Subscription Plan – please complete the relevant part of the order form below.

Volume 5 Number 1 1988

- Brenda Almond**/Human Bonds
- Joseph Agassi**/The Future of Big Science
- Beverley Shaw**/Poverty: absolute or relative?
- Timo Airaksinen**/Original Populations and Environmental Rights
- Nigel L. G. Eastman & R. A. Hope**/The Ethics of Enforced Medical Treatment: the balance model
- David Greaves**/Sudden Infant Deaths: models of health and illness
- Edmund Wall**/Intention and Coercion

DISCUSSION ARTICLES

- J. Martin Stafford**/Love and Lust Revised: intentionality, homosexuality and moral education
- Donald Hill**/On Reasoning Morally about the Environment
- Celia Wolf-Devine** An Inequity in Affirmative Action
- David Conway**/Is Failing to Save Lives as Bad as Killing?

Other articles of interest include:

- R. M. Hare**/Moral Reasoning about the Environment [4.1]
- Tibor R. Machan**/The Virtue of Freedom in Capitalism [3.1]
- Joseph Agassi**/The Politics of Science [3.1]
- Haig Khatchadourian**/Terrorism and Morality [5.2]
- Kai Nielsen**/Global Justice, Capitalism and the Third World [1.2]
- Martin Hollis & David Howe**/Moral Risks in Social Work [4.2]
- Douglas P. Lackey**/Extraordinary Evil or Common Malevolence? Evaluating the Jewish Holocaust [3.2]
- Julian Le Grand**/Equity as an Economic Objective [1.1]
- Dharma Kumar**/Should One be Free to Choose the Sex of One’s Child? [2.2]
- Edgar Page**/Donation, Surrogacy and Adoption [2.2]

ORDER FORM

Please enter our subscription to *Journal of Applied Philosophy*

We enclose US\$

Please enter my subscription under the terms of the Personal Subscription Plan (please be sure to give your private address)

I enclose US\$

Please charge Access American Express Eurocard MasterCard Visa No.

Please send an inspection copy

Name

Address

Signature Date

Carfax Publishing Company/85 Ash Street/Hopkinton/Massachusetts 01748/USA

Send for an Inspection Copy today

COGITO

Volume 3/1989

Articles to be published in 1989
include

Interviews with Professor Sir Peter Strawson,
Professor Hilary Putnam and
Dr Anthony Kenny

Consciousness and Functionalism

Deep Ecology

Terrorism: war or crime?

Multicultural Education

Sex for Sale: the morality of prostitution

The Meaning of Life

Studies of E.H. Bradley and

J.L. Austin

Cogito aims to help those throughout the world who seek an introduction to central philosophical issues in a way that avoids the extremes of obfuscating jargon and elusive vagueness. It pursues what from the earliest times was perceived as one of the main tasks of philosophy, viz, that it should fulfil an educational role by fostering an inquiring temperament, by encouraging sceptical re-examination of accepted ideas and by promoting dialogue. The journal sees its audience as graduates and undergraduates, students in schools, members of extra-mural and evening classes, and the general public.

The journal is the official publication of the *Cogito* Society, at the University of Bristol, who themselves produced the first two volumes (1987–1988). From 1989 (Volume 3) *Cogito* will be published by Carfax Publishing Company under the auspices of the *Cogito* Society. Editorial policy will remain entirely in the hands of the Society; the most significant change will be a near doubling of the amount of material published.

Cogito publishes papers in all areas of philosophy, and welcomes contributions that link philosophy to other areas of study and practice. In addition the journal contains interviews with distinguished philosophers, articles on philosophy in schools and universities, reviews of literature, philosophy news, logical puzzles, and letters. It also offers support to the 'philosophy in schools' movement.

CONTRIBUTIONS

Contributions are welcome: either philosophical papers or feature articles. Please send your manuscript (in two copies, not exceeding 4000 words, though much shorter items are also welcomed) to the Editor-in-Chief, *Cogito*, Department of Philosophy, University of Bristol, 9 Woodland Road, Bristol BS8 1TB, United Kingdom.

EDITORIAL BOARD

Gordon Reddiford (Editor-in-Chief), **Michael Stanford**, **Ian Thomson**, **Simon Whiteside**, **Terry Hyland**, **Jonathan Leigh-Pemberton**, and **Nick Scott-Samuel**.

Articles published in past issues include:

- Interviews with **Michael Dummett**, **Dame Mary Warnock**, **Sir George Porter**, and **Willard van Orman Quine**.
- Brian Davies**/Proving God's Existence (series)
- A. C. Grayling**/Realism
- John Cottingham**/Descartes on Body/Mind
- Richard Gregory**/Seeing in Action
- Ian Thompson**/The Nature of Substance
- Gordon Reddiford**/Philosophy of Education Today
- Terrell Carver**/Ideology
- Trevor Eaton**/Teaching Philosophy at 'A' Level
- Simon Blackburn**/What is Truth?
- Dorothy Emmet**/Morality and the Politician
- Kim Davis**, **Jonathan Leigh-Pemberton** & **Simon Whiteside**/Modern Philosophy in France: A Discussion with Pierre Jacob & Pascal Engel
- Martin Coles**/Critical Children: philosophy for the young
- A. J. Dardis**/The Abortion Debate

The journal is published three times a year, in February, June and October. The three issues constitute one volume. An annual title-page and index appears in the October issue. 1989—Volume 3. ISSN 0950–8864.

SUBSCRIPTIONS

Subscription rate: one year (one volume) US\$46.00, post free. Individuals receiving the journal at a private address for their own use may subscribe at a 50% discount (i.e. US\$23.00) under the terms of the Personal Subscription Plan. Please complete the relevant part of the order form below and send it to Carfax Publishing Company, 85 Ash Street, Hopkinton, Massachusetts 01748, USA.

ORDER FORM

Please enter our subscription to *Cogito*

We enclose US\$

Please enter my subscription under the terms of the Personal Subscription Plan (please be sure to give your private address)

I enclose US\$

Please charge Access American Express Eurocard Master Card Visa

No.

Please send an inspection copy of the first Carfax issue (Volume 3, Number 1, February 1989)

Name

Address

.....

.....

Signature

Date

Carfax Publishing Company/85 Ash Street/Hopkinton/Massachusetts 01748/USA

Journal of Philosophy of Education

The Journal of the Philosophy of Education Society of Great Britain

Volume 22 Number 1 1988

carfax
publishing
company

This journal aims to publish articles which contribute to the development of philosophy of education both as a major discipline of educational theory and as a distinctive area within philosophy itself.

It is not intended that the articles in the journal should be representative of only one point of view or 'school'. Readers will find articles representing any of a wide variety of philosophical traditions including positivist, analytical, marxist and phenomenological. All the articles have a close bearing on education but may vary from an examination of some fundamental philosophical issue, in its connection with education, to a detailed critical engagement with some current educational practice or policy from a philosophical point of view.

The journal is published under the auspices of the Philosophy of Education Society of Great Britain.

EDITORIAL BOARD

R. K. Elliott (*Editor*), Emeritus Reader in Education, University of London

D. E. Cooper, Professor of Philosophy, University of Durham

R. F. Dearden, Professor of Education, University of Birmingham

P. H. Hirst, Professor of Education, University of Cambridge Department of Education

D. J. O'Connor, Emeritus Professor of Philosophy, University of Exeter

R. S. Peters, Emeritus Professor of Philosophy of Education, University of London Institute of Education

The journal is published twice a year, in July and December. These two issues constitute one volume. An annual index and title page appears in the December issue.
1988—Volume 22. ISSN 0309-8249

Volume 22 Number 1 1988

R. S. Downie/Health Promotion and Health Education

Anthony O'Hear/Academic Freedom and the University

Patrick D. Walsh/Open and Loaded Uses of 'Education'—and Objectivism

Christopher Winch/Ability, Intelligence and Practical Education

Andrew Davis/Ability and Learning

Jim Mackenzie/Authority

Patricia White/Educating Courageous Citizens

Charles Clark/Child-centred Education and the 'Growth' Metaphysic

Peter Gardner/Religious Upbringing and the Liberal Ideal of Religious Autonomy

Jim Mackenzie/Because R. T. Allen Says So

R. T. Allen/I'll Say it Again: rejoinder to Jim Mackenzie

REVIEW ARTICLES

Graham Haydon/Dogmatic Liberalism

Charles Bailey/Lifelong Education and Liberal Education

D. J. O'Connor, Andrew Davies & Beverley Shaw/Book Reviews

SUBSCRIPTIONS

Subscription rate: one year (one volume) US\$160.00, post free. Individuals receiving the journal at a private address for their own use may subscribe at a 50% discount (i.e. US\$80.00) under the terms of the Personal Subscription Plan. Please complete the relevant part of the order form below and send it to Carfax Publishing Company, 85 Ash Street, Hopkinton, Massachusetts 01748, USA.

ORDER FORM

Please enter our subscription to *Journal of Philosophy of Education*

We enclose US\$

Please enter my subscription under the terms of the Personal Subscription Plan
(please be sure to give your private address)

I enclose US\$

Please charge Access American Express Eurocard MasterCard Visa

No.

Please send an inspection copy

Name

Address

Signature Date

Carfax Publishing Company/85 Ash Street/Hopkinton/Massachusetts 01748/USA

Send for an Inspection Copy today

PHILOSOPHICAL • PSYCHOLOGY •

VOLUME 1 NUMBER 1 1988

carfax
publishing
company

Philosophical Psychology is a new international journal launched to develop and strengthen the links between philosophy and psychology in both pure and applied settings by publishing original, independently refereed contributions to this growing field of study and research. It will be published three times a year from March 1988 (Volume 1, Number 1).

The editorial board is especially keen to encourage publication of articles which deal with the application of philosophical psychology to the cognitive and brain sciences, and to areas of applied psychology, with particular emphasis on articles concerned with research into discourse analysis, connectionism and knowledge systems which originate in the expanding common ground between logic as a philosophical area and information processing as a psychological area.

The journal will also publish theoretical articles concerned with the nature and history of psychology, the philosophy of science as applied to psychology, and explorations of the underlying issues – theoretical and ethical – in educational, clinical, occupational and health psychology.

As well as psychologists and philosophers the journal's readers and contributors will include neuroscientists, linguists, computer scientists, biologists, and sociologists – reporting experimental, theoretical and clinical work which has significance for philosophical psychology.

CONTRIBUTIONS

Contributions to this new journal are welcome. Please send three copies of your manuscript (preferably in the styles of either the British or American Psychological Societies, and not exceeding 10,000 words) to the Editor:

John Rust, Department of Psychology, University of London Institute of Education, 25 Woburn Square, London WC1H 0AA, United Kingdom. All submissions will be independently refereed.

Philosophical Psychology will be published three times a year, in March, June and October. These three issues will constitute one volume. The first issue will appear in March 1988. An annual index and title-page will be bound in the October issue. 1988 – Volume 1. ISSN 0951-5089.

VOLUME 1, NUMBER 1, March 1988

Connectionism and Rules and Representation Systems: are they compatible? WILLIAM BECHTEL

Cutting Cakes: a study of psychologists' social categorizations. JONATHAN POTTER

Five Kinds of Self Knowledge. ULRIC NEISSER

Teleological Explanations and their Relation to Causal Explanation in Psychology. ELIZABETH VALENTINE

How to be Realistic about Folk Psychology. GEORGE GRAHAM & TERENCE HORGAN

Rhetorical and Historical Aspects of Attitudes: the case of the British monarchy. MICHAEL BILLIG

Wittgenstein and Artificial Intelligence. ROM HARRÉ

Psychometrics and Sociobiology: do they really need each other? JOHN RUST

Obstacles to the Integration of Competing Theories in Psychology. MICHAEL WERTHEIMER

EDITORIAL BOARD

William Bechtel, Halla Beloff, Robert Farr, Susan Golombok, George Graham, Terry Horgan, Patricia Kitcher, George Lakoff, Sandy Lovie, Robert McCauley, Miller Mair, George Mandler, Peter Mittler, Ulric Neisser, Anthony O'Hear, John Rust (Editor), Joan Safran, Martin Seligman, Robert Sternberg, Elizabeth Valentine, Robert Van Gulick, Fraser Watts, Michael Wertheimer, Kathleen Wilkes

SUBSCRIPTIONS

Subscription rate: one year (one volume) US\$96.00, post free. Individuals receiving the journal at a private address for their own use may subscribe at a 50% discount (i.e. US\$48.00) under the terms of the Personal Subscription Plan. Please complete the relevant part of the order form below and send it to Carfax Publishing Company, 85 Ash Street, Hopkinton, Massachusetts 01748, USA.

ORDER FORM

Please enter our subscription to *Philosophical Psychology*

We enclose US\$

Please enter my subscription under the terms of the Personal Subscription Plan (please be sure to give your private address)

I enclose US\$ Please charge MasterCard Eurocard

Access American Express Visa No.

Please send an inspection copy of the first issue of *Philosophical Psychology* (Volume 1, Number 1, March 1988)

Name

Address

Signature Date

Carfax Publishing Company/85 Ash Street/Hopkinton/Massachusetts 01748/USA

657

**PREZYDJUM RADY NACZELNEJ
TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ
MŁODZIEŻY AKADEMICKIEJ
w Warszawie**

Imię i nazwisko wypełniającego ankietę:

stanowisko: adres:

UWA GA: Odpowiedzi na pytania winne być w miarę możliwości zwięzłe, jednakże pożądanem jest dokładne uzasadnienie i rozwinięcie ewent. uwag. O ile odpowiedź nie mieści się w odpowiedniej rubryce — należy umieścić ją na ostatniej stronie ankiety, z powołaniem się na odnośny punkt ankiety.

ANKIETA

w sprawie pomocy dla młodzieży akademickiej

- I. Czy potrzebna jest organizacja centralizująca zagadnienia pomocy młodzieży akademickiej, koordynująca poczynania na rzecz młodzieży instytucji państwowych, samorządowych i społecznych, opracowującą planową akcję pomocy i nadzorującą całość kształt tej pomocy?
- II. Czy instytucja o powyższym charakterze, mająca na celu pomoc dla kadr przyszłej inteligencji powinna nosić charakter instytucji wyższej użyteczności, a jako taka być otoczoną opieką władz państwowych, oraz korzystać z przywilejów stąd wynikających?
- III. Czy w związku z istnieniem szeregu wspólnych warunków dla słuchaczy różnych uczelni w danym środowisku, koniecznym jest istnienie Komitetów środowiskowych (Warszawa, Lwów, Kraków, etc.), mających za zadanie ujednostajnienie form pomocy dla całego środowiska i koordynujących działalność pomocy różnych uczelni, oraz rozdzielających fundusze na pomoc między wszystkie uczelnie według rzeczywistych potrzeb?
- IV. Czy słusznym jest, aby unikając zbiurokratyzowania pomocy, utworzone zostały przy wszystkich uczelniach Oddziały Uczelniane, mające za zadanie pomoc młodzieży danej

uczelni i koordynujące poczynania przez udział przewodniczących we wspólnym Komitecie środowiskowym?

V. Czy Towarzystwo Przyjaciół Młodzieży Akademickiej wraz z jego Komitetami Wojewódzkimi i Oddziałami Uczelnianymi spełnia zadania wyżej wymienione, a jeśli nie, to z jakich powodów, i jakie są sposoby usunięcia tych powodów?

VI. Czy słusznym jest zapewnienie stałego dopływu sum na pomoc młodzieży od społeczeństwa drogą utworzenia Kół Lokalnych, w tym przede wszystkim Kół przy uczelniach, gromadzących osoby związane z młodzieżą danej uczelni (profesorowie, byli wychowankowie) lub zainteresowane rozwojem uczelni (zrzeszenia społeczno-zawodowe)?

VII. Jakie zadania należy powierzyć Kołom Uczelnianym (gromadzenie funduszy ze składek, imprez, darowizn, etc.) i czy słusznym jest, aby zebrane przez Koła Uczelniane fundusze szły na pomoc młodzieży danej uczelni?

VIII. Czy słuszną jest zasada, aby dążyć do obniżenia i zmniejszenia kosztów utrzymania dla ogółu młodzieży drogą prowadzenia własnych jednostek gospodarczych (kuchnie akademickie, domy akademickie, sklepy, fryzjernie i t. d.), nieobliczonych na zysk i ko-

rzystających z przywilejów, jak: zwolnienie od podatków, niepłacenie komornego i t.d., a dla niezamożnej młodzieży udzielanie ponadto specjalnych świadczeń (bony obiadowe, stypendja mieszkaniowe, zapomogi lecznicze etc.)?

IX. Jakie zasady winne być przyjęte przy prowadzeniu domów, kuchni akademickich etc.; czy budżet tych jednostek gospodarczych winien być samowystarczalny, czy dopuszczalne są zyski, względnie niedobory?

X. Czy słusznym jest, aby pomoc udzielana z tytułu niezamożności słuchaczy była ściśle rejestrowana i czy spełni to zadanie wprowadzenie legitymacji, wydawanych przez uczelnie wraz z dowodami akademickimi, w których to legitymacjach odnotowywana będzie pomoc udzielana?

XI. Jakie są uprawnienia do otrzymania pomocy przez młodzież akademicką (czy każdy słuchacz wyższej uczelni, zarówno państwowej jak prywatnej, bez względu na narodowość i przynależność państwową, czy jedynie słuchacze niezalegający z opłatami czesnego? Czy mają te uprawnienia absolwenci przed uzyskaniem dyplomu, względnie abiturjenci w ciągu pierwszego roku po ukończeniu studjów?)

XII. Jakie winny obowiązywać warunki przy udzielaniu pomocy i czy potrzebna jest kwalifikacja materialna, kwalifikacja naukowa (postępy w studjach), kwalifikacje moralne, stosowanie się do zarządzeń władz akademickich i przestrzeganie ściśle przepisów korzystania z pomocy?

267

I. Nazwa, siedziba, cel, środki Towarzystwa.

Art.1. Nazwa Towarzystwa brzmi: "Towarzystwo Pomocy Kulturalnej dla Prowincji". Towarzystwo jest osobą prawną, siedzibą jego jest miasto Wilno. Działalność Towarzystwa rozciąga się na cztery województwa: Wileński, Nowogródzkie, Poleskie i Białostockie.

Art.2. Zadaniem Towarzystwa jest zachęcanie osób zamieszkałych poza Wilnem w wymienionych czterech województwach do twórczej pracy na polu nauki, literatury i sztuki, pomoc dla pracujących poza Wilnem twórczo na wymienionych polach i dla organizacji mających na celu taką twórczą pracę, wreszcie troska o zaspokojenie potrzeb kulturalnych wyższych odbiorców nauki i sztuki poza Wilnem.

Art.3. Środkami do realizacji tych celów będą:
/jak w referacie p.Lorentza/
oraz inne środki, wiodące do celów określonych w art.2.

Art.4. Majątek Towarzystwa składa się z funduszu obrotowego i z funduszy o specjalnym znaczeniu.

Fundusz obrotowy tworzą: 1/ składki członków, 2/ dochody z przedsięwzięć i publikacji własnych, 3/ dary i subwencje, 4/ dochody z zapisów i funduszy specjalnych.

Fundusze specjalne mogą powstać albo z zapisów na rzecz Towarzystwa, albo na mocy uchwały Walnego Zgromadzenia.

Art.5. Zarząd Towarzystwa prowadzi rachunkowość podług przepisów prawnych i zwyczajów. Rok kalendarzowy Towarzystwa zgodny jest z rokiem budżetowym państwowym.

II. Skład Towarzystwa.

Art.6. Towarzystwo składa się z członków: 1/ honorowych, 2/ czynnych, 3/ zwyczajnych i 4/ wspierających.

Członkiem honorowym może zostać ten, kto na polu realizacji celów Towarzystwa położył znaczne zasługi. Członkiem czynnym może zostać osoba czynna twórczo na polu nauki, literatury i sztuki oraz przyjmująca na siebie obowiązek czynnej pracy dla celów Towarzystwa. Członkiem zwyczajnym zostać może każda osoba fizyczna lub prawna, będąca obywatelem polskim, wzgl. zarejestrowana w Polsce, która przyjmie na siebie obowiązek wpłacania wkładek członkowskich w wysokości 10 zł. rocznie. Zarząd może obniżyć wkładkę członkowską dla wszystkich członków, dla pewnych kategorii, lub dla pojedynczych osób. Członkiem wspierającym zostać może każda osoba fizyczna lub prawna, uiszczająca wkładkę conajmniej dwa razy wyższą od wkładki członków zwyczajnych, lub jednorazowo 20-krotną kwotę składki członków zwyczajnych.

Art.7. Członków honorowych mianuje bez dyskusji Walne Zgromadzenie na wniosek Rady Kulturalnej. Członków czynnych zaprasza Rada Kulturalna. Członków zwyczajnych i wspierających przyjmuje Zarząd Towarzystwa.

Art.8.. Wszyscy członkowie mają obowiązek popierać cele Towarzystwa, a mają prawo obecności i głosu na Walnym Zgromadzeniu, korzystania ze zbiorów i urządzeń Towarzystwa i otrzymywania bezpłatnego wydawnictw Towarzystwa.

Art.9. Członkiem przestaje być: 1/ kto zgłosi wystąpienie, 2/ członek zwyczajny i w spierający, skreślony przez Zarząd za zaleganie z wkładką roczną, 3/ kogo wykluczy na wniosek Rady Kulturalnej Walne Zgromadzenie za działalność na szkodę Towarzystwa lub, jako skutek dopuszczenia się przezeń czynów hańbiących albo niehonorowych.

III. Delegaci Towarzystwa.

Art.10. W miastach znajdujących się na terytorjum działalności Towarzystwa może Rada Kulturalna zamianować z pośród członków czynnych delegatów Towarzystwa, których zadaniem jest współpraca nad realizacją celów Towarzystwa w określonym mieście.

W razie nominacji większej ilości delegatów na dane miasto, Rada Kulturalna określi zadania specjalne każdemu z nich. W takim razie pojedynczy delegaci mają obowiązek wzajemnego wspierania się przy realizacji celów Towarzystwa.

Delegatami Towarzystwa mogą też zostać w miastach prowincji działające tam towarzystwa kulturalno-naukowe, a to albo pojedynczo albo też łącznie kilka towarzystw.

IV. Walne Zgromadzenie.

Art.11. Walne Zgromadzenie zwołuje Zarząd w drugim lub trzecim miesiącu roku budżetowego.

Art.12. W Walnym Zgromadzeniu biorą udział z głosem stanowczym wszyscy obecni członkowie Towarzystwa.

Art.13. Do ważności uchwał Walnego Zgromadzenia potrzebna jest obecność połowy członków Towarzystwa. W braku kompletu na następnym Walnym Zgromadzeniu wystarcza każda ilość obecnych. Termin tego drugiego Walnego Zgromadzenia może Zarząd oznaczyć równocześnie z ogłoszeniem Walnego Zgromadzenia poraz pierwszy.

Art.14. W zakres czynności Walnego Zgromadzenia wchodzi:

- a/ zatwierdzanie rocznych sprawozdań Rady Kulturalnej i Zarządu,
- b/ wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej,
- c/ mianowanie członków honorowych,
- d/ zmiana statutu i rozwiązanie Towarzystwa,
- e/ rozporządzanie majątkiem Towarzystwa,
- f/ upoważnienie Zarządu do zaciągania zobowiązań majątkowych,
- g/ załatwianie wniosków dotyczących agend Towarzystwa.

Art.15. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie zwołuje Prezes Zarządu na podstawie uchwały Zarządu lub Rady Kulturalnej, albo na żądanie Komisji Rewizyjnej lub 1/4 części ogółu członków Towarzystwa.

V. Organy Towarzystwa.

Art.16. Na czele Zarządu i Rady Kulturalnej stoją prezes i dwaj wiceprezesi, wybierani przez Walne Zgromadzenie z pośród członków czynnych Towarzystwa.

Art.17. Ponadto w skład Zarządu wchodzi 4 członków, z których dwu Zarząd wyznaczy do funkcji sekretarza /sekretarz i jego zastępca/, a dwu do funkcji skarbnika /skarbnik i jego zastępca/.

Art.18. Prezes lub zastępujący go wiceprezes razem z sekretarzem reprezentują Towarzystwo na zewnątrz, zaciągają w jego imieniu zobowiązania majątkowe i podpisują wszelkie pisma oraz dokumenty.

Art.19. Zarząd kieruje sprawami Towarzystwa, niezastrzeżonymi dla innych organów, wykonuje uchwały Walnego Zgromadzenia i jest przed nim odpowiedzialny.

Art.20. Wszyscy członkowie czynni Towarzystwa wchodzi w skład Rady Kulturalnej, do której należą prace nad realizacją statutowych zadań Towarzystwa. Na czele Rady Kulturalnej stoi Prezydent, złożone z prezesa i wiceprezesów Towarzystwa oraz wybranego przez Radę sekretarza. Rada Kulturalna tworzy do poszczególnych zadań Towarzystwa stałe lub czasowe komisje, złożone z członków czynnych.

Art.21. Komisja Rewizyjna wykonuje z ramienia Walnego Zgromadzenia kontrolę nad majątkiem Towarzystwa i nad sprawnością prac Towarzystwa. W tym celu ma prawo przeglądać każdego czasu księgi rachunkowe oraz stwierdzać stan kasy. Komisja Rewizyjna sprawdza roczne zamknięcia rachunkowe i przedkłada Walnemu Zgromadzeniu wnioski o absolutorjum Zarządowi.

Art.22. Komisja Rewizyjna składa się z trzech członków wybranych przez Walne Zgromadzenie, którzy wybierają ze swego grona przewodniczącego.

VI. Spory.

Art.23. Wszelkie spory, jakieby ze stosunków wewnętrznych Towarzystwa wynikać mogły, rozstrzyga sąd polubowny, wybrany w liczbie trzech osób przez Walne Zgromadzenie. Oficerowie służby czynnej będący członkami Towarzystwa, nie podlegają orzecznictwu sądu polubownego.

VII. Rozwiązanie Towarzystwa.

Art.24. W razie rozwiązania Towarzystwa majątek jego przechodzi na Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Wilnie, o ile Walne Zgromadzenie nie postanowi inaczej.

Kochany Tadek :

Przyjm odt nas obojga najserdeczniejne wy-
 czenia i chinc swietu. Posyłamy
 Ci parę fotografij - naturalnie rento
 jense nie fotora, a rogole Jas trierochi
 ze „nie sig z nich nie dor by sig pnyć”.
 Pod tym wzglodem strasznie gnymani.
 Chato mam elo psania, dwoi swio
 do roboty, sigki Jasion rocytam nio
 cincryc na fortepianie - ra to elotatam
 elitefon. Jas bardzo rajsty, ma na
 rasie rlecoue ystady - na Politechnice
 i na weterynarji - cekaram, cy na abuzę
 na wyscie ptatue. Pomerai robic Ter i swio
 prac, wie inokimy sig mawie, bo ja z
 mozej strony Ter latam. Dylam terar
 r Kolo wyji. Hamstaronie, posatem no-
 potudnim ramie jakis Konberencje itel.
 Terar leg do Kurato jmu, wie serdeczne
 usuni dle wytych od nas

oboje Antk

25.X.

Amów 25/X 1935

Drogi Tatuniu!

Mieszam ci w tym świecie bardzo
zdecyśne wyrażenie wyjątkowego najlepszego
i spełnienia wyjątkowej magicii.
Wyobrażam sobie że Teren Ci to powie
wrażenia i podziwiania - chcielibyśmy
się przytem miłosci. Ciężko się
wiadomościami o Teren - myślę że jest
na tabrej drodze to zupełnie wyjątkowe
miennie; mdo mi że jej się amputacji
metaboliczne na coś starzy. N. uas

Ni nie potiały się z zachwytem. Na
mnie robić wrażenie trochę chłodny
samoświadomości - ale może byłam ~~nie~~
mniejsza tego dnia.

Dziś sta równowagi iść z kiny na
jakaś encyklopedyę iancerę "Słowo-
wej stawy" za 3 rpy. Młotek na si-
wierze odbywa umowa alencensis - od
Wali wiadom namy z Sewilli! Ci-
kawane jak się tam dardada?

« Hance nie piny ko pewno wyobra-
żamie z uaciz. Jan wrorowy
Słowemnie cadupie licha domy
i Teren
Lana

seron jesienny w pedzi, osiadno na
 met z przeniehleniem zimnem i ^{denem}
 w szpitalu mch jak zawro i nie brau
 wruceni. Osiadno murtianam poskda-
 miu amary nocy si duntoweli
 prucin miantorym zaradrenious
 dykacji. Nie ludz Panich konflikt.
 Tow bo z nadury jesien. Ceniwa i
 szdonna to Tadwego zyciu. Teraz
 to yni kpru corur muij Tadwe
 to mow uprowiadajz aduimj penaji
 - prandym corur sardruj filandre.

piju - telefoniczne, a tu same nos
 komujsi b rdu muijcznie, a zadro
 a zime wdawy i tieroty! Ale narazie
 padry przygotue w przyntoi - od pomu-
 ych horochopom jst mama.
 Wujcio jui na 2 yim pigire - przy-
 chodri jnie na jebrenu i konstia
 gospodararu, prupreu wznitkajz miedry
 mui a Manj cyro zasadnicze zoi-
 nie w przyktach, a ja muijz sdu =
 chaj komeniary obutromyeh.
 Pydam na koncercie Hoffmana, nie
 wieotadam zi to icma stawa, przy-

265
Kraconie, 26/X 1936

Wzajemny Panie Dziekanie!

Przepraszam w dniu Gmieniu
nie najlepsze i najwesennie
Tyszenia list i wyprosami
wybkiego powozanie

P. Godkowski

P. S. 1) byn jest wstawy -
2) Prof. Piotrowski jako ^{bezopisowy} przes
Komitji Epsan. U. J. Lunt d. Sni
o przesanie i wykasat fibran brice-
Mistrzowi Ujezdziemu (hoemu Prujie
cickow) niewskazowac nutenie opdat
te przesanie wysklat a probat, albo
ne swoj projekt wysklati teks
(8, 10 i 36 str) lub porownanie
Sawnych, a co nie byc teks opdat
kolekcie wienes postanowiono
nie przyjmowac bez uwaz opdat.

Witwicki

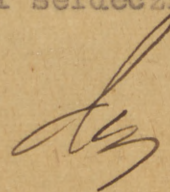
Toruń, dnia 24 września 1959 r.

Kochany Panie Tadeuszu!

Dziękuję za list z 19 września! Nominacja Pańska odwlokła się, ale już jest załatwiona pozytywnie. Mianowicie po długiej zwłoce Ministerstwo zawiadomiło, że mianowanie starszych wykładowców będzie możliwe dopiero po wyjściu rozporządzenia wykonawczego do ustawy, którego dotychczas nie ma. Bez porozumienia z Panem aby nie odwlekać sprawy dalej, ułożyliśmy z Rektorem, że zamiast jemy Pana adiunktem co pod względem poborów odpowiada wynagrodzeniu zastępcy profesora. Tak samo została załatwiona w swoim czasie sprawa z Dr Gronską w Krakowie, zanim nie otrzymała tytułu nadzwyczajnego profesora. Nominacja opiewa na termin od 1 października tak, iż powstaje luka przez wrzesień w ciągłości Pana służby, obawiam się jednak, że na to nie da się nic poradzić.

Prawdopodobnie będę w Warszawie w sobotę 3 października, jak słyszałem bowiem ma być na ten dzieńwołane posiedzenie w Zakładzie Logiki PAN, dobrze by jednak było, gdyby Pan zjawił się tutaj na pierwszego aby przedstawić się Rektorowi i Dziekanowi oraz formalnie objąć obowiązki.

Łączę najlepsze wyrazy i serdeczne pozdrowienia

 24/9 59.

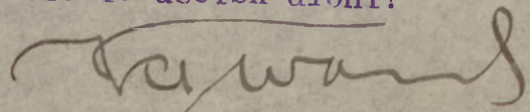
We Lwowie, 26. października, 1933.

267

Mój Kochany !

Na Twe pojutrzejsze imieniny zasyłam Ci najszczerze życzenia - przede wszystkim zaś życzę Ci, aby skończyły się już całkowicie i raz na zawsze troski i zmartwienia, związane ze zdrowiem synka, aby także Twoja Pani cieszyła się jak najlepszym zdrowiem i aby Terenia również nie pozostawiała pod względem zdrowia nic do życzenia. Oczywiście i Tobie życzę jak najmocniejszego zdrowia, tak bardzo Ci potrzebnego przy Twojej pracy, tak silnie Cię absorbującej! A pragnę zarazem, byś jednak bodaj trochę zmniejszyła to pensum roboty, które teraz na Tobie spoczywa. Pamiętaj, że siły swe koniecznie trzeba oszczędzać, póki się je ma. Później to już nie idzie, czego dowodem chociażby ja sam.

Przyjmij od Żony mojej i ode mnie dla Swej Pani i dla siebie najserdeczniejsze wyręczy - nadto ode mnie dla siebie uścisk dłoni!

A handwritten signature in dark ink, appearing to be 'T. Wanda', written in a cursive style.

Wzciogodny Panie Prokuratorze!

Proszę przyjąć. Dziś Sędzią Gmichem

nie reprezentuję i ściśle wraz

z wyrokiem

wyrotkiego powieszenie

P. Gostkowski

akt no. 28 / X 1933r.

Linn, 26/x 73

Kochany Tatuś!

Dziękuję Ci serdecznie za przyjęcie i prze-
 nia. Lepszy poświęcił mi więcej niż mi się spodziewa-
 łem, co jest potwierdzeniem prawdy i zasad religijnych,
 ale przyjęcie i poświęcenie nie powinno być
 mi, to zbyt długo czekać.
 W ramach przyjęcia i obaw o język bra-
 ła i język narodził się i ciekawość i to jest
 prawdziwie skomplikowane.

W końcu z okazji Dnia Jasnego powstał
 dziękuję Ci serdecznie i przyjęcie i prze-
 nia. Wszelkiego najlepszego
 Kochany Tatuś
 Wszystkiego najlepszego
 Sio
 Julia Pirowska

Lwów, Jabłonowskich 4.
19.X.1933.r.

mp. 23/X 33.

Wielce Szanowny Panie Profesorze!

Wczoraj dostałem list, dzisiaj zaś pracę Pana Profesora o zagadnieniu przyczyny. Za jedno i za drugie jak najserdeczniej dziękuję. Ropprawę już trochę przeglądałem, lecz teraz jest okres konferencyjny w szkole, więc zabiorę się do niej dopiero, gdy będę mógł wrócić znowu do mojej pracy. Ponieważ otwiera ona nowe wydawnictwo prac filozoficznych w Polsce, więc składam gratulację Panu Profesorowi z tego powodu i cieszę się, że powstało w dzięki inicjatywie Pana Profesora nowe ognisko naszych wydawnictw filozoficznych. Oby Wileńskie Towarzystwo Filozoficzne miało jak najwięcej funduszków na cele wydawnicze, w pewności wówczas ukaże się w jego wydawnictwach wiele prac cennych i wzbogacających naszą literaturę filozoficzną. Dobry początek jest już zrobiony, to wiele.

Przy tej sposobności przypomniałem sobie, że w szafie u mnie leży od bardzo dawna odbitka pracy mej o Berkeleyu, którą przeznaczyłem dla Pana Profesora; widać panowała wówczas u mnie jakaś pousucha w mej kabzie, więc schowałem odbitkę do szafy na lepsze czasy, a potem zapomniałem o tem. I tak się przeleżała przeszło dwa lata. Dołączam do niej odbitkę z pracy "Psychofizjologiczna teoria poznania", która także już dawno się ukazała. Przepraszam zarazem, że nie przesłałem niegdyś Panu Profesorowi egzemplarza książki mej "Das literarische Kunstwerk". Było to dla mnie jednak niemożliwością. Dostałem wówczas wogóle 10 egzemplarzy, a że to było w czasie pierwszej fazy mej sprawy katedralnej /jeszcze w zimie r. 1930/, więc musiałem porozdawać wiele egzemplarzy profesorom naszego Wy-

działu, żeby się mogli z nią zapoznać, tak, że jeszcze musiałem cały szereg egzemplarzy zakupić i w rezultacie nie mogłem książki ofiarować wielu z moich najbliższych przyjaciół. Jest to jeden z wielu moich "zarobków", które uzyskałem z racji mej niedoszłej katedry.

Jeszcze raz serdecznie dziękuję za łaskawe wysłanie ~~listu~~ listu w mej sprawie do ks. Wiceministra. O ile mogą wnieść z ostatnich nominacyj, interwencja p. Ch. u p. Ministra odniosła mimo wszystko skutek. Sprawę mej katedry poruszył na ostatnim posiedzeniu Rady Wydziału Ajdukiewicz, będzie ona omawiana na następnym posiedzeniu. Jak jeden z profesorów zaznaczył niezbędna jest osobista interwencja u Ministra, gdyż u niego był niegdyś p. Ch. Mówi się o tem, żeby nasz Rektor sprawą się tą zajął. Co z tego będzie, oczywiście nie wiem. Z drugiej strony mam pewne wiadomości, które wskazywałyby na to, że list Pana Profesora odniósł pewien pozytywny skutek, nie wiem jednak, czy wiadomości te są pewne, więc wolę nie ludzić się. W każdym razie jestem Panu Profesorowi serdecznie wdzięczny za okazaną mi życzliwość i przysługę.

Prof. Twardowski mówił mi przed kilku dniami o chorobie Syna Pana Profesora. Mam nadzieję, że stan jego zdrowia uległ poprawie, a w każdym razie życzę, żeby się to stało jak najrychlej.

Łączę wyrazy głębokiego poważania i szacunku

Roman Ingarden

WARSZAWA, BODUENA 6.

27/10 1933

Drogi Panie Tadeuszu.

Przedewszystkiem przesyłam
 drogiemu koleizantowi naj-
 lepsze życzenia na dzień
 Twojej. Właśnie zaś -
 serdecznie podziękowania za
 obie przysłane prace, z których
 precha historia zagadnienia my-
 cyznowości - z natury rzeczy - in-

terezuje mię w szczegóły
sposób. W tych dniach do-
pięro wicem wrażliwy
[bytem w Londynie, gdzie praw-
katem uad estetyka], i pierwsze
rzeczy, do których wziętem
się po przyjeździe: pisanie
Pana księży i przygotowanie
zeszytu (IV-10) Przepisów Fio-
wianek. Serdeczny wianik domi

M. Tatarowski

list 27. X.

Kochany Tadeu!

Przy mi: od nas obojga najserdeczniej-
sze i najczu:ie w:dmie: i:zyczenia dla Ciebie
dla Tosi: i: dla Teresy, Ksia: i: mek
nie darmo obchodzicie uroczysty wiek 18.

Rok tenu bylismy razem i: wzze
bardzo mi to wspominaem Wilno

togi poverljivo ; dolgo ; zredne pogodavi
 2 tone. Na ji dohy, bliski bit chovan
 odporidrii dmiq' - ; to jet poverl
 vi doled mi odporidrievan vce. Ale
 to mi usreknii, kumberdriq' ; vi zverneq'
 dvo'icelipena ; koprov' j'le mi usreknii,
 podolnie usreknii netra. spreia,
 miq' ji usreknii poverdrii. Ty usreknii
 berelr zrednevi do obzi poverdrii

od sedli i od kurnia
 kurnia dno

Wzajemny Panie Profesorze!

Proszę przyjąć w dniu Imienin me najdroższej
ke żacie wyjątkowego obrotu wraz z wyją-

żami

wyjątkowego powołanie

W Sostnowski

do dnia 28/X 1931.

Wamawa 27. X. 31. 246

Kochany Tachio,

Przedstawy Ci wyszy jak pustyj ow-
leonej zyceniu wyszlosy nashpung, a
w urozolunii poicely z eowj, w dnu
imieniu. Mysny ty naruciu jir zko-
masowali i od alwch tygodni w dnu
zuowni ruck. Szrabom Babra dno
pouozta, ale zenu ich zebowi, i wglad
zewustnyj statenie ty od ickeam.

Stasiowi dr. Orbulski Raszgorzeniu za-
kara chobii do ukoty wobe ty ma
kraz nauerzuelny w dnu Rstwa z uin
kwar powlenu s. gimn. a potem bsebu
muelobii dnyg. Guszai teri jir zepny.
guisty do nauki choi barebro wgladnie.

Stana chuponate wglada, i jak zawni caly
dnien jasta ze ukwabani. M. Stachow L. tuaj
jassnoremie bo sprowachili ty do uin na ip.
Ruryocy, jate bridy e na kariek jawotanie.

Teraz od Nicly Stana przyjchata traly
wedukowatam dno posuekciu bridy'owzch w
tygodniu ale mueltam zrahny po 3. rary

w styczniu sąż mi u Stechów to u Felców
a w między czasie u różnych innych znajomych,
Ważniejsi, sąż żurki w Polsce, wznowili się
siochy buelów między innymi i uamy od-
wrocus nroty, już nas podmas i miwz i fi-
nansie zabrymały, a w naszym razie os-
tawity zamarci tempo. Z Mięsiem
robiu już uareantki plany i ktowio
sąż bzebi welpowuchiu pyweta ery na
6.7.8 so gniecia mi wybieruły si na Rany
i Baraniz. Ja bżtem sam o ich ci wraebow
latem i owerkijs szarebow piernoy' stary.

W erwesten owerkijsu f zbecu nż u ues
siochy meta z osary i innymi stary,
owyrui in obzebi si, bez brich'ea, w so-
toż kto wi ery nż mi wybony samowocens
cto Gdanska, Gelpin i Stalowa gcbu obeni
suebi stary, wzkonijs matz robotny i
essui mijs sam aby popadui. Napiss
eo u was szychai sąż nż chowajz Tonia
i Terenia? Suskany was suwchui

Dachy.

Dr. Kramarczyk 21/4.

Op. 294.

297

Hilf

Honourny Panie Professore

Wracam się do Honournego Pana z proś-
bą, której sady nie da nie odmówi
jako członek naszego Oddziału w Niem.
Chodzi mianowicie o to że sekretar, a
jednocześnie członek n. Oddziału p. Foylinga,
najdująca się w wyjątkowo ciężkiej
sytuacji materialnej, ma dzieci w
gimnazjum w Dinslari. Ubiega się
ona o zwolnienie od opłaty za II-
g półrocz. b. roku za syna Jerzego Foylinga
ucznia V-jej klasy. Sprawa ta ma być
rozstrzygnięta w kwaterym 2010-go.
Szyły więc Honourny Pan uchciał
wyc' swoich przemożnych wpływów,
bylibyśmy mu niemiłosiernie wdzięczni.
Preramy z utęszaniem, wieści o wolei.
Przyznacram i tego baba zjadła
Panstwo do Merkowier. Prosimy ja
mijać o Liekowie. V Merk. II będzie
latem Buczynowa. Zaczęły użay powarano
ovar ucetowania wacem dla Pani

Aborynieus

Skroty

- B.S. - Beth-Saida (dom, osiedle rybackie)
J. - Jordan
T.J. - Transjordania (Kraj poł. na wschodnim
wybrzeżu Jordanu)
K.N. - Kefar Nahum (wies Nahuma)
N.T. - Nowy Testament
K. - Kinnereth (jezioro Genezareth?)

Nieopodal poł.zach. brzegu K., w odległości 3 km. od ujścia J. (do K.) znajduje się wioska Tel Hum, którą do walc niepodległościowych zamieszkiwało w nędznych lepiankach ok. 200 Arabów muzułmanów ze szczepu beduińskiego a-Samkije (rybaków), na stopniu przejściowym od koczowniców do osiedlenców. W pobliżu tej wsi, na wąskiej strefie między gorami a jeziorem znajdowało się w okresie drugiej świątyni jerozol. miasto żyd. wspomniane w źródłach żyd. Kefar-Nahum, oraz czczone przez cały świat chrześcij. jako Capernaum).

Kim był ow. Nahum, nie wiemy. Nie posiadamy również dokładnych wiadomości o czasach założenia tego osiedla. Według Olbrighta przypadało na okres hellenistyczny.

Biorąc pod uwagę położenie geogr. oraz warunki topogr. okolicy (pochyłości gór skalistych oraz brak ziem żdatnych do uprawy rolnej) możemy powiedzieć, że pierwotnie miasto nie zostało założone jako osiedle rolnicze.

Z powodu bliskości gór nie posiadało także to miejsce wartości strategicznej i nie nadawało się do wybudowania twierdzy.

Natomiast bogaty jest K.N. w pola(?) rybne, i nie jest wykluczone, że już na samym początku swego istnienia oraz w ciągu wielu pokoleń, zanim stał się miastem, był K.N. wyłącznie wioską rybacką. I istotnie, od dawien dawna było rybołówstwo jednym z głównych źródeł utrzymania jego mieszkańców. Natomiast to co

sprzyjało najwięcej rozwojowi miasta, był bezsprzecznie handel. Albowiem K.N. leżał przy "Via Maris", pradawny trakt handl.-strateg., który przeszedłszy przez dolinę Genezarath, prowadził do K.N., i tu rozgałęził się: jeden w kierunku połn. ku Damaskus, drugi zaś ku T.J. i jej bogatym miastom greckim (t.zn. zorganizowanych na wzór gr. polis). Największe ożywienie ruchu na tej drodze przypada na okres pierwszych lat n.e., po przekształceniu rybackiej wsi B.S., znajdującej się na połn.-wsch brzegu K. we wies hellenistyczną.

Przez K.N. przechodziła droga handlowa z B.S. do miast wybrzeży Morza Śródziemnego. Karawany handl. przyniosły K.N. znaczne dochody, ożywione tętno życia, ale także wpływy obce. Na początku nowej ery stał się K.N. miastem granicznym, gdyż po śmierci Hordosa ustanowiony został J. jako granica między państwami (tetrarchjami) jego synów-spadkobierców Filipa i Hordosa-Antipasa. Tu założona została przez władze Cesarstwa Rzym. stacja (komora) celna, wspom. w N.T., która pobierała cła zarówno od lądowych karawan handl., jako też od pilnie obserwowanej komunikacji wodnej, która posługiwała się portem miasta K.N.

W samym mieście stacjonował rzymski garnizon wojsk. z setnikiem na czele, który z jednej strony stanowił straż gran., z drugiej zaś pomagał pobierać cła i podatki.

Ludność miasta była mieszana, ale większość mieszkańców stanowili Żydzi, którzy pilnie trudnili się rybolostwem i rolnictwem, i tylko niektórzy z posród nich także handlem i rzemiosłem. Wprawdzie raz wspomniany jest K.N. jako "polis", t.zn. miasto autonomiczne, ale nie ulega wątpliwości, że nawet w okresie swego największego rozkwitu nie był czymś więcej niż miastem rzymsk. średniej wielkości.

K.N. nie był osiedlem izolowanym w okolicy. W ostatnich stuleciach przed zburzeniem drugiej świątyni jerozol. były wybrzeża K. gęsto zaludnione przez Żydów głęboko zakorzenionych w swej

glebie ojczyściej. Po powstaniu Bar Kochby wzrosła w tej krainie i wzmocniła się jeszcze bardziej ludność żyd. do tego stopnia, że ta część państwa Judei, z Tyberjas na czele, stała się głównym ośrodkiem religijnym i społecznym Żydów Palest.

Swoją popularność międzynarodową zawdzięcza K.N., jak również całe wybrzeże K. między Tabgha i K.N., ściślemu związkowi dziejów Jezusa i Jego działalności z tą okolicą. Gdy dojrzała w Nim myśl o swoim powołaniu mesjanskim, opuścił swoje miasto rodzinne Nazaret, rodzinę i stolarstwo, z którego się utrzymywał, i udał się do K.N. Tu zaczął głosić swoją naukę, dzięki której garnęli się do Niego żydowscy rybacy, którzy stanowili pierwszym kręgiem Jego działalności. A toli najgoręcej odezwali się 4 bracia: Szymon, Andrzej, Jakob i Johanan, synowie Zawdiego, którzy stali się Jego oddanymi uczniami-apostołami.

Szymon i Andrzej urodzili się w B.S., ale przeprowadzili się do K.N. bądź z powodu koligacji rodz. bądź też dla celów handl. Szymon był żonaty i mieszkał w domu tesciowej. W tym domu rybaków zamieszkiwał Jezus, ilekroć przybywał do K.N., który stał się ośrodkiem Jego działalności. Stąd udawał się celem wygłaszania kazań do synagog okolicz. i do miast Dekapolis oraz (w łodziach rybackich) do osiedli wybrzeży K. W soboty nauczał stale w synagodze K.N. Stąd też zwykle wyruszał jako pieszy pielgrzym do Jeroz. na Paschę. Zrozumiałe przeto, że K.N. i jego synagoga wspomniane są wielokrotnie w N.T., a w Ewangelji Mateusza K.N. nawet nazwany jest "Jego miastem". Miasto to stało się także źródłem Jego wielkiej świętości w całym świecie chrześcijańskim.

W pobliżu portu K.N. stała komora celna Cesarstwa, w której przesiadywał dzierżawca cła żydowski poborca Mateusz, syn Halfi Lewity. Jezus zbliżył do siebie wykształconego poborcę a nawet uczynił go swoim uczniem i apostołem. Jezus nawet bywał w jego mieszkaniu i jadał u niego. Tym Jezus zniechęcił ku sobie mieszkanców K.N., gdyż poborca był synonimem rebusia i złoceńcy z po-

wodu wysokich opłat podatkowych, które pobierał na rzecz cesarskiego skarbu jak własnej kieszeni. Przyjaźni tej, mimo ujemnych jej stron, zawdzięczamy rezultaty literacko-historyczne wielkiej wagi. Wykształcony poborca zwykł notować rozmowy, które prowadził z Jezusem, potem wydał je, co według wielu badaczy stanowiło wspólną podstawę dla wszystkich Ewangelii. Na imię tego tego poborcy także nazwana została jedna Ewangelja- "Ewangelja Mateusza" ("Dobra Nowina wedł. Mateusza").

Miejsca w N.T., w których wspomniany jest K.N. (włg Harper's Bible Dictionary, Harper & Brothers, Publishers, New York):

Matt. 9:1 , 9:9 , 8:5-13

" 11:23

" 17:24-27

2 8:5-13, 14; Marc 2:3-11; John:4:46-54

" 8:18

Marc:9:33, 1:21. Luk.7:5

213
Kant äußerte sich zur „Philosophie als Regel der Theologie“ daß man
in zweierlei Weise unterscheiden müsse. Die einen tragen der Herrin
die Schleppe nach, die anderen die leuchtende Fackel voran.
(A. Zeitsch. f. Theol. III (55), 2. St. 203)

Frege (Jahresbericht des Volk, 15, 1906):

Wohl tut der Alchimierens Kunst,
Wenn es der Mensch berührt, besucht;
Doch fürchter wird die Alchemie,
Wenn sie der Fessel sich entrafte.
(J. u. s. 209)

Najdrożsi Panstwo!

Dzisiaj otrzymałam wasz list. Cieszymy się, że wszystko jest dobrze.

Ja się czuję trochę lepiej. Może te szalone bóle głowy się kiedyś skończą, lekarz przepisuje wszystko "perennem okresie", dał mi miksturę ale ja nie lubię lekarstw. — — — Raz na tydzień dostaję zastrzyk.

Wczoraj grał z wielkim powodzeniem, To był jego pierwszy koncert w Akademii. Szkoda, że Panstwa nie było!!!

Mój mąż już zmyślał karę, że wczoraj znowu wyrzucił sobie pracę. Wszyscy my droje b. jesteśmy za nami. Cały czas marzę o tym, że to właśnie musimy opowiedzieć P. Czernskiej — — —, że znowu was zobaczymy. —

W szkole wszystko dobrze. Dzisiaj był Chamsin. J. nawet Meir siedział b. cicho, bo nie miał siły od ^{tego} gorycza się bawić na 'blejach'. —

Wczoraj byliśmy w teatrze. W piątek i w sobotę jesteśmy zaproszeni b. gości.

Na koniec roku szkolnego mamy zorganizować przedstawienie szkolne. Cały czas jesteśmy teraz tym pochłonięta.

Posyłam wam fotografie. Mam nadzieję, że się wam spodobały. P. Anielik ma przysłać jeszcze zdjęcie. Ukłony od Brachorów, Najmanów, od P. Chamy

Mama i Panstwo

od mojej klasy, od wszystkich drzewi na podwórku.
Ciebie was mocno. Nasza Ziemia.
czego by przystać?! Napiszcie!!! (Jeszcze Ela!)

Drogi Państwo!

Jak przedtem leci ten czas. Zdał mi się wciąż
że to tylko przerwa i wkrótce znów przyjedziecie
do nas, bo tak przywyrodnęliśmy do was, i
teraz, jak was już nie ma tutaj u nas, to mi się
bardzo tęskni za Wami. No cóż, miły nadzieję,
że jeszcze się spotkamy z Państwem!

Bardzo mi ciekaw, że wróciście do Polski
z dobrymi wrażeniami o nas i o naszym kraju.
Byliśmy gotowi zrobić dla Państwa wszystko
co było w naszych siłach uczynić, bo zastruga
Państwa jest o wiele większa od naszych
starani.

Życie u nas prynie znów po staremu.
Pracujemy, koncertujemy, ^{zostaje} bardzo mało dla
bo ja tego zdania, że estowick na bracie zżycie
jak naprzeciej soki on żyje, i ~~udziela~~

Bardzo dziękuję za zamiary p. Antoniny przystać
mi nuty. Jeżeli jest coś ciekawego z dziedzin
jęsini, to proszę was przystać jednog czyli
dwie jęsinie.

Żertem pewien, że Państwo zechce
nas regularnie odpisać i leśdnieć bardzo
serżibowi, że kontakt między nami nie będzie
przerwany.

Życzę dużo zdrowia i pomysłności
jessie przebaerę za moje polszczyznę, bo już
dawno nie pisałem po polsku. z głębowim powołaniem
Burgin

Wiemu. Oczyszczenie kasy, siuda że nie
możesz postać trochę. Napisz parę słów, chociaż najdroższemu!

1/12 1963

285

Moi najdrożsi!

Każdy dzień ja czekam listu,
i nie mogę się doczekać... Czy jesteście
zdrowi?

Kilka dni temu byli u nas P. Tesel
i Cymia. Ale jak was nie było —
oczywiście, że to było b. smutno. Ale
P. Tesel stwierdził, że w 1965 roku znowu
przyjedziecie... Co i daj nam P. Boże!!

U nas są teraz wielkie upały. Z powodu
złotygodni święt mieliśmy 3 dni ferii
i można było dobre odpocząć. Ciężko
się trochę lepiej, ale nie zupełnie —

Posyłam wam 3 zdjęcia. Mi się
się zdaje, że są b. miłe. Dzieci
są cudowne

U nas ^{wszystko} tak samo. Kochania (nolety)
otrzymać wedy z historii (83), tak
że to jest w poniedziałku. Ale ma
raptem niespodziewanie trudności z angielsk.

do końca roku idealnego zostat sy miesiąc
i l. suchny. Bo temperatura dochodzi
do $+34^{\circ}$. Komu sy chce uzyć i na-
uczac w takie upaty?!

Mój mgz niema teraz koncertow.
Bo to jest "ogorkowy" sezon.

Ja mam znorniz dodatkowaz prace
i zarobiaz 100 funtow. Mianowicie
organizuje przedstawienie z 8 klasz
podtytu "Ksigitel" co Paris moze
radzita przetlumaczyc "dzieci z ulicy
Mapu" (z zycia ^{dzieci} zyd. w Kownie
podczas okup. niemieckiej)

Czekam, zely moze Elunia napisata.
Bardzo mi teskno o was, moi najdrozsi
Mnie sy zdaje, ze to byl jakis
sen — i taki cudowny.

Uklony od wysylkach przyjeciof szczegolnie
od Charry. Caturz was mocno, mocno —
Mój mgz i 3ta przesylij najlepsze pozdrowienia z Lata

Wysoko sobie cenię szacunek ludzki i staram się nań zasłużyć. Natomiast nie przykładam wagi do instytucjonalnych godności i odznaczeń; staram się od nich uchylić widzę w nich bowiem raczej instrument polityczny, niż miarę wartości człowieka.

ПОЧТОВАЯ КАРТОЧКА

ДЛЯ ОТВЕТА

Уч. Нормальная Школа
от. Давыдовской
сш. Горюховой
Дружеск. губ.
сш. Стара-Замша

tego potoja dochoz dwuzi swieczek sie po klatce
de przyorku Anula. Puszczam wszystkim Polakom
poty dozydowat, a c go calkiem wprost. Nie my
sie w swoim jęziku, bo zowar odzylkowam rajdnie
Nierozumny crystallny docht stiski ze stamiatanem
- ale jut ich niewin (tylko fone) Mrozy Hoidal
tysony a kad Naminem" Onastowy - wprostem ladu
dowar nie miew co krytai bydrainy. Hala jut ule
zyle tesca nie laupat, zrobila dzie podwójny
mencatę i dno rozpozniem kapt. Ja oile nie
separaj, przez "moje ulubionę wydekt dędkę?"
Mam jut opora tyz arabionie. Preta jut fut
memorlowa do prujcii. Pora dai temu topito
sie 2 ludzi. raz bez wielkiego strachu, a 2 kon
bedwo, ze wydadzyci tam, bo jut tyzco utey
jego 2 twody widac byl. Ostrosci nie bycie, a kto
ledwie nie miew, bo woryacz byz tyz tyz pme
bydylgel niewin, ktory jednal od pora dai
nie slyt silnie przypanienij o sobie, ale
byl eris ze stosna rurlegale tyz Razonada.
Telis pimat do p. deak. a sentymenta, beca
temu, radit mu prujtem reby jego listy nie pme
chodily pme seururoz star. zamierawitę, tyz
moje (pamietanie o stopk odrozkod a podpresim
Mozli, ktory, krotcy nie krotcy - paday
stoufctowolow.?) i by on kryta ferdit do
Hro. Dam. reby H. bylo wroclij. a ofierowit
dohd pimat jedca kucakawit i pomeznacienie
Dereca jest dno sympatyeruy. etate Orla
"narywa sie Alfous i ma sie korz lepiej.

289
Derywoscie powala mu na zdrowie wycecowo do
Wolynier po sarrament dnta, w ucioj co
boty uoculinea, ud. n. b. udati mi sie weale
dobne. Ostowka uia sie tea lepiej. Ostowazka re
strepawaly, juie wiecej do p. Macciny nie clo
Dez na nauu; ja ney tyzco Samuiera
Lobloctiego, bo krotcy choruyce cezle
P. Kierk. dat Samuierowi 3 rs. a crego tea
b. byt radawolowuy. Lato spedziemy w Hro
Sam. pimat byz pmarwoli. Obyclow nie byde
mogta, bo dreceraway clyba re uie rezyde
na S. D. - kie morkowu sie tem, "bytoby bo
Tota, errei budue" - dacu sobie jatow
sady. - Piutek Krotcy i borkiejo spaceru: ni
wra sie abliwa uie na rorty. Taktiel stoumy rnas
jad lukiwie (widz was abie i potynawu w oska
mpdujzeczal pme pole i stazoyel pme stoumy
Ks. Pamietanie jak Samuiera wnta poptawitę
ze uie moie Sam pmeji zorie Jadrusense? ...)
- worydie, worydie! Hal. kie pomejta pme
pnygodnyu palowelam utorowei droze. Trpani
stocz ty i wroblam. smierkanie. fond atowu
wrorowey pozay, Gie dno caka scena z wrobelkami
pnytanerywilem, atory uie cka pmeji krpawu
do jeyz dombu no; pmeow tary bycie kowie
se wrobel posiedrie idom, wbrat starom stoye
nawicini, albovia dno posiedry deinię".
Tmijerui koptawu ubrony butek z kowicem, jatowu
i jowiel semowek kowea, Samuiera, stoum stela
w roroway pozay. Rupte dno kilewam woty uie
niewin kryptuierzylti sq na miew. Trzej
koclem, miew, tapuete go ustadaly! -

"Kohiata haieilnita" Juvuun kemia
 leet eoi. m. Lym edyo jenuidien mi
 Krees Jnoisj dotto gundamui eua
 leet ei niematta nize rrazjut ma
 stauko Talmii jui kelykawas
 Nii Kancelarij dotto kuranis
 sy dikii nize ^{cepmiola niji} m. laacy jef, romacz.
 Jmismy ~~staez~~ ~~staez~~ natiz oedreaz
~~Ny lo star ostmo tyto pnyktoam~~
~~Ky Buntkainio nate staradino~~
 Jy doauis' mnystrem, zi, m uelavideu
 Jridny i smialty nmyt sijmuseu
 Jyko sij koi, ei naetel nicepa
 m kauen jar kaes maruo djudicepa
 (Keruuu loai pnyaiuen)
 (Klony eera jar ebamiela)

potuei luro i mnystrem
 Kiby misae nau jnyjru auj
 Katois - euoda uad euodam
 Kraiko kydi mnystrem
 A mii
 Jyko gauu cielo sea
 Ko, i sarais krestiroj ma

Kupiu Faidiu tyri ostrosim
Nie ^{Saprz} mysi kol jekel pami wreczmo
Nie kadecraj nola w gine
Kto daldamie ro do bure

Przym naucesy tyi w cielosci
Pocyt ty mausi mielkatei
~~Kie Faldy ty daldamie~~

Lypemije Kto do tasi?
Wucnie cioty, jednaci
Mato mani ^{my} daly diata
Wobis w jzo lreca pata
Lapomina sam d woi
Lec ^{in muel} w lreca woi

Tobis myses imu wos
By dos gies tyi woi Komoc
Pypis dore ou
Qniebra tyi miboci

Haluś droga, kochana,

Przypuszczam, że dostałaś naszą kartkę z Drużby pod "arną jako dowód pamięci o Tobie, a może nawet zdołałaś ją odczytać - piszę to po ciężkim życiowym doświadczeniu, gdzie liczni - i to nawet zdecydowanie życzliwi - skarżą się że moje odręczne hieroglify wymagają specjalisty egiptologa do odcyfrowania. Ale przypuściwszy, że Ty, taka uczona w piśmie, zdołałaś odczytać treść, więc już wiesz, jaką poniewierkę przechodziliśmy w tym pięknym i nieszczęśliwym kraju. Już same 500 lat niewoli tureckiej wystarczyłoby na całe życie - niesłychany bałagan obecny i trzymanie się niedorzecznych i zawsze obchodzonych przepisów utrudnia korzystanie z cudownego klimatu, rozkoszowanie się przepięknym ciemno szafirowym NIEZANIECZYSZCZONYM morzem i przyjemnością spotkania się z /zmotoryzowanymi/ przyjaciółmi oraz tymi miejscowymi niedobitkami inteligenckimi, którzy nieba przychylali chcąc nam w trudnych warunkach miejscowych dogodzić i czas uprzyjemnić. Dzięki ich znajomości terenu i stosunków oraz poświęceniu zwiedziliśmy dużo i rozległe a przy tym rzeczy najciekawsze znane jedynie miejscowym. Dzięki swej trudnej historii, o której wspomniałam wyżej całe życie kulturalne i narodowe wwiercało się w skały, drażąc w nich, na wysokość 6-ego czy nawet 8-ego piętra nory i jaskinie, gdzie odbywały się obrzędy religijne i gdzie ukrywali się partyzanci walczący o niepodległość swej ojczyzny. A takich powstań, w ciągu 5 wieków niewoli, było wiele. Można sobie wyobrazić ile przemyślności, a nawet wynalazczości inżynieryjnej trzeba było posiadać, aby, bez żadnych urządzeń technicznych, znanych obecnie, dostać się na taką wysokość /korzystając z sznurkowych drabinek/wydłubać tam dziurkę dla siebie i pracować miesiącami, aby ją poszerzyć i rozbudować, do wielkości mieszczącej kilka osób, a potem i kilkanaście, tworząc z czasem z tych celek cały monastyr, zamieszkały przez Boga i ludzi szukających schronienia. Te jaskinie w gładkiej prostopadłej ścianie góry są najznamienniejsza i najciekawsza rzeczą w Bułgarii, nigdzie w tej postaci niespotykana i całkowicie oryginalna. Niektóre z tych monastyrów mają wybudowane obecnie żelazne schody doczepione do tych jaskiń, dla udostępnienia turystom zwiedzenia tych osobliwości. Inne - pozostawione sobie, dają tylko świadectwo swemu istnieniu, nadal nie dostępne i prawie-nierealne, a monastyry, jeszcze za czasów tureckich osiągnęły prawie wybudowania sobie u stóp góry niewielkich kapliczek w których odbywają się obrzędowe, prawosławne nabożeństwa. Byliśmy na takim jednym i drugim. Nadal odznaczają się pięknymi śpiewami gregoriańskimi, a pop kadzi i kadzi przez cały czas nabożeństwa. Ikony, czasem istotnie zabytkowe i ciekawe artystycznie, częściej z gatunku "Ciom Boziu w chwostik", jak radziła pobożna chłopka z kijowszczyzny w "awrze Pełczarskiej swemu małemu synowi, przyjmując że każdy obraz na cerkwi musi przedstawiać albo Pana Boga, albo Jego świętych - a że zaplatał się tam Nieczysty ogoniasty, tego jej pobożność nie obejmowała.

Nawiązany kontakt nasz z tubylcami obejmował m.inn. dostojne starsze panie, jak⁶ bokiem spokrewnione, mówiące doskonale po francusku, więc kontakt był bliski, które znały i bardzo serdecznie wspominały nie tylko ojca Jonusia, ale i "matkę, która ongiś przez trzy lata tam mieszkała z paroletnim Jonusiem. Młode pokolenie, bardzo dręczone przez przepisy, również pełne serdeczności i życzliwości - skórę z siebie chciało zdjąć, aby obdarować, uprzyjemnić, przygarnąć. Właściwie poza jednym wyjątkiem, co nawet przedstawiało pewne niebezpieczeństwo, a w każdym razie przyspożyło nam wiele przykrości i niepokojów, ale zostało genialnie rozegrane przez Jona i ze spokojnym rozstaniem. Życie tam jest niebywale trudne, a prawie niemożliwe dla podróżników wybierających się samopas. Trzeba korzystać z wycieczek grupowych - z każdego kraju, nie wyłączając Polski - które, dzięki swym przewodnikom korzystają z ulg, a właściwie normalnych warunków życia wywalczanych przez nich dla swojej grupy. Coprawda zachodnich wycieczek było znikomo, z wyjątkiem starych, opasłych Niemców/wschodnich/ którzy potrafiли sobie zdobywać lepsze warunki. Zapewne też dlatego, że mieli dobrych przewodników i byli znakomicie zorganizowani i szli murem na każdą z codziennych trudności tutejszego życia. Trzeba dodać, że ceny białeńskie wobec stanu waluty niemieckiej są znikome i że taki pobyt bardzo niemiłych grubasów niemieckich kosztował ich tyle co zapałki do papierosa lub chustka do nosa. Jest to znany nam charkotliwy, rozpierający się typ ludzki, zupełnie nie podobny do sympatycznych i wzbudzących szacunek młodych Niemców, których tyle poznaliśmy podczas naszych wadrówek po Świecie. Choćby w gronie studenckim na Kongresie w Wiedniu. Ten tutejszy był wiekim nieporozumieniem. Mowa tam była o wszystkim tylko nie o filozofii. Nawet p. Jaroszyński z Wwy popisował się swoją nibardzo opalaną ryszczyzną przemawiając podczas jednego z posiedzeń - i również nie na temat. Z Zachodu była znikoma ilość uczestników, choć niektórzy, jak Jon, przysłali swe prace ~~wydrukowane w księgach Kongresu~~ ^{wydrukowane w ty}. Z nielicznych którzy się nabrali, jak my, jedni uciekli po paru dniach, jak nasz przyjaciel Richard Webster z Grotta Ferratta pod Rzymem/ gdzieśmy byli serdecznie goszczeni półtora roku temu/, a inni woleli spędzać czas na plażach w Warnie, Druźbie lub Złotych Piaskach, niż wysłuchiwać nudnych i nikomu niepotrzebnych, drętowych przemówień. Z bardzo nielicznych którzy przybyli był prof. z San Francisco kd. dr. Woźnicki, redaktor b. dobrego pisma "Migrant Echo" które wydaje na swoim gruncie. Ten próbował zwalczać nonsensy niepotrzebnych przemówień i dyskutować z niedorzecznościami, ale - nie doczekał się nawet wspomnienia o swych wiele razy powtarzanych walkach w sprawozdaniu dziennym - tak samo jak Jon, wygłaszający świetne przemówienie ad hoc po francusku, ani Hindus-prof. z Calcutty, ani też stary Austrijak. Nic dziwnego - oni mówili o filozofii. Woźnicki jednak zdołał przyjechać do nas/lo klm./ do Druźby i nagrał z Jonem wywiad o filozofii i filozofach emigracyjnych - wszystko z głowy, bo nie było żadnych kartek ani notatek - dla radiostacji w San Francisco.

Warnau, dn. 18. V. 1961

Malček při sdy i automatick
trudno ni bards dšchorie, a
pax tyu truba spepelnu vych.
dne i domu.

Wavrej bytem ne bedquin n
lehane, robions ideni, opad:
stucidrons a to un jest u tunc
veick gombi ay, fox poutrov an
povuchans, a pmedlem silu re
palerie plne. We ke tom mui
u unu ve nubu peni bards

[Faint, mostly illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

uwaraie ale rang ma poveres
nu povi. ctomi lo anlim re
tan pan po obuchemur in a kon-
maney nu.

Malster cy pisatce a te wiles.
lli do unu o uton proslum cu
de Teli - pan Ayi magli celate
te hpanoz.

Yan ni angy Yselua ?
Man wresimie is die pichko
roberungy. Y 3 fut. rangnam
cy chodur i od poudratu. cy -
beriam ni de pray. Uria cerz.
Can Wan de serdoru scatarau
vq uer. *[Signature]*

Moje kochanie, pytałaś o pomoc w moich myślach, i w liście. Myśli są przy Tobie, teraz wreszcie się list. Wiedziałem że choroba Jadwisi jest ciężka, wiedziałem z góry Co Ty przeżywasz. A przecież Twój list bardzo mnie zgnębił i choć chciałem zaraz odpisać, nie potrafiłem. Teraz już może jest po operacji, którą zapowiadałaś na najbliższą przyszłość - a Twój list ma datę z 14 stycznia... Widziałem, choć wiele myślałem o Was i o tej strasznej chorobie, dopiero w tej chwili (dosłownie) oświeciła mnie myśl, która przecież powinna była mi się narzucić wtedy zaraz, przy pierwszym czytaniu. Mianowicie, że jeśli nie możecie tam znaleźć dostatecznego zapasu tej specjalnie rzadkiej grupy krwi (to zrozumiałe, gdy się Jadwisie zna!), to trzeba byś mi ją wskazała, a ja może ją zdolam stać wysłać. Jeśli to zapytanie jest jeszcze ważne, proszę byś zareagowała na nie choćby telefonem, w porze wieczornej. Tak samo w razie gdyby trzeba było jakiegokolwiek lekarstwa. N°: Galvani 13-73. Nie wiem co Twój Sw. Antoni by powiedział na ten numer, myślę jednak że dobrze. I że ten numer jest sam raz jako obecność i wyciągnięta ręka z pomocą, w tych chwilach kiedy pozornie możesz się czuć sama, ale przecież sama nie jesteś. Jeszcze dwa szczególne znaki: adres Twój jest mi miły i swój, bo Twój numer jest kombinacją tamtego numeru telefonicznego, a odkąd jako księgowy żyłem się z liczbami, poznałem ich szczególną mistykę, a powtórę nawiązuje do ~~ty~~ tej mojej wiosny wojennej, kiedy byłem w pulku Grenadierów. I jeszcze: ta Twoja głowka wawelska jest tu, nieprzerwanie ze mną, w takim miejscu gdzie stale się o jej czoło ocieram.

Nie wiem nawet czy Jozio zostawił jakiś ślad swojej bytności, bo niezawodnie był ^{tam} gdzie wstędy mieszkałem, a gdzie teraz już mnie nie ma: właśnie mija trzy lata. Bardzo szkoda, że go nie widziałem.

Nawet nie pytam o to, jak było i jest od czasu, kiedy pisałaś ten list sprzed miesiąca. W pewnym sensie wszystko co tu pisze jest jednym zapytaniem. Wydaje mi się, że trzeba byś moc oderwać Twoje myśli od szpitala i choroby, a jednocześnie dać pewność, że w tym czasie myśli się o tym za Ciebie, czyli że przerwy nie ma i Jadwisia uszczerbku nie doznaje. Nieraz jednak myśli nasze: Twoje i moje są przy niej jednocześnie. Powiedz Jej proszę o mnie. Ona nawet nie wie, że w ciągu ostatnich paru lat spotkałem tu parę osób, które z niezmiernym podziwem i wprost uwielbieniem mówiły o niej - ot tylko na podstawie znajomości biurowej zdaje się od Staszica, czy tak? I to co napisałaś o niej, o tym jej stylu w szpitalu, o nieprzerwanej pracy, to wszystko tak dobrze pasuje do obrazu, jaki zachowałem i który jest zawsze tak żywy, jakby te nasze widzenia ostatnie były sprzed miesiąca...

Tak się ciesze z tego Twojego mieszkania, dziecko moje. Tam Cię już widzę, stamtąd spoglądam na Warszawę, którą jak często dawniej, tak i często teraz widzę od Ciebie, przez Ciebie, Twoimi oczami. Jeszcze mi tylko musisz wyrysować rozkład tych living-roomów z przyległościami (Moja Pani jest kąpiącą się i podejść nie może). Twojej dzielnicy nie znam, ale to właściwie i lepiej. Zato znam kierunek i światło i nastrój. Ktore piętro? A propos Warszawy: niedawno poszedłem tu na film Wajdy "Pokolenie", drętwy, sprzed "Kanału", ale przecież pod wielu względami dobry i swój.

O tym co napisałaś nawet nie będę Ci odpowiadał. Wiesz dobrze jak to widzę: tak samo jak wtedy, na tej ścieżce. I tak jak wtedy: biegłem choć wiedziałem, że choćbym szedł wolno i tak zdążę, bo Ty tego złego nie zrobisz, tak i ~~wtedy~~ teraz wiem, że nie zrobisz. Jestem zresztą pewny, że właśnie ten, kto najwięcej myślał o takiej możliwości, najlepiej potrafi się od niej odciąć, bo te myśli pożał do cna i potrafi je przenieć: zna je już prawie jako coś oderwanego, samego w sobie. (Mnie się wydaje że potrafię je od Ciebie odjąć i oddalić, że zdolam Was od siebie odgrozić.)

całuję Cię

W

Powiedz Jej proszę o mnie. Ona nawet nie wie, że w ciągu ostatnich paru lat spotkałem tu parę osób, które z niezmiernym podziwem i wprost uwielbieniem mówiły o niej - ot tylko na podstawie znajomości biurowej zdaje się od Staszica, czy tak? I to co napisałaś o niej, o tym jej stylu w szpitalu, o nieprzerwanej pracy, to wszystko tak dobrze pasuje do obrazu, jaki zachowałem i który jest zawsze tak żywy, jakby te nasze widzenia ostatnie były sprzed miesiąca...

285

POLSKIE TOWARZYSTWO FOTOGRAFICZNE
ODDZ. W TORUNIU

zaprasza uprzejmie na otwarcie

14
WYSTAWY
Fotografiki

które odbędzie się dnia
17. VI. 51 o godzinie 12

DOM PLASTYKÓW ULICA CHEŁMIŃSKA 6.

Kluwer
academic
publishers
group

Printed matter

236
Port payé
IJmuiden

**INSIDE:
UP-TO-DATE
INFORMATION
ON OUR NEW
PUBLICATIONS**

312 412 1201 0344 A 312852
PROF DR TADEUSZ CZEZOWSKI
UL WARSZAWSKA 20 H 1
PL-80-100 TORUN
POLAND

If undeliverable please return to
P.O. Box 989 - 3300 AZ Dordrecht - The Netherlands

**KURATORIUM I ZARZĄD
CHEMICZNEGO INSTYTUTU BADAWCZEGO**

MAJĄ ZASZCZYT PROSIĆ

JWP. Profesora Dr. Tadeusza Czeżowskiego

**NA UROCZYSTE POSIEDZENIE INSTYTUTU Z OKAZJI XX-LECIA DZIAŁALNOŚCI
OD JEGO ZAŁOŻENIA WE LWOWIE PRZEZ PANA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ
PROFESORA DOKTORA HONORIS CAUSA IGNACEGO MOŚCICKIEGO.**

**POSIEDZENIE ODBĘDZIE SIĘ WE ŚRODĘ DNIA 9 GRUDNIA 1936 R. O GODZ. 19-EJ
W AULI POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ.**

**NB. WOBEC TEGO, ŻE PAN PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ,
PROFESOR DR. H. C. IGNACY MOŚCICKI,
WYRAZIŁ SWĄ ZGODĘ NA WZIĘCIE UDZIAŁU W POSIE-
DZENIU, PROSIMY O PUNKTUALNE PRZYBYCIE.**

STRÓJ WIECZOROWY.

PROGRAM WEWNĄTRZ.

PROGRAM UROCZYSTOŚCI:

**POWITANIE — WYGŁOSI JEGO MAGNIFICENCJA PAN REKTOR POLITECHNIKI
PROF. DR. JÓZEF ZAWADZKI.**

**ZAGAJENIE — WYGŁOSI PREZES KURATORIUM, PAN WICEPREMIER
INŻ. EUGENIUSZ KWIATKOWSKI.**

**„CHEMICZNY INSTYTUT BADAWCZY, JAKO OŚRODEK KSZTAŁCENIA SIĘ W TECH-
NOLOGICZNEJ PRACY TWÓRCZEJ”**

**— WYGŁOSI PAN MINISTER W. R. I O. P.
PROF. DR. WOJCIECH ŚWIĘTOŚŁAWSKI.**

**„CHEMICZNY INSTYTUT BADAWCZY I JEGO DZIAŁALNOŚĆ
W CIĄGU XX-LECIA ISTNIENIA”**

**— WYGŁOSI DYREKTOR CHEMICZNEGO INSTYTUTU BADAWCZEGO
PROF. DR. KAZIMIERZ KLING.**

**„ZNACZENIE CHEMICZNEGO INSTYTUTU BADAWCZEGO DLA ROZWOJU KRA-
JOWEGO PRZEMYSŁU”**

**— WYGŁOSI PREZES UNII POLSKIEGO PRZEMYSŁU GÓRNICZO-
HUTNICZEGO INŻ. ALEKSANDER CISZEWSKI.**

Order Form

Kluwer Academic Publishers Group
P.O. Box 322 Falcon House
3300 AH Dordrecht Queen Square
Holland Lancaster, LA11RN
England

Please send me:

- _____ copy(ies) of Volume I: **Elements of Classical Logic**, ISBN 90-277-1542-4, Hardbound, 480 pp., Dfl. 286.00/£78.50
- _____ copy(ies) of Volume II: **Extensions of Classical Logic**, ISBN 90-277-1604-8, Hardbound, 720 pp., Dfl. 352.00/£96.50
- _____ copy(ies) of Volume III: **Alternatives to Classical Logic**, ISBN 90-277-1605-6, Hardbound, 640 pp., Dfl. 264.00/£72.50
- _____ copy(ies) of Volume IV: **Topics in The Philosophy of Language**, ISBN 90-277-1606-4, Hardbound, 700 pp., Dfl. 395.00/£112.50

Subscribers to the 4 volume set are entitled to a discount of 15% per volume.

Payment can be made by credit card, bank draft, personal cheque or international money order. Deliveries within The Netherlands are subject to the addition of 6% VAT (BTW). Orders by individuals must be prepaid.

- Payment enclosed to the amount of _____
- Please invoice.
- Please charge my credit card account
 - Card No.: _____ Expiry Date: _____
 - Access American Express MasterCard
 - Diners Club Eurocard Visa

NAME: _____

ADDRESS: _____

CITY: _____ STATE: _____

COUNTRY: _____

POSTAL CODE: _____ DATE: _____

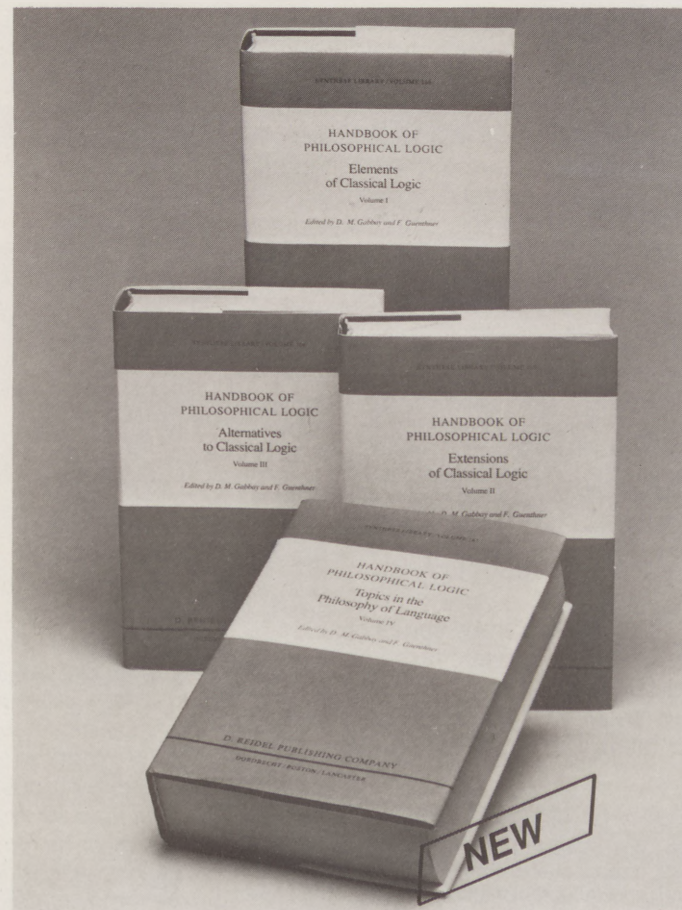
SIGNATURE: _____

PLEASE TYPE OR PRINT IN BLOCKLETTERS

M6103

Volume IV Now Available!

HANDBOOK OF PHILOSOPHICAL LOGIC

Edited by
D. Gabbay, Dept. of Computing, Imperial
College, London, England

F. Guentner, SNS, University of Tübingen,
F.R.G.

**Kluwer
Academic
Publishers**

HANDBOOK OF PHILOSOPHICAL LOGIC

An Authoritative and Lasting Four Volume Work of Reference

Volume IV: Topics in the Philosophy of Language

Topics in the Philosophy of Language presents a panorama of the applications of logical tools and methods in the formal analysis of natural language. Since a number of developments in philosophical logic were originally stimulated by concerns arising in the semantic analysis of natural language discourse, the chapters in this volume provide some criteria of evaluation of the applications of work in philosophical logic. In revealing both the adequacies of logical investigations in the semantic structures of natural discourse, these chapters also point the way to future developments in philosophical logic in general and thus close again the circle of inquiry relating logic and language.

Contents

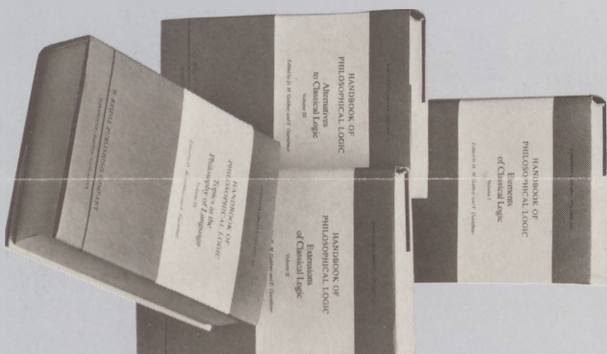
Dag Westerståhl: Quantifiers in Formal and Natural Languages. *Uwe Meyer* and *George Bealer*: Property Theories. *Nino B. Cocchiarella*: Philosophical Perspectives on Formal Theories of Predication. *Jeffrey Pelletier* and *Len Schubert*: Mass Expressions. *Nathan Salmon*: Reference and Information Content: Names and Descriptions. *Graeme Forbes*: Indexicals. *Rainer Baerwalle* and *Max J. Cresswell*: Propositional Attitudes. *Steven Kuhn*: Tense, Aspect, Time and Events. *Scott Soames*: Presupposition. *Albert Visser*: Semantics and the liar Paradox. Table of contents to volumes I, II and III.

Volume III: Alternatives to Classical Logic

Alternatives to Classical Logic, consists of a series of surveys of some of the alternatives to the basic assumptions of classical logic. These include many-valued logic, partial logic, free logic, relevance and entailment logics, dialogue logic, quantum logic, and intuitionism.

Contents

Preface. *Steven Blaney*: Partial Logic. *Alisdair Urquhart*: Many-Valued Logic. *Walter Feys*: Dialogues as a Foundation for Logic. *Michael Dunn*: Relevance Logic and Entailment. *Dirk van Dalen*: Intuitionistic Logic. *Ermano Benvenaga*: Free Logics. *Maria-Luisa Dalla Chiara*: Quantum Logic. *Göran Sundholm*: Proof Theory and Meaning. Name Index. Subject Index. Table of Contents for the Handbook of Philosophical Logic.

The *Handbook of Philosophical Logic* is a unique systematic survey of the central areas of philosophical logic. Divided into four volumes, each devoted to a major subfield within the discipline, it is expected that the Handbook will have considerable influence in the field for many years to come. Written by world authorities in philosophical logic, the work reflects careful and fruitful collaboration by the authors at every stage of the project. This has ensured a comprehensive and definitive set of articles which will be of inestimable value to general philosophers, linguists, logicians, mathematicians and computer scientists.

Volume II: Extensions of Classical Logic

Extensions of Classical Logic, surveys the most significant 'intensional' extensions of predicate logic and their applications to various philosophical fields of inquiry. The 13 chapters in this volume together provide a succinct introduction to a variety of intensional frameworks, a discussion of the most well-known logical systems, as well as an overview of major applications and of the open problems in the respective fields.

Contents

Preface. *Robert A. Bull* and *Kristen Segerberg*: Basic Modal Logic. *John Burgess*: Basic Tense Logic. *Richmond H. Thomason*: Combinations of Tense and Modality. *Johan van Benthem*: Correspondence Theory. *James W. Garson*: Quantification in Modal Logic. *Nino B. Cocchiarella*: Philosophical Perspectives on Quantification in Tense and Modal Logic. *C. Anthony Anderson*: General Intensional Logic. *Donald Nute*: Conditional Logic. *Craig Smorynski*: Modal Logic and Self-Reference. *David Haral*: Dynamic Logic. *Lennart Åqvist*: Deontic Logic. *David Harrah*: The Logic of Questions. Name Index. Subject Index. Table of Contents of the Handbook of Philosophical Logic.

Volume I: Elements of Classical Logic

Elements of Classical Logic, deals with the background to what has come to be considered the standard formulation of predicate logic – both as far as its semantics and proof theory are concerned. The central chapter on predicate logic is followed by chapters outlining various alternative, but essentially equivalent, ways of constructing the semantics for first-order logic as well as its proof theory. In addition, this volume contains a discussion of higher-order extensions of first-order logic and a compendium of the algorithmic and decision-theoretic prerequisites in the study of logical systems.

Contents

Preface. A Note on Notation. *Wilfrid Hodges*: Elementary Predicate Logic. *Göran Sundholm*: Systems of Deduction. *Hugues Leblanc*: Alternatives to Standard First-order Semantics. *Johan van Benthem* and *Kees Doets*: Higher-order Logic. *Allen Hazen*: Predicative Logics. *D. van Dalen*: Algorithms and Decision Problems: A Crash Course in Recursion Theory. Name Index. Subject Index. Table of Contents of the Handbook of Philosophical Logic.

Subscribers to the 4 volume set receive a 15% discount.

Please turn page for ordering information!

"Wyniki pracy" wcale nie wynikają z podanego w niej materiału, gdyż nie wiadomo: na jakich zeznaniach (introspekcja, sądy ogólne czy plebiscyt) każdy wynik się opiera; przy pomocy ilu zeznań - jest stwierdzony (zasięg faktów nie jest obojętny - sto czy kilka osób); kiedy i jak (na jakich miejscach pracy) wynik jest uzyskany (brak związku pomiędzy rozdziałami pracy a jej wynikami końcowymi). A zatem wyniki pracy są zawieszane w powietrzu.

Omawiana praca jest naprawdę mało wartościowa pod względem naukowym.

Kończąc moją odpowiedź na replikę dr J. Reutta uważam za wskazane podać jeszcze kilka słów, które mogą się przydać piszącym recenzje i repliki. Autorzy replik niech widzą, jak nie należy ich pisać, natomiast recenzenci - niech wiedzą, czego mogą oczekiwać.

Gdy chodzi o recenzje, umieszczane w pismach ściśle naukowych, jakim jest Ruch Filozoficzny, to nie jest obowiązkiem dobrej recenzji wskazywać w równej mierze zalety i wady. Może być tak, ale może zdarzyć się również inaczej, byle ściśle co do głównych zagadnień i odpowiedzialnie. Niech czytelnik zestawia argumenty obu stron, zaznajamia się z treścią zagadnienia i sposobami stosowania metod oraz sposobem argumentacji: wszystko to może się okazać dlań pożyteczne. Co do piszących repliki, to niech wiedzą, że, według przyjętych zwyczajów, po replice następuje odpowiedź recenzenta, który zabiera głos jako ostatni. Toteż zwykle autor pisze swą replikę w sposób bardzo obmyślany: argumenty nieliczne ale mocne, tj. uzasadnione, sposób ich użycia spokojny i powściągliwy. Wtedy ostatnie słowo recenzenta wypada też ustępliwie i pojednawczo lub nawet niekiedy ten ostatni zaniecha odpowiedzi.

Autor w obecnym przypadku trzymał się innej drogi: wystąpił agresywnie i wyniośle. Zarzuca mi: chęć ukrywania przed czytelnikiem prawdy na niekorzyść omawianej pracy ("Własne zaś poglądy umie Recenzent i tak popierać..." R, s. 160/12); autorytatywność twierdzeń dwa razy ("Stwierdza autorytatywnie, że o natężeniu nawet mówić nie można. Uzasadnienie?" R, s. 159/29 i "...przeciwstawił on (- recenzent - nie argumenty, lecz autorytatywny pogląd..." R, s. 163/27). Wreszcie: "Szczególniej surowo karci mnie..." (R, s. 162/13) i "Przy sposobności pouczył mnie Recenzent..." (R, s. 157/17)

Co do dwóch ostatnich podsuwanych mi intencji, to zastrzegam się przeciwko nim kategorycznie. Czytelnika przy sposobności chcę pouczyć ale autora - nie! Już byłem w tej roli w ciągu pięciu lat okupacji, kiedy autor jako magister pisał pracę doktorską na tajnych kompletach UZZ w towarzystwie: dr A.D., dr R.H., dr W.M., mgr Z.W. oraz innych, ale więcej do tej roli nie aspiruję. Dla czytelnika ale nie dla autora są przeznaczone nieliczne uwagi i w obecnej mej odpowiedzi.

Do odpowiedzi na replikę pobudziła mnie nie "chęć pouczenia go przy sposobności" lecz mała znajomość omawianego zagadnienia nawet wśród naukowców oraz ton autora, istotnie jeszcze niedawno mego ucznia.

Temperament, poczucie swej słuszności, upór, pęd do walki pobudzają nas do niej i ponoszą; roztropność, przezorność, takt i umiar - powstrzymują, ale zwykle te ostatnie zdobywają się dopiero na drodze długiej pracy w służbie nauki i pióra.

Mieczysław Dybowski (Poznań)

10. - 1919 83.

Kochanov:

Witruwian 183 p... ..

~~Murans,~~

on high

gang

is

is

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

Olley

16a) Przegląd Psychologiczny, czasopismo założone w r.1952, w miejsce Kwartalnika Psychologicznego (zob.4) i Psychologii Wychowawczej (zob.11), które wówczas przestały wychodzić, wydawane przez Polskie Towarzystwo Psychologiczne pod redakcją Komitetu, ~~którego~~ z Stefanem Błachowskim jako redaktorem naczelnym; po ukazaniu się pierwszego ^{numeru} ~~zestawu~~ w r.1952 nastąpiła sześciolatnia przerwa, zeszyt drugi wyszedł w r. 1958, następnie mają się ukazywać na razie w odstępach półrocznych, dążeniem redakcji jest zamienić czasopismo na kwartalnik. Zawiera ono następujące działy: 1. Artykuły oryginalne. 2. Przeglądy zagadnień. 3. Polemiki i dyskusje. 4. recenzje. 5. Kronika.

22) Studia Mediewistyczne, wydawnictwo ciągłe, nieperiodyczne, założone w r. 1958 i wydawane przez Polską Akademię Nauk (Instytut Filozofii i Socjologii) pod redakcją Jana Legowicza i Stefana Swieżawskiego; wydawnictwo jest ~~związane z~~ ^{odgałęzieniem} z Archiwum historii filozofii i myśli społecznej (zob. 20), przeznaczonym dla publikacji mediewistycznych.

31/III

303

- 2a) Prace z psychologii doświadczalnej, wydawnictwo ciągłe, nieperiodyczne, założone w r. 1913 i redagowane przez Edwarda Abramowskiego, a wydawane przez Warszawski Instytut Psychologiczny z zapomogi Kasy im. Mianowskiego. Drukowało prace wykonane w Instytucie. Ukazały się trzy tomy, w ^{kolejnych} latach 1913, 1914 i 1915.

- 21) Medievalia Philosophica Polonorum, wydawnictwo ciągłe, nieperiodyczne, założone w r. 1958 i wydawane przez Polską Akademię Nauk (Zakład bibliografii i dokumentacji, pod redakcją Komitetu. Podaje komunikaty z postępu prac w zakresie ~~filozofii~~ historii filozofii, prowadzonych w Pracowni filozofii starożytnej i średniowiecznej, należącej do Instytutu filozoficznego Polskiej Akademii Nauk.

11. Psychologia Wychowawcza Kolejna przerwa w ukazywaniu się czasopisma trwała do połowy r. 1958, w którym zaczęła wychodzić nowa seria od tomu I (XV) pod redakcją Marii Żebrowskiej.

Sofistyka.
Sofizmat.
Sokratycy.
Sokratyczna metoda, zob.elenktyczna metoda, majeutyczna metoda.
Sokratyzm.
Solidarność.
Solipsyzm.
Soryt.
Species.
Species impressa.
Species expressa.
Species sensibilis.
Species intelligibilis.
Spekulacja.
Spekulatywny.
Spinozjanizm.
Spinozizm zob. spinozjanizm.
Spiritus animalis.
Spirytualizm.
Spirytyzm.
Spolegliwa opiekuńczość = spolegliwość.
Społeczność.
Społeczeństwo.
Spór o uniwersalia zob. powszechniki.
Sprawca.
Sprawiedliwość.
Sprawstwo.
Sprzeczność.
Sprzężenie zwrotne.
Stan.

Stanu trwałego teoria = kosmologia.

Starohegelianizm zob. heglizm.

Statyzm.

Sterowanie.

Sterownik.

Stoicyzm.

Stosunek.

Stosunków teoria.

Stosunek do Boga.

Stosunki międzyludzkie.

Stream of consciousness.

Struggle for existence zob. walka o byt.

Struggle for life.

Struktura.

Strukturalizm.

Suarezjanizm.

Subiectum.

Subiektywizm.

Sub specie aeternitatis.

Substancja.

Substancjonalizm.

Substrat.

Substytut.

Subsumcja.

Subsystemencja.

Sufizm.

Sui generis.

Sumienie.

Summa.

Summum bonum.

Supernaturalizm = supranaturalizm.

Supozycja.

Supranaturalizm.

Supremum lex zob. lex supremum.

Swoboda.

Sygnifikacja.

Sylogistyka.

Sylogizm.

Symbol.

Symbolizm.

Sympatia.

Syndereza.

Synechizm.

Synkategorematiczny.

Synkretyczna filozofia.

Synkretyzm.

Syntetyczna filozofia.

Synteza.

System.

Sytuacja.

Szczęście.

Szkocka szkoła zob. szkotyzm.

Szkoła filozoficzna.

Szkotyzm.

Sztuka życia.

Sztuki filozofia.

Środek.

Światło.

Świat.

Światło rozumu.

Światopogląd.

Tabula rasa.

Tajemnica.

Teizm.

Teleologizm.

Temperamentalizm.

Temporalizm.

Teodycea.

Teokratyzm.

Teologia.

Teorem.

Teoria opisu = opisu teoria.

Teoria poznania.

Teoria wiecznego powrotu zob. wiecznego powrotu teoria.

Teozofia.

Terapeutyczna filozofia.

Termin.

Terminologia filozoficzna zob. Język filozofii.

Terministyczna filozofia zob. terminizm.

Terminizm.

Terminologia filozoficzna

Terminus a quo.

Tertium non datur.

Tetyczny.

Teurgia.

Teza.

Theory of description = opisu teoria.

Tłumaczenie.

Tolerancja.

Tomizm.

Topoi.

Tout est pour le mieux dans le meilleur des mondes possibles.

Tożsamość.

Tradycja.

Tradycjonalizm.

Tragizm.

Transcendencja świadomości.

Transcendentalna redukcja zob. fenomenologia.

Transcendentny.

Treść.

Triada.

Tropy.

Trwałość.

Trwanie.

Tutorioryzm.

Twórczość.

Tworzenie.

Tychizm.

Typ.

Typów teoria.

Typologia.

Uczucie.

Übermensch = nadszłowiek.

Unum per addidens.

Unum per se.

Unumquodque tantum habet de bono quantum habet de ente.

Ultima ratio.

Umowa.

Umowa społeczna.

Umysł.

Umysłowy relatywizm.

Unio mystica.

Universale ante rem.

Universale in re = universale directum.

Universale post rem = universale reflexivum.

Uniwersalia = powszechniki.

Uogólnienie.

Urteilskraft = władza sądenia.

Utylitaryzm.

Utopia.

Utopijny.

V = verum.

Verité de fait.

Verité de raison.

Verum non est vero contrarium.

Via antiqua.

Via moderna.

Via negativa.

Via positiva.

Video meliora proboque, deteriora sequer.

Vinculum substantiale.

Virtus consistit in medio.

Vis vitalis = siła życiowa zob. witalizm.

Volonte générale.

Walka o byt.
Wariabilizm.
Wartościowanie.
Wartość.
Wątpienie.
Wątpliwość.
Weltgeist.
Weltseele.
Weryfikacja.
Wesenschau.
Wewnętrzny.
Wędrowka dusz.
Wiara.
Wiary filozofia.
Wiarygodność.
Wiecznego powrotu teoria.
Wieczność.
Wieczysta filozofia.
Wiedza.
Wielość przyczyn.
Wienerkreis = koło wiedeńskie.
Wiktorianizm.
Wille zum Nacht = wola mocy.
Wirtualny.
Witalizm.
Władza.
Władza sądenia.
Wola.
Wola mocy.
Wolicjonalny.

Wolność.

Wolność woli zob. indeterminizm.

Woluntaryzm.

Współbycie.

Wszegmoc.

Wszegświat.

Wtórne jakości zmysłowe zob. zmysłowe jakości.

Względności teoria.

Wybór.

Wychowania filozofia.

Wyjątek.

Wynikanie.

Wyobrażenie.

Wyróżnienie.

Względność prawdy i dobra.

Wzór osobowy.

Zakład Pascala.

Założenie.

Zaniedbanie.

Zasada.

Zasługa.

Zatroskanie.

Zdarzenie.

Zdarzeń teoria.

Zdolność.

Zdrowy zmysł = zdrowy rozsądek.

Zdrowy rozsądek.

Zetetyczna filozofia = pirronizm.

Zewnętrzny.

Zjawisko.

Zło.

Złoty środek.

Złudzenia.

Zmiana.

Zmysł społeczny.

Znaczenie.

Znaczenia teoria.

Znak.

Znaku teoria.

Zoon politikon.

Związek przyczynowy.

Życia filozofia.

Życie.

Obrotowa 5. XI. 1950

L.dz. 6142/50

I N S T R U K C J A

w sprawie prowadzenia księgi inwentarzowej i materiałowej, ułożona na podstawie zarządzenia Ministerstwa Oświaty z dnia 9.V. 1950 r. N. P.I A - 6956/50.

1. Kierownicy zakładów naukowych prowadzą szczegółowe księgi inwentarza. W wypadku zmiany na stanowisku kierownika należy spisać protokół zdawczo - odbiorczy, nowy kierownik winien odebrać inwentarz przekazany, podpisać deklarację, że za przyjęty inwentarz jest odpowiedzialny.
2. Każdy przedmiot stanowiący własność Skarbu Państwa winien być zapisany do księgi inwentarza.
3. Do księgi inwentarzowej należy wpisywać rzeczy, które nie podlegają w stosunkowo dłuższym czasie zużyciu, inne do księgi materiałowej.
4. Księga inwentarza jest podzielona na działy /I meble, II aparaty, pomoce naukowe, III książki, czasopisma, IV zbiory muzealne, V inwentarz żywy, VI narzędzia i sprzęty gospodarcze - mogą też być poddziały/.
5. Księga winna być opaxwiona, przesnurowana, ponumerowana, opieczetowana i podpisana przez dyrektora administracyjnego uczelni. Księga winna być sporządzona na właściwym druku.
6. Każdy przedmiot zakupiony /darowany/ należy natychmiast wpisać do księgi inwentarzowej, a na r-ku wpisać dział i poz.księgi
7. Sprzęty i narzędzia należy opisywać, podawać wybite cechy i numery firm wytwórczych.
8. Sprzętów wypożyczonych nie należy wpisywać do księgi, winny natomiast mieć naklejoną kartkę z zapisem, kto jest prawnym właścicielem.
9. Każdy przedmiot winien być wycechowany w sposób trwały /znak zakładu, Nr. działu - poddziału, pozycji, księgi inwentarzowej/. Przedmioty, które nie mogą być cechowane, winny znajdować się stale na miejscu ponumerowanym.
10. W każdym pokoju powinien być spis rzeczy, które się w tym pokoju znajdują.
11. W rubryce: wartość należy podać wartość podaną w rachunku bez kosztów przewozu / z uwzględnieniem kosztów podanych w rachunku/. Rachunek w walucie obcej winien być podany w przerahowaniu na zł. W wypadku, gdy cena przedmiotu nie jest znana - Dziekan powołuje Komisję do oszacowania. Protokoły z tej Komisji należy przechowywać w aktach.
12. Wpisywanie w rozchód może być dokonane na zlecenie Rektora lub Ministerstwa Oświaty / nie należy przekreślać zapisu/ - na wniosek kierownika zakładu/ uzasadniony protokołem Komisji/ Odpisy zlecenia wniosku i protokołu winny być w aktach.
13. Każdy przedmiot winien w zasadzie mieć swój kolejny numer księgi inwentarza.

14. Wszystkie rubryki księgi winny być wypełnione / wyrazy identyczne i sumy powtarzające się w rubrykach nie mogą być kreskowane, pozycje winny być pisane atramentem./

15. W celu ogólnej kontroli stanu inwentarza i ustalenia majątku Uczelni kwestura prowadzi spis ilości ksiąg inwentarza szczegółowego w zakładach - a na podstawie nadsyłanych co rok przez zakłady zapisów ubytku na dzień 31 grudnia sumuje wartości przedmiotów i zestawia ogólne sprawozdania.

16. Przy wpisywaniu przedmiotów w rozchód z tytułu omyłkowego wpisania do ksiąg inwentarza /zamiast np. do księgi materiałowej/, przedmiotów zniszczonych lub zużytych albo skradzionych, odziedziczonych lub darowanych a nie oszacowanych, należy przygotować spisy w 2 egzemplarzach, zaś przy zużytych i skradzionych w 3 egzemplarzach/ i powołać Komisję Kwalifikacyjną, która po zbadaniu ustali, czy przedmiot wpisać w rozchód, czy przenieść do innej księgi /materiałowej/, ustali wartość nieoszacowanego przedmiotu, ustali ew. winnego zagubienia lub zniszczenia przedmiotu.

17. Zapisy do ksiąg inwentarza /szczególnie przy wpisywaniu w rozchód/ muszą być czytelne, bez wycierania lub skrobienia albo wywabiania środkami chemicznymi. Na zapis jednego przedmiotu można użyć kilka wierszy, wpisy między wierszami nie są dopuszczalne.

18. Niedopuszczalne jest wykreślanie zapisów bez omówienia. W wypadku dokonania omyłkowego zapisu należy czerwonym atramentem wyraz lub zdanie niewłaściwe wykreślić, poprawkę omówić i podpisać.

19. Zakup materiałów.

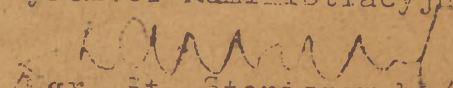
Zakupione materiały, podlegające w krótkim czasie zużyciu, winny być niezwłocznie wpisywane do księgi materiałowej lub kartoteki / na rachunku winno się odnotowywać Nr. księgi materiałowej /pozycję/.

20. Księga materiałowa /kartoteka/ powinna być prowadzona w przychodzie i rozchodzie.

21. Materiały wydaje się z magazynu na podstawie kwitu /przyjmuje się również na podstawie kwitu/. Kwitariusze winny być traktowane jako druki ścisłego zarachowania.

22. Do księgi materiałowej nie należy wpisywać materiałów, które zakupiono do doraźnego użycia / mydło, pasta do podłogi/.

Dyrektor Administracyjny

mgr. St. Staniszewski/

1. Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka, Kraków, Plac Na Groblach
2. Prof. dr Izydora Dąbbska, Kraków, ul. Podwale 1, m. 5.
3. Prof. dr Kazimierz Ajdukiewicz, Warszawa 22, ul. Kaliska 22 m. 5.
4. Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Wrocław, ul. Szewska
5. Polska Akademia Nauk, Biblioteka Gdańska, Gdańsk, ul. Wałowa 15.
6. Biblioteka Wydziału Pedagogicznego Uniw. Warszawskiego, Warszawa,
Krakowskie Brzoza, 26/28.
7. Biblioteka Uniwersytecka KUL, Lublin, ul. Szopena 27.
8. Prof. dr Bolesław Gawocki, Warszawa 12, Al. Niepodległości 159, m. 3.
9. Ks. Prof. dr Stanisław Kamiński, Lublin, ul. Nowotki 5/71.
10. Ks. Prof. dr Antoni Korciak, Lublin, ul. Szopena 27, m. 16.
11. Prof. dr Tadeusz Kotarbiński, Warszawa 40, ul. Karowa 14-16/18
12. Katedra Filozofii UMCS, Lublin, ul. Skłodowskiej 2.
13. Katedra Logiki Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław, ul. Szewska 36.
14. Katedra Logiki Uniw. A. Mickiewicza, Poznań, ul. Matejki 48.
15. Katedra Filozofii Un. Jagiellońskiego, Kraków, ul. Manifestu Lipcowego
16. Zakład Logiki Uniw. Łódzkiego, Łódź, ul. Uniwersytecka 3.
17. Prof. dr Władysław Tabarkiewicz, Warszawa, ul. Chocimska 35/10
18. Wyższa Szkoła Pedagogiczna, Gdańsk - Wrzeszcz, ul. Sobieskiego 18.
19. Biblioteka Wydziału Filozoficznego Uniw. Warszawskiego, Warszawa,
Krakowskie Przedmieście 3.
20. Prof. dr Henryk Greniewski, Warszawa, ul. Ordynaska 14, m. 14.
21. Poznańskie Tow. Przyjaciół Nauk, Poznań, ul. Alfreda Lampego 27/29.
22. Studia Filozoficzne, Redakcja, Warszawa, Nowy Świat 49.
23. Studia Logica, Poznań, ul. Fredry 10.
24. Toruńskie Towarzystwo Naukowe, Toruń, ul. Wysoka 16.
25. "Znak" Redakcja, Kraków, ul. Sławkowska 32, I p.
26. Biblioteka Polska, Paris IVe, 6, Quai d'Orléans. Francja.
27. Ks. Prof. J. M. Bocheński, Fribourg, Pl. Georges Python 1, Suisse - Szwajcaria
*Department of Philosophy, University of Kansas,
Lawrence, Kansas, U.S.A. caria*
28. Dialectica, Zurich 33, Suisse - Szwajcaria
29. "Filosofia" Redazione, Torino, via Po 18, Italia - Włochy

30. Prof. dr Henry T. Hiz, University of Pennsylvania, Department of Philosophy, Philadelphia 4, Pennsylvania U.S.A.
31. Dr Zbigniew Jordan, 12 Emperors Gate, London SW 7, England
32. Journal of Aesthetics and Art Criticism, Mount Royal and Guilford Avenues, Baltimore 2, Md., U.S.A.
33. The Journal of Philosophy, 713 Philosophy Hall, Columbia University, New York 27, N.Y. U.S.A.
34. The Kościuszkó Foundation, 15 East 65th Street, New York 21, N.Y. U.S.A.
35. Dr Jerzy Krzywicki, 18 E. 64th Street, New York 21, N.Y. U.S.A.
36. Librairie Polonaise, 123, Boulevard Saint-Germain, Paris VIIe France - Francja
37. ~~Loggia of Analysis~~ M.L. Apostel, ~~145, Avenue de la Woluwe~~
14, Avenue de l'Exposition, Gand, Belgia - Belgique
38. Prof. dr Henryk Mehlberg, University of Chicago, Department of Philosophy, Chicago 37, Ill. U.S.A.
39. "Mind" Prof. G. Ryle, Magdalen College, Oxford Anglia
40. Philosophy and Phenomenological Research, University of Buffalo, Buffalo 14, New York U.S.A.
41. Prof. dr Ch. Perelman, 32, Rue de la Pêcherie ~~524~~ Uccle - Bruxelles, Belgia - Belgique
42. Polish Institute of Arts and Sciences in America, 145 East 53rd Street, New York 22, N.Y. U.S.A.
43. The Polish Library, 5, Princes Gardens, London SW 7 c/o Mrs. M.L. Danilewicz A.L.A. Anglia
44. Revue Internationale de Philosophie, Rédaction, 65, Avenue Louis Lepoutre, Bruxelles, Belgia - Belgique
45. Università Cattolica del S. Cuore "Rivista di filosofia neo-scolastica" Milano Piazza S. Ambrogio 9, Ufficio Scambi, Italia
46. Verband zur Förderung der Philosophie an deutschen Gymnasien, Dr Erwin Lebek, Bremen Arnold-Büsklin Strasse 14, Deutsch Bundesrepublik
47. Zeitschrift für Philosophische Forschung, Dr Georgi Schischkoff Herausgeber, Wasserburg/ Inn - bei München, Mozartstrasse 15 Deutsche Bundesrepublik
48. The Library of Congress, Washington 25, D.C. U.S.A.
49. Redakcja "Kultury" Jerzy Giedroyć, Paris, 91, Av. de Poissy, Maisons - Laffitte (S.-et-O.) Francja

50. Verband Schweizer Philosophie-Lehrer, Prof. Dr Max Roesle, Einsiedeln/ Schweiz
51. Wiener Arbeitsgemeinschaft der Philosophie-Lehrer, Wien XXI,
Franklin-Strasse 21, Austria
52. Wojewódzka Biblioteka Pedagogiczna, Toruń, Plac Armii Czerwonej
53. Instytut Pedagogiki, Warszawa, ul. Górczewska
54. Rektor Prof. dr Stanisław Jaśkowski, Toruń, Uniwersytet
55. Prof. dr Kazimierz Pasenkiewicz, Kraków, ul. Garncarska 3, m.10.
56. Ruch Filozoficzny, Toruń, Uniwersytet
57. Prof. dr Tadeusz Szczerkiewicz, Toruń, Uniwersytet
58. Prof. dr Adam Wiegner, Poznań, ul. B. Sczanieckiej 9a.
59. Prof. dr Roman Ingarden, Kraków, ul. Biskupia 14, m.15.
60. Prof. dr Alfred Tarski, *Cragmont Avenue 1001, Berkeley 8,
California, U.S.A.*
- ~~61. Prof. dr Hellmut Stoffer, Colmantstrasse 34, Bonn, Deutsche Bundesre-
publik~~
62. Prof. dr Herbert Searles, University of South California, Los Angeles 7, California, U.S.A.
63. Prof. dr Robert Blanché, chemin des Prudettes 56, Toulouse, France
64. Prof. dr Ferdinand Gonseth, Goldauerstrasse 60, Zürich, Suisse
- ~~65. Prof. dr Paul Lorenzen, Luisenstrasse 3, Bonn, Deutsche Bundesrepu-
blik~~
66. Prof. dr Albert Menne, Oegerstrasse 33, Letmathe, Deutsche Bundesrepu-
blik
67. Prof. dr Béla Juhos, Kai 65, Wien I, Austria
68. Dr Max Rleser, 713 Philosophy Hall, Columbia University, The Journal
of Philosophy, New York 27, N.Y. U.S.A.
69. Bulletin de l'Unesco, Organisation Des Nations Unies,
19, avenue Kléber, Paris - 16e, France
70. Répertoire Bibliographique de la Philosophie - Louvain - Éditions
de l'Institut Supérieur de Philosophie, 2, Place Cardinal Mercier,
Belgia
71. Philosophy of Science. C.W. Churchman, Editor. Baltimore, Maryland
Mt. Royal and Guilford Aves.(2). U.S.A.

Haytham's inquiry into the psychology of the individual
Prof. Dr. Josef Fritsch - your minutes?

Association of English Professors
and Lecturers Abroad
5, Prince's Gardens, London, S. W. 7.

.....
/szkoła wyższa/

WNIOSEK O SKIEROWANIE NA WYJAZD ZA GRANICE W CELACH
SZKOLENIOWYCH

1. Dane personalne kandydata

Nazwisko
Imiona
Data i miejsce urodzenia
Stan cywilny
Adres

2. Dane dotyczące wykształcenia, miejsca pracy i stanowiska kandydata w szkole wyższej

stopień naukowy lub
dyplom ukończenia studiów i tytuł naukowy

/podać daty uzyskania
i nazwę szkoły/

.....
Stan zaawansowania przygotowania przewodu doktorskiego lub pracy
habilitacyjnej /przybliżony termin ukończenia pracy/

.....
Specjalność naukowa

Miejsce pracy:

Uczelnia

Wydział

Katedra

Miejsce pracy, stanowisko

/poza uczelnią/

Zajmowane stanowiska
i obecne i poprzednie

/podać daty/

Przynależność i praca
kandydata w organizacjach
politycznych, społecznych,
oświatowo-kulturalnych
itp.
.....
.....
.....
.....

- 3. Czasokres trwania zagranicznego stypendium naukowego:
/o ile pobyt opłacać ma obca placówka naukowa/
Przewidywany łącznie czas pobytu za granicą
.....
Proponowana data wyjazdu i powrotu
- 4. Zagraniczna placówka naukowa, w której kandydat zamierza pracować i nazwisko kierownika naukowego /ew.kierownika placówki zagranicznej/
Kraj
nazwa placówki zagranicznej
/bliższe określenie, jeśli nie jest to uczelnia wyższa/
Przebieg i dotychczasowe wyniki uzgodnienia z placówką za granicą przyjęcia kandydata
- 5. Plan i zakres pracy naukowej, jaką kandydat zamierza przeprowadzić w placówce zagranicznej
.....
- 6. Charakterystyka kwalifikacji kandydata i dotychczasowego jego dorobku naukowego /załączyć wykaz publikacji/ i pedagogicznego:
.....
- 7. Opinia kierownika własnej katedry
.....
- 8. Stanowisko rady wydziału i ewentualnie senackiej komisji:
.....

- 9. Merytoryczne uzasadnienie wyjazdu w szczególności wyboru ośrodka, czasokresu trwania studiów, a także stwierdzenia na podstawie dotychczasowej pracy kandydata, iż nie ma on w kraju odpowiednich warunków do dalszego rozwoju naukowego, bądź stwierdzenia, iż zachodzą inne podstawy skierowania na wyjazd szkoleniowy.
.....
- 10. Dotychczasowe staże naukowe i praktyki w kraju oraz wyjazdy kandydata za granicę /gdzie, kiedy i w jakim celu/:
.....
- 11. Znajomość języków obcych oraz stopień opanowania języka, którym kandydat będzie posługiwał się w kraju, do którego zamierza wyjechać /podać podstawę oceny/
.....
- 12. Wskazanie, gdzie kandydat zostanie zatrudniony po odbyciu studiów naukowych za granicą
.....

13. Stwierdzenie dziekana wydziału i kierownika katedry, iż wyjazd
.....
.....
.....
.....
14. Wniosek w sprawie przyznania kandydatowi w okresie jego poby —
tu za granicą urlopu płatnego lub bezpłatnego
.....
.....
.....

REKTOR

U w a g a :

Do wniosku załączyć należy dwie opinie polecające kandydata wystawiane przez profesorów odpowiednich specjalności oraz zaświadczenie lekarskie stwierdzające, iż kandydat nie cierpi na żadne schorzenia chroniczne i stan jego zdrowia pozwala na podjęcie studiów zagranicą.

348

Czasopisma filozoficzne (polskie). W poniższym zestawieniu są uwzględnione nie tylko wydawnictwa ściśle periodyczne (miesięczniki, kwartalniki, roczniki), lecz także wydawnictwa ciągłe nieperiodyczne (tzn. ukazujące się w różnych odstępach czasowych), jeżeli każdy tom lub zeszyt jest zbiorem rozpraw i artykułów różnych autorów pod wspólną redakcją. Wydawnictwa są uporządkowane chronologicznie według roku założenia.

1) Przegląd Filozoficzny, kwartalnik, założony przez Władysława Weryhę w r. 1897 w Warszawie, wydawany i redagowany przezeń do jego śmierci w r. 1916, przejęty został później przez Warszawskie Towarzystwo Filozoficzne i wychodził pod redakcją Władysława Tatarkiewicza (z przerwą wojenną w latach 1939-1946) do końca roku 1949, w którym wyszedł ostatni jego rocznik XLV. Przegląd Filozoficzny był naczelnym polskim czasopismem filozoficznym, obrazującym stan polskiej filozofii z końcem XIX w. i w pierwszej połowie XX w. Rejestr 25 roczników został dołączony do rocznika XXV (1922), a rejestr roczników XXVI-XLII (1923-1946) do rocznika XLII (1946).

2) Ruch Filozoficzny, założony w r. 1911 i wydawany przez Kazimierza Twardowskiego we Lwowie, pierwotnie jako miesięcznik, po pierwszej wojnie ukazywał się w rzadszych odstępach czasu. Po śmierci założyciela w r. 1938 został przejęty przez Polskie Towarzystwo Filozoficzne we Lwowie i zamieniony na kwartalnik, wychodził (z przerwą wojenną 1939-1948) do r. 1950 - dwa tomy powojenne XVI i XVII ukazały się w Toruniu; ~~ponownie~~ wznowiony w r. 1958 pod redakcją Tadeusza Czeżowskiego w Toruniu. Jest organem informacyjnym, podaje krótkie artykuły na tematy aktualne, recenzje, streszczenia odczytów, bibliografię i kronikę wydarzeń w dziedzinie filozofii.

3) Archiwum Komisji do badania historii filozofii w Polsce, wydawnictwo ciągłe, nieperiodyczne, wydawane przez Akademię Umiejętności w Krakowie (później ~~Polską~~ Akademię Umiejętności) jako organ Komisji historii filozofii w Polsce, której przewodniczył Ignacy Chrzanowski. W okresie od 1915 do 1937 wyszło sześć tomów. Po wojnie wydawnictwo nie zostało podjęte.

4) Kwartalnik Filozoficzny, założony w r. 1922 przez Władysława Heinricha i wydawany przez Polską Akademię Umiejętności w Krakowie, zawierał głównie artykuły z dziedzin historii filozofii, teorii poznania oraz filozoficznych zagadnień nauk przyrodniczych. Redakcję objął po Władysławie Heinrichu Zygmunt Zawirski, a następnie Roman Ingarden. Czasopismo wychodziło (z przerwą wojenną w latach 1939-1945) do r. 1950 i zakończyło swe istnienie po wydaniu zeszytu 1-2 tomu XIX.

5) Travaux du laboratoire de psychologie expérimentale de l'Université de Cracovie, założone i redagowane przez Władysława Heinricha, wydawane przez Polską Akademię Umiejętności, podawało prace wychodzące z pracowni pod jego kierownictwem. Ukazały się dwa tomy, w r. 1924 i w r. 1938.

6) Biuletyn Koła Psychologicznego, kwartalnik założony w r. 1925 i redagowany przez Józefę Joteyko przy Instytucie Pedagogicznym w Warszawie, po ukazaniu się pierwszego rocznika został przemianowany na Polskie Archi-

wum Psychologii (zob. 7)

7) Polskie Archiwum Psychologiczne, kwartalnik wychodzący od r. 1926 w Warszawie pod redakcją Józefy Joteyko jako dalszy ciąg Biuletynu Koła Psychologicznego (zob. 6), był poświęcony zagadnieniom psychologii teoretycznej i stosowanej. Po śmierci Józefy Joteyko w r. 1929 i po wyjściu tomu V w r. 1931 nastąpiła dwuletnia przerwa w wydawaniu pisma. W r. 1933 objął redakcję Stefan Daley. ^{Począwszy od} ~~Począwszy od~~ tomu XI ~~z~~ r. 1938 czasopismo ~~przekształciło się~~ przyjęło nazwę Psychologia Wychowawcza ~~(zob. 11)~~ (zob. 11).

8) Kwartalnik Psychologiczny, organ Polskiego Towarzystwa Psychologicznego, założony w r. 1927 i wydawany w Poznaniu przez Stefana Błachowskiego, wychodził z przerwą wojenną (1939-1946) do r. 1949. Ukazało się w ciągu tego czasu czternaście tomów. Czasopismo drukowało obszerniejsze artykuły i rozprawy autorów polskich i obcych w różnych językach.

9) Studia Philosophica, rocznik założony we Lwowie w r. 1935 przez Polskie Towarzystwo Filozoficzne, redagowany przez Kazimierza Twardowskiego, Romana Ingardena i Kazimierza Ajdukiewicza w językach angielskim, francuskim i niemieckim, zamieszczał obszerniejsze rozprawy i sprawozdania informujące o polskich pracach filozoficznych. Czasopismo przestało wychodzić w r. 1951; ukazało się cztery tomy w latach 1935, 1937, 1948 i 1951.

10) Prace Instytutu Psychologicznego Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, wydawnictwo ciągłe, nieperiodyczne, pod redakcją Mieczysława Kreutzera, publikowało prace wykonane w kierowanym przez niego zakładzie. W latach 1935-1938 wyszło cztery zeszyty.

11) Psychologia Wychowawcza, kwartalnik ^{wydawany} ~~wychodzący~~ w Warszawie przez Związek Nauczycielstwa Polskiego jako dalszy ciąg Polskiego Archiwum Psychologii (zob. 7) pod redakcją Stefana Daleya, wychodził ~~w latach~~ od r. 1938, z przerwą wojenną 1939-1946, do r. 1949, w którym ukazał się ~~jako ostatni~~ tom XIV ~~jako ostatni~~. ~~✓~~

12) Collectanea Logica, ~~wydawnictwa~~ czasopismo międzynarodowe, poświęcone badaniom logicznym zostało założone w r. 1938 w Warszawie przez Jana Łukasiewicza. Cały nakład pierwszego tomu spłonął w drukarni w czasie walk 1939 r. Ocalały jedynie odbitki zawierające rozprawy Stanisława Leśniewskiego.

13) Polski Przegląd Tomistyczny, czasopismo założone w r. 1939 przez Dominikanów w Warszawie, poświęcone zagadnieniom tomizmu ze szczególnym uwzględnieniem filozofii; Ukazał się zeszyt pierwszy pod redakcją I.M. Bocheńskiego. Po wojnie czasopismo nie zostało wznowione.

14) Myśl Współczesna, miesięcznik wychodzący w Łodzi od r. 1946 pod redakcją komitetu, w którego skład wchodził m.i. Józef Chałasiński, Tadeusz Kotarbiński, Adam Schaff i Stefan Żółkiewski, miał za cel oświecać ze stanowiska postępowego wszelkie zagadnienia rzeczywistości przy-

rodniczej i humanistycznej. Zawierał liczne artykuły treści filozoficznej. Przestał wychodzić z końcem roku 1950. Ukazało się łącznie 55 zeszytów.

15) Roczniki Filozoficzne, wydawnictwo Towarzystwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, założone w r. 1948 przez Józefa Pastuszkę, drukuje prace filozoficzne, przedstawiane przez członków Towarzystwa. Kolejne zeszyty są poświęcone poszczególnym dyscyplinom filozoficznym.

16) Myśl Filozoficzna, kwartalnik - potem dwumiesięcznik, został założony w r. 1951 ¹⁹⁵¹ ~~1951~~ wydawany przez Komitet Filozoficzny Polskiej Akademii Nauk pod naczelną redakcją Adama Schaffa. Miał w programie szerzenie materializmu dialektycznego i historycznego. Wychodził do r. 1957, ukazało się 29 zeszytów; ~~jako~~ ~~dotatek~~ ~~ukazywały~~ p.t. „Myśl Filozoficzna - Przekłady” obejmuje 7 zeszytów.

17) Studia Logica, wydawnictwo ciągłe nieperiodyczne, założone w r. 1953, wychodzi tomami, mniej więcej w odstępach rocznych, staraniem Instytutu Filozoficznego Polskiej Akademii Nauk pod redakcją naczelną Kazimierza Ajdukiewicza. Drukuję rozprawy i artykuły z zakresu logiki w języku polskim lub w językach obcych, zawiera nadto dział sprawozdawczy z bieżącej literatury logicznej.

18) Studia Psychologiczne, wydawnictwo ciągłe nieperiodyczne, założone w r. 1956, wychodzi tomami, mniej więcej w rocznych odstępach, staraniem Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk pod redakcją Tadeusza Tomaszewskiego, zamieszcza obszerniejsze prace z psychologii eksperymentalnej.

19) Studia Filozoficzne, dwumiesięcznik wydawany od r. 1957 przez Instytut Filozoficzny Polskiej Akademii Nauk pod redakcją Komitetu. Pismo publikuje artykuły i sprawozdania z zakresu wszystkich dyscyplin filozoficznych, reprezentujące różne kierunki myślenia filozoficznego w granicach określonych rygorami poprawności naukowej i zasadami myślenia racjonalnego.

20) Archiwum Historii Filozofii i Myśli Społecznej, wydawnictwo ciągłe nieperiodyczne, wychodzi od r. 1957 staraniem Instytutu Filozoficznego Polskiej Akademii Nauk mniej więcej w odstępach półrocznych, jest redagowane przez Komitet. Publikuje rozprawy, materiały źródłowe i sprawozdania.

Komisji, w którym są przechowywane jej akta. Akta Komisji dzielą się na ogólne oraz osobiste każdego kandydata, przystępującego do egzaminu.

§ 11. Sesje egzaminacyjne odbywają się corocznie w dwóch terminach, które przewodniczący Komisji wyznacza w ciągu miesięcy października i maja.

III. Przebieg egzaminów nauczycielskich.

§ 12. Podanie do Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego o dopuszczenie do egzaminu wnosi kandydat na ręce Kuratora właściwego Okręgu Szkolnego — drogą służbową, o ile jest w służbie — jeśli warunek wymieniony w § 1. lit. e), spełnił przez odbycie praktyki szkolnej, zaś wprost do Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, jeśli warunek ten spełnił przez odbycie studjum pedagogicznego. Do podania dołączyć należy życiorys, dokumenty osobiste i opłatę w wysokości, ustanowionej przez Ministra. Wśród dokumentów osobistych winny się znajdować: 1) metryka urodzenia, 2) dowód obywatelstwa polskiego, 3) urzędowe świadectwo moralności, o ile kandydat nie jest zatrudniony w szkolnictwie lub innej instytucji państwowej, iub też nie ukończył bezpośrednio przedtem polskiej szkoły państwowej, 4) świadectwo lekarza urzędowego o zdatności fizycznej do zawodu nauczycielskiego, 5) świadectwo jednego z egzaminów wymienionych w § 1. lit. d), 6) świadectwo odbycia w myśl § 1, lit. e) studjum pedagogicznego lub praktyki nauczycielskiej, 7) świadectwo usprawnienia wymienione w § 1, lit. f), 8) dowód tożsamości osoby z fotografią. Nadto kandydat podaje lekturę pedagogiczną oraz wskazuje którą dziedziną pedagogiki zajmował się najwięcej.

§ 13. Kurator Okręgu Szkolnego przesyła podanie do Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wraz z opinią o wartości praktyki nauczycielskiej kandydata, oparte na dołączonem do podania świadectwie z tej praktyki oraz na własnych danych.

§ 14. O dopuszczeniu do egzaminu rozstrzyga Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i przesyła podania kandydatów dopuszczonych do Komisji Egzaminacyjnej, która zawiadamia ich o decyzji Ministra i wyznacza im termin egzaminów.

§ 15. Dla każdego kandydata przewodniczący Komisji wyznacza Komplet Egzaminujący, złożony przynajmniej z czterech członków Komisji. Przewodniczącym Kompletu

*Minister § 12, 174, 22. 10. 18 6/35-172 Co
17/36 m. 19.*

34

szkolnictwa ze szczególnem uwzględnieniem szkolnictwa w Polsce, historję wychowania i higienę wychowawczą;

b) znajomość programów szkolnych (szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich), zwłaszcza w zakresie danego przedmiotu nauczania, ustaw oraz najważniejszych rozporządzeń, dotyczących szkolnictwa średniego, wreszcie należyte orjentowanie się w podręcznikach i pomocach szkolnych w zakresie danego przedmiotu nauczania.

§ 6. Kandydaci, posiadający świadectwo odbycia określonych w § 1, punkt e), studjów w Państwowym Instytucie Pedagogicznym, lub w jednym z powołanych do tego przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego uniwersytetów, są uwolnieni od egzaminu piśmiennego (§ 4), o ile wykonali w Instytucie, względnie uniwersytecie dobrą pracę piśmienną z dziedziny nauk pedagogicznych, — od egzaminu praktycznego (§ 3), o ile w instytucie, względnie w uniwersytecie uczestniczyli skutecznie w praktycznych ćwiczeniach w nauczaniu, — od tych przedmiotów egzaminu ustnego (§ 5), z których zdali pomyślnie egzamin w czasie studjów w Instytucie, względnie uniwersytecie; świadectwo odbycia studjów w Instytucie, względnie uniwersytecie winno zawierać dane potrzebne do tych zwolnień.

§ 7. Kandydaci, posiadający magisterjum z pedagogiki, nie zdają egzaminu piśmiennego, a egzamin usny zdają tylko z dydaktyki obranych przedmiotów nauczania (z dydaktyki pedagogiki oraz drugiego przedmiotu magisterjum) i z wiadomości określonych w paragrafie 5 lit. b.).

II. Komisja Egzaminacyjna.

§ 8. Komisje Egzaminacyjne dla odbywania egzaminów państwowych na nauczycieli szkół średnich powołuje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Każda Komisja nosi nazwę: Państwowa Komisja Egzaminacyjna w dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich. Komisje urzędują i egzaminują w języku polskim.

§ 9. Przewodniczącego, jego zastępcę i innych członków Komisji mianuje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na przeciąg lat trzech. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może delegować do Komisji swego przedstawiciela, który ma prawo być obecnym na wszystkich egzaminach i posiedzeniach, nie ma jednak prawa głosowania.

§ 10. Przewodniczący Komisji kieruje pracami Komisji, prowadzi korespondencję urzędową i kieruje biurem

Zm. D. Wm. 11 6/12 1919

Prof. dr T. Czeżowski³⁷²

lok. 50

L I S T A D Y Ż U R O W

Członków Rady Miejscowej ZOZ ZNP UMK w godzinach od 13-tej do 14,30

Kto pełni dyżur	funkcja w ZOZ	w dniach	uwagi
Doc. dr J. Krupowicz	Przewodniczący ZOZ	wtorek, czwartek	
Z. Prof. dr A. Dygdała	Z-ca Przewodn. ZOZ	poniedziałek, sobota	
Dr Wład. Mrózek	Z-ca Przewodn. ZOZ	piątek	
Mgr Al. Matawowski	Sekretarz ZOZ	codziennie na zmianę z Mgr	Rośochowicz
Mgr U. Rośochowicz	Sekretarz ZOZ	środa, sobota	
Mgr A. Krzemień	Skarbnik ZOZ	poniedziałek, piątek	
K. n. St. Strawiński	Członek Prezydium ZOZ	czwartek	
Prof. dr T. Czeżowski	Członek Prezydium ZOZ		
Mgr Mich. Wazgord	Przew. Kom. Socj. Byt.	środa	
K. oł. Wer. Jędrasowa	Ref. Wczasów	środa, czwartek	

Prosimy o czytelne wypełnienie

.....dnia.....

DEKLARACJA CZŁONKOWSKA

Do

Polskiego Towarzystwa Filozoficznego

Oddział w

Oświadczam, że znamy mi jest statut Polskiego Towarzystwa Filozoficznego i proszę o zaliczenie mnie w poczet członków Towarzystwa.

Nazwisko i imię

Tytuł naukowy.....

Adres.....

Obecna praca zawodowa.....

Urodzony/a/ dnia.....

Imiona rodziców.....

.....

/ podpis/

Podpisy członków wprowadzających

1/.....

2/.....

Przyjęty w poczet członków PTF dnia... ..

Kol. elbese

334

To dotyczy numer listy
materii z listy

Tarob, dnia 17 września 1968 r.

UNIWERSYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

Wg rozdzielnika

L.dz. G-18-13/68

W załączeniu przekładam odpis pisma Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego z dn. 7 września 1968 r. Nr PF7-0170-3/68 dot. zwalczania zaniedbań w dochodzeniu i egzekwowaniu przez przedsiębiorstwa, instytucje i urzędy państwowe odszkodowań od sprawców przestępstw, do ścisłego przestrzegania i wykonania.

Otrzymuje:

1. wszystkie podległe jednostki organizacyjne UMK
2. Kwestor UMK

Dyrektor Administracyjny
/-/ mgr St. Staniszewski/

MINISTERSTWO OŚWIATY
I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

O d p i s

Nr PF7-0170-3/68

Dotyczy: zwalczania zaniedbań w dochodzeniu i egzekwowaniu przez przedsiębiorstwa, instytucje i urzędy państwowe odszkodowań od sprawców przestępstw.

Prezes Rady Ministrów w piśmie okólnym nr 60 z dnia 11 lipca 1968 r. zwrócił uwagę, że zalecenia zmierzające do usunięcia zaniedbań na odcinku dochodzenia i egzekwowania odszkodowań za straty spowodowane przestępstwami na szkodę jednostek państwowych - wydane w piśmie okólnym nr 19 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 1966 r. - są wykonywane nienależycie i opieszale, co potwierdzają przeprowadzone w różnych jednostkach i instytucjach kontrole tego odcinka.

Stan taki, w którym Skarb Państwa ponosi poważne straty na skutek niczym nieuzasadnionych zaniedbań kierowników i pracowników jednostek państwowych w egzekwowaniu roszczeń odszkodowawczych nie może być nadal tolerowany.

W tej sytuacji staje się koniecznym wzmocnienie działania przez podległe resortowi jednostki, celem likwidowania i egzekwowania roszczeń oraz niedopuszczania do zaległości i przedawniania należnych dla Skarbu Państwa kwot.

W związku z powyższym Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego przypomina, że nadal obowiązują wszystkie zalecenia zawarte w piśmie okólnym z dnia 29 maja 1966 r. nr DF.II-3/5/66 oraz prosi kierowników wszystkich podległych jednostek, by:

- 1/ usprawniono działalność radców prawnych, głównych księgowych, kierowników podległych jednostek i wszystkich pracowników, do których obowiązków należy przygotowanie, kontrola i dochodzenie roszczeń odszkodowawczych,

2/ w stosunku do radców prawnych, głównych księgowych, kierowników podległych jednostek i innych pracowników, były wyciągane wszystkie konsekwencje służbowe oraz karne i cywilne w przypadkach zaniedbywania przez nich obowiązków egzekwowania roszczeń odszkodowawczych.

Celem ułatwienia bieżącej kontroli należnych kwot oraz ich egzekwowania poleca się, by obok prowadzonej ewidencji księgowej, główny księgowy i radca prawny prowadzili odpowiednią ewidencję syntetyczną pozaksięgową z uwzględnieniem nazwiska i adresu dłużnika, daty powstania roszczenia, podstawy prawnej /wyrok sądowy, oświadczenie o dobrowolnym zobowiązaniu zapłaty itp/ oraz dat regulowania rat przy spłacie zobowiązania.

Tak prowadzoną ewidencję powinni wymienieni pracownicy przedkładać co kwartał do wglądu kierownikowi danej jednostki.

Rozdzielnik: 1/67

C, E, F, G, H, I, J, K,
L-17, 18, 19, 21, M-4,
N-1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10,
11, 12, 13, 14, 15, 16, 17,
18, 19 i 20-29 oraz
B-12, 13, 14.

Dyrektor Departamentu
/-/ podpis nieczytelny
B. Gawlikowski

Torun, dnia 24 stycznia 1975 r.

III-1-a-9/74/13

Ob.Ob. Dyrektora Instytutów i
Mierowskiej Katedry

Na podstawie zarządzenia Rektora UMK z dnia 14.1.1975 r. w sprawie zasad zachowania tajemnicy państwowej i służbowej polecam wprowadzić zabezpieczenie następujących podręczników:

A. Pracownice fotograficzne i kserograficzne

1. Pracownicy powinni posiadać książki patentowe.
2. Wykazać wykaz osób uprawnionych do pobierania i oddawania kluczy od tych pracowni; wykaz ten powinien znajdować się w portierni i klucze powinny być wydawane jedynie osobom upoważnionym.
3. W pracowniach kserograficznych należy prowadzić kalendarz wykonanych odbitek.
4. Prace kserograficzne mogą być wykonywane jedynie na podstawie decyzji Dyrektora Instytutu lub Mierowskiej Katedry.
5. W podręcznikach tych powinno znajdować się instrukcje przeciwpożarowe i podane sposoby gaszenia.

B. Podręczniki z nazwaniami do pisania

1. Podręczniki te winno posiadać książki patentowe

C. Materiały tajne i poufne

1. Sprawoznać się o zarządzeniu nr 3 4/74 Ministra z dnia 1 lutego 1974 r. w sprawie trybu postępowania z mapami tajnymi, materiałami geodezyjnymi, kartograficznymi, geologicznymi.

D E K A N

Dr. Sław Mioduski

/Doc. dr Czesław Mioduski/

354

Rzeczywistość a poznanie świata fizycznego
(według rozważań Macha, Helmholtza i Smoluchowskiego)

Mach w swoich rozważaniach określa wszystkie przedmioty, zjawiska i przejawy uczuć człowieka jako pewne kompleksy-zespoły barw, obrazów pamięciowych, uczuć. Odmawia on (w przeciwieństwie do Kanta) przedmiotom pojęcia substancji. Kant podobnie jak i Mach stwierdza, iż wrażenia doznane od danego przedmiotu są subiektywne-lecz te wszystkie przeżycia psychiczne odniesione do jakiegoś przedmiotu, uzewewnętrzniają się w substancji.

Według Macha, każde wrażenie odebrane jest nie bez osobistego wpływu obserwatora i samego przedmiotu. Kostka zbliska oglądana jest większa, prawym okiem widzi się inaczej niż lewym. Same odczucie barwy może być uzależnione od chwilowego stanu obserwatora (po zażyciu santoniny kula biała wydaje się żółtą) lub od stałej indywidualności np. u daltonistów.

Nic nas nie upoważnia, by senne marzenia (jesli będą kolejno i logicznie następowowały) uważać za przeżycia wtórne a nie za rzeczywistość i odwrotnie. Tak samo fakt załamania się w wodzie można uważać za stan normalny a w powietrzu za złudzenie.

U Macha spotykamy się z identycznością świata duchowego i materialnego. Np. kolor sciany oświetlonej światłem lampy może być zmieniony przez zgaszenie lampy lub przez zmiany w moim ciele-jesli mianowicie oczy moje wpatrywały się dłużej w przedmiot o czerwonej barwie to sciana (kompleks uczuć) wyda się nam zieloną. Zmianę kompleksu identyczną wywołano tu raz czynnikiem materialnym (wyjęcie kontaktu lampy), drugi raz zapomocą nastawienia naszej psychiki-wpatrywanie się w czerwień.

Helmholtz rozwija myśl, że nauki przyrodnicze dążą do odgraniczenia się od hipotez, „aby w czystości zachować to co należy do świata rzeczywistego, którego praw poszukują,,

Według niego ~~nie należy~~ hipotezę lub sposób przedstawienia jako należące do filozofii a nie do nauk przyrodniczych należy wydzielić.

Poznanie świata zmysłami, które jak sam Helmholtz stwierdza „są niedoskonałymi przyrządami pomiarowymi i złymi wskaźnikami-jest zależne od zmysłu którym operujemy. Zmysły donoszą o niejednym zjawisku fałszywie. Oko uderzone daje wrażenie odczucia światła. Tak samo można złożyć 2 palce i toczyć kulę - Odnieśliemy wrażenie że są toczony 2 kule-zawodzi zmysł dotyku.

Różne zmysły inaczej reagują na te same zjawisko. Drganie powietrza skóra odczuje jako drganie, powiew powietrza; ucho zaś usłyszy dźwięk.

Tak samo fale eteru oko odczuje jako światło, skóra jako ciepło. Wyraz „skóra” użyto tutaj w znaczeniu zmysłu dotyku. Dopiero szczegółowe badania pozwolą nam stwierdzić że różne objawy powoduje ta sama energia.

Stopień niejako czułości poszczególnych zmysłów jest różny. (Oprócz tego ~~niektórzy~~ ludzie mają pewne zmysły bardziej „zaostrzone”) A więc ucho odroźnia około 10 oktaw, oko zaś niecałą oktawę. Również przy składaniu dźwięków ucho jest niezłym egzaminatorem (szczególnie u osób muzykalnych).

Biały kolor dla oka można stworzyć przez kombinacje różnych kolorowych składników, a oko nie będzie mogło nic powiedzieć o tych składnikach.

Mówiąc o nierówności odczuwania przez różne zmysły Helmholtz nie wnika w to że oprócz tego może być różnica w osrodku przenoszącym do naszej jaźni drgania optyczne i akustyczne.

Zmysły dostarczają tylko sygnałów, będących znakami zewnętrznego działania, nie zaś odbitym obrazem. Skutkiem tego ten sam przedmiot w tych samych warunkach wywołuje ten sam znak. Jednak sam Helmholtz stwierdził, że różne rzeczy nie muszą odbić się w naszych wrażeniach ~~jak~~ przez różne znaki np. na uderzenie i światło oko reaguje podobnie.

Ostatecznie wyprowadza H. wniosek, że ponieważ po warunkach które pod pewnym względem są równe, nastąpią i skutki pod jakimś innym względem równe, więc istnieje prawidłowość. Nasze wrażenia będące znakami świata zewnętrznego pozwalają nam poznać tę prawidłowość i prawo nią rządzące.

Nawskros współczesne poglądy na istotę poznania świata fizycznego podaje jeden z największych fizyków polskich-Marian Smoluchowski. Nie oddziela on hipotez i teorii od scisłej fizyki (przeciwnie niż Helmholtz). Jesli zjawiska tak się dzieją, że wytkomaczenie ich jest proste przy założeniu istnienia teoretycznych cząstek np. atomów niewidzialnych gołym okiem lecz wyczuwalnych niejako w zjawiskach, to fizyka zakłada istnienie takich cząstek,.

Smoluchowski potwierdza w swych rozważaniach niedoskonałość naszych zmysłów lecz zarazem stwierdza, że nam nie chodzi wcale o poznanie czynników nie mających wpływu na zjawiska i nie odczuwalnych przez nasze zmysły. Chcemy tylko poznać świat zjawisk nam przystępnych. Jeśli zaś chodzi o teorię i prawa wygłaszane przez fizyków, to żaden z nich nie może stwierdzić, iż są one jedynym i ostatecznym wytłomaczeniem zjawisk, lecz że one przy obecnym stanie wiedzy porządkują zjawiska, pozwalają wyprowadzać z tych logiczne wnioski. Kończąc swoje rozważania Smoluchowski zaznacza iż w nauce należy wystrzegać się upartego konserwatyizmu. Gdy wobec nowych postępów nauki nowych odkryć, stara teoria jest niedostateczna nie wahajmy się szukać nowych.

335

Toruń, d. 16 stycznia 1980 r.

P r o t o k ó ł

z Walnego Zebrania członków Oddziału Toruńskiego PTF
odbytego 16 stycznia 1980 roku

W zebraniu uczestniczyło 12 osób.

Zebranie otworzył z-pca przewodniczącego Oddziału prof.dr hab. Leon Gumański. Przedstawiony na zaproszeniach porządek obrad został jednogłośnie przyjęty. Jednogłośnie powierzono przewodniczenie Zebraniu drowi Henrykowi Moesze.

Przebieg Walnego Zebrania:

1. Protokół z ubiegłorocznego Zebrania odczytał dr Wacław Kubik - został jednogłośnie zatwierdzony.
2. Sprawozdanie Zarządu przedstawił prof. L. Gumański - przypominając w nim sylwetkę zmarłego członka OTPTF prof. dra Witolda Lisa-Olszewskiego i Jego zasługi na polu filozofii, zwłaszcza tłumaczenia prac Boecjusza. Pamięć Zmarłego uczcili zebrani chwilą milczenia. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej przedłożył dr Kazimierz Moroz. Sprawozdania przyjęto jednogłośnie, udzielając Zarządowi absolutorium.
3. Dr Anna Kulikowska zaproponowała wybór Zarządu w dotychczasowym składzie. Propozycja ta została jednogłośnie zaakceptowana. Prof. dr Tadeusz Czachowski został wybrany przewodniczącym OTPTF, zastępcą prof. dr L. Gumański, a sekretarzem i skarbnikiem dr W. Kubik. Członek Komisji Rewizyjnej mgr Leopold Rozental poprosił o zwolnienie go z pełnionej funkcji ze względu na stan zdrowia. Z-pca przewodniczącego Oddziału podziękował mgr L. Rozentalowi za długoletnią działalność. Do składu Komisji Rewizyjnej zgłoszono kandydaturę dra Leszka Kożuchowskiego. W głosowaniu jednogłośnie zaakceptowano następujący skład Komisji Rewizyjnej: przewodniczący dr K. Moroz, członkowie dr A. Kulikowska i dr L. Kożuchowski.
4. Delegatami na Walne Zgromadzenie PTF wybrano jednogłośnie: prof. dra L. Gumańskiego, dra W. Kubika i dra J. Rostowskiego. Upoważniono też Zarząd do wybrania ewentualnych zastępców delegatów.
5. Plan pracy Oddziału na rok 1980 przedstawił prof. L. Gumański. Kontynuowana będzie działalność odczytowa, zapraszani będą referenci z innych ośrodków. Oddział będzie współpracować z Komisją Filozoficzną Towarzystwa Naukowego w Toruniu i wydawać "Ruch Filozoficzny". Plan ten w głosowaniu został jednogłośnie zaakceptowany.

6. W wolnych wnioskach Walne Zebranie podjęło uchwałę, by wystosować pisemny apel do członków Oddziału o bardziej aktywny udział w jego pracach.

Dr H. Moese zgłosił wniosek o podniesienie wysokości honorariów za odczyty i honorowanie autoreferatów publikowanych w "Ruchu Filozoficznym".

Dr W. Kubik poinformował obecnych o projekcie podwyższenia od 1981 roku składek członkowskich do 50 złotych rocznie.

W dyskusji podkreślono też, że obecny fundusz Oddziału jest wynikiem oszczędnego gospodarowania i nie należy go przelewać na konto ZG PTF, ale zakupić za te pieniądze książki.

Na tym zebranie zakończono.

Protokółowa
Sekretarz Walnego Zebrania

Leszek Kożuchowski
/Dr Leszek Kożuchowski /

WP.....

Z a p r o s z e n i e

na CCLXXXIX posiedzenie naukowe Oddziału Toruńskiego PTF i Komisji Filozoficznej TNT -dla uczczenia 90-lecia urodzin Prof.dr Tadeusza Czeżowskiego -,które odbędzie się w środę,dnia 28 listopada br.o godz.17 w Zakładzie Logiki UMK

O d c z y t y:

- 1.Prof.dr hab.Leon Gumański-Zarys biografii Prof.dr Tadeusza Czeżowskiego,
- 2.dr Ryszard Wiśniewski -O podstawach teorii wartości Tadeusza Czeżowskiego,
- 3.dr Henryk Moese -Przyczynek do zagadnienia najwyższych praw myślenia.

Wprowadzeni goście mile widziani

Oddział Toruński PTF

Komisja Filozoficzna TNT

Toruń, 26 października 1971.

Polskie Towarzystwo Filozoficzne

Warszawa

Pałac Kultury i Nauki, pok.2115

W myśl wezwania zawartego w piśmie Pana Przewodniczącego PTF z 15 bm. przesyłam w załączeniu ~~sprawnozdanie~~ dane o działalności Oddziału Toruńskiego PTF oraz o "Ruchu Filozoficznym".

Załączniki

(Tadeusz Czeżowski)

Przewodniczący Oddziału Toruńskiego^{ego}
PTF

31

Polskie Towarzystwo Filozoficzne
Oddział Toruński

W roku 1946 zostało założone Toruńskie Towarzystwo Filozoficzne. Liczyło ono w chwili powstania 38 członków, a pierwsze zebranie naukowe odbyło się 18 maja 1946 r. z odczytem prof. Stanisława Jaśkowskiego "O pewnej interpretacji pojęcia przyczyny". W r.1948 wznowiono przedwojenny "Ruch Filozoficzny" jako organ Polskiego Towarzystwa Filozoficznego, które według ówczesnego statutu było związkiem sześciu samodzielnych towarzystw filozoficznych w Polsce. Wydano jednak tylko dwa roczniki XVI i XVII, po czym na zarządzenie władz wydawnictwo zostało ~~zamknięte~~ zamknięte. W r. 1955 został zmieniony statut Polskiego Towarzystwa Filozoficznego i Towarzystwo Toruńskie stało się Oddziałem Toruńskim PTF; w roku tym miało ono 36 członków, a w dorobku swoim ^{za 10 lat} ✓ czyło 59 posiedzeń naukowych.

W roku 1971 Oddział Toruński wraz z Kołami w Olsztynie (od r.1962) i w Elku (od r.1967) ma 69 członków. W latach 1955-1971 ogłoszono w ramach posiedzeń naukowych i odczytów popularnych 163 odczyty (przeciętnie po 10 co roku). Utrzymywa-

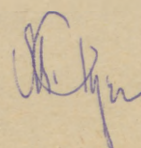
S p r a w o z d a n i e
z działalności Gdańskiego Zespołu Nauczania Filozofii
za 1978 rok

Gdański Zespół Sekcji Nauczania Filozofii działający przy Gdańskim Oddziale PTF w roku 1978 przeprowadził następujące posiedzenia :

1. W marcu odbyła się dyskusja nad referatem st.wykładowcy mgra Alfreda Białka na temat "Tekst w nauczaniu filozofii w uczelni wyższej".
2. W maju doc.dr Ireneusz Kustrzeba wygłosił odczyt pt. "Czy kryzys wykładu w nauczaniu filozofii?" Po odczycie odbyła się dyskusja.
3. W listopadzie Zespół odbył wspólnie z IFiS UG posiedzenie na temat programowania zajęć z filozofii w uczelni wyższej. Wprowadzenia do dyskusji dokonał mgr Jan Okniański.
4. W styczniu, również wspólnie z pracownikami IFiS UG Zespół odbył dyskusję na temat "Filozofia a światopogląd". Wprowadzenia do dyskusji dokonał niżej podpisany.

Gdańsk, dnia 28 I 1979 r.

Kierownik Zespołu
Doc.dr Marian Pyrz

~~starania w Toruniu pod redakcją Tadeusza Czeżowskiego. Ciężkość ponownie została zerwana (skutkiem) zarządzenia władz, kasujące dotychczas wydawane w Polsce czasopisma filozoficzne. Przerwa trwała lat siedem. Polskie Towarzystwo Filozoficzne zdołało uruchomić Ruch Filozoficzny w roku 1958, w którym ukazał się tom XVIII pod redakcją Tadeusza Czeżowskiego, przy współudziale Leona Gumańskiego jako sekretarza redakcji; Komitet^{em} redakcyjnym jest Zarząd Polskiego Towarzystwa Filozoficznego. Do końca roku 1971 ukazały się dalsze tomy do XXIX włącznie. Przez wszystkie te lata Ruch Filozoficzny pełnił służbę wyznaczoną mu przez jego założyciela, rzetelnie informując czytelników o życiu filozoficznym w kraju i na świecie, a tym samym pełniąc podwójne zadanie: łączyć filozofów polskich między sobą i łączyć ich ze światową społecznością filozoficzną. Ruch Filozoficzny jest drukowany w nakładzie 500 egzemplarzy, które ostatnio rozchodzą się w całości, tak iż powstaje problem powiększenia nakładu. Średnio ~~przebiegają~~ ^{rozsyła} się drogą prenumeraty 310 egzemplarzy, drogą sprzedaży poszczególnych numerów 220 egzemplarzy, drogą wymiany 14 egzemplarzy, nadto 6 egzemplarzy redakcyjnych, okazowych, autorskich itp. Jest czytany w kraju i zagranicą i ma współpracowników we wszystkich polskich ośrodkach filozoficznych.~~

~~1/2
 1/2~~

~~//~~

310
 188

Ruch Filozoficzny, założony, wydawany i redagowany przez Kazimierza Twardowskiego, ~~rozpoczął~~ ^{zaczął} wychodzić we Lwowie od stycznia 1911 r. jako miesięcznik, zawierający następujące działy: 1) Krótkie artykuły, zajmujące się wybitnymi objawami ruchu filozoficznego i znakomitszymi jego przedstawicielami, sprawami organizacji pracy naukowej na polu filozofii (bibliografia i terminologia, kongresy, towarzystwa) oraz zagadnieniami dydaktyki nauk filozoficznych; 2) Zwięzłe sprawozdania z bieżącej polskiej twórczości filozoficznej i z ważniejszych pozycji twórczości ~~obcej;~~ ^{Autoreferaty z odczytów;} 3) Przegląd treści czasopism filozoficznych; 4) Bibliografię publikacji filozoficznych w kraju i zagranicą; 5) Wiadomości bieżące (wydawnictwa, organizacje, zjazdy i kongresy, odczyty i wykłady, nauczanie, konkursy i nagrody, personalia, nekrologia, varia).

Pierwsza wojna światowa spowodowała czteroletnią przerwę w wydawaniu Ruchu Filozoficznego; po numerze 7 z 15 lipca 1914 r. następny numer 8 tegoż rocznika IV ukazał się w dniu 15 października 1918 r. Mimo wielu trudności ciągłość wydawnictwa została utrzymana; późniejsza choroba Wydawcy i Redaktora sprawiła jednak, że roczniki zostały przekształcone na tomy, wypełniające dłuższe okresy czasu. Do ostatnich chwil swego życia Twardowski nie przerywał pracy i wydał trzynastę tomów Ruchu Filozoficznego. Po jego śmierci w r. 1938 wydawnictwo zostało przejęte przez Polskie Towarzystwo Filozoficzne we Lwowie i przekształciło się na kwartalnik pod redakcją dr Daniełi Gromskiej i dr Izydory Dąbskiej; w r. 1938 wydano tom XIV, a w r. 1939 trzy zeszyty kwartalne tomu XV, po czym wojna spowodowała nową przerwę trwającą do roku 1948, w którym Ruch Filozoficzny został wznowiony tomem XVI, jako kwartalny organ Polskiego Towarzystwa Filozoficznego w Warszawie, wydawany

Torun, dnia 29 maja 1958 r.

pan... prof. dr Tadeusz Czeżowski

w/m

W związku z zarządzeniem Ministerstwa i na polecenie J.M.
Rektora U.M.K. - proszę uprzejmie o przeprowadzenie kolektywnej,
komisyjnej analizy kwalifikacji i możliwości rozwojowych wybitnie
pomocniczych pracowników naukowych katedry..... Filozofii Logiki.....

Ustala następujący skład komisji:

- prof. dr Tadeusz Czeżowski
- prof. dr Tadeusz Szczurkiewicz
- z. prof. dr Franciszek Indan
-
-

Wyniki analizy należy ująć w następujący schemat:

1. opinia pozytywna bez zastrzeżeń - ilość i jakość prac naukowych
świadczą o należytych tempie rozwoju;
2. opinia pozytywna z zastrzeżeniem - pracownik wykonał pewne prace
naukowe, jednak tempo ich wykonywania nie pozwala orzec z dostateczną
pewnością, jaki będzie jego dalszy rozwój;
3. opinia niezdecydowana - młody pracownik, który nie posiada dorobku
z uwagi na krótki czas zatrudnienia na U.M.Ki;
4. opinia negatywna - dorobek naukowy nie odpowiada ilości lat spędzonych
na uczelni na stanowisku pomocniczego pracownika nauki.

Sprawozdanie z dokonanego przeglądu proszę złożyć w kancelarii
Dziekanatu w terminie do dnia 30 maja br.

[Handwritten signature]
Dziekanat

Pełny. 13³⁰ - 18⁰⁰ s. Sunkuraca
Fil. G. 11⁰⁰ 13⁰⁰ 29.

P R O G R A M

HYMN PAŃSTWOWY

*

OTWARCIE UROCZYSTOŚCI PRZEZ JM REKTORA
PROF. DR HAB. WIEŚŁAWA WOZNICKIEGO

*

SPRAWOZDANIE REKTORSKIE Z DZIAŁALNOŚCI UMK
ZA ROK 1975/1976

*

WRĘCZENIE NAGRÓD MINISTRA
ORAZ MEDALI I WYRÓZNIEN UMK

*

IMMATRYKULACJA STUDENTÓW

*

PRZEMÓWIENIA OKOLICZNOŚCIOWE

*

WYKŁAD INAUGURACYJNY
PROF. DR HAB. HENRYKA KONECZNEGO
PT.: „UDZIAŁ ABSOLWENTÓW UMK
W KSZTAŁTOWANIU ŻYCIA
SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO KRAJU”

*

PRZYJĘCIE REZOLUCJI POPIERAJĄCEJ
II APEL SZTOKHOLMSKI

*

GAUDEAMUS

*

O GODZ. 18 ODBĘDZIE SIĘ ZŁOŻENIE KWIATÓW
POD POMNIKIEM MIKOŁAJA KOPERNIKA
PRZEZ SENAT I DELEGACJĘ ABSOLWENTÓW UMK

REKTOR I SENAT
UNIwersytetu MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

ZAPRASZAJĄ UPRZEJMIE NA

UROCZYSTOŚĆ INAUGURACJI
ROKU AKADEMICKIEGO 1976/1977
POŁĄCZONĄ Z OTWARIEM
ZJAZDU PIERWSZYCH ABSOLWENTÓW UMK

KTÓRA ODBĘDZIE SIĘ DNIA
2 PAŹDZIERNIKA 1976 ROKU O GODZINIE 10.00
W AULI UMK NA BIELANACH.

*

CZŁONKOWIE SENATU
ORAZ PROFESOROWIE I DOCENCI PROSZENI SĄ
O PRZYBYCIE NA ZAPLECZE AULI O GODZ. 9.30
CELEM PRZEBRANIA SIĘ W TOGI

UCZESTNICY ZJAZDU ABSOLWENTÓW
PROSZENI SĄ O ZAJMOWANIE
ZAREZERWOWANYCH DLA NICH MIEJSC
W AULI O GODZ. 9.45.

Racjonalizm Descartes'a i empiryzm Hume'a mają tylko częściową rację w pojmowaniu źródła wiedzy. Wiedza obiektywna Descartes'a jest możliwa, ale Hume ma rację, ograniczając wiedzę do świata zjawisk, bowiem poznanie rzeczy samej w sobie jest niemożliwe.

W/g Kanta granice wiedzy przekraczają idee: wszechświata, duszy i Boga.

W ten sposób Kant z jednej strony dowodzi bezwzględnej ograniczonej teoretycznego rozumu (krytyka teoretycznego rozumu), niezdolnego poznać przedmiotowej prawdy, ocenić czy idea umysłu jak wolność, niesmiertelność i Bóg są prawdą rzeczywistą czy też podmiotowym wytworem, z drugiej strony wymaga by też same idee, wątpliwe w krytyce teoretycznej, szkodliwie w życiu w imię wymagań poczucia moralnego na podstawie wiary rozumowej (krytyka praktycznego rozumu). Widoczny ten dualizm, wywołuje opozycję ze strony nauki i życia.

Hume sprowadza pojęcia metafizyczne do empirii, Kant tylko odrzuca metafizykę transcendentálną z powodu jej aprioryzmu pozaempirycznego. Dla Descartes'a podstawa wiedzy jest świadomość psychiczna, dla Kanta podstawa tu są nakazy etyczne w zakresie praktycznego rozumu, z których dedukuje konieczność istnienia poza światem zjawiskowym.

W zakresie przyczynowości zjawisk poglądy Hume'a i Kanta mają charakter podmiotowy, czysto logiczny, są wynikiem subiektywizmu tych myślicieli. Różnica: Hume rozpatruje działanie zmysłów, narzucających nam pewne stałe następstwo w przebiegu zjawisk, Kant uznaje organizację umysłową za źródło naszego (poznania) przyczynowego roztrząsania rzeczy.

Trzy zasadnicze idee rozumu Kanta: dusza, świat i Bóg zawierają w sobie nieprzezwyciężone sprzeczności; gdy je przenosimy w zakres bytu przedmiotowego.

Na tym przykładzie widoczny jest bezwzględny antytetyzm opierający się o bezwzględną przeciwstawność podmiotowych i przedmiotowych czynników poznania.

W zakresie teorii wiedzy widoczna jest u Kanta tendencja do wykazywania sprzeczności między podmiotem i przedmiotem poznania.

wany w pamięci tworzy pojęcia; mogą one być błędne, gdy idea nie jest odniesiona do tego wrażenia, którego jest odbiciem (np. pojęcia substancji i przyczyny).

Z tych psychologicznych rozważań o pochodzeniu naszych wyobrażeń przechodzi Hume do zagadnienia natury kryteriologicznej tj. odpowiedzi na pytanie, jaką wartość należy przyznać wyobrażeniom. Tę kwestię Hume rozwiązuje sam.

Kojarzenie wyobrażeń nie zależy od woli ani rozumu (jak u Locke'a), ale łączą się one według praw:

1. podobieństwa
2. styczności miejsca i czasu
3. związku przyczynowego.

Stąd wartość naszej wiedzy zależy od tego, jaką wartość posiada "zasada przyczynowości". Nie da się jej wyprowadzić ani a priori, ani a posteriori. Hume dochodzi do zaprzeczenia możności poznania w ogóle — sceptycyzm; zadawała się tylko prawdami konwencjonalnymi. Przedmiotem poznania są tylko stosunki pomiędzy ideami i fakty. Stosunki więc poznania istnieją tylko w naszych myślach, są więc wyłącznie podmiotowe. Jeśli idzie o fakty, to poznanie ich opiera się na prawie przyczynowości, które jest zresztą wpływem naszego nawyknienia do pewnego następstwa zjawisk; nie doprowadza więc nas do pojęcia rzeczywistości, niezależnej od umysłu.

Sprowadziwszy wszystko do "stałego związku" między zjawiskami stwierdza Hume, że przedmiotowe następstwo dwóch zjawisk po sobie w czasie, podmiotowe (w umyśle naszym) wytwarza^{nie} z tego na podstawie nawyknienia stała asocjacja między dwoma wyobrażeniami, nazywanymi przyczyną i skutkiem. Ale i w jednym i drugim wypadku nie możemy o wewnętrznym związku zjawisk, o jakiejś rzeczywistej zależności jednego zjawiska od drugiego.

Te stanowisko rozwijające konsekwentnie zasadę jednostronnego empiryzmu eliminuje racjonalne pojęcie związku między zjawiskami, pełną naukę, która ze swej istoty dąży do zrozumienia zjawisk szczegółowych przy pomocy ogólnych zasad, praw i dlatego w kwestiach teorii wiedzy jest Hume zmuszony przejść od jednostronnego empiryzmu, wyrzekającego się zasad rozumowych, do zupełnego sceptycyzmu.

W Z Ó R

sprawozdania z pobytu za granicą w celach szkoleniowych, naukowo-badawczych lub na praktykach produkcyjnych pracowników zatrudnionych w szkołach wyższych podległych Ministrowi Szkolnictwa Wyższego.

1. Nazwisko i imię, tytuł naukowy i stanowisko oraz miejsce pracy delegowanego w przypadku wyjazdu grupowego należy podać, kto był przewodniczącym delegacji.
2. Instrukcja delegująca, cel wyjazdu oraz okres i termin pobytu.
3. Uwagi dotyczące przygotowania do wyjazdu delegowanego w kraju /wstępne kontakty z ośrodkiem zagranicznym, informacje uzyskane w kraju o możliwości wykonania zaplanowanych prac za granicą itp./.
4. Ogólne informacje o wykonaniu zaplanowanych prac i osiągniętych rezultatach o nawiązanych kontaktach naukowych i ewentualnie innych problemach, z którymi zapoznał się delegowany, z które nie były objęte planem pobytu za granicą /wygłoszono referaty/, odczyty itp.
5. Charakterystyka instytucji naukowych, w których delegowany prowadził prace naukowe /nazwiska kierowników i wybitniejszych uczonych wraz z informacją o ich działalności naukowej, uwagi i obserwacje dotyczące poziomu naukowego instytucji, wyposażenia laboratoryjnego, możliwości kształcenia kadr naukowych itp. oraz porównanie stanu prac w danej specjalności prowadzonych w kraju i za granicą/.
6. Uwagi dotyczące sposobu przyjęcia delegowanego i udzielonej mu pomocy w wykonaniu zaplanowanych prac, wnioski dotyczące celowości delegowania do tej lub innych znajdujących się na terenie danego kraju instytucji dalszych pracowników nauki, ewentualnego nawiązania szerszej współpracy itp.

7. Informacja o przywiezionych do kraju materiałach, publikacjach, wydawnictwach itp. wraz ze wskazaniem, gdzie lub komu zostały one przekazane.
8. Termin i miejsce komunikatu naukowego jaki delegowany ogłosi z całości wykonanych prac i uzyskanych wyników badań naukowych.
9. Konkretnie wnioski dotyczące zastosowania rezultatów = uzyskanych za granicą = w kraju oraz plan wykorzystania zdobytych doświadczeń w kraju w dalszej pracy delegowanego /w pracy katedry, plan rozpowszechnienia zdobytej za granicą wiedzy w innych uczelniach i ośrodkach naukowych = odczyty, publikacje, referaty/.
10. Ogólna informacja dotycząca warunków utrzymania zakwaterowania itp.
11. Informacja, czy jednocześnie z niniejszym sprawozdaniem zostało złożone w Bibliotece Głównej Uczelni pisemne sprawozdanie merytoryczne ew. do jakiego terminu sprawozdanie to zostanie złożone /nie później niż w terminie do 3 miesięcy po powrocie/.

Uwaga:

1. Pożądane są wszelkie inne uwagi, informacje i obserwacje dotyczące pobytu za granicą, które delegowany uzna za celowe zamieścić w sprawozdaniu.
2. Sprawozdanie złożyć należy w ciągu 1 miesiąca po powrocie do kraju w 3 egzemplarzach, z tego:
 - = 2 egz. wraz z kartą informacyjną w Bibliotece Głównej szkoły,
 - = 1 egz. Rektorowi szkoły.

Uwaga: Kartę informacyjną wypełnia delegowany z wyjątkiem punktów 3 i 4, które wypełnia Biblioteka Główna właściwej szkoły wyższej.

Biblioteka ta odsyła kartę informacyjną do Ośrodka Dokumentacji i Informacji PAN.

Załączniki:

- 1. wzory sprawozdań = 2 egz.
- 2. karta informacyjna = 1 egz.
- 3. druk rozłożeniowy z dewiz = 1 egz.